

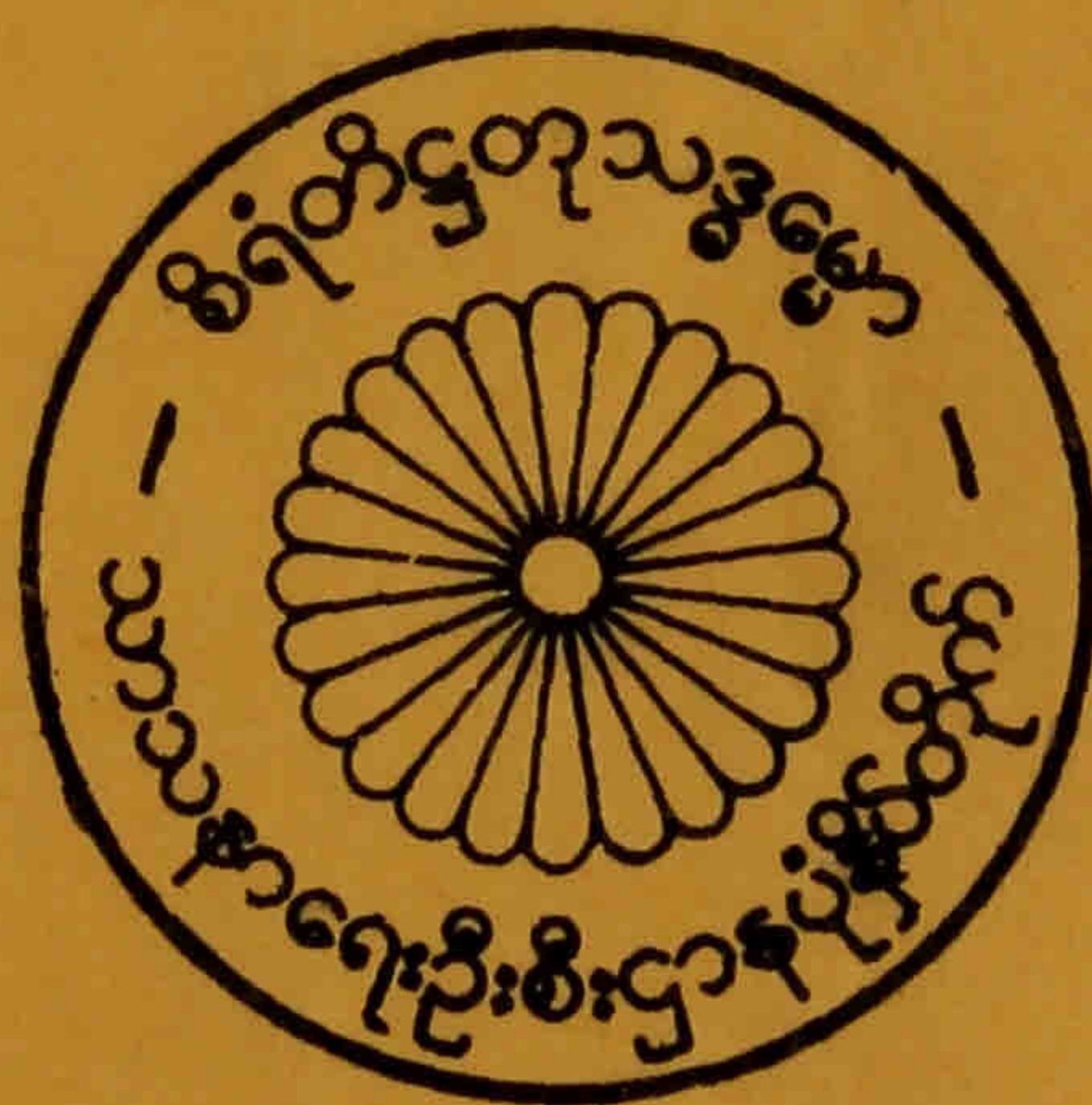
ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပိဋကတ်တော်

ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင်

အဘိဓမ္မာပိဋက

ဝိဘင်းပါဠိတော်

စန္ဒဝိဘင်းမြန်မာပြန်



ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ  
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန  
သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်၌ရိပ်နှိပ်သည်။



၂၂၂ ၇၅

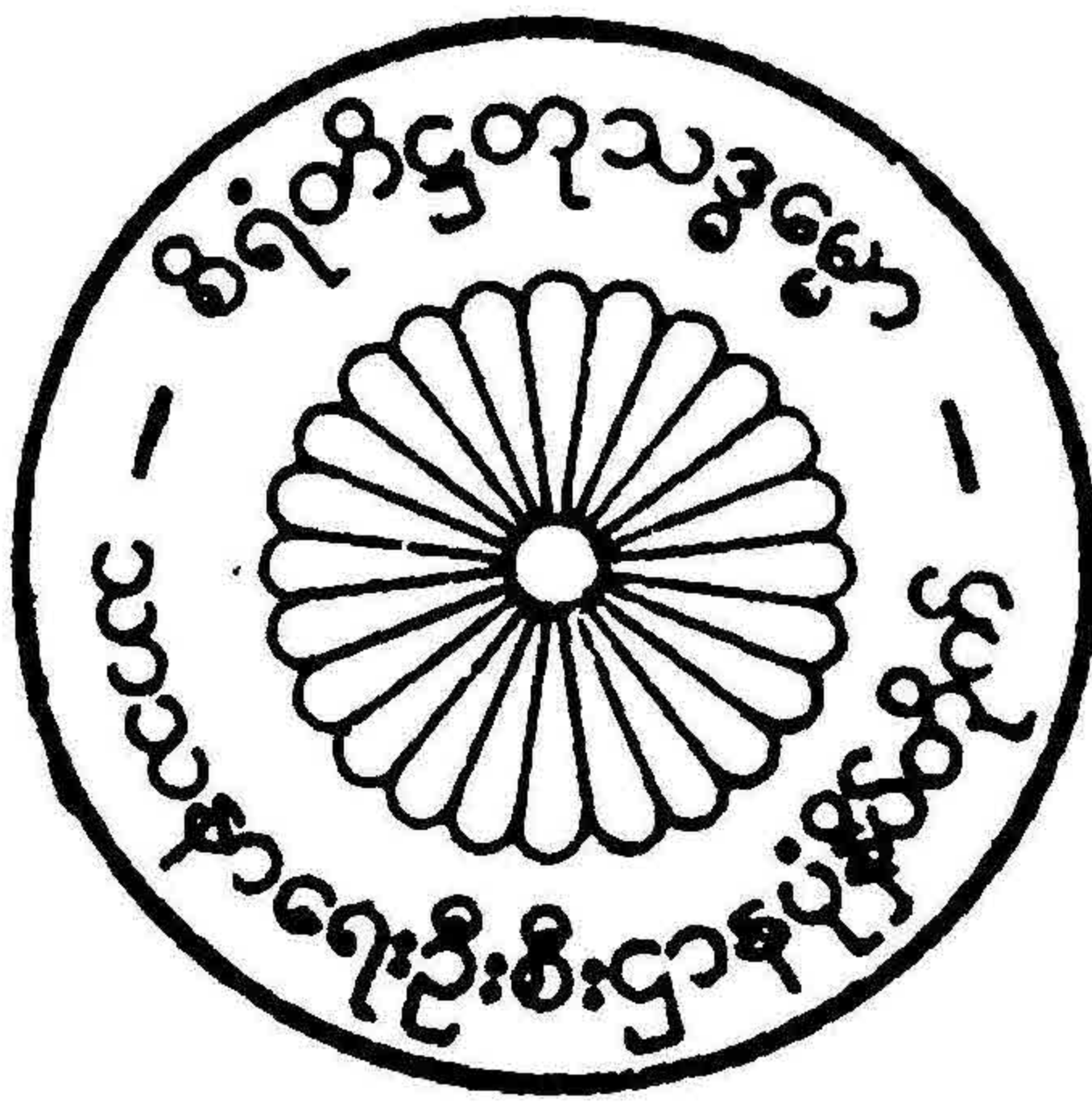
ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် မိဋ္ဌကထိတေ

ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင်

အဘိဓမ္မာပိဋက

ဝိဘင်းပါဠိတော်

ခန္ဓဝိဘင်းမြန်မာပြန်



ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ  
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန  
သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်၌ရိပ်နှိပ်သည်။



# ခန္ဓာပိသင်းပါ နိဗ္ဗာန်မြန်မာပြန်

စတင်ရိုက်နှိပ်ခြင်း	အုပ်စု ၂၀၀၀	၁၉၆၇-ခု
ပထမအကြိမ်(ပြန်လည်) ရိုက်နှိပ်ခြင်း	အုပ်စု ၅၀၀၀	၁၉၉၃-ခု

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊  
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်  
လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးထွန်း  
(မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၀၂၄၀၅ / ၀၂၅၂၇)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။



# အဘိဓမ္မာ ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

## နိဒါန်း

### ဝိဘင်းကျမ်း

ဝိဘင်းကျမ်းသည် အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းတို့တွင် နှစ်ခုမြောက် ကျမ်းဖြစ်သည်။ “ဝိဘင်းကျမ်း” ဟူသောစကား၌ ‘ဝိဘင်း’ ဟူသောအမည်သည် ‘ဝိဘင်္ဂ’ ပါဠိမှ သက်ဆင်းလာသော အမည် ဖြစ်သည်။ ‘ဝိဘင်္ဂ’ ၏ ရိုးရိုးအဓိပ္ပါယ်မှာ ဝေဖန်ခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤ နေရာ၌ကား “ဝေဖန်ရာ ဝေဖန်ကြောင်းဖြစ်သောကျမ်း”၊ “ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ပြရာ ပြကြောင်း ဖြစ်သောကျမ်း” ကို “ဝိဘင်္ဂ” “ဝိဘင်းကျမ်း” ဟု ခေါ်ဆိုရပေသည်။

### အဘိဓမ္မာကျမ်းအားလုံးကို ဝိဘင်း ခေါ်သင့် - မသင့်

ဝိဘင်းကျမ်းမှတစ်ပါးသော အဘိဓမ္မာ ၆-ကျမ်းတို့၌လည်း ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို ဝေဖန်၍ ပြတော်မူသည်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ပြတော်မူသည်။ ယင်းသို့ပင် ပြငြားသော်လည်း “အဘိဓမ္မာနည်း” သက်သက်ဖြင့်သာ ပြတော်မူသည်။ သုတ္တန်နည်း၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းတို့ဖြင့် ပြတော်မူချေ။ “ဝိဘင်းကျမ်း” ၌ကား ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို (၁) သုတ္တန်နည်း၊ (၂) အဘိဓမ္မာနည်း၊ (၃) ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောတော်မူသည်။ အကြွင်းမဲ့ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူသည်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ပြတော်မူသည်။ ဝေဖန်၍ ပြတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဒုတိယမြောက် အဘိဓမ္မာကျမ်းကို ဝိဘင်းကျမ်းဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ပေသည်။

### ဝိဘင်းကျမ်းဝယ် နည်းသုံးသွယ်

သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း။ ။ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌ ဟောတော်မူသော ခန္ဓာစသော တရားတို့ကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ပြသောနည်းကို “သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ တနည်း- ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို သမုတိသစ္စာ အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် အကျယ်ဝေဖန်၍ ပြသောနည်းကို “သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ဝိဘင်းကျမ်း၌ ဟောတော်မူသော “သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း” ကို လေ့လာကြည့်ပါက သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌ ဟောတော်မူသော သုတ်တို့ကို ဟောသည့်နည်းကို မူထား၍ ဟောကြားသည်။ ၎င်းသုတ်တို့ကိုပင် အကျယ်ချဲ့၍ ဝေဖန် ပြသည်။ ၎င်းသုတ်တို့ကိုပင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖွင့်ပြပေသည်။ ဝိဘင်းတခု တခု၌ တသုတ် တသုတ်မျှ ကိုသာ ဖွင့်ပြပေသည်။ ယင်းသို့ တသုတ် တသုတ်မျှ ဖွင့်ပြသောနည်းကို ယူ၍ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ လာသော သုတ်အားလုံးကိုလည်း ဖွင့်ပြနိုင်ပေသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၏ ကျယ်ဝန်းပုံကို မျှော်မှန်းနိုင်သည်။ “သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ ကျယ်ဝန်းလာနိုင်သည်။ သမုဒ္ဒရာရေအားလုံးသည် ငန်သောအရသာ တခုသာ ရှိသကဲ့သို့ ပိဋကတ်သုံးပုံ တရားအားလုံး သည်လည်း ‘ဝိမုတ္တိရသ’ တခုသာရှိသည်ဟု” ကြည်ညိုစိတ်များ တဖွားဖွား ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။



အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လာသော နည်းများကို မူထား၍ ဖြစ်သင့်သမျှ ဝေဖန်၍ ပြသောနည်းကို “အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ တနည်း- ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို ပရမတ္ထသစ္စာ အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် အကျယ်ဝေဖန်၍ ပြသောနည်းကို “အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ဝိဘင်းကျမ်း၌ ဟောတော်မူသော “အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း” ကို လေ့လာကြည့်ပါက ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းလာ တိက်၊ ဒုက်တို့ကိုပင် မူထားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းလာ စိတ်၊ စေတသိက်များဖြစ်ပေါ်ပုံကိုပင် မူထားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းလာ နည်းတို့ကိုပင် မူထား၍ ဖြစ်သင့်သမျှ ဝေဖန်၍ ပြသည်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ပြသည်။ အကျယ်ချဲ့၍ ဖွင့်ပြထားပေသည်။ မူထားသော ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကိုပင် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ ‘အနန္တ’ ဟု ဆိုကြသည်။ ဝိဘင်းကျမ်းလာ “အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၏ ကျယ်ဝန်းပုံကို မည်သို့ ဆိုမည်နည်း၊” လောက၌ အဆုံးအပိုင်းခြားမရှိသော ‘အနန္တ’ တရားမျိုးကား များလှပေသည်။ ကောင်းကင်လည်း အနန္တ၊ သမုဒ္ဒရာလည်း အနန္တ၊ စကြဝဠာလည်း အနန္တ၊ သတ္တဝါလည်း အနန္တပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဝိဘင်းကျမ်း၏အနန္တမျိုးကား အနန္တတကာတို့တွင် အထူးခြားဆုံး အနန္တတခုဟူသော ဆိုရန်ရှိတော့သည်။

ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လာသော တိက်၊ ဒုက်တို့ကို မူထားကာ အမေးအဖြေ ပြုလုပ်၍ ဖွင့်ပြသောနည်းကို “ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ဝိဘင်းကျမ်း၌ ဟောတော်မူသော “ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း” ကို လေ့လာကြည့်ပါက ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းလာ တိက်၊ ဒုက်တို့ကိုသာ မူထားသည်။ တိက်၊ ဒုက်တို့မှတစ်ပါး အခြား အဘိဓမ္မာနည်းများကို မယူပေ။ ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို တိက်၊ ဒုက်တို့ဖြင့် သီးခြား အမေးအဖြေပြုလုပ်၍ ဝေဖန်ထားသည်။ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ ဖွင့်ပြထားသည်။ ဤအချက်အလက်များကပင် ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းနှင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်းအထူးကို ဖော်ပြနေပေသည်။ ခန္ဓာကိုယ် အလွန်ကြီးကျယ်သော ငါးတို့သည် မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ရောက်မှသာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကျက်စားနိုင်ကြသည်။ ပျော်မြူးနိုင်ကြသည်။ ထို့အတူ ပညာဉာဏ် ကြီးကျယ်သော အဘိဓမ္မာဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့သည်လည်း ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းသို့ရောက်လျှင် ကြည်ညိုမုသဒ္ဓါတရားများ တဖွားဖွား ပေါ်လာကြသည်။ ကောင်းကင်ပြင်ရှိ ကြယ်တာရာအပေါင်း ကို တလုံးစီ တလုံးစီ ယူဆောင်၍ ပြသကဲ့သို့ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာစသော တရားတို့ကို အပိုင်းအပိုင်း အဆစ်အဆစ် ခွဲစိတ်၍ ပြတော်မူပေစွ တကားဟု မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲသော ဝမ်းမြောက် မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ ဤနည်း (၃) နည်းကို ဤသို့ ဆင်ခြင်ခဲ့သော် အဘိဓမ္မာကျမ်း အားလုံးကို “ဝိဘင်းကျမ်း” ဟု ခေါ်သင့်-မခေါ်သင့် ဟူသောပြဿနာ၏ အဖြေသည် ကောင်းကင် ဝဝယ် တိမ်စင်လသို့ ထင်ရှားပေပြီ။

### ဝိဘင်း ၁၈-ကျမ်း

ဝိဘင်းကျမ်း၏ အစီအစဉ်ကို လေ့လာလျှင်—

- ၁။ ခန္ဓဝိဘင်း၊
- ၂။ အာယတန ဝိဘင်း၊
- ၃။ ဓာတုဝိဘင်း၊
- ၄။ သစ္စာဝိဘင်း၊



- ၅။ ဣန္ဒြိယဝိဘင်း၊
- ၆။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း၊
- ၇။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း၊
- ၈။ သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်း၊
- ၉။ ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း၊
- ၁၀။ ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်း၊
- ၁၁။ မဂ္ဂဝိဘင်း၊
- ၁၂။ ဈာနဝိဘင်း၊
- ၁၃။ အပ္ပမညာဝိဘင်း၊
- ၁၄။ သိက္ခာပဒဝိဘင်း၊
- ၁၅။ ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း၊
- ၁၆။ ဉာဏဝိဘင်း၊
- ၁၇။ ခုဒ္ဒကဝိဘင်း၊
- ၁၈။ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၊

ဟူ၍ (၁၈) ပိုင်း (၁၈) ကဏ္ဍတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ယင်း (၁၈) ပိုင်းတို့တွင် တပိုင်း တပိုင်း၌ များသော အားဖြင့်—

- ၁။ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၊
- ၂။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၊
- ၃။ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၊

ဟူ၍ နည်း သုံးနည်းတို့ဖြင့် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

ဤအစီအစဉ်ကို ကြည့်ရှုမျှဖြင့် ဝိဘင်းကျမ်းသည် အဘိဓမ္မာကျမ်းကြီး တကျမ်း မည်ကာမျှ မဟုတ်၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ နိကာယ်ငါးရပ်၌ ရှိရှိသမျှ တရားအားလုံးကို သိမ်းကျုံးသိမှီးထားရာ ဓမ္မရတနာဘဏ်တိုက်ကြီး ဖြစ်သည်ကို ကောင်းစွာ သိရှိနိုင်ပေသည်။ လောက၌ အဖိုးအတန်ဆုံး ရတနာအားလုံးတို့သည် မဟာသမုဒ္ဒရာအတွင်း၌သာ စုပုံ၍နေသကဲ့သို့ ဤဝိဘင်းကျမ်းသည်လည်း အဖိုးအတန်ဆုံး ဓမ္မရတနာအားလုံး စုရုံး၍နေရာ မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးနှင့် တူပုံကိုလည်း မြော်မှန်း၍ ကြည်ညိုနိုင်ပါသည်။

ရှေးဆရာ အရှင်မြတ်တို့က ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ အပိုင်းကြီး လေးပိုင်း ထား၍ ဟောကြားခဲ့သည်မှာ သစ္စာလေးပါးကို ရည်မြော်၍ ဟောတော်မူခဲ့သည်ဟု မိန့်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဝိဘင်းကျမ်း



၌ကား မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ အာဝေဏိကဂုဏ်တော် ၁၈-<sup>၃</sup> ပါးကို ရည်မြော်၍ အပိုင်းကြီး (၁၈) ပိုင်း ထားသည်ဟု ကြည်ညိုမှု သဒ္ဓါတရား ပွားများရန် မိန့်ဆိုကြသည်။

သဘောတရားအရ သာသနာတော်ကို လေးလေး စားစား ကြည်ညိုသတို့သည်၎င်း၊ တရား ဓမ္မစက်ကို နက်နက်နဲနဲ သိသတို့သည်၎င်း ဤ (၁၈)ပါးသော ဓမ္မရတနာများ ကိန်းဝပ်၍နေသော

၁။ မြတ်စွာဘုရားတို့သာ ရနိုင်သော အာဝေဏိကဂုဏ်တော်များ—

- ၁။ အတိတံသ အပ္ပဋိဟတဉာဏ=မြတ်စွာဘုရားအား အတိတ်အဘျီအစွန်း၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိသော ဉာဏ်တော်ရှိခြင်း၊
- ၂။ အနာဂတံသ အပ္ပဋိဟတဉာဏ=အနာဂတ်အဘျီအစွန်း၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်တော် ရှိခြင်း၊
- ၃။ ပစ္စုပ္ပန်သ အပ္ပဋိဟတဉာဏ=ပစ္စုပ္ပန် အဘျီအစွန်း၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်တော် ရှိခြင်း၊
- ၄။ သဗ္ဗကာယကမ္မဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမ ဉာဏာနုပရိဝတ္တ=မြတ်စွာဘုရား၏ အလုံးစုံသောကာယကံသည် ဉာဏ်တော် လျှင် ရှေ့သွားရှိ၍ ဉာဏ်တော်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း၊
- ၅။ သဗ္ဗဝစီကမ္မဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမ ဉာဏာနုပရိဝတ္တ=မြတ်စွာဘုရား၏ အလုံးစုံသော ဝစီကံသည် ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွားရှိ၍ ဉာဏ်တော်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း၊
- ၆။ သဗ္ဗမနောကမ္မဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမ ဉာဏာနုပရိဝတ္တ=မြတ်စွာဘုရား၏ အလုံးစုံသော မနောကံသည် ဉာဏ်တော် လျှင် ရှေ့သွားရှိ၍ ဉာဏ်တော်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း၊
- ၇။ နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားပြုလိုသော ဆန္ဒတော်၏ ဆုတ် ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၈။ နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား တရားဟောတော်မူခြင်း၏ ဆုတ်ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊ [ မပြတ် တရားဟောသော်လည်း တရားတော် ကုန်ခြင်းမရှိခြင်း၊ ]
- ၉။ နတ္ထိ ဝိရိယဿ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား သူတပါး အကျိုးစီးပွားကိုပြုကျင့်ရာ၌ အားထုတ်မှု လုံ့လ၏ ဆုတ်ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၁၀။ နတ္ထိ သမာဓိဿ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား သမာဓိတော်၏ ဆုတ်ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၁၁။ နတ္ထိ ပညာယ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား ပညာတော်၏ ဆုတ်ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၁၂။ နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ=မြတ်စွာဘုရားအား ဝိမုတ္တိဉာဏ်တော်၏ ဆုတ်ယုတ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၁၃။ နတ္ထိ ဒဝါ=မြတ်စွာဘုရားအား မြူးထူးလိုသဖြင့် ပြုမှု မရှိခြင်း၊
- ၁၄။ နတ္ထိ ရဝါ=မြတ်စွာဘုရားအား ချွတ်ယွင်း တိမ်းစောင်းစွာပြုမှု မရှိခြင်း၊
- ၁၅။ နတ္ထိ အဖုဋ္ဌ=မြတ်စွာဘုရားအား ဉာဏ်တော်ဖြင့် မတွေ့ထိအပ်သော အရာမည်သည် မရှိခြင်း၊
- ၁၆။ နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္ထ=မြတ်စွာဘုရားအား လျင်စွာပြုမှု မရှိခြင်း၊
- ၁၇။ နတ္ထိ အဗျာဝဋ္ဌမန=မြတ်စွာဘုရားအား အကျိုးမရှိသော စိတ်တော်ဖြစ်မှု မရှိခြင်း၊
- ၁၈။ နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ=မြတ်စွာဘုရားအား ဉာဏ်တော်ဖြင့်မဆင်ခြင်မူ၍ လျစ်လျူထားမှု မရှိခြင်း၊



သုတ်တော်များကို ရှာဖွေစုပေါင်း၍ ဓမ္မစေတီအဖြစ်ဖြင့် ကိုးကွယ်ရိုး အစဉ်အလာ ရှိခဲ့ကြသည်။ မှန်ပါသည်။ ဤဝိဘင်းကျမ်းလာ (၁၈) ပါးသော တရားတော်တို့ကိုပင် သံယုတ္တနိကာယ်၌—

ခန္ဓသံယုတ်၊

အာယတနသံယုတ်၊

ဓာတုသံယုတ်၊

သစ္စသံယုတ်၊

ဣန္ဒြိယသံယုတ်၊

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသံယုတ်—

စသောအားဖြင့် သုတ်တော်များကို စုပေါင်း၍ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တို့သည် သံဂါယနာ တင်ထား ခဲ့ကြပါသည်။ သံယုတ္တနိကာယ်မှ တပါးသော နိကာယ်လေးရပ် သံဂါယနာတင်ပွဲတို့၌လည်း ဤ (၁၈) ပါးသော တရားတို့သည်သာ ပဓာနအခြေခံ တရားများဖြစ်ပေသည်။

### ခန္ဓဝိဘင်း

ဝိဘင်း (၁၈) ကျမ်းတို့တွင် ခန္ဓဝိဘင်းကျမ်းသည် အစဦးစွာသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့တွင် အရေအတွက် အနည်းဆုံးဖြစ်၍ ခန္ဓဝိဘင်းကို ဦးစွာပဌမ ထားရကြောင်း ကို ပညာရှင်အဆက်ဆက်တို့က ရှင်းပြကြသည်။ အချို့ဆရာတို့ကမူ နာမ်စွဲပုဂ္ဂိုလ်၊ ရုပ်စွဲပုဂ္ဂိုလ်၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးစွဲပုဂ္ဂိုလ် သုံးမျိုးတို့တွင် နာမ်စွဲပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်၎င်း၊ ဉာဏ်ရင့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဉာဏ်လတ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဉာဏ်နုပုဂ္ဂိုလ် သုံးမျိုးတို့တွင် ဉာဏ်ရင့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်၎င်း၊ အကျဉ်းကြိုက်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အလတ်ကြိုက်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကျယ်ကြိုက်ပုဂ္ဂိုလ် သုံးမျိုးတို့တွင် အကျဉ်းကြိုက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက်၎င်း ဤခန္ဓဝိဘင်းကို ဦးစွာပဌမ ဟောကြားသည်ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။

သဘောတရားအနေဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရသော် မြတ်စွာဘုရားတို့ ပွင့်တော်မူလာခြင်းသည် သတ္တဝါအများ မဂ်ဖိုလ်ရရေးသာဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်ရနိုင်ခြင်းသည် ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်၌ အထင်မှားမှု အမြင်မှားမှု အတ္တအစွဲများ ရှိနေကြခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ဓာတ်ခွဲ၍ပြသော နည်းတို့တွင် ခန္ဓာငါးပါးကို ဓာတ်ခွဲပြသော နည်းသည်သာ သတ္တဝါတို့အလို နှင့် အကိုက်ညီဆုံး အနည်းစပ်ဆုံး အသိလွယ်ဆုံး တရားဖြစ်သည်။ မဂ်ဖိုလ်ရရှိပြီးသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်လည်း ခန္ဓာငါးပါးကို သုံးသပ်၍ အရိယာဖြစ်သောဆုတို့သာ များသည်။ ခန္ဓာငါးပါး တရားသည်သာ သာသနာတော်၌ ကျေးဇူးအများဆုံး တရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဤသို့ စသော အကြောင်းအချက်အလက်တို့ကို ပြည့်စုံစွာ သုံးသပ်၍ (ဝိဘင်းအစ၊ ခန္ဓာမှ) ဟူသော စကား၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကို ဉာဏ်အားလျော်စွာ မှန်းဆကြည်ညိုနိုင်ပေသည်။

မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပဌာန်းဆရာတော်အရှင်မြတ် ဦးဝိသုဒ္ဓိ ရေးသားတော်မူသော ခန္ဓဝိဘင်းနှင့် ကျနော်တို့ဘင်းများအကြောင်း နိဒါန်းအကျယ်ကို ဝိဘင်း မြန်မာပြန်ကျမ်းကြီး တခုလုံးပြီးဆုံးမှ ထည့်သွင်း ဖော်ပြပါမည်။ ယခု ခန္ဓဝိဘင်း မြန်မာပြန်မှာမူ ဝိဘင်းကျမ်း၏အရသာကို မြီးရုံမျှအနေဖြင့်သာ ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။



# အဘိဓမ္မာ ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန် မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၁-ခန္ဓဝိဘင်္ဂ	....	....	၁ - ၂၄၆
၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ	....	....	၁ - ၂၄
ခန္ဓာငါးပါး	....	....	၁ ၂၄
၁-ရူပက္ခန္ဓ (ရုပ်အစု)	....	....	၁ ၅
ရူပက္ခန္ဓာ (ရုပ် ၁၁-မျိုး)	....	....	၁ ၅
(၁) အတိတ်ရုပ် (၂) အနာဂတ်ရုပ် (၃) ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်	....	....	၂
(၄) အဇ္ဈတ္တရုပ် (၅) ဗဟိဒ္ဓရုပ်	....	....	၂ - ၃
(၆) ကြမ်းတမ်းသော သြဋ္ဌာရိကရုပ် (၇) နူးညံ့သိမ်မွေ့သောသုခုမရုပ်	....	....	၃ - ၄
(၈) ဟိန်ရုပ် (၉) ပဏိတရုပ်	....	....	၄
(၁၀) ဒုရေရုပ် (၁၁) သန္တိကေရုပ်	....	....	၅
၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓ (ခံစားမှုအစု)	....	....	၅ - ၉
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ (ဝေဒနာ ၁၁-မျိုး)	....	....	၅ - ၆
(၁) အတိတ်ဝေဒနာ (၂) အနာဂတ်ဝေဒနာ (၃) ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ	....	....	၅ - ၆
(၄) အဇ္ဈတ္တဝေဒနာ (၅) ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ	....	....	၆
(၆-၇) သြဋ္ဌာရိကဝေဒနာနှင့် သုခုမဝေဒနာ....	....	....	၇
(၈-၉) ဟိန်ဝေဒနာနှင့် ပဏိတဝေဒနာ (၁၀) ဒုရေဝေဒနာ (၁၁) သန္တိကေဝေဒနာ....	....	....	၈ - ၉
၃-သညာက္ခန္ဓ (မှတ်သားမှုအစု)	....	....	၉ - ၁၅
သညာက္ခန္ဓာ (သညာ ၁၁-မျိုး)	....	....	၉ - ၁၅
(၁) အတိတ်သညာ (၂) အနာဂတ်သညာ (၃) ပစ္စုပ္ပန်သညာ	....	....	၉ - ၁၁
(၄) အဇ္ဈတ္တသညာ (၅) ဗဟိဒ္ဓသညာ	....	....	၁၁ - ၁၂
(၆-၇) သြဋ္ဌာရိကသညာနှင့် သုခုမသညာ (၈-၉) ဟိန်သညာနှင့် ပဏိတသညာ	....	....	၁၂ - ၁၄
(၁၀) ဒုရေသညာ (၁၁) သန္တိကေသညာ	....	....	၁၄ - ၁၅
၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓ (ပြုပြင်စီရင်မှုအစု)	....	....	၁၅ - ၂၀
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်္ခါရ ၁၁-မျိုး)	....	....	၁၅ - ၂၀



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၁) အတိတ်သင်္ခါရ (၂) အနာဂတ်သင်္ခါရ (၃) ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရ	....	၁၅- ၁၇
(၄) အံဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ (၅) ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ ....	....	၁၇- ၁၈
(၆-၇) သြဋ္ဌာရိကသင်္ခါရနှင့် သုခုမသင်္ခါရ (၈-၉) ဟိနသင်္ခါရနှင့် ပဏီတသင်္ခါရ	....	၁၈- ၁၉
(၁၀) ဒုရေသင်္ခါရ (၁၁) သန္တိကေသင်္ခါရ	....	၁၉- ၂၀
၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓ (သိမ္မအစု)	....	၂၀- ၂၄
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုး)	....	၂၀- ၂၄
(၁) အတိတ်ဝိညာဏ် (၂) အနာဂတ်ဝိညာဏ် (၃) ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏ်	....	၂၁- ၂၂
(၄) အံဇ္ဈတ္တဝိညာဏ် (၅) ဗဟိဒ္ဓဝိညာဏ်	....	၂၂
(၆-၇) သြဋ္ဌာရိကဝိညာဏ်နှင့် သုခုမဝိညာဏ် (၈-၉) ဟိနဝိညာဏ်နှင့် ပဏီတဝိညာဏ်	....	၂၂- ၂၃
(၁၀) ဒုရေဝိညာဏ် (၁၁) သန္တိကေဝိညာဏ်	....	၂၃- ၂၄
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယ	....	၂၅-၂၄၆
ခန္ဓာငါးပါး	....	၂၅- ၂၄၆
(၁) ရူပက္ခန္ဓ (ရုပ်အစု)	....	၂၅- ၇၁
ကေကနည်း ၄၃-ပါး	....	၂၅- ၂၇
ဒုကနည်း ၁၀၄-ပါး	....	၂၈- ၃၀
ပကိဏ္ဍကဒုကနည်း ၁၄-ပါး	....	၂၈- ၃၀
ဝတ္ထုဒုကနည်း ၂၅-ပါး	....	၃၀- ၃၁
အာရမ္မဏဒုကနည်း ၂၅-ပါး	....	၃၁- ၃၂
အာယတနဒုကနည်း ၁၀-ပါး	....	၃၂- ၃၃
ဓာတုဒုကနည်း ၁၀-ပါး	....	၃၃- ၃၄
ဣန္ဒြိယဒုကနည်း ၈-ပါး	....	၃၄- ၃၅
သုခုမရူပဒုကနည်း ၁၂-ပါး	....	၃၅- ၃၆
တိကနည်း ၁၀၃-ပါး	....	၃၇- ၅၆
ပကိဏ္ဍကတိကနည်း ၁၃-ပါး	....	၃၇- ၄၂
ဝတ္ထုတိကနည်း ၂၅-ပါး	....	၄၂- ၄၄
အာရမ္မဏတိကနည်း ၂၅-ပါး	....	၄၄- ၄၆
အာယတနတိကနည်း ၁၀-ပါး	....	၄၆- ၄၈
ဓာတုတိကနည်း ၁၀-ပါး	....	၄၈- ၅၀
ဣန္ဒြိယတိကနည်း ၈-ပါး	....	၅၀- ၅၂
သုခုမတိကနည်း ၁၂-ပါး	....	၅၂- ၅၆
စတုက္ကနည်း ၂၂-ပါး	....	၅၆- ၆၆
ငါးပါးမြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော ပဉ္စကနည်း	....	၆၇
ခြောက်ပါးမြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော ဆက္ကနည်း	....	၆၇



ဦးစု

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော သတ္တကနည်း	....	၆၇ - ၆၈
ရှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော အဋ္ဌကနည်း	....	- ၆၁
ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော နဝကနည်း	....	- ၆၉
ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော ဒသကနည်း	....	၆၉ - ၇၀
တဆယ့်တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော ကောဒသကနည်း	....	၇၀ - ၇၁

၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓ (ခံစားမှုအစု)

၇၂-၁၁၂

ဒုကမ္မလကနည်း (ဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ)

....

.... ၇၂ - ၇၃

(ဒုက် ၅၀-ကို မူတည်၍ တိက် ၁၉-ဒုကမ္မလီသွင်းသောနည်း)

၁-သဟေတုက ဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

....

.... ၇၂ - ၇၀

(၁) သဟေတုကဒုက်ကိုမူတည်ပြီး ကုသလတိက်ကိုမူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး  
 ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း၊ ဇေယျာနည်း၊ ပဉ္စကနည်း၊  
 ဆက္ကနည်း၊ သတ္တကနည်း၊ အဋ္ဌကနည်း၊ နဝကနည်း၊ ဒသကနည်း

.... ၇၂ - ၇၆

(၂) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီး ဝိပါကတိက်ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး  
 ကေကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်းအထိ ....

.... ၇၂ - ၇၆

(၃) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီး ဥပါဒိက္ခတိက်ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး  
 (ဤသဟေတုကဒုကမ္မ-ဥပါဒိက္ခတိကမ္မလီမှစ၍ သဟေတုကဒုကမ္မ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမ္မလီ  
 အထိ နည်း ၁၀-ပါးကို ဖေယျာလ လုံးဝချန်ထားပါသည်။)

.... ၇၂

(၄) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် သံကိလိဋ္ဌတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး ....

၇၆

(၅) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဝိတက်တိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး ....

၇၆

(၆) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒဿနတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး ....

၇၆

(၇) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒဿနဟေတုတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး

၇၇

(၈) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် အာစယဂါမိတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး

၇၇

(၉) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် သေက္ခတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး ....

၇၇

(၁၀) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ပရိတ္တတိက်ကို မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး ....

၇၇

(၁၁) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

၇၈

(၁၂) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဟိနတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး ....

၇၈

(၁၃) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် မိစ္ဆတ္တတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး ....

၇၈

(၁၄) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး .... ၇၈- ၇၉

(၁၅) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဥပ္ပန္နတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး ....

၇၉

(၁၆) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် အတိတတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး ....

၇၉

(၁၇) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် အတိတာရမ္မဏတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

၇၉

(၁၈) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး ....

၇၉

(၁၉) သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

၈၀



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၀
(ဤ၌(၁)ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မကို မူတည်ပြီးလျှင် ကုသလတိက်ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး (မှ) (၁၉) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မကို မူတည်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါးအထိ ဟောရန် ဖြစ်သော် လည်း ကျယ်မည်စိုး၍ အကျဉ်းချုံးဟောထားသည်။ ကျန်သော ဒုကမ္မ-တိကမူလီ များ၌လည်း ဤနည်းအတူ သိပါလေ။)			
၃-နဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၀
၄-လောကိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၀
၅-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၀
၆-သာသဝဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၉-သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၁၂-ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၁၃-ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၁
၁၄-ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၁၅-ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၁၆-ဩဇာသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၁၇-ဩဇာဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၁၈-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၂၁-နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၂
၂၂-နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၃-နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၅-ဗုဒ္ဓမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၇-ဥပါဒိဏ္ဍဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃
၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၃



မာတိက

ဦးရေ

အကြောင်းအရာ

၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	
၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	
၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	
၃၂-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	
၃၃-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	
၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၇
၃၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၄
၃၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၄
၃၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၃၈-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၃၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၁-သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၂-ပီတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၃-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၄-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၅
၄၅-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
၄၆-ပရိယာပန္နဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
၄၇-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
၄၈-နိယတဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
၄၉-သဉ္စတ္တရဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
၅၀-သရဏဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း	....	....	၈၆
(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	၈၆
(၂) သရဏဒုကမ္မ ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	၈၇
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒဿကနည်း	....	....	၈၇
(၃) သရဏဒုကမ္မ-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	၈၇
(အမှတ်(၄) သရဏဒုကမ္မ-သံကိလိဋ္ဌတိကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ်(၁၈)သရဏဒုကမ္မ အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။			
(၁၉) သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	၈၇
တိကမူလကနည်း (တိကမ္မ-ဒုကမ္မလီ ၁၉-နည်း)	....	....	၈၈-၉၆
(တိကံ ၁၉-ခုကိုမူတည်ပြီး ဒုကံ ၅၀-ကို မူလီသွင်းသောနည်း)			



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁-ကုသလတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၈၈
(၁) ကုသလတိကမူကို မူတည်ပြီးလျှင် သဟေတုကဒုက်ကို မူလီသွင်းသော ၁၀-နည်း	....	၈၈
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	၈၈
(၂) ကုသလတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၈
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	၈၈
(၃) ကုသလတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၈
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	၈၈
(၄) ကုသလတိကမူ-လောကီယဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
(၅) ကုသလတိကမူ-ကေနစိဝိညေယျဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
(၆) ကုသလတိကမူ-သာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
(၇) ကုသလတိကမူ-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
(၈) ကုသလတိကမူ-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
(အမှတ်(၉)ကုသလတိကမူ-သညောဇနိယဒုကမူလီမှ အမှတ်(၄၉)ကုသလတိကမူ သဉ္စရဒုကမူလီအထိ ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။)		
(၅၀) ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၈၉
ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း		
၂-ဝိပါကတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၀
(ဝိပါကတိကမူကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၀-ကို မူလီသွင်းသောနည်း)	....	၉၀
(၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၀
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း		
(အမှတ် (၂) ဝိပါကတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီမှ အမှတ်(၅၀)ဝိပါကတိကမူ သရဏဒုကမူလီအထိ ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။)		
၃-ဥပါဒိန္နတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၀
(ဥပါဒိန္နတိကမူကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၀-ကို မူလီသွင်းသောနည်း)		
(၁) ဥပါဒိန္နတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၀
(အမှတ်(၂)ဥပါဒိန္နတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီမှ အမှတ်(၅၀) ဥပါဒိန္နတိကမူ သရဏဒုကမူလီအထိ ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။)		
၄-သံကိလိဋ္ဌတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၁
(၁) သံကိလိဋ္ဌတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း။ပ။	....	၉၁
၅-ဝိတက္ကတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၁
(၁) ဝိတက္ကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း။ပ။	....	၉၁



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆-ဒဿနတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၁
(၁) ဒဿနတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၁
၇-ဒဿနဟေတုတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၁
(၁) ဒဿနဟေတုတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၂
၈-အာစယဂါမိတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၂
(၁) အာစယဂါမိတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၂
၉-သေက္ခတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၂
(၁) သေက္ခတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၂
၁၀-ပရိတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၂
(၁) ပရိတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၂
၁၁-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၂
(၁) ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၂
၁၂-ဟိနတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၃
(၁) ဟိနတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၃
၁၃-မိစ္ဆတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၃
(၁) မိစ္ဆတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၃
၁၄-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၃
(၁) မိစ္ဆတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၃
၁၅-ဥပ္ပန္နတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၃
(၁) ဥပ္ပန္နတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၃
၁၆-အတိတတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၄
(၁) အတိတတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၄
၁၇-အတိတာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၄
(၁) အတိတာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၄
၁၈-အဠတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၄
(၁) အဠတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ။ပ။	....	၉၄
၁၉-အဠတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ	....	၉၄
(၁) အဠတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၄



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၄
ကေကနည်း, ဒုကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၃) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၄
(၄) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-လောကီယဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(၅) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ကေနစိဝိညေယျဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(၆) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(၇) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(၈) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တသာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ-သံယောဇနိယဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
(အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူကို ဒုက်ဖြင့် အကျယ်ပြုရာ၌လည်း အမှတ် (၁၀) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီမှ အမှတ် (၄၉) သဉ္ဇတ္တရဒုကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့ပြန်သည်။)		
(၅၀) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၉၅
ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		

ဥဘတောဝစုကနည်း: .... ၉၆-၁၀၄

(တိက် ၁၉-ခုနှင့် ဒုက် ၁၉-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော ဥဘတောဝစုကနည်း)

(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၆
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၂) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၆
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၇
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၄) လောကီယဒုက်နှင့် သံကိလိဋ္ဌတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၇
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၅) ကေနစိဝိညေယျဒုက်နှင့် သဝိတက္ကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၈
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၆) သာသဝဒုက်နှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၈
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		
(၇) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း	....	၉၉
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ (ဒသကနည်း)		



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ဂ)	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသသဝဒုက္ခနှင့် အာစယဂါမိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၉၉
(ဇ)	သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၉၉
(ဃ)	သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တတိက်တစုံ ၁၀ နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၀
(ဃ)	သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တသံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	၁၀၀-၁၁၀
(ဃ)	ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၁
(ဃ)	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၁
(ဃ)	ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၂
(ဃ)	ဩဇနိယဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၂
(ဃ)	ဩဇသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတီတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၃
(ဃ)	ဩဇဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇနိယဒုက္ခနှင့် အတီတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၃
(ဃ)	ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၃
(ဃ)	ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ (ဒသကနည်း)	.... ၁၀၄
ဗဟုဝိဝေါရ (မျှားသော အပြားရှိသောနည်း)	....	.... ၁၀၄၊ ၁၀၅
	(တိက် ၁၉-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီဟောသော သတ္တကနည်း ၁၉-နည်း)	၁၆၄၊ ၁၀၅
(၁)	ကုသလတိက် သတ္တကနည်း	.... ၁၀၄



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၂) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်း	....	၁၀၅
(အမှတ် (၃) ဥပါဒိန္နတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ထားသည်။)		
(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း	....	၁၀၅
စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၉-နည်း	....	၁၀၅-၁၀၇
(တိက် ၁၉-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၉-နည်း)။		
(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း	....	၁၀၅-၁၀၆
(၂) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း	....	၁၀၆-၁၀၇
(အမှတ် (၃) ဥပါဒိန္နတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)		
(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း	....	၁၀၆-၁၀၇
တိံသဝိနည်း		၁၀၇-၁၀၉
(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိံသဝိနည်း)။		
ဗဟုဝိနည်း	....	၁၀၉-၁၁၂
(တိက် ၁၉-ခုကို ဘုံလေးပါး၊ ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိနည်း ၁၉-နည်း)။		
(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၀၉-၁၁၀
(၂) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၁၀
(အမှတ် (၃) ဥပါဒိန္နတိက် ဗဟုဝိနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)		
(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၁၀-၁၁၂
၃-သညာက္ခန္ဓ (မှတ်သားမှုအစု)		၁၁၃-၁၄၅
ဒုကမူလကနည်း (ဒုကမူ-တိကမူလီ)	....	၁၁၃-၁၂၇
(ဒုက ၅၂-ခုကို မူတည်၍ တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်းသောနည်း)		
၁-သဟေတုကဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	၁၁၃-၁၁၅
(၁) သဟေတုကဒုကမူ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	၁၁၃-၁၁၅
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း၊ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်း၊ ဆက္ကနည်း၊ သတ္တကနည်း၊ အဋ္ဌကနည်း၊ နဝကနည်း၊ ဒသကနည်း		



မာတိကာ

[ကံ]

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၂)	သဟေတုကဒုကမူ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	၁၁၅
(၃)	သဟေတုကဒုကမူ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	၁၁၅-၁၁၆
(၄)	သဟေတုကဒုကမူ-ဥပါဒိန္ဒတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၆
(၅)	သဟေတုကဒုကမူ-သံကိလိဋ္ဌတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၆
(၆)	သဟေတုကဒုကမူ-ဝိတက္ကတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၆
(၇)	သဟေတုကဒုကမူ-ပီတိတိကမူလီ ၁၀-နည်း....	၁၁၆
(၈)	သဟေတုကဒုကမူ-ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၇
(၉)	သဟေတုကဒုကမူ-ဒဿနဟေတုတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၇
(၁၀)	သဟေတုကဒုကမူ-အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၇
(၁၁)	သဟေတုကဒုကမူ-သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၇
(၁၂)	သဟေတုကဒုကမူ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၈
(၁၃)	သဟေတုကဒုကမူ-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၈
(၁၄)	သဟေတုကဒုကမူ-ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၈
(၁၅)	သဟေတုကဒုကမူ-မိစ္ဆတ္တနိယတတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၈
(၁၆)	သဟေတုကဒုကမူ-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၈
(၁၇)	သဟေတုကဒုကမူ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၉
(၁၈)	သဟေတုကဒုကမူ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၉
(၁၉)	သဟေတုကဒုကမူ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၉
(၂၀)	သဟေတုကဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၉
(၂၁)	သဟေတုကဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၁၉
	၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	၁၁၉
	၃-နဟေတု သဟေတုကဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၄-လောကိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၅-ကေနစိဝိညေယျဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၆-သာသဝဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၉-သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၀
	၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၀
	၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၂၁



[ ကား ]

အဘိဓမ္မာ ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၁၂-ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၃-ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၄-ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၅-ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၆-ဩဇာသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၇-ဩဇာဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၈-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၁
၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၁-နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၂-နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် မူလီ ၂၁-ခု ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၃-နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၅-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၂
၂၇-ဥပါဒိဏ္ဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၃၂-သံဂိလိဋ္ဌဒုကမ္မ တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၃၃-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၃၅-ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၃၆-ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၃၇-ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၃၈-ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၃၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၃
၄၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၄၁-သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၄
၄၂-ပိတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၂၅



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၄၃-သုခသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၄-ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၅-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၈-ပရိယာပနဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၄၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၅
	၅၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၆
	၅၁-သဉ္စရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၆
	၅၂-သရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	၁၂၆
	(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း ....	၁၂၆
	(၂) သရဏဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း ....	၁၂၆
	(၃) သရဏဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း (အမှတ် ၄-သရဏဒုကမ္မ-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီမှ အမှတ်(၂၀) သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တ- တိကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။ ....	၁၂၆
	(၂၁) သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၇
	တိကမူလကနည်း(တိကမူ-ဒုကမူလီ) ....	၁၂၇-၁၂၉
	(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသောနည်း)	
	၁-ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း ....	၁၂၇-၁၂၉
	(၁) ကုသလတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း ....	၁၂၇
	(၂) ကုသလတိကမူ-ဟေဘုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း ....	၁၂၈
	(အမှတ် (၃) ကုသလတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီမှ အမှတ်(၅၁) ကုသလ- တိကမူ-သဉ္စရဒုကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။ ....	
	၅၂-ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၈
	ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	၂-ဝေဒနာတိက်ကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း ....	၁၂၈
	(၁) ဝေဒနာတိကမူ-သဟေဘုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း ....	၁၂၈



[ ၁ ]

အဘိဓမ္မာ ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၃-ဝိပါကတိကံကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း ....	၁၂၈
	(၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၈
	(အမှတ် ၄-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ ဒုက် ၅၂-ခုမူလီမှ အမှတ် ၂၀-အဇ္ဈတ္တတိကမူ ဒုက် ၅၂-ခု မူလီအထိ(တိကမူ ၁၇-ခုကို)ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	
	၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကံကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း ....	၁၂၉
	(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၉
	တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	(၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၉
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	(အမှတ် (၃) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-နဟေတု သဟေတုက မူလီမှ အမှတ် (၅၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဥတ္တရဒုကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	
	(၅၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၂၉
	ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	ဥဘတောဝဇုကနည်း ....	၁၃၁-၁၃၂
	(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ပွားသော ဥဘတောဝဇုကနည်း ၂၁-နည်း)	
	(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိတ်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၀
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	(၂) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝေဒနာတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၀
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ ဒသကနည်း	
	(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၀-၁၃၁
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၄) လောကီယဒုက်နှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၁
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၅) ကေနစိဝိညေယျဒုက်နှင့် သံကိလိဋ္ဌတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၁-၁၃၂
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၆) သာသဝဒုက်နှင့် ဝိတက်တိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၂
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ဒသကနည်း	
	(၇) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ပီတိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၁၃၂
	ကေကနည်း,ဒုကနည်း,တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ဂ)	အာသဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခနှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၃
(ဇ)	သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း.... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၃
(ဃ)	သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အာစယဂါမိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	....၁၃၃-၁၃၄
(ဃ)	သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၄
(ဃ)	ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၄
(ဃ)	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၅
(ဃ)	ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၅
(ဃ)	ဩဇာနိယဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၅-၁၃၆
(ဃ)	ဩဇာသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၆
(ဃ)	ဩဇာဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇာနိယဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၆-၁၃၇
(ဃ)	ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အတိတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၇
(ဃ)	ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၇-၁၃၈
(ဃ)	ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၈
(ဃ)	နိဝရဏိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ ပ ။ ဒသကနည်း	.... ၁၃၈



[ ၁ ]

အဘိဓမ္မာ ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
ဗဟုဝိဓဝါရ	....	....	....	....	၁၃၉
(များသောအပြားအားဖြင့် ဟောသော 'ဗဟုဝိဓဝါရ'နည်း ၂၁-နည်း)					
တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီဟောသော သတ္တကနည်း				....	၁၃၉
(၁) ကုသလတိက် သတ္တကနည်း	....	....	....	....	၁၃၉
(၂) ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း	....	....	....	....	၁၃၉
(အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)					
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း	....	....	....	....	၁၃၉
စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၀-၁၄၂
(တိက် ၂၁-ကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီ ဟောသော စတုဝိသတိဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)					
(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၀
(၂) ဝေဒနာတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၁
(အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်းမှ (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)					
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၁-၁၄၂
တိံသဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၂-၁၄၃
(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိံသဝိဓနည်း)					
ဗဟုဝိဓနည်း	....	....	....	....	၁၄၃-၁၄၅
(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)					
(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	....	....	....	၁၄၃-၁၄၄
(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	....	....	....	၁၄၄
(အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိဓနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိဓနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)					
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	....	....	....	၁၄၄-၁၄၅
၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓ (ပြုပြင်စီရင်မှုအစု)	....	....	....	....	၁၄၆-၁၈၂
ဒုကမ္မလကနည်း (ဒုကမ္မ-ကိကမ္မလီ)	....	....	....	....	၁၄၆-၁၆၃
(ဒုက် ၈၂-ခုကို မူတည်၍ တိက် ၂၁-ခုကို မူလီဆွင်းသောနည်း)	....	....	....	....	၁၄၆-၁၆၃



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၁-ဟေတုဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၄၆-၁၆၃
(၁)	ဟေတုဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၁-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း၊ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်း၊ ဆက္ကနည်း၊ သတ္တကနည်း၊ အဋ္ဌကနည်း၊ နဝကနည်း၊ ဒသကနည်း	၁၄၆-၁၄၈
(၂)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း ။ပ။ ဒသကနည်း	၁၄၈
(၃)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၈
(၄)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၉
(၅)	ဟေတုဒုကမ္မ-သံကိလိဋ္ဌတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၉
(၆)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဝိတက္ကတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၉
(၇)	ဟေတုဒုကမ္မ-ပီတိတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၉
(၈)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၄၉
(၉)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဒဿနဟေတုတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၀
(၁၀)	ဟေတုဒုကမ္မ-အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၀
(၁၁)	ဟေတုဒုကမ္မ-သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၀
(၁၂)	ဟေတုဒုကမ္မ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၀
(၁၃)	ဟေတုဒုကမ္မ-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၀
(၁၄)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၁
(၁၅)	ဟေတုဒုကမ္မ-မိစ္ဆတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၁
(၁၆)	ဟေတုဒုကမ္မ-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၁
(၁၇)	ဟေတုဒုကမ္မ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၁
(၁၈)	ဟေတုဒုကမ္မ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၁
(၁၉)	ဟေတုဒုကမ္မ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၂
(၂၀)	ဟေတုဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၂
(၂၁)	ဟေတုဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	၁၅၂
	၂-သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၂
	ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ ။ပ။ ဒသကနည်း	
	၃-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၂
	၄-ဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၂
	၅-ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
	၆-န ဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
	၇-လောကိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
	၈-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
	၉-အာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၀-သာသဝဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
၁၁-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
၁၂-အာသဝ သာသဝဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၃
၁၃-အာသဝ အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၄-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၅-သံယောဇနဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၆-သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၇-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၈-သံယောဇန သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၁၉-သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၂၀-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၄
၂၁-ဂန္ဓဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၂-ဂန္ဓနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၃-ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၄-ဂန္ဓ ဂန္ဓနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၅-ဂန္ဓ ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၆-ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၇-ဩဃဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၅
၂၈-ဩဃနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၂၉-ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၀-ဩဃ ဩဃနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၁-ဩဃ ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၂-ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၃-ယောဂဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၄-ယောဂနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၅-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၆
၃၆-ယောဂ ယောဂနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၃၇-ယောဂ ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၃၈-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၃၉-နီဝရဏဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၄၀-နီဝရဏိယဒုကမူ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၅၇



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၁-နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၄၂-နီဝရဏ နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၄၃-နီဝရဏ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၄၄-နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၇
၄၅-ပရာမာသဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၄၆-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၄၇-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၄၈-ပရာမာသ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၄၉-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၅၀-ဥပါဒိက္ခဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၅၁-ဥပါဒါနဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၈
၅၂-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၃-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၄-ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၅-ဥပါဒါန ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၆-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၇-ကိလေသဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၈-သံကိလေသဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၅၉-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၅၉
၆၀-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၁-ကိလေသ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၂-ကိလေသ သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၃-ကိလေသ ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၀
၆၇-ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၁
၆၈-ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၁
၆၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၁
၇၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၁
၇၁-သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း	၁၆၁



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇၂-ပီတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၁
၇၃-သုခသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၁
၇၄-ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခုမူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၇၅-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၇၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၇၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၇၈-ပရိယာပန္နဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၇၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၈၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၂-နည်း ....	....	၁၆၂
၈၁-သဉ္စတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၂
၈၂-သရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း ....	....	၁၆၃
(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း ....	....	၁၆၃
ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း		
(၂) သရဏဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း ....	..	၁၆၃
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း		
(အမှတ် (၃) သရဏဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမူလီမှ အမှတ် (၂၀) သရဏဒုကမ္မ- အဇ္ဈတ္တတိကမူလီအထိ ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။		
(၂၁) သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း ....	....	၁၆၃
တိကမူလကနည်း (တိကမူ-ဒုကမူလီ) ....	....	၁၆၄-၁၆၅
(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၈၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း)		
၁-ကုသလတိကမူ-ဒုက် ၈၂-ခု မူလီ ၈၂-နည်း ....	....	၁၆၄
ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၈၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ၈၂-နည်း ....	....	၁၆၄-၁၆၅
(၁) ကုသလတိကမူ-ဟေတုဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	....	၁၆၄
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း		
(အမှတ် (၂) ကုသလတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၈၁) ကုသလတိကမူ- သဉ္စတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (ကုသလတိကမူ ၈၀-နည်းကို) ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။		
(၈၂) ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	....	၁၆၄
ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း		
၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၈၂ခု မူလီ ၈၂-နည်း ....	....	၁၆၅
(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	....	၁၆၅



ဦးရေ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း  
(အမှတ်) (၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၈၁)  
အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဥတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ ၈၀-  
နည်းကို) ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။

(၈၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၅  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

ဥဘတောဝစုကနည်း ..... ၁၆၆-၁၇၅

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ဥဘတောဝစုကနည်း) ..... ၁၆၆-၁၇၅

(၁) ဟေတုဒုက်နှင့် ကုသလတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၆  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၂) သဟေတုကဒုက်နှင့် ဝေဒနာတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၆  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၃) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၆  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၄) ဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၇  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၅) ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် သံကိလိဋ္ဌတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၇  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၆) န ဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် သဝိတက္ကတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၈  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၇) လောကီယဒုက်နှင့် ပီတိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၈  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၈) ကေနစိဝိညေယျဒုက်နှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၉  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၉) အာသဝဒုက်နှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၆၉  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၁၀) သာသဝဒုက်နှင့် အာစယဂါမိတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၇၀  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း

(၁၁) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ..... ၁၇၀  
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၁၂)	အာသဝ သာသဝဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၀-၁၇၁
(၁၃)	အာသဝ အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	၁၇၁
(၁၄)	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခနှင့် ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၁-၁၇၂
(၁၅)	သံယောဇနဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တနိယတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၂
(၁၆)	သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၂-၁၇၃
(၁၇)	သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၃
(၁၈)	သံယောဇန သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၃
(၁၉)	သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၄
(၂၀)	သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် အဗျတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၄
(၂၁)	ဂန္ထဒုက္ခနှင့် အဗျတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း .... ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ ပ။ ဒသကနည်း	.... ၁၇၄-၁၇၅
ဗဟုဝိဝေါရ	....	.... ၁၇၅-၁၇၆
	(ဗျားသော အပြားအားဖြင့် ဟောသော ဗဟုဝိဝေါရနည်း) ....	.... ၁၇၅-၁၇၆
	တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီဟောသော သတ္တကနည်း ၂၁-နည်း	.... ၁၇၅-၁၇၆
(၁)	ကုသလတိက် သတ္တကနည်း ....	.... ၁၇၅
(၂)	ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း .... (အမှတ်(၃) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ်(၂၀) အဗျတ္တတိက် သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။)	.... ၁၇၅
(၂၁)	အဗျတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း ....	.... ၁၇၅-၁၇၆



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
<b>စတုရိသတိဝိဓနည်း</b> ....	....	၁၇၆-၁၇၈
(တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုရိသတိဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)		၁၇၆-၈
(၁) ကုသလတိက် စတုရိသတိဝိဓနည်း	....	၁၇၆-၁၇၇
(၂) ဝေဒနာတိက် စတုရိသတိဝိဓနည်း	....	၁၇၇
(အမှတ်(၃)ဝိပါကတိက် စတုရိသတိဝိဓနည်းမှ အမှတ်(၂၀)အဇ္ဈတ္တတိက် စတုရိသတိဝိဓနည်းအထိ(စတုရိသတိဝိဓနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။		
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုရိသတိဝိဓနည်း	....	၁၇၇-၁၇၈
<b>တိသဝိဓနည်း</b> ....	....	၁၇၈-၁၇၉
ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိဓနည်း		၁၇၈-၁၇၉
<b>ဗဟုဝိဓနည်း</b> ....	....	၁၇၉-၁၈၂
(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)။	....	၁၇၉-၁၈၂
(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၇၉-၁၈၀
(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၈၀-၁၈၁
(အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိဓနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိဓနည်းအထိ(ဗဟုဝိဓနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။		
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၁၈၁-၁၈၂
<b>၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓ (သိမ္မအစု)</b> ....	....	၁၈၃-၂၁၅
<b>ဒုကမ္မလကနည်း (ဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ)</b> ....	....	၁၈၃-၁၉၆
(ဒုက် ၅၂-ခုတို့ကို မူတည်၍ တိက် ၂၁-ခုတို့ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမ္မလကနည်း)		၁၈၃
<b>၁-သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း</b> ....	....	၁၈၃-၁၈၄
(၁) သဟေတုကဒုကမ္မ-ကုသလတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၃-၁၈၄
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း၊ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်း၊ ဆက္ကနည်း၊ သတ္တကနည်း၊ အဋ္ဌကနည်း၊ နဝကနည်း၊ ဒသကနည်း		
(၂) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၄-၁၈၅
ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း		
(၃) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၅
(၄) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဥပါဒိက္ခတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၅
(၅) သဟေတုကဒုကမ္မ-သင်္ကလိဋ္ဌတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၅
(၆) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဝိတက္ကတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း	....	၁၈၅



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၇) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပီတိတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆
(၈) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆
(၉) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဒဿနဟေတုတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆
(၁၀) သဟေတုကဒုကမ္မ-အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆
(၁၁) သဟေတုကဒုကမ္မ-သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆
(၁၂) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၆-၁၈၇
(၁၃) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၇
(၁၄) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၇
(၁၅) သဟေတုကဒုကမ္မ-မိစ္ဆတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၇
(၁၆) သဟေတုကဒုကမ္မ-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၇
(၁၇) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၇
(၁၈) သဟေတုကဒုကမ္မ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၈
(၁၉) သဟေတုကဒုကမ္မ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၈
(၂၀) သဟေတုကဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၈
(၂၁) သဟေတုကဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၈၈
၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၈
ကေကနည်း, ဒုကနည်း။ပ။ဒသကနည်း				
၃-နဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၈
၄-လောကီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၅-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၆-သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၉-သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၈၉
၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၂-ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၃-ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၄-ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၅-ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၆-ဩဇာသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၇-ဩဇာဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၀
၁၈-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၁



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၁-နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၂-နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၃-နိဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၁
၂၅-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၂၇-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု ၂၁-နည်း	၁၉၂
၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၂
၃၂-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၃-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၃
၃၈-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၃၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၁-သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၂-ပီတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၃-သုခသဟဂတဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၄-ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၅-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၄
၄၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၅
၄၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၅
၄၈-ပရိယာပနဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၅
၄၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက်	၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	၁၉၅



ဦးစု	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၅၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၅
၅၁-သဉ္ဇတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၅
၅၂-သရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း	....	....	....	၁၉၅
(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	....	....	၁၉၅-၁၉၆
(၂) သရဏဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	....	....	၁၉၆
(၃) သရဏဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း (အမှတ် ၄၊ သရဏဒုကမ္မ-ဥပါဒိဏ္ဍကိကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် ၂၀ သရဏ ဒုကမ္မ အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (သရဏဒုကမ္မ ၁၇-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	....	....	....	၁၉၆
(၂၁) သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း	....	....	....	၁၉၆
တိကမူလကနည်း (တိကမ္မ-ဒုကမူလီ)	....	....	....	၁၉၇-၁၉၉
(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိက- မူလကနည်း)။	....	....	....	၁၉၇-၁၉၉
(၁) ကုသလတိကမ္မ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ (ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း)။	....	....	....	၁၉၇-၁၉၉
(၁) ကုသလတိကမ္မ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	....	....	....	၁၉၇
(၂) ကုသလတိကမ္မ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း။ပ။ဒသကနည်း (အမှတ်(၃)ကုသလတိကမ္မ-နဟေတု သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၅၁)ကုသလတိကမ္မ သဉ္ဇတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ(ကုသလတိကမ္မ ၄၉-နည်းကို) ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	....	....	....	၁၉၇
(၅၂) ကုသလတိကမ္မ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။(ဒသကနည်း)	....	....	....	၁၉၈
၂-ဝေဒနာတိကမ္မ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ (ဝေဒနာတိက်ကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း)	....	....	....	၁၉၈
(၁) ဝေဒနာတိကမ္မ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။(ဒသကနည်း)	....	....	....	၁၉၈



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၃-ဝိပါကတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခုမူလီ ....	၁၉၈
	(ဝိပါကတိကမူကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း) ....	၁၉၈
	(၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၉၈
	အမှတ် ၄-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီမှ အမှတ် ၂၀-အဇ္ဈတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီအထိ(တိကမူ ၁၇-ခုကို) ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။	
	၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ ၅၂-နည်း ....	၁၉၉
	(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေဒုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၉၉
	(၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း)။	၁၉၉
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း။ပ။(ဒသကနည်း)	
	(အမှတ်(၃)အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၅၁)အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဥတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ ၄၉-နည်းကို)ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။	
	(၅၂)အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ....	၁၉၉
	တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	ဥဘတောဝစုကနည်း ....	၂၀၀-၂၀၈
	(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း)။	၂၀၀-၂၀၈
	(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၀
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၂) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝေဒနာတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၀
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၀-၂၀၁
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၄) လောကိယဒုက်နှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၁
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၅) ကေနစိဝိညေယျဒုက်နှင့် သံကိလိဋ္ဌတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၁-၂၀၂
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၆) သာသဝဒုက်နှင့် သဝိတက္ကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၂
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	
	(၇) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ပီတိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ....	၂၀၂
	ကေကနည်း, ဒုကနည်း, တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၈)	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒ္ဓုန်နှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၃
(၉)	သံယောဇနိယဒုန်နှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၃
(၁၀)	သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုန်နှင့် အာစယဂါမိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၄
(၁၁)	သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုန်နှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၄
(၁၂)	ဂန္ဓနိယဒုန်နှင့် ပရိတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၄-၂၀၅
(၁၃)	ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုန်နှင့် ပရိတ္တာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၅
(၁၄)	ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုန်နှင့် ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၅-၂၀၆
(၁၅)	ဩဃနိယဒုန်နှင့် မိစ္ဆတ္တတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၆
(၁၆)	ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုန်နှင့် မဂ္ဂါရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၆
(၁၇)	ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုန်နှင့် ဥပ္ပန္နတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၇
(၁၈)	ယောဂနိယဒုန်နှင့် အတိတတိက် တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၇
(၁၉)	ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုန်နှင့် အတိတာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၇-၂၀၈
(၂၀)	ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုန်နှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၈
(၂၁)	နီဝရဏိယဒုန်နှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ကေကနည်း၊ ဒုကနည်း၊ တိကနည်း။ပ။ဒသကနည်း	.... ၂၀၈



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဗဟုဝိဝေါရ	....	၂၀၉-၂၁၀
	(များသော အပြားအားဖြင့် ဟောသော ဗဟုဝိဝေါရနည်း ၂၁-နည်း)	၂၀၉-၂၁၀
	တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီဟောသော သတ္တကနည်း	၂၀၉-၂၁၁
(၁) ကုသလတိက် သတ္တကနည်း	....	၂၀၉
(၂) ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း	....	၂၀၉
	အမှတ်(၃) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ်(၂၀)အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်း အထိ သတ္တကနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို ပေယျာလ လုံးဝချန်ထားခဲ့သည်။	
စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	၂၁၀-၂၁၂
	(တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါး ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိ ဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)။	၂၁၀-၂၁၂
(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	၂၁၀
(၂) ဝေဒနာတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	၂၁၀
	(အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်းမှ အမှတ်(၂၀)အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိ ဝိဓနည်းအထိ(စတုဝိသတိဝိဓနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို)ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	၂၁၁
တိသဝိဓနည်း	....	၂၁၂
	(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကိုဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိဓနည်း)	
ဗဟုဝိဓနည်း	....	၂၁၃-၂၁၅
	(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ဟောသည့် များသောအပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း)။	၂၁၃-၂၁၅
(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၂၁၃
(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၂၁၄
	(အမှတ်(၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိဓနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိဓနည်းအထိ (ဗဟုဝိဓနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်)။	
(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး	....	၂၁၄
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆက	....	၂၁၆-၂၄၆
	(အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားသော 'ပဉ္စာပုစ္ဆက'နည်း	၂၁၆-၂၄၆
ခန္ဓာငါးပါး	....	
ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက်ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာနည်းသက်သက်ကိုပြခြင်း		



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၁-တိက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာကိုပြခြင်း ....	၂၁၆
	(၁) ကုသလတိက် အမေးပုစ္ဆာ ....	၂၁၆
	(တိက်အမှတ် ၂-မှ ၂၂-အထိ ပေယျာလချန်ထားခဲ့သည်)	
	၂-ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာကိုပြခြင်း ....	၂၁၆
	(ဒုက်အမှတ် ၁-မှ ၉၉-အထိ ပေယျာလချန်ထားခဲ့သည်)	
	(၁၀၀) သရဏဒုက် အမေးပုစ္ဆာ ....	၂၁၆
	ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက်ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုပြခြင်း ....	၂၁၆
	၁-တိက်တို့ဖြင့်ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုပြခြင်း ....	၂၁၆
	(၁) ကုသလတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၆-၂၁၇
	(၂) ဝေဒနာတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၇
	(၃) ဝိပါကတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၇
	(၄) ဥပါဒိဏ္ဍတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၇-၂၁၈
	(၅) သံကိလိဋ္ဌတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၈
	(၆) ဝိတက္ကတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၈
	(၇) ပီတိတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၁၉
	(၈) ဒဿနတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၀
	(၉) ဒဿနဟေတုတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၀
	(၁၀) အာစယဂါမိတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၀
	(၁၁) သေက္ခတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၀
	(၁၂) ပရိတ္တတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၁
	(၁၃) ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၁
	(၁၄) ပဒီတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၁
	(၁၅) မိစ္ဆတ္တတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၁
	(၁၆) မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၂
	(၁၇) ဥပ္ပန္နတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၂
	(၁၈) အတိတတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၂
	(၁၉) အတိတာရမ္မဏတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၂
	(၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၃
	(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၃
	(၂၂) သနိဒဿနတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ....	၂၂၃



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂-ဒုကဝိသဇ္ဇနာ	....	၂၂၃
	(ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဒုက် ၁၀၀-တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြခြင်း)	၂၂၃
	(၁-ဟေတုဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)	
(၁) ဟေတုဒုက်	....	၂၂၃
(၂) သဟေတုကဒုက်	....	၂၂၄
(၃) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	၂၂၄
(၄) ဟေတု သဟေတုကဒုက်	....	၂၂၄
(၅) ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	၂၂၄
(၆) နဟေတု သဟေတုကဒုက်	....	၂၂၅
	(၂-စူဠရဒုက် ၇-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)	
(၇) သပ္ပစ္စယဒုက်....	....	၂၂၅
(၈) သင်္ခတဒုက် ....	....	၂၂၅
(၉) သနိဒဿနဒုက်	....	၂၂၅
(၁၀) သပ္ပဋိဃဒုက် ....	....	၂၂၅
(၁၁) ရူပီဒုက် ....	....	၂၂၆
(၁၂) လောကီယဒုက်	....	၂၂၆
(၁၃) ကေနစိဝိညေယျဒုက်	....	၂၂၆
	(၃-အာသဝဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)	
(၁၄) အာသဝဒုက် ....	....	၂၂၆
(၁၅) သာသဝဒုက် ....	....	၂၂၆
(၁၆) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	၂၂၆
(၁၇) အာသဝ သာသဝဒုက်	....	၂၂၇
(၁၈) အာသဝ သာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက် ....	....	၂၂၇
(၁၉) အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက် ....	....	၂၂၈
	(၄-သညောဇနဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)	
(၂၀) သံယောဇနဒုက်	....	၂၂၈
(၂၁) သံယောဇနီယဒုက်	....	၂၂၈
(၂၂) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	၂၂၈
(၂၃) သံယောဇန သံယောဇနီယဒုက် ....	....	၂၂၈-၂၂၉
(၂၄) သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	၂၂၉-၂၃၀
(၂၅) သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနီယဒုက်	....	၂၃၀



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
	(၅-ဂန္ဓဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)			
(၂၆)	ဂန္ဓဒုက်	....	....	၂၃၀
(၂၇)	ဂန္ဓနိယဒုက်	....	....	၂၃၀
(၂၈)	ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၀
(၂၉)	ဂန္ဓ ဂန္ဓနိယဒုက်	....	....	၂၃၀
(၃၀)	ဂန္ဓ ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၁
(၃၁)	ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုက်	....	....	၂၃၂
(၃၂-၄၃)	ဩဇာဂေါစ္စကနှင့် ယောဂဂေါစ္စကဒုက်တို့သည် အာသဝဂေါစ္စကဒုက်နှင့် အလုံးစုံတူသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဂေါစ္စကတို့၏ အဖွင့်အကျယ်ကို ပေယျာလချန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အာသဝဂေါစ္စကကဲ့သို့ အကျယ်ချဲ့၍ သိပါလေ။			
	(ဂ-နီဝရဏဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)			
(၄၄)	နီဝရဏဒုက်	....	....	၂၃၂
(၄၅)	နီဝရဏိယဒုက်	....	....	၂၃၂
(၄၆)	နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၃
(၄၇)	နီဝရဏ နီဝရဏိယဒုက်	....	....	၂၃၃
(၄၈)	နီဝရဏ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၃
(၄၉)	နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုက်....	....	....	၂၃၄
	(၉-ပရာမာသဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)			
(၅၀)	ပရာမာသဒုက်	....	....	၂၃၄
(၅၁)	ပရာမဋ္ဌဒုက်	....	....	၂၃၄
(၅၂)	ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၄-၂၃၅
(၅၃)	ပရာမာသ ပရာမဋ္ဌဒုက်	....	....	၂၃၅
(၅၄)	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုက်	....	....	၂၃၅
	(၁၀-မဟန္တရဒုက် ၁၄-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)			
(၅၅)	သာရမ္မဏဒုက်	....	....	၂၃၆
(၅၆)	စိတ္တဒုက်	....	....	၂၃၆
(၅၇)	စေတသိကဒုက်	....	....	၂၃၆
(၅၈)	စိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက်	....	....	၂၃၆
(၅၉)	စိတ္တသံသဋ္ဌဒုက်	....	....	၂၃၆
(၆၀)	စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက်	....	....	၂၃၆
(၆၁)	စိတ္တသဟဘူဒုက်	....	....	၂၃၆



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၆၂) စိတ္တဘူပရိဝတ္တိဒုက္ခ	....	၂၃၆
(၆၃) စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနဒုက္ခ	....	၂၃၇
(၆၄) စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနသဟဘုဒုက္ခ	....	၂၃၇
(၆၅) စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနဘူပရိဝတ္တိဒုက္ခ	....	၂၃၇
(၆၆) အဇ္ဈတ္တိကဒုက္ခ	....	၂၃၇
(၆၇) ဥပါဒါဒုက္ခ	....	၂၃၇
(၆၈) ဥပါဒိဏ္ဏဒုက္ခ	....	၂၃၇

(၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)

(၆၉) ဥပါဒါနဒုက္ခ	....	၂၃၈
(၇၀) ဥပါဒါနိယဒုက္ခ	....	၂၃၈
(၇၁) ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ	....	၂၃၈
(၇၂) ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယဒုက္ခ	....	၂၃၈
(၇၃) ဥပါဒါန ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ	....	၂၃၉
(၇၄) ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုက္ခ....	....	၂၃၉

(၁၂-ကိလေသဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၈-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)

(၇၅) ကိလေသဒုက္ခ	....	၂၄၀
(၇၆) သံကိလေသိကဒုက္ခ	....	၂၄၀
(၇၇) သံကိလိဋ္ဌဒုက္ခ	....	၂၄၀
(၇၈) ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ	....	၂၄၀
(၇၉) ကိလေသ သံကိလေသိကဒုက္ခ	....	၂၄၀
(၈၀) ကိလေသ သံကိလိဋ္ဌဒုက္ခ	....	၂၄၁
(၈၁) ကိလေသ ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ	....	၂၄၁
(၈၂) ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုက္ခ	....	၂၄၂

(၁၃-ပိဋ္ဌိဒုက္ခ ၁၈-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)

(၈၃) ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဒုက္ခ	....	၂၄၂
(၈၄) ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခ	....	၂၄၂
(၈၅) ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုက္ခ	....	၂၄၃
(၈၆) ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုက္ခ	....	၂၄၃
(၈၇) သဝိဟက္ကဒုက္ခ	....	၂၄၃



ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၈၈) သဝိစာရဒုက္ခ....	....	၂၄၃
(၈၉) သပ္ပိတိကဒုက္ခ	....	၂၄၃
(၉၀) ပီတိသဟဂတဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၁) သုခသဟဂတဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၂) ဥပေက္ခာသဟဂတဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၃) ကာမာဝစရဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၄) ရူပါဝစရဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၅) အရူပါဝစရဒုက္ခ	....	၂၄၄
(၉၆) ပရိယာပန္နဒုက္ခ	....	၂၄၅
(၉၇) နိယျာနိကဒုက္ခ	....	၂၄၅
(၉၈) နိယတဒုက္ခ ....	....	၂၄၅
(၉၉) သဥတ္တရဒုက္ခ....	....	၂၄၅
(၁၀၀) သရဏဒုက္ခ ....	....	၂၄၅-၂၄၆

## ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန် မာတိကာ ပြီး၏။

### ဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ပဋိဝိသောဓကနှင့် ဩသာနသောဓေယျပတ္တပါဌကအဖွဲ့ ဆရာတော်များ

- ၁။ ဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)၊ ပဌာန်းဆရာတော်၊ ပါဠိနယူပဒေသကျောင်း၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၂။ ဦးဉာဏာဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ မူလဓမ္မာစရိယဆရာတော်၊ ဝိနယနယူပဒေသ ကျောင်း၊ မစိုးရိမ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၃။ ဦးသီရိန္ဒာဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ (သကျသီဟ) ဓမ္မာစရိယ၊ စေတိယင်္ဂဏ ဓမ္မာစရိယနှင့် အစိုးရ သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်တိုက်သစ်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၄။ ဦးနာယကဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ (သကျသီဟ) ဓမ္မာစရိယနှင့် အစိုးရ သာသနဓဇ သိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်တိုက်သစ်၊ မန္တလေးမြို့။



အသိဓမ္မဒိဋ္ဌိက

# ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်

## မြန်မာပြန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

### ၁-ခန္ဓဝိဘင်္ဂ

(ခန္ဓာတို့ကို ဝေဖန်ဟောကြားသည့် ခန္ဓဝိဘင်္ဂအစကုံး)

### ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ

(သုတ္တန်နည်းဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း)

ခန္ဓာငါးပါး ၁။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကား—

ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’၊ ခံစားမှုအစု ‘ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’၊ မှတ်သားမှုအစု ‘သညာက္ခန္ဓာ’၊ ပြုပြင် စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’၊ သိမှု(စိတ်)အစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’တို့တည်း။

### ၁-ရူပက္ခန္ဓ (ရုပ်အစု)

ရူပက္ခန္ဓာ(ရုပ် ၁၁-မျိုး) ၂။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’မည် သနည်း။

ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ရုပ်၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ‘အနာဂတ’ရုပ်၊ ဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စုပ္ပန်’ရုပ်၊ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တ’ရုပ်၊ အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗဟိဒ္ဓ’ရုပ်၊ ကြမ်းတမ်းသော ‘ဩဠာရိက’ရုပ်၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ‘သုခမ’ရုပ်၊ ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ရုပ်၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏိတ’ရုပ်၊ ဝေးသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်၊ နီးသော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်တည်းဟူသော အလုံးစုံသော အကြင်ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို(အားလုံးသော ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုံးစု၍ အကျဉ်း ချုံး၍ ပြသော ဤသဘောကို ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’ဟု ဆိုအပ်၏။



(၁) အတိတ်ရုပ် ၃။ ထို (၁၁-မျိုးသောရုပ်တို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ဖြစ်ပြီးရုပ် 'အတိတ်ရုပ်' မည်သနည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော 'ဥပါဒါ'ရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်သည် လွန်ပြီးဖြစ်၏ (အတိတ်)၊ ချုပ်ပြီးဖြစ်၏ (နိရုဒ္ဓိ)၊ ကင်းပြီးဖြစ်၏ (ဝိဂတံ)၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဝိပရိဏတံ)၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီး ဖြစ်၏ (အတ္တဂံတံ)၊ အလွန် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (အဗ္ဗတ္တဂံတံ)၊ ဖြစ်ပြီး၍ ကင်းပျောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဥပ္ပဇ္ဇိတှာ ဝိဂတံ)၊ လွန်ပြီးဖြစ်၏ (အတိတ်)၊ လွန်ပြီးသော အတိတ်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အတိတ်သေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း) ကို ဖြစ်ပြီးရုပ် 'အတိတ်ရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏။

(၂) အနာဂတ်ရုပ်။ ထို (၁၁-မျိုးသောရုပ်တို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ဖြစ်လတ္တံ့ရုပ် 'အနာဂတ်ရုပ်' မည်သနည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော 'ဥပါဒါ'ရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်သည် မဖြစ်ပေါ်သေး (အဇာတံ)၊ မထင်ရှားသေး (ထင်ရှားမရှိသေး) (အဘူတံ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်မရှိသေး (လုံးဝ မဖြစ်မရှိသေး) (အသဉ္ဇာတံ)၊ မဖြစ်သေး (အနိဗ္ဗတ္တံ)၊ အသစ်မဖြစ်သေး (အနဘိနိဗ္ဗတ္တံ)၊ ထင်ရှားမဖြစ်သေး (အပါတုဘူတံ)၊ မဖြစ်ပေါ်သေး (အနုပ္ပန္နံ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ပေါ်သေး (လုံးဝ မဖြစ်ပေါ်သေး) (အသမုပ္ပန္နံ)၊ မပေါ်ပေါက်သေး (အနုဠိတံ)၊ ကောင်းစွာ မပေါ်ပေါက်သေး (လုံးဝ မပေါ်ပေါက်သေး) (အသမုဠိတံ)၊ မရောက်လာသေး (အနာဂတံ)၊ မရောက်လာသေးသော အနာဂတ်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အနာဂတသေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း) ကို ဖြစ်လတ္တံ့ရုပ် 'အနာဂတ်ရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏။

(၃) ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်။ ထို (၁၁-မျိုးသောရုပ်တို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ဖြစ်ဆဲရုပ် 'ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်' မည်သနည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော 'ဥပါဒါ'ရုပ် ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဇာတံ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဘူတံ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ရှိဆဲဖြစ်၏ (သဉ္ဇာတံ)၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (နိဗ္ဗတ္တံ)၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (အဘိနိဗ္ဗတ္တံ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ပါတုဘူတံ)၊ ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏ (ဥပ္ပန္နံ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏ (သမုပ္ပန္နံ)၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏ (ဥဠိတံ)၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏ (သမုဠိတံ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်သေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း) ကို ဖြစ်ဆဲရုပ် 'ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) အဇ္ဈတ္တရုပ် ၄။ ထို (ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ရုပ် 'အဇ္ဈတ္တရုပ်' မည်သနည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော 'ဥပါဒါ'ရုပ် ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်သည် ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တံ)၊ ကိုယ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်၏



(ပစ္စတ္တံ)၊ မိမိကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကံ)၊ အသီးအခြားပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကံ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း)ကို အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ် ‘အဇ္ဈတ္တရုပ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၅) ဗဟိဒ္ဓရုပ်။ ။ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ် ‘ဗဟိဒ္ဓရုပ်’မည်သနည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော ‘ဥပါဒါ’ရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်သည် ထိုထိုတပါးသော သတ္တဝါတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်၏ (ပရပုဂ္ဂလ အဇ္ဈတ္တံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်၏ (ပစ္စတ္တံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကံ)၊ (တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) အသီးအခြားပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏(ပါဠိပုဂ္ဂလိကံ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ဖြစ်၏(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း)ကို အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ် ‘ဗဟိဒ္ဓရုပ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၆) ကြမ်းတမ်းသော သြဋ္ဌာရိက ရုပ် ၅။ ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ရုပ် ‘သြဋ္ဌာရိကရုပ်’ မည်သနည်း။

မြင်သိစိတ် စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည် ‘စက္ခာယတနရုပ်’၊ ကြားသိစိတ် သောတဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ နားအကြည် ‘သောတာယတနရုပ်’၊ နံသိစိတ် ဃာနဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနာယတနရုပ်’၊ လျက်သိစိတ် ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိယတနရုပ်’၊ ထိသိစိတ် ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည် ‘ကာယာယတနရုပ်’။

မြင်သိစိတ် စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း ‘ရူပါယတနရုပ်’၊ ကြားသိစိတ် သောတဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း အသံ ‘သဒ္ဓါယတနရုပ်’၊ နံသိစိတ် ဃာနဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း အနံ့ ‘ဂန္ဓာယတနရုပ်’၊ လျက်သိစိတ် ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း အရသာ ‘ရသာယတနရုပ်’၊ ထိသိစိတ် ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ထိမှု ‘ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနရုပ်’သည် ရှိ၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ် ၁၂-ပါးတို့) ကြမ်းတမ်းသောရုပ် ‘သြဋ္ဌာရိကရုပ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၇) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သုခုမရုပ်။ ။ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ရုပ်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ရုပ် ‘သုခုမရုပ်’ မည်သနည်း။

မိန်းမ (အမ) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဣတ္ထိန္ဒြရုပ်’၊ ယောက်ျား(အထီးအဖို) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ပုရိသိန္ဒြရုပ်’၊ အသက်ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု စောင့်ရှောက်မှု ‘ဇီဝိတိန္ဒြရုပ်’၊ (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သော ကိုယ်အမူအရာ ‘ကာယဝိညာတ်ရုပ်’၊ (မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သော နှုတ်မြက်မှု အမူအရာ ‘ဝစီဝိညာတ်ရုပ်’၊ မရေးခြစ်အပ်သော (ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားသော ဟင်းလင်း)သဘော ‘အာကာသဓာတုရုပ်’၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ပေါ့ပါးမှု ‘လဟုတာ

၁။ ဤနေရာ၌ ရုပ်အားလုံးသည်ပင် ‘ဥပါဒိန္နံ’ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ဥပါဒိန္နံ’ပုဒ်၏အနက်ကို ‘ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်၏’ဟု မြန်မာပြန်ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပါဒိန္နာဘိက် အဖွင့်၌ ‘ဥပါဒိန္နံ’ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ‘ကမ္မဇ’ဟု ဖွင့်သည်။ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် တရားအားလုံးကိုလည်း ‘ဥပါဒိန္နံ’ဟု ခေါ်သည်ဟု ဖွင့်ပြသေးသည်။ (စာပိုဒ် ၁၀၅၀၊ အဋ္ဌသာလိနီ၊ မူလဋီကာ)။



ရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ နူးညံ့မှု 'မဒုတာရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ အလုပ်၌ ခံမှု (အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျောဆောင်ရွက်နိုင်မှု) 'ကမ္မညတာရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာစ 'ဥပစယရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ် 'သန္တတိရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ယိုယွင်းရင့်ရော်လျော့ပါးမှု 'ဇရတာရုပ်'၊ (နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ချုပ်ပျက်၍ မမြဲမှု (ပျောက်ပျက်ချုပ်ဆုံးမှု) 'အနိစ္စတာရုပ်'၊ ဖွဲ့စည်းမှုသဘော 'အာပေါရုပ်'၊ (မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ တည်ရာ ဆောင်ထားတတ်သော သဘော 'ဟဒယဝတ္ထုရုပ်')၊ အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစားအစာ 'ကဗဠိကာရအာဟာရရုပ်'သည် ရှိ၏။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသောရုပ်အပေါင်း)ကို နူးညံ့သိမ်မွေ့သောရုပ် 'သုခရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏။

(ဂ) ဟိနရုပ် ၆။ ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ယုတ်ညံ့သောရုပ် 'ဟိနရုပ်' မည်သနည်း။

အဆင်း'ရူပ'၊ အသံ 'သဒ္ဒ'၊ အနံ့'ဂန္ဓ'၊ အရသာ'ရသ'၊ တွေ့ထိမှု (အတွေ့) 'ဖောဠဗ္ဗ'ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ရုပ်ကို ထိုထိုသတ္တဝါတို့သည် မထိမဲ့မြင်အားဖြင့် သိအပ်၏ (ဥညာတံ)၊ ရှုတ်ချသောအားဖြင့် သိအပ်၏ (အဝညာတံ)၊ ပစ်ပယ်အပ်၏၊ စက်ဆုပ်အပ်၏ (ဟိဠိတံ)၊ နှိပ်စက်အပ်၏ (နှိပ်ချကဲ့ရဲ့ အပ်၏) (ပရိဘူတံ)၊ အလေးမပြုအပ် (အရိုအသေမပြုအပ်) (အစိတ္တိကတံ)၊ ယုတ်ညံ့၏ (ဟိနံ)၊ ယုတ်ညံ့၏ဟု သိအပ်၏ (ဟိနမတံ)၊ ယုတ်ညံ့၏ဟု သမုတ်အပ်၏ (ဟိနသမ္ပတံ)၊ မလိုချင်အပ်(အနိဋ္ဌံ)၊ မနှစ်သက်အပ် (အကန္တံ)၊ စိတ်နှလုံး၌ မသက်ဝင်အပ် (မနှစ်လိုအပ်) (အမနာပံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း) ကို ယုတ်ညံ့သော ရုပ် 'ဟိနရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏ (အကုသိုလ်ကမ္မဇရုပ်)။

(ဇ) ပဏီတရုပ်။ ။ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ရုပ်သည် မြင့်မြတ်သောရုပ် 'ပဏီတရုပ်' မည်သနည်း။

ရူပ၊ သဒ္ဒ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဠဗ္ဗ ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ရုပ်ကို ထိုထိုသတ္တဝါတို့သည် မထိမဲ့မြင်အားဖြင့် မသိအပ် (မထိမဲ့မြင်ပြုအပ်သော ရုပ်မဟုတ်ဟု စိတ်၌ သိအပ်၏) (အနုညာတံ)၊ ရှုတ်ချသောအားဖြင့် မသိအပ် (ရှုတ်ချအပ်သော ရုပ်မဟုတ်ဟု စိတ်၌ သိအပ်၏) (အနဝညာတံ)၊ မပစ်ပယ်အပ်၊ မစက်ဆုပ်အပ် (အဟိဠိတံ)၊ မနှိပ်စက်အပ် (မနှိပ်ချ မကဲ့ရဲ့ အပ်) (အပရိဘူတံ)၊ အလေးပြုအပ်၏ (ရိုသေအပ်၏) (စိတ္တိကတံ)၊ မြင့်မြတ်၏ (ပဏီတံ)၊ မြင့်မြတ်၏ဟု သိအပ်၏ (ပဏီတမတံ)၊ မြင့်မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်၏ (ပဏီတသမ္ပတံ)၊ လိုချင်အပ်၏ (ဣဋ္ဌံ)၊ နှစ်သက်အပ်၏ (ကန္တံ)၊ စိတ်နှလုံး၌ သက်ဝင်၏ (နှစ်လိုဖွယ်ဖြစ်၏) (မနာပံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း) ကို မြင့်မြတ်သောရုပ် 'ပဏီတရုပ်' ဟု ဆိုအပ်၏ (ကုသိုလ်ကမ္မဇရုပ်)။

တနည်းကား၊ ထိုထိုရုပ်ကို စွဲ၍ စွဲ၍ ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ရုပ်တခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ယုတ်ညံ့သောရုပ် 'ဟိနရုပ်' နှင့် မြင့်မြတ်သောရုပ် 'ပဏီတရုပ်' ကို မှတ်အပ်၏။

၁။ ၂။ ၃။ ဤနေရာ၌ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကို 'ဟိနရုပ်' ဟု၎င်း၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကို 'ပဏီတရုပ်' ဟု၎င်း အရကောက်အားဖြင့် ဦးစားပေး၍ ပြထားခြင်းမှာ ပဓာနနည်းအားဖြင့်သာ ပြခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ်မှာ အားလုံးသော စတုဇရုပ် များကိုပင် ယူနိုင်သည်ဟု ဆိုထားသည် (သမ္မောဟဝိနောဒနီ စာမျက်နှာ ၉)။



(၁၀) ဒုရေရုပ် ၇။ ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ရုပ်သည် ဝေးသောရုပ် (အသိခက်သောရုပ်) 'ဒုရေရုပ်' မည်သနည်း။

ဣတ္ထိန္ဒြရုပ်။ပ။ ကဗဠိကာရအာဟာရရုပ်တို့တည်း (သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး)။

ထို့ပြင်လည်း အကြင်ရုပ်သည် မနီးရာ၌ ရှိ၏(အနာသန္ဓေ)၊ မကပ်ရာ၌ ရှိ၏(အနုပကဋ္ဌေ)၊ ဝေးရာ၌ ရှိ၏(ဒုရေ)၊ အနီးမဟုတ်ရာ၌ ရှိ၏ (အသန္တိကေ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း)ကို ဝေးသောရုပ် 'ဒုရေရုပ်'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁၁) သန္တိကေရုပ်။ ။ထို(ရုပ် ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ရုပ်သည် နီးသောရုပ် (သိလွယ်သောရုပ်) 'သန္တိကေရုပ်' မည်သနည်း။

စက္ခာယတနရုပ်။ပ။ ဖောဠဗ္ဗာယတနရုပ်တို့တည်း (ဩဠာရိကရုပ် ၁၂-ပါး)။

ထို့ပြင်လည်း အကြင်ရုပ်သည် နီးရာ၌ ရှိ၏(အာသန္ဓေ)၊ ကပ်ရာ၌ ရှိ၏(ဥပကဋ္ဌေ)၊ မဝေးရာ၌ ရှိ၏ (အဝိဒုရေ)၊ အနီး၌ရှိ၏ (သန္တိကေ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အပေါင်း)ကို နီးသောရုပ် 'သန္တိကေရုပ်'ဟု ဆိုအပ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုရုပ်ကို စွဲ၍ စွဲ၍ ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ရုပ်တခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ဝေးသောရုပ် 'ဒုရေရုပ်'နှင့် နီးသောရုပ် 'သန္တိကေရုပ်'ကို မှတ်အပ်၏။

၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓ(ခံစားမှုအစု)

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုး) ၈။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့) တွင် အဘယ်သည် ခံစားမှုအစု 'ဝေဒနာက္ခန္ဓာ' မည်သနည်း။

ဖြစ်ပြီး ခံစားမှု 'အတိတ်ဝေဒနာ'၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ခံစားမှု 'အနာဂတ်ဝေဒနာ'၊ ဖြစ်ဆဲခံစားမှု 'ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ'၊ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ခံစားမှု 'အဇ္ဈတ္တဝေဒနာ'၊ အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ခံစားမှု 'ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ'၊ ကြမ်းတမ်းသော ခံစားမှု 'ဩဠာရိကဝေဒနာ'၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ခံစားမှု 'သုခုမဝေဒနာ'၊ ယုတ်ညံ့သော ခံစားမှု 'ဟိနဝေဒနာ'၊ မြင့်မြတ်သော ခံစားမှု 'ပဏိတဝေဒနာ'၊ ဝေးသော ခံစားမှု 'ဒုရေဝေဒနာ'၊ နီးသော ခံစားမှု 'သန္တိကေဝေဒနာ'တည်းဟူသော အလုံးစုံသော အကြင် ခံစားမှု ဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ထို (အားလုံးသောခံစားမှု 'ဝေဒနာ' ၁၁-မျိုးတို့) ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုံးစု၍ အကျဉ်းချုံး၍ ပြသော ဤသဘောကို ခံစားမှုအစု 'ဝေဒနာက္ခန္ဓာ'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁) အတိတ်ဝေဒနာ ၉။ ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ခံစားမှု'ဝေဒနာ'သည် ဖြစ်ပြီး ခံစားမှု 'အတိတ်ဝေဒနာ'မည်သနည်း။

ချမ်းသာခံစားမှု 'သုခဝေဒနာ'၊ ဆင်းရဲခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ'၊ ဆင်းရဲချမ်းသာမဟုတ်သော ခံစားမှု (အလယ် အလတ် ခံစားမှု) 'အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ'ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ခံစားမှု ဝေဒနာသည်လွန်ပြီးဖြစ်၏(အတိတာ)၊ ချုပ်ပြီးဖြစ်၏(နိရုဒ္ဓါ)၊ ကင်းပြီးဖြစ်၏(ဝိဂတာ)၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဝိပရိဏတာ)၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (အတ္တင်္ဂတာ)၊ အလွန်



ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏(အဗ္ဘတ္တဂံတာ)၊ ဖြစ်ပြီး၍ ကင်းပျောက်ပြီးဖြစ်၏(ဥပ္ပုဋ္ဌိတော ဝိဂတာ)၊ လွန်ပြီးဖြစ်၏(အတိတာ)၊ လွန်ပြီးသော အတိတ်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အတိတ်-သေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’အပေါင်း)ကို ဖြစ်ပြီးခံစားမှု ‘အတိတ် ဝေဒနာ’ဟု ဆိုအပ်၏။ (ပဒ အမှတ် ၃-ရှု။)

(၂) အနာဂတ်ဝေဒနာ။ ။ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’သည် ဖြစ်လတ္တံ့ ခံစားမှု ‘အနာဂတ်ဝေဒနာ’မည်သနည်း။

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ဝေဒနာသည် မဖြစ်သေး(အဇာတာ)၊ မထင်ရှားသေး(အဘူတာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်မရှိသေး(အသဉ္ဇာတာ)၊ မဖြစ်သေး (အနိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်မဖြစ်သေး (အနဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားမဖြစ်သေး (အပါတုဘူတာ)၊ မဖြစ်ပေါ်သေး(အနုပ္ပန္နာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ပေါ်သေး(အသမုပ္ပန္နာ)၊ မပေါ်ပေါက်သေး (အနုဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာ မပေါ်ပေါက်သေး (အသမုဋ္ဌိတာ)၊ မရောက်လာသေး(အနာဂတာ)၊ မရောက်လာသေးသော အနာဂတ်တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အနာဂတ်သေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’အပေါင်း)ကို ဖြစ်လတ္တံ့ ခံစားမှု ‘အနာဂတ် ဝေဒနာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၃) ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ။ ။ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’သည် ဖြစ်ဆဲ ခံစားမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ’မည်သနည်း။

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’သည် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏(ဇာတာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏(ဘူတာ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ရှိဆဲ ဖြစ်၏(သဉ္ဇာတာ)၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏(နိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏(အဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏(ပါတုဘူတာ)၊ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်၏(ဥပ္ပန္နာ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်၏(သမုပ္ပန္နာ)၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏(ဥဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏(သမုဋ္ဌိတာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်၏(ပစ္စုပ္ပန္နာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်-သေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’အပေါင်း)ကို ဖြစ်ဆဲ ခံစားမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်-ဝေဒနာ’ဟု ဆိုအပ်၏။ (ရုပ်ပစ္စုပ္ပန်-ပဒ ၃-ကြည့်။)

(၄) အဇ္ဈတ္တဝေဒနာ ၁၀။ ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် အတွင်း သန္တာန်၌ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘အဇ္ဈတ္တဝေဒနာ’မည်သနည်း။

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာ ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ဝေဒနာသည် ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၏(အဇ္ဈတ္တ)၊ ကိုယ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်၏(ပစ္စတ္တ)၊ မိမိကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏(နိယကာ)၊ အသီးအခြားပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏(ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကိုစွဲကပ်၍ ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’အပေါင်း) ကို အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘အဇ္ဈတ္တဝေဒနာ’ဟု ဆိုအပ်၏။ (ပဒအမှတ် ၄-ကြည့်။)

(၅) ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ။ ။ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ’မည်သနည်း။



သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာ ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ဝေဒနာသည် ထိုထိုတပါးသော သတ္တဝါ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၏ (ပရပုဂ္ဂလအဇ္ဈတ္တ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်၏(ပစ္စတ္တ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ဖြစ်၏(နိယကာ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏(ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ ဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’အပေါင်း)ကို အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၆) (၇) သြဠာရိကဝေဒနာနှင့် သုခမဝေဒနာ ၁၁။ ထို (ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်းသော ခံစားမှု ‘သြဠာရိကဝေဒနာ’နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ခံစားမှု ‘သုခမဝေဒနာ’ မည်သနည်း။

အပြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ခံစားမှု ‘အကုသိုလ်ဝေဒနာ’သည် ကြမ်းတမ်း၏။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ခံစားမှု ‘ကုသိုလ်ဝေဒနာ’ နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ခံစားမှု ‘အဗျာကတဝေဒနာ’သည် နူးညံ့ သိမ်မွေ့၏။ (တနည်းကား) ကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အဗျာ- ကတဝေဒနာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သုခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် နူးညံ့ သိမ်မွေ့၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီး ဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သည့် ‘အာသဝ’၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ် သော ဝေဒနာသည် နူးညံ့ သိမ်မွေ့၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုဝေဒနာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝေဒနာတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ကြမ်းတမ်းသော ခံစားမှု ‘သြဠာရိကဝေဒနာ’နှင့် နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော ခံစားမှု ‘သုခမ- ဝေဒနာ’ကို မှတ်အပ်၏။

(၈) (၉) ဟိနဝေဒနာနှင့် ပဏီတဝေဒနာ ၁၂။ ထို (ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့သော ခံစားမှု ‘ဟိနဝေဒနာ’နှင့် မြင့်မြတ်သော ခံစားမှု ‘ပဏီတဝေဒနာ’ မည်သနည်း။

အပြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ခံစားမှု ‘အကုသိုလ်ဝေဒနာ’ သည် ယုတ်ညံ့၏။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ခံစားမှု ‘ကုသိုလ် ဝေဒနာ’ နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ခံစားမှု ‘အဗျာကတဝေဒနာ’သည် မြင့်မြတ်၏။ (တနည်းကား) ကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အဗျာကတ- ဝေဒနာသည် မြင့်မြတ်၏။



ဒုက္ခဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့၏။ သုခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် မြင့်မြတ်၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် မြင့်မြတ်၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် မြင့်မြတ်၏။

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သည့် 'အာသဝ'၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အာသဝ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာသည် မြင့်မြတ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုဝေဒနာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝေဒနာတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ယုတ်ညံ့သောခံစားမှု 'ဟိနဝေဒနာ' နှင့် မြင့်မြတ်သောခံစားမှု 'ပဏိတဝေဒနာ' ကို မှတ်အပ်၏။

(၁၀) ဒုရေဝေဒနာ ၁၃။ ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် ဝေးသောခံစားမှု 'ဒုရေဝေဒနာ' မည်သနည်း။

အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အဗျာကတဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အဗျာကတဝေဒနာတို့သည် အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အဗျာကတဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အဗျာကတဝေဒနာတို့သည် ကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

အဗျာကတဝေဒနာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အကုသိုလ်ဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် အကုသိုလ်ဝေဒနာတို့သည် အဗျာကတဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

သုခဝေဒနာသည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည် သုခဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာတို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာမှ ဝေးကုန်၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာမှ ဝေး၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာမှ ဝေး၏။

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီး ဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သည့် 'အာသဝ'၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာမှ ဝေး၏။ အာသဝ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာသည် အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာမှ ဝေး၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝေဒနာအပေါင်း)ကို ဝေးသောခံစားမှု 'ဒုရေဝေဒနာ'ဟု ဆိုအပ်၏။



(၁၁) သန္တိကေဝေဒနာ။ ။ထို(ဝေဒနာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝေဒနာသည် နိုးသောခံစားမှု 'သန္တိကေဝေဒနာ' မည်သနည်း။

အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် နီး၏။ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာ နှင့် နီး၏။ အဗျာကတဝေဒနာသည် အဗျာကတဝေဒနာနှင့် နီး၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် နီး၏။ သုခဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာနှင့် နီး၏။ အဒုက္ခ-မသုခဝေဒနာသည် အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာနှင့် နီး၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ဝေဒနာသည် သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ဝေဒနာနှင့် နီး၏။ သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ဝေဒနာသည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ဝေဒနာနှင့် နီး၏။

အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာသည် အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာနှင့် နီး၏။ အာ သဝ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာနှင့် နီး၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝေဒနာအပေါင်း)ကို နိုးသောခံစားမှု 'သန္တိကေဝေဒနာ'ဟု ဆိုအပ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုဝေဒနာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝေဒနာတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ဝေးသောခံစားမှု 'ဒုရေဝေဒနာ'နှင့် နီးသောခံစားမှု 'သန္တိကေဝေဒနာ'ကို မှတ် အပ်၏။

၃-သညာက္ခန္ဓ (မှတ်သားမှုအစု)

သညာက္ခန္ဓာ(သညာ ၁၁-မျိုး) ၁၄။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် မှတ်သားမှုအစု 'သညာက္ခန္ဓာ' မည်သနည်း။

ဖြစ်ပြီး မှတ်သားမှု 'အတိတ်သညာ'၊ ဖြစ်လတ္တံ့ မှတ်သားမှု 'အနာဂတ်သညာ'၊ ဖြစ်ဆဲ မှတ်သားမှု 'ပစ္စုပ္ပန်သညာ'၊ အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'အဇ္ဈတ္တသညာ'၊ အပသန္တာန် ၌ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'ဗဟိဒ္ဓသညာ'၊ ကြမ်းတမ်းသော မှတ်သားမှု 'ဩဠာရိကသညာ'၊ နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော မှတ်သားမှု 'သုခုမသညာ'၊ ယုတ်ညံ့သော မှတ်သားမှု 'ဟိနသညာ'၊ မြင့်မြတ် သော မှတ်သားမှု 'ပဏီတသညာ'၊ ဝေးသော မှတ်သားမှု 'ဒုရေသညာ'၊ နီးသော မှတ်သားမှု 'သန္တိကေသညာ'တည်းဟူသော အလုံးစုံသော အကြင်မှတ်သားမှု သညာသည် ရှိ၏။ ထို(အားလုံး သော သညာ ၁၁-မျိုးတို့)ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုံးစု၍ အကျဉ်းချုံး၍ ပြသော ဤသဘောကို မှတ်သားမှုအစု 'သညာက္ခန္ဓာ'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁) အတိတ်သညာ ၁၅။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်သညာသည် ဖြစ်ပြီး မှတ် သားမှု 'အတိတ်သညာ' မည်သနည်း။

မျက်စိအကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'သညာ' (မြင်သိစိတ် 'စက္ခုဝိညာဉ်'၌ရှိသော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ'ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု



‘သညာ’ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ) (စက္ခုသမ္ဘာသညာ)၊ နား အကြည်  
 သောတပသာဒနှင့် အသံသဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ကြားသိစိတ်  
 ‘သောတဝိညာဉ်’ ခွဲ ရှိသော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (နားအတွေ့  
 ကြောင့်ဖြစ်သောသညာ) (သောတသမ္ဘာသညာ)၊ နှာခေါင်းအကြည် သာနပသာဒနှင့်  
 အနံ့ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (နံသိစိတ် ‘သာနဝိညာဉ်’ ခွဲရှိသော  
 တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှုသညာ) (နှာခေါင်း အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော  
 သညာ) (သာနသမ္ဘာသညာ)၊ လျှာအကြည် ဇိဝှိပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိ  
 မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (လျှာသိစိတ် ‘ဇိဝှိဝိညာဉ်’ ခွဲရှိသော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’  
 ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (လျှာ အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ) (ဇိဝှိသမ္ဘာသညာ)  
 သညာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော  
 မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဉ်’ ခွဲရှိသော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သား  
 မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ကာယသမ္ဘာသညာ)၊ စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံ  
 တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဉ်’ ခွဲရှိသော တွေ့ထိမှု  
 ‘ဖဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (မနောသမ္ဘာသညာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်  
 သညာသည် လွန်ပြီးဖြစ်၏ (အတိတာ)၊ ချုပ်ပြီးဖြစ်၏ (နိရုဒ္ဓါ)၊ ကင်းပြီးဖြစ်၏ (ဝိဂတာ)၊  
 ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဝိပရိဏတာ)၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (အတ္တဂံတာ)၊  
 အလွန်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (အဗ္ဘတ္တဂံတာ)၊ ဖြစ်ပြီး၍ ကင်းပျောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဥပ္ပဇ္ဇိတော  
 ဝိဂတာ)၊ လွန်ပြီးဖြစ်၏ (အတိတာ)၊ လွန်ပြီးသော အတိတ်တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏  
 (အတိတံသေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ အပေါင်း) ကို ဖြစ်ပြီးမှတ်သား  
 မှတ်သားမှု ‘အတိတ်သညာ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

(၂) အနာဂတ်သညာ။ ။ ထို (သညာ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ် သညာသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊  
 မှတ်သားမှု ‘အနာဂတ်သညာ’ မည်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (မျက်စိ  
 အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ) (စက္ခုသမ္ဘာသညာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့်  
 အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (နားအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ)

၁။ ‘စက္ခုသမ္ဘာ’ကို သုတ္တန်နည်း၊ အဘိဓမ္မာနည်း၊ တိုက်ရိုက်နည်းတို့ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း မြန်မာဘာသာ  
 ပြန်ဆိုထားပါသည်။ ထိုမြန်မာပြန်တို့ကို အချို့ နေရာ၌ အားလုံးကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အချို့ နေရာ၌မူ အချို့  
 ကိုသာ ဖော်ပြထားပါသည်။

- (က) မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပသာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ထိမှု
- (ခ) မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဉ်’ ခွဲ ရှိသော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၊ မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဉ်’ နှင့် ယှဉ်သော  
 တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’
- (ဂ) မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ဘာ’
- (ဃ) စက္ခုပသာဒ၌ မှီသော ‘ဖဿ’ (အချို့ ရှေးပညာရှိကြီးများ ပြန်ဆိုနည်း)
- (င) ‘စက္ခုသမ္ဘာသညာ’ ကို မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပသာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်  
 ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ ဟု စသည်ဖြင့် ပြန်ဆိုထားသည်။

သောတသမ္ဘာ၊ သာနသမ္ဘာ၊ စသည်တို့၏ မြန်မာပြန်များကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ပင် ပြန်ဆိုထားပါသည်။



(သောတသမ္ဘယဇာသညာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ ဂန္ဓာရုံတို့တွေထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောသညာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ဃာနသမ္ဘယဇာသညာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝါပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (လျှာအတွေ့ ကြောင့် ဖြစ်သောသညာ) (ဇိဝါသမ္ဘယဇာသညာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောသညာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောသညာ) (ကာယ- သမ္ဘယဇာသညာ)၊ စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (မနောသမ္ဘယဇာ သညာ)ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်သညာသည် မဖြစ်သေး (အဇာတာ)၊ မထင်ရှားသေး (အဘူ- တာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ရှိသေး (အသဉ္ဇာတာ)၊ မဖြစ်သေး (အနိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်မဖြစ်သေး (အနဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားမဖြစ်သေး (အပါတုဘူတာ)၊ မဖြစ်ပေါ်သေး (အနုပ္ပန္နာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ပေါ်သေး (အသမုပ္ပန္နာ)၊ မပေါ်ပေါက်သေး(အနုဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာ မပေါ်ပေါက်သေး (အသမုဋ္ဌိတာ)၊ မရောက်လာသေး (အနာဂတာ)၊ မရောက်လာသေးသော အနာဂတ်တရားအစု အဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အနာဂတံသေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ အပေါင်း)ကို ဖြစ်လတ္တံ့ မှတ်သားမှု ‘အနာဂတ်သညာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၃) ပစ္စုပ္ပန်သညာ။ ။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် ဖြစ်ဆဲမှတ်သားမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်သညာ’မည်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (မျက်စိ အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (စက္ခုသမ္ဘယဇာသညာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောသညာ (နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (သောတသမ္ဘယဇာသညာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေထိမှု ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ဃာနသမ္ဘယဇာသညာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝါပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (လျှာအတွေ့ ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ဇိဝါသမ္ဘယဇာသညာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ကာယ- သမ္ဘယဇာသညာ)၊ စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (မနောသမ္ဘယဇာ သညာ)ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်သညာသည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဇာတာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဘူတာ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ရှိဆဲဖြစ်၏ (သဉ္ဇာတာ)၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (နိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏ (အဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ပါတုဘူတာ)၊ ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏(ဥပ္ပန္နာ)၊ ကောင်း စွာ ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏(သမုပ္ပန္နာ)၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏ (ဥဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ပေါက်ဆဲ ဖြစ်၏ (သမုဋ္ဌိတာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏ (ပစ္စုပ္ပန္နာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်သေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာ အပေါင်း)ကို ဖြစ်ဆဲမှတ်သားမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်သညာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) အဇ္ဈတ္တသညာ ၁၆။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘အဇ္ဈတ္တသညာ’မည်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဉ်’၌ ရှိသော တွေထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’)



(စက္ခုသမ္ပယဇာသညာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (ကြားသိစိတ် 'သောတဝိညာဉ်'၌ ရှိသောတွေ့ထိမှု 'ဖဿ'ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'သညာ') (သောတသမ္ပယဇာ သညာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ့ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (နှံသိစိတ် 'ဃာနဝိညာဉ်'၌ ရှိသော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ' ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု သညာ) (ဃာနသမ္ပယဇာ သညာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝှိပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (လျှာသိစိတ် 'ဇိဝှိဝိညာဉ်'၌ရှိသော တွေ့ ထိမှု 'ဖဿ'ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'သညာ') (ဇိဝှိသမ္ပယဇာသညာ)၊ ကိုယ်အကြည်ကာယ ပသာဒနှင့် အတွေ့ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (ထိသိစိတ် 'ကာယဝိညာဉ်'၌ ရှိသောတွေ့ထိမှု 'ဖဿ'ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'သညာ') (ကာယသမ္ပယဇာ သညာ)၊ စိတ် နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (ကြံသိစိတ် 'မနောဝိညာဉ်'၌ရှိသော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ'ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'သညာ') (မနောသမ္ပယဇာသညာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် သညာသည် ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တံ)၊ ကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်၏ (ပစ္စတ္တံ)၊ မိမိကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကာ)၊ အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာအပေါင်း)ကို အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'အဇ္ဈတ္တသညာ'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၅) ဗဟိဒ္ဓသညာ။ ။ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော မှတ်သားမှု 'ဗဟိဒ္ဓသညာ' မည်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (မျက်စိ အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (စက္ခုသမ္ပယဇာ သညာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံသဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (နားအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ) (သောတသမ္ပယဇာ သညာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ့ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှု ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ဃာနသမ္ပယဇာ သညာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝှိပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (လျှာ အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ဇိဝှိသမ္ပယဇာ သညာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ) (ကာယသမ္ပယဇာ သညာ)၊ စိတ် နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (မနော- သမ္ပယဇာ သညာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်သညာသည် တပါးသော သတ္တဝါ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၏ (ပရပုဂ္ဂလအဇ္ဈတ္တံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်၏ (ပစ္စတ္တံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကာ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) အသီးအခြားပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကိုစွဲကပ်၍ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာအပေါင်း)ကို အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော မှတ် သားမှု 'ဗဟိဒ္ဓသညာ'ဟု ဆိုအပ်၏။

(၆) (၇) ဩဋ္ဌာရိကသညာနှင့် သုခုမသညာ ၁၇။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် ကြမ်းတမ်းသောမှတ်သား မှု 'ဩဋ္ဌာရိကသညာ'နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော မှတ်သားမှု 'သုခုမသညာ' မည်သနည်း။



(ပဉ္စဒါရဉ္စ) ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သညာ<sup>၁</sup>သည် ကြမ်းတမ်းသော မှတ်သားမှု 'ဩဋ္ဌာရိကသညာ'မည်၏။ (မနောဒါရဉ္စ) ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သညာ<sup>၂</sup>သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော မှတ်သားမှု 'သုခုမသညာ'မည်၏။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော မှတ်သားမှု 'အကုသိုလ်သညာ' သည် ကြမ်းတမ်း၏။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော မှတ်သားမှု 'ကုသိုလ်သညာ'နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟု မဟောအပ်သော မှတ်သားမှု 'အဗျာကတသညာ'သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ (တနည်းကား) ကုသိုလ်သညာနှင့် အကုသိုလ်သညာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အဗျာကတသညာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့်ယှဉ်သော သညာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သညာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ သညာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သည့် 'အာသဝ'၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုသညာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သညာတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ကြမ်းတမ်းသော မှတ်သားမှု 'ဩဋ္ဌာရိကသညာ'နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော မှတ်သားမှု 'သုခုမသညာ'ကို မှတ်အပ်၏။

(ဂ) (ဇ) ဟိနသညာနှင့် ပဏီတသညာ ၁၈။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် ယုတ်ညံ့သော မှတ်သားမှု 'ဟိနသညာ'နှင့် မြင့်မြတ်သော မှတ်သားမှု 'ပဏီတသညာ'မည်သနည်း။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော 'အကုသိုလ်သညာ'သည် ယုတ်ညံ့၏။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော 'ကုသိုလ်သညာ'နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော 'အဗျာကတသညာ'သည် မြင့်မြတ်၏။ (တနည်းကား) ကုသိုလ်သညာနှင့် အကုသိုလ်သညာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အဗျာကတသညာသည် မြင့်မြတ်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ယုတ်ညံ့၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာသည် မြင့်မြတ်၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာသည် မြင့်မြတ်၏။

၁။ ပဋိသသမ္ပဿဇာသညာ=ပဉ္စဒါရိကသညာ=ဩဋ္ဌာရိကသညာ။

၂။ အဝိဝေဒနသမ္ပဿဇာသညာ=မနောဒါရိကသညာ=သုခုမသညာ (သမ္မောဋ္ဌ၊ နှာ-၁၈)



သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သညာသည် ယုတ်ညံ့၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သညာသည် မြင့်မြတ်၏။

အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော သညာသည် ယုတ်ညံ့၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာသည် မြင့်မြတ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုသညာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သညာတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ယုတ်ညံ့သော မှတ်သားမှု ‘ဟိနသညာ’နှင့် မြင့်မြတ်သော မှတ်သားမှု ‘ပဏိတသညာ’ကို မှတ်အပ်၏။

(၁၀) ဒုရေသညာ ၁၉။ ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်သညာသည် ဝေးသော မှတ်သားမှု ‘ဒုရေသညာ’မည်သနည်း။

အကုသိုလ်သညာသည် ကုသိုလ်သညာနှင့် အဗျာကတသညာတို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ်သညာနှင့် အဗျာကတသညာတို့သည် အကုသိုလ်သညာမှ ဝေးကုန်၏။

ကုသိုလ်သညာသည် အကုသိုလ်သညာနှင့် အဗျာကတသညာတို့မှ ဝေး၏။ အကုသိုလ်သညာနှင့် အဗျာကတသညာတို့သည် ကုသိုလ်သညာမှ ဝေးကုန်၏။

အဗျာကတသညာသည် ကုသိုလ်သညာနှင့် အကုသိုလ်သညာတို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ်သညာနှင့် အကုသိုလ်သညာတို့သည် အဗျာကတသညာမှ ဝေးကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာမှ ဝေးကုန်၏။

သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့မှ ဝေး၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာမှ ဝေးကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာမှ ဝေးကုန်၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သညာသည် သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ သညာမှ ဝေး၏။ သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ သညာသည် သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သညာမှ ဝေး၏။

အာသဝ၏(တဏှာ၊ ခိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သောသညာမှ ဝေး၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာသည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော သညာမှ ဝေး၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာအပေါင်း)ကို ဝေးသော မှတ်သားမှု ‘ဒုရေသညာ’ဟု ဆိုအပ်၏။



(၁၁) သန္တိကေသညာ။ ။ထို(သညာ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သညာသည် နီးသော မှတ်သားမှု ‘သန္တိကေသညာ’မည်သနည်း။

အကုသိုလ်သညာသည် အကုသိုလ်သညာနှင့် နီး၏။ ကုသိုလ်သညာသည် ကုသိုလ်သညာနှင့် နီး၏။ အဗျာကတသညာသည် အဗျာကတသညာနှင့် နီး၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာသည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာနှင့် နီး၏။ သုဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာသည် သုဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာနှင့် နီး၏။ အဒုက္ခမသုဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် အဒုက္ခမသုဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာနှင့် နီး၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ သညာသည် သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ သညာနှင့် နီး၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သညာသည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သညာနှင့် နီး၏။

အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သောသညာသည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သောသညာနှင့် နီး၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သောသညာသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သောသညာနှင့် နီး၏။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာအပေါင်း)ကို နီးသော မှတ်သားမှု ‘သန္တိကေသညာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုသညာကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သညာ တခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့်၍ နှိုင်းရှည့်၍) ဝေးသောသညာ ‘ဒုရေသညာ’ နှင့် နီးသောသညာ ‘သန္တိကေသညာ’ကို မှတ်အပ်၏။

၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓ (ပြုပြင်စီရင်မှုအစု)

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုး) ၂၀။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’မည်သနည်း။

ဖြစ်ပြီးပြုပြင်စီရင်မှု ‘အတိတ်သင်္ခါရ’၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အနာဂတ်သင်္ခါရ’၊ ဖြစ်ဆဲ ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရ’၊ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ’၊ အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ’၊ ကြမ်းတမ်းသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဩဋ္ဌာရိကသင်္ခါရ’၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သုခုမသင်္ခါရ’၊ ယုတ်ညံ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဟိနသင်္ခါရ’၊ မြင့်မြတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ပဏိတသင်္ခါရ’၊ ဝေးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဒုရေသင်္ခါရ’၊ နီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သန္တိကေသင်္ခါရ’တည်းဟူသော အလုံးစုံသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထို(အားလုံးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’ ၁၁-မျိုးတို့)ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုံးစု၍ အကျဉ်းချုံး၍ပြသော ဤ သဘောကို ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁) . အတိတ်သင်္ခါရ ၂။ ထို(ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ပြီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အတိတ်သင်္ခါရ’တို့ မည်ကုန်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ) (သောတသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့်

၁။ အထူးသတိပြုရန်— ‘သင်္ခါရ’ပုဒ်အရ ပစာနည်းအားဖြင့် ‘စေတနာ’ကို ပြဆိုထားသည်။  
(သမ္မော-နှာ-၁၉)



အနံ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (ဃာနသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ လျှာ အကြည် ဗိဝါပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ(လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (ဗိဝါသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (ကာယသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ပဿဇာ စေတနာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ပြုပြင်စီရင်မှု 'သင်္ခါရ'တို့သည် လွန်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏ (အတိတာ)၊ ချုပ်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (အနိဗ္ဗာ)၊ ကင်းပြီးဖြစ်ကုန်၏ (ဝိဂတာ)၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (ဝိပရိကတာ)၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (အတ္တဂံတာ)၊ အလွန်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (အဗ္ဗတ္တဂံတာ)၊ ဖြစ်ပြီး၍ ကင်းပျောက်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (ဥပ္ပဇ္ဇိတော ဝိဂတာ)၊ လွန်ပြီးဖြစ်ကုန်၏ (အထိတာ)၊ လွန်ပြီးသော အတိတ်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏ (အတိတံသေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရ)တို့ကို ဖြစ်ပြီးသောပြုပြင်စီရင်မှု 'အတိတ်သင်္ခါရ'တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၂) အနာဂတ်သင်္ခါရ။ ။ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်လတ္တံ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'အနာဂတ်သင်္ခါရ'တို့ မည်ကုန်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (စက္ခုသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ နားအကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (သောတသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (ဃာနသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ လျှာ အကြည် ဗိဝါပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (ဗိဝါသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ) (ကာယသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ စိတ် နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ(မနောသမ္ပဿဇာစေတနာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ပြုပြင်စီရင်မှု 'သင်္ခါရ'တို့သည် မဖြစ်ကုန်သေး (အဘေတာ)၊ မထင်ရှားကုန်သေး (အဘူတာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ရှိသေး (အသဉ္စာတာ)၊ မဖြစ်ကုန်သေး(အနိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်မဖြစ်ကုန်သေး (အနာဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားမဖြစ်ကုန်သေး (အပါတုဘူတာ)၊ မဖြစ်ပေါ်ကုန်သေး (အနုပ္ပန္နာ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ပေါ် ကုန်သေး(အသမုပ္ပန္နာ)၊ မပေါ် ပေါက်ကုန်သေး (အနုဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာမပေါ် ပေါက်ကုန်သေး (အသမုဋ္ဌိတာ)၊ မရောက်လာကုန်သေး (အနုဇာတာ)၊ မရောက်လာကုန်သေးသော အနာဂတ်တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏(အနာဂတံသေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု 'သင်္ခါရ')တို့ကို ဖြစ်လတ္တံ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'အနာဂတ်သင်္ခါရ'တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၃) ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရ။ ။ထို (သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်လတ္တံ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရ'တို့ မည်ကုန်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (စက္ခုသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ နား အကြည် သောတ



ပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ) (သောတသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ့ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (ဃာန သမ္မဿဇာစေတနာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝှိပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ (လျှာအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (ဇိဝှိသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (ကာယသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ စိတ် နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ (မနောသမ္မဿဇာစေတနာ) ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’တို့သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏(ဇာတာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (ဘူတာ)၊ ကောင်းစွာဖြစ်ရှိဆဲ ဖြစ်ကုန်၏ (သဉ္ဇာတာ)၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏(နိဗ္ဗတ္တာ)၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (အဘိနိဗ္ဗတ္တာ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်၏ (ပါတုဘူတာ)၊ ဖြစ်ပေါ် ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (ဥပ္ပန္နာ)၊ ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (သမုပ္ပန္နာ)၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (ဥဋ္ဌိတာ)၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (သမုဋ္ဌိတာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏ (ပစ္စုပ္ပန္နာ)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏ (ပစ္စုပ္ပန်သေန သင်္ဂဟိတာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ ပြီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’) တို့ကို ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရ’ တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၄) အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ ၂၂။ ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်သင်္ခါရတို့သည် အတုင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ’တို့ မည်ကုန်သနည်း။

မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ(မျက်စိ အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (စက္ခုသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ နား အကြည် သောတပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဓါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (သောတသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် ဃာနပသာဒနှင့် အနံ့ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှု ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ (နှာခေါင်း အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ) (ဃာန သမ္မဿဇာ- စေတနာ) ၊ လျှာ အကြည် ဇိဝှိပသာဒ နှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (ဇိဝှိသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ(ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (ကာယသမ္မဿဇာစေတနာ)၊ စိတ် နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္မဿဇာစေတနာ)ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’တို့သည် ထိုထိသတ္တဝါတို့၏ အတုင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏ (အဇ္ဈတ္တ)၊ ကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်ကုန်၏ (ပစ္စတ္တ)၊ မိမိကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏(နိယကာ)၊ အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်ကုန်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏)(ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ ပြီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’)တို့ကို အတုင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ’ တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၅) ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ။ ။ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်သင်္ခါရတို့သည် အပသန္တာန်၌ဖြစ် သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ’တို့ မည်ကုန်သနည်း။



မျက်စိ အကြည် စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (စက္ခုသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ နား အကြည် သောတ ပသာဒနှင့် အသံ သဒ္ဒါရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ (နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ) (သောတသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ နှာခေါင်း အကြည် သာနပသာဒနှင့် အနံ့ ဂန္ဓာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (သာနသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ လျှာ အကြည် ဇိဝှိပသာဒနှင့် အရသာ ရသာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ) (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ ကိုယ် အကြည် ကာယပသာဒနှင့် အတွေ့ ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောစေတနာ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောစေတနာ) (ကာယသမ္ပဿဇာစေတနာ)၊ စိတ် နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ပဿဇာစေတနာ)ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’ တို့သည် တပါးသော သတ္တဝါ၊ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏ (ပရပုဂ္ဂလအဇ္ဈတ္တ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်ကုန်၏ (ပစ္စတ္တံ)၊ (တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်၏ (နိယကာ)၊ (တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ဖြစ်ကုန်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏) (ဥပါဒိန္နာ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သင်္ခါရ’) တို့ကို အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဗဟိဒ္ဓ-သင်္ခါရ’တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၆) (၇) **ဩဠာရိကသင်္ခါရနှင့် သုခပသင်္ခါရ** ၂၃။ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် သင်္ခါရ<sup>၁</sup> တို့သည် ကြမ်းတမ်းသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဩဠာရိကသင်္ခါရ’နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သုခပသင်္ခါရ’တို့မည်ကုန်သနည်း။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘အကုသိုလ် သင်္ခါရ’တို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အပြစ်မရှိမရှိ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကိုပေးတတ်သော ပြုပြင် စီရင်မှု ‘ကုသိုလ်သင်္ခါရ’နှင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မယောအပ်သော ‘အဗျာကတသင်္ခါရ’ တို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏၊ (တနည်းကား) ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏၊ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့ သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရ တို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏။

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မိုက်မဲစေတတ်သည့် ‘အာသဝ’၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အာသဝ၏ အာရုံ မဟုတ်သော သင်္ခါရတို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏။

၁။ အထူးသတိပြုရန်— ‘သင်္ခါရ’ပုဒ်အရ ပခာနည်းအားဖြင့် ‘စေတနာ’ကို ပြဆိုထားသည်။  
(ဝိဘင်း အပိုဒ် ၂၁,၂၂)



တနည်းကား၊ ထိုထိုသင်္ခါရတို့ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သင်္ခါရတခုနှင့် တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်) ကြမ်းတမ်းသော ပြုပြင်စီရင်မှု 'ဩဠာရိကသင်္ခါရ'နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'သုခမသင်္ခါရ'တို့ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

(၈) (၉) ဟိနသင်္ခါရနှင့် ပဏီတသင်္ခါရ ၂၄။ ထို (သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ် သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'ဟိနသင်္ခါရ'နှင့် မြင့်မြတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'ပဏီတသင်္ခါရ'တို့ မည်ကုန်သနည်း။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'အကုသိုလ်သင်္ခါရ'တို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အပြစ်မရှိမှန်၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှု 'ကုသိုလ်သင်္ခါရ'နှင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ်အပြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သည့် ပြုပြင်စီရင်မှု 'အဗျာကတသင်္ခါရ'တို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရတို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုသင်္ခါရတို့ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သင်္ခါရတခုနှင့် တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်) ယုတ်ညံ့သော 'ဟိနသင်္ခါရ'နှင့် မြင့်မြတ်သော 'ပဏီတသင်္ခါရ'တို့ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

(၁၀) ဣရေသင်္ခါရ ၂၅။ ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်သင်္ခါရတို့သည် ဝေးသော (အသိခက်သော) ပြုပြင်စီရင်မှု 'ဣရေသင်္ခါရ'တို့ မည်ကုန်သနည်း။

အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အဗျာကတသင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

ကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် အကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အဗျာကတသင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် ကုသိုလ်သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် အဗျာကတသင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။



သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့မှ ဝေးကုန်၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရ)တို့ကို ဝေးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဒုရေသင်္ခါရ’တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

(၁၁) သန္တိကေသင်္ခါရ။ ။ထို(သင်္ခါရ ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်သင်္ခါရတို့သည် နီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သန္တိကေသင်္ခါရ’တို့ မည်ကုန်သနည်း။

အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ ကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ကုသိုလ်သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ အဗျာကတသင်္ခါရတို့သည် အဗျာကတသင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့သည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ အာသဝ၏အာရုံမဟုတ်သောသင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏အာရုံမဟုတ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် နီးကုန်၏။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရ)တို့ကို နီးသော ပြုပြင်စီရင်မှု ‘သန္တိကေသင်္ခါရ’တို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုသင်္ခါရတို့ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (သင်္ခါရတခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်)ဝေးသောပြုပြင်စီရင်မှု ‘ဒုရေသင်္ခါရ’နှင့် နီးသောပြုပြင်စီရင်မှု ‘သန္တိကေသင်္ခါရ’တို့ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

### ၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓ (သိမှုအစု)

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုး) ၂၆။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် သိမှုအစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’မည်သနည်း။



ဖြစ်ပြီးသောသိမ္မ ‘အတိတ်ဝိညာဏ်’၊ ဖြစ်လတ္တံ့သောသိမ္မ ‘အနာဂတ်ဝိညာဏ်’၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သောသိမ္မ ‘ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏ်’၊ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သောသိမ္မ ‘အဇ္ဈတ္တဝိညာဏ်’၊ အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောသိမ္မ ‘ဗဟိဒ္ဓဝိညာဏ်’၊ ကြမ်းတမ်းသောသိမ္မ ‘ဩဠာရိကဝိညာဏ်’၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သောသိမ္မ ‘သုခမဝိညာဏ်’၊ ယုတ်ညံ့သောသိမ္မ ‘ဟိနဝိညာဏ်’၊ မြင့်မြတ်သောသိမ္မ ‘ပဏိတဝိညာဏ်’၊ ဝေးသော သိမ္မ ‘ဒူရေဝိညာဏ်’၊ နီးသောသိမ္မ ‘သန္တိကေဝိညာဏ်’တည်းဟူသော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်သည် ရှိ၏။ ထို(အားလုံးသော သိမ္မ ‘ဝိညာဏ်’ ၁၁-မျိုးတို့)ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုံးစု၍ အကျဉ်း ချုံး၍ပြသော ဤသဘောကို သိမ္မအစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁) အတိတ်ဝိညာဏ် ၂၇။ ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပြီး သိမ္မ ‘အတိတ်ဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၊ ကြားသိစိတ် ‘သောတဝိညာဏ်’၊ နံသိစိတ် ‘ဃာနဝိညာဏ်’၊ လျက်သိ စိတ် ‘ဇိဝှိဝိညာဏ်’၊ ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၊ ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဏ်’ ဟုဆိုအပ်သော အကြင် ဝိညာဏ်သည် လွန်ပြီးဖြစ်၏(အတိတ်)၊ ချုပ်ပြီးဖြစ်၏(နိရုဇ္ဈ)၊ ကင်းပြီးဖြစ်၏(ဝိဂတံ)၊ ဖောက် ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (ဝိပရိဏတံ)၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏ (အတ္တဂံတံ)၊ အလွန် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၏(အဗ္ဘတ္တဂံတံ)၊ ဖြစ်ပြီး၍ ကင်းပျောက်ပြီးဖြစ်၏(ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဝိဂတံ)၊ လွန်ပြီးဖြစ်၏(အတိတ်)၊ လွန်ပြီးသော အတိတ် တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အတိတ်- သေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသောဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို ဖြစ်ပြီးသောသိမ္မ ‘အတိတ်ဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၂) အနာဂတ်ဝိညာဏ်။ ။ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်လတ္တံ့ သော သိမ္မ ‘အနာဂတ်ဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနော- ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ဝိညာဏ်သည် မဖြစ်ပေါ်သေး (အဇာတံ)၊ မထင်ရှားသေး (အဘူတံ)၊ ကောင်းစွာ မဖြစ်ရှိသေး(အသဉ္ဇာတံ)၊ မဖြစ်သေး(အနိဗ္ဗတ္တံ)၊ အသစ်မဖြစ်သေး (အနဘိနိဗ္ဗတ္တံ)၊ ထင်ရှားမဖြစ်သေး(အပါတုဘူတံ)၊ မဖြစ်ပေါ်သေး(အနုပ္ပန္နံ)၊ ကောင်းစွာမဖြစ် ပေါ်သေး(အသမုပ္ပန္နံ)၊ မပေါ်ပေါက်သေး(အနုဋ္ဌိတံ)၊ ကောင်းစွာ မပေါ်ပေါက်သေး(အသမုဋ္ဌိ- တံ)၊ မရောက်လာသေး(အနာဂတံ)၊ မရောက်လာသေးသော အနာဂတ် တရားအစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (အနာဂတံသေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို ဖြစ်လတ္တံ့ သောသိမ္မ ‘အနာဂတ်ဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၃) ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏ်။ ။ထို (ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော သိမ္မ ‘ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနော- ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဇာတံ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏ (ဘူတံ)၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ရှိဆဲဖြစ်၏(သဉ္ဇာတံ)၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်၏(နိဗ္ဗတ္တံ)၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၏ (အဘိနိဗ္ဗတ္တံ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲဖြစ်၏(ပါတုဘူတံ)၊ ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏(ဥပ္ပန္နံ)၊ ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်၏(သမုပ္ပန္နံ)၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏(ဥဋ္ဌိတံ)၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ပေါက်ဆဲဖြစ်၏ (သမုဋ္ဌိတံ)၊ ယခု



ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်)၊ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရား အစုအဘို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်သေန သင်္ဂဟိတံ)။ ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော သိမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) အဇ္ဈတ္တဝိညာဏ် ၂၈။ ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော သိမှု ‘အဇ္ဈတ္တဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ် ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ဝိညာဏ်သည် ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တ)၊ ကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်)၊ မိမိကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကံ)၊ အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာ ဖြစ်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကံ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သိမှု ‘အဇ္ဈတ္တဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၅) ဗဟိဒ္ဓဝိညာဏ်။ ။ ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သိမှု ‘ဗဟိဒ္ဓဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ် ဟု ဆိုအပ်သော အကြင်ဝိညာဏ်သည် တပါးသောသတ္တဝါ၊ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၏ (ပရပုဂ္ဂလအဇ္ဈတ္တံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏)ကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏ (နိယကံ)၊ (တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏) အသီးအခြား ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်၏ (ပါဠိပုဂ္ဂလိကံ)၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲကပ်၍ ဖြစ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၏) (ဥပါဒိန္နံ)။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော သိမှု ‘ဗဟိဒ္ဓဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၆) (၇) ဩဠာရိကဝိညာဏ်နှင့် သုခုမဝိညာဏ် ၂၉။ ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် ကြမ်းတမ်းသော သိမှု ‘ဩဠာရိကဝိညာဏ်’နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သိမှု ‘သုခုမဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော သိမှု ‘အကုသိုလ်ဝိညာဏ်’သည် ကြမ်းတမ်း၏၊ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော သိမှု ‘ကုသိုလ်ဝိညာဏ်’နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော သိမှု ‘အဗျာကတဝိညာဏ်’တို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏၊ (တနည်းကား) ကုသိုလ်ဝိညာဏ် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်တို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အဗျာကတဝိညာဏ်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် ကြမ်းတမ်း၏၊ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏၊ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် ကြမ်းတမ်း၏၊ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။



အာသဝ၏ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုဝိညာဏ်ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝိညာဏ်တခုနှင့် တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်) ကြမ်းတမ်းသော သိမ္မ ‘ဩဠာရိကဝိညာဏ်’နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သိမ္မ ‘သုခမဝိညာဏ်’ကို မှတ်အပ်၏။

(၈) (၉) ဟိနဝိညာဏ်နှင့် ပဏီတဝိညာဏ် ၃၀။ ထို (ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝိညာဏ်သည် ယုတ်ညံ့သော သိမ္မ ‘ဟိန ဝိညာဏ်’နှင့် မြင့်မြတ်သော သိမ္မ ‘ပဏီတဝိညာဏ်’မည်သနည်း။

အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော သိမ္မ ‘အကုသိုလ်ဝိညာဏ်’သည် ယုတ်ညံ့၏။ အပြစ်မရှိ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော သိမ္မ ‘ကုသိုလ်ဝိညာဏ်’နှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော သိမ္မ ‘အဗျာကတဝိညာဏ်’တို့သည် မြင့်မြတ် ကုန်၏။ (တနည်းကား) ကုသိုလ်ဝိညာဏ်နှင့် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်တို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အဗျာ- ကတဝိညာဏ်သည် မြင့်မြတ်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် ယုတ်ညံ့၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် မြင့်မြတ်ကုန်၏။ (တနည်းကား) သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် ယုတ်ညံ့ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် မြင့်မြတ်၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် ယုတ်ညံ့၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် မြင့်မြတ်၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် ယုတ်ညံ့၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏ်သည် မြင့်မြတ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထိုဝိညာဏ်ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝိညာဏ်တခုနှင့် တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်) ယုတ်ညံ့သော သိမ္မ ‘ဟိနဝိညာဏ်’ နှင့် မြင့်မြတ်သော သိမ္မ ‘ပဏီတ ဝိညာဏ်’ ကို မှတ်အပ်၏။

(၁၀) ဒူရေဝိညာဏ် ၃၁။ ထို (ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့) တွင် အဘယ်ဝိညာဏ်သည် ဝေးသော သိမ္မ ‘ဒူရေဝိညာဏ်’ မည်သနည်း။

အကုသိုလ် ဝိညာဏ်သည် ကုသိုလ်ဝိညာဏ်နှင့် အဗျာကတ ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ် ဝိညာဏ်နှင့် အဗျာကတဝိညာဏ်တို့သည် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။

ကုသိုလ်ဝိညာဏ်သည် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်နှင့် အဗျာကတ ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ အကုသိုလ် ဝိညာဏ်နှင့် အဗျာကတဝိညာဏ်တို့သည် ကုသိုလ်ဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။

အဗျာကတဝိညာဏ်သည် ကုသိုလ်ဝိညာဏ်နှင့် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ ကုသိုလ် ဝိညာဏ်နှင့် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်တို့သည် အဗျာကတဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။



ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။

သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့မှ ဝေး၏။ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်မှ ဝေးကုန်၏။

သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်မှ ဝေး၏။ သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်မှ ဝေး၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏ်မှ ဝေး၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏ်သည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏ်မှ ဝေး၏။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို ဝေးသော သိမှု ‘ဒုရေဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

(၁၁) သန္တိကေဝိညာဏ်။ ။ထို(ဝိညာဏ် ၁၁-မျိုးတို့)တွင် အဘယ် ဝိညာဏ်သည် နီးသော သိမှု ‘သန္တိကေဝိညာဏ်’ မည်သနည်း။

အကုသိုလ် ဝိညာဏ်သည် အကုသိုလ်ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ ကုသိုလ် ဝိညာဏ်သည် ကုသိုလ် ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ အဗျာကတဝိညာဏ်သည် အဗျာကတဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။

သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။

သမာပတ်မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် သမာပတ် မဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ သမာပတ် ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်သည် သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။

အာသဝ၏ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏ်သည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏ်နှင့် နီး၏။ ဤ (ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း)ကို နီးသောသိမှု ‘သန္တိကေဝိညာဏ်’ဟု ဆိုအပ်၏။

တနည်းကား၊ ထိုထို ဝိညာဏ်ကို ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ (ဝိညာဏ် တခုနှင့်တခုကို နှိုင်းရှည့် ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့်) ဝေးသော သိမှု ‘ဒုရေဝိညာဏ်’နှင့် နီးသောသိမှု ‘သန္တိကေဝိညာဏ်’ကို မှတ်အပ်၏။

ခန္ဓာတို့ကို သုတ္တန်နည်းဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော  
သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း ပြီး၏။



၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယ

(အဘိဓမ္မာနည်းဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော အဘိဓမ္မဘာဇနိယနည်း)

ခန္ဓာငါးပါး ၃၂။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကား—

ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’၊ ခံစားမှုအစု ‘ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’၊ မှတ်သားမှုအစု ‘သညာက္ခန္ဓာ’၊ ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’၊ သိမှုအစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’တို့တည်း။

၁-ရူပက္ခန္ဓ

ကေကနည်း ၄၃-ပါး

(တပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ကေကနည်း ၄၃-ပါး)

ကေကနည်း ၄၃-ပါး ၃၃။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’မည်သနည်း။

တပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ၄၃-ပါး ဖြစ်၏။

ရုပ်အားလုံးသည်—

- (၁) အကြောင်းရင်းဟိတ်မမည်(န ဟေတု)။
- (၂) အကြောင်းရင်းဟိတ်မရှိ (ဟိတ်နှင့် မယှဉ်) (အဟေတုက)။
- (၃) အကြောင်းရင်းဟိတ်နှင့် မယှဉ် မရောနှော (ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တ)။
- (၄) (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော) အကြောင်းတရားတို့နှင့်တကွ(အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်)ဖြစ်၏(သပ္ပစ္စယ)။
- (၅) (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည်) ပြုပြင်စီရင်အပ်၏(သင်္ခါတ)။
- (၆) ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်တတ်၏ (ရူပ)။
- (၇) ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော လောက၌ အကျုံးဝင်၏ (လောကိယ)။
- (၈) (သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ် မူးယစ်မှိုက်မဲစေတတ်သော အာသဝေါတရားတို့၏(လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (သာသဝ)။
- (၉) သံယောဇဉ်တို့၏ အစီးအပွား (သံယောဇဉ်တို့၏ အာရုံ)ဖြစ်၏ (သံယောဇနိယ)။
- (၁၀) (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့မှု ‘ဂန္ထ’၏ (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (ဂန္ထနိယ)။
- (၁၁) (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နစ်မြုပ်စေမှု ‘ဩဃ’၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (ဩဃနိယ)။



- (၁၂) (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေမှု 'ယောဂ'၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (ယောဂနိယ)။
- (၁၃) စျာန် မဂ် ဖိုလ်တို့ကို ပိတ်ပင်မှု 'နိဝရဏ'တို့၏ အာရုံဖြစ်၏(နိဝရဏိယ)။
- (၁၄) (မမြဲသည်ကို မြဲ၏ဟု စသည်ဖြင့်) မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်မှု 'ပရာမာသ'၏ (ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (ပရာမဋ္ဌ)။
- (၁၅) ပြင်းစွာ စွဲလမ်းမှု 'ဥပါဒါန်'၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၏ (လောကီတရား) (ဥပါဒါနိယ)။
- (၁၆) ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သည့် 'ကိလေသာ'တို့၏ အာရုံဖြစ်၏ (သံကိလေသိက)။
- (၁၇) ကုသိုလ် အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောကြားအပ်(အဗျာဏက)။
- (၁၈) အာရုံပြုခြင်းမရှိ (အာရုံကို ယူနိုင်သော သဘောမရှိ) (အနာရမ္မဏ)။
- (၁၉) စိတ်၌ မယှဉ် (အစေတသိက)။
- (၂၀) စိတ်နှင့် မယှဉ် (မပေါင်း မစပ် မရောနှော) (စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တ)။
- (၂၁) အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်း သဘော (အကျိုးဝိပါက်ကိုဖြစ်စေတတ်သောသဘော)ရှိသည်လည်းမဟုတ် (နေဝ ဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မ)။
- (၂၂) ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ'တရားတို့သည် မပူပန်စေအပ် မနှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာနှင့်မယှဉ်မူ၍) ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတရားတို့ကို ရခြင်းငှါသာ ထိုက်တန်၏ (ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်၏) (အသံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိက)။
- (၂၃) ကြံစည်မှု 'ဝိတက်'နှင့်လည်းတကွ သုံးသပ်မှု 'ဝိစာရ'နှင့်လည်း တကွဖြစ်သည် မဟုတ် (ဝိတက်, ဝိစာရတို့နှင့် မယှဉ်) (န သဝိတက္က သဝိစာရ)။
- (၂၄) ကြံစည်မှု 'ဝိတက်' မရှိမူ၍ သုံးသပ်မှု 'ဝိစာရ'မျှသာ ရှိသော တရားမဟုတ် (န အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တ)။
- (၂၅) ကြံစည်မှု 'ဝိတက်'လည်း မရှိမူ၍ သုံးသပ်မှု 'ဝိစာရ'လည်း မရှိ (အဝိတက္က အဝိစာရ)။
- (၂၆) နှစ်သက်မှု 'ပီတိ'နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မဟုတ် (ပီတိနှင့် မယှဉ်) (န ပီတိသဟဂတ)။
- (၂၇) ချမ်းသာမှု 'သုခ'နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မဟုတ် (သုခဝေဒနာနှင့် မယှဉ်) (န သုခသဟဂတ)။
- (၂၈) လျစ်လျူရှုမှု 'ဥပေက္ခာ'နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မဟုတ် (ဥပေက္ခာနှင့် မယှဉ်) (န ဥပေက္ခာသဟဂတ)။
- (၂၉) (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာမြင်သဖြင့် 'ဒဿန'မည်သော)သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန် ထပ်၍



မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည့်လည်း မဟုတ်(နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ)။

(၃၀) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါး တို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်(သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်အပ်သော ဟိတ်တို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်တို့နှင့် လည်း မယှဉ်ချေ) (နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက)။

(၃၁) ပဋိသန္ဓေစုတိသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ (ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်သော တရား လည်း မဟုတ်၊ စုတိကို ဖြစ်စေနိုင်သော တရားလည်း မဟုတ်မူ၍) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်းလည်း မဟုတ် (နေဝ အာစယဂါမိ န အပစယဂါမိ)။

(၃၂) (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက် (မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄- ယောက်၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ယောက်) တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သော) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ)ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ် (နေဝ သေက္ခ နာသေက္ခ)။

(၃၃) နည်းပါးသော အာနုဘော် ရှိ၏(ကာမတရားဖြစ်၏) (ပရိတ္တ)။

(၃၄) ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်၏(ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်၏) (ကာမာ- ၀စရ)။

(၃၅) ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ် (ရူပတဏှာ၏ ကျင်လည် ကျက်စားရာ မဟုတ်) (န ရူပါ- ၀စရ)။

(၃၆) အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ် (အရူပတဏှာ၏ ကျင်လည် ကျက်စားရာ မဟုတ်) (န အရူပါ၀စရ)။

(၃၇) ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျုံးဝင်၏(ပရိယာပန)။

(၃၈) ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျုံးမဝင်သည့် ‘အပရိယာပန’ တရားမဟုတ် (လောကုတ္တရာတရား မဟုတ်) (နော အပရိယာပန)။

(၃၉) စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေး မြဲသော တရားလည်း မဟုတ်မူ၍ ပိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော တရားလည်း မဟုတ်(အနိယတ)။

(၄၀) ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်(အနိယျာနိက)။

(၄၁) ဝိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် သိအပ်သည့် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော တရားဖြစ်၏ (ဥပ္ပန္နံ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ ဝိညေယျံ)။

(၄၂) (ဖြစ်ပြီးသည့်နောက် တည်တံ့ မနေခြင်းကြောင့်)မမြဲ(အနိစ္စ)။

(၄၃) အိုမှု၊ ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့မှု‘ဇရာ’သည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်၏ (ဇရာဘိဘူတ)။

ဤသို့ တပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ၄၃-ပါး ဖြစ်၏။

တပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ဟောကြားဆင်စော စကနနည်း ၄၃-ပါး ဖြစ်၏။



ဒုကနည်း ၁၀၄-ပါး

(နှစ်ပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ဒုကနည်း ၁၀၄-ပါး)

ဒုကနည်း ၁၀၄-ပါး ။ ။ နှစ်ပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ၁၀၄-ပါး ဖြစ်၏။

ပကိဏ္ဍကဒုကနည်း ၁၄-ပါး

- ၁(က)။ ။ (မဟာဘုတ်ကို) မှီ၍ဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါး)။
- (ခ)။ ။ (ဥပါဒါရုပ် မှီသကဲ့သို့ မဟာဘုတ်ကို) မမှီမူ၍ ဖြစ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (နောဥပါဒါရုပ်) (မဟာဘုတ်လေးပါး)။
- ၂(က)။ ။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံသည်) အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် စွဲယူအပ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်) (ဥပါဒိန္နရုပ်) (ကမ္မဇရုပ်)။
- (ခ)။ ။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မစွဲယူအပ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်) (အနုပါဒိန္နရုပ်)။
- ၃(က)။ ။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း စွဲယူအပ်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါန် ၂တို့၏ အစီးအပွား(အာရုံ)လည်း ဖြစ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သောရုပ်) (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယရုပ်) (ကမ္မဇရုပ်)။
- (ခ)။ ။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မစွဲယူအပ်ကုန်မူ၍ လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါန်တရားတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်နှင့် အာဟာရဇရုပ်များ) (အနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယရုပ်)။
- ၄(က)။ ။ မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော (မြင်အပ်သောသဘောရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (သနိဒဿနရုပ်) (မြင်အပ်သော ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။ မြင်ခြင်းနှင့်တကွမဖြစ်သော (မြင်အပ်သောသဘောမရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (အနိဒဿနရုပ်) (ရူပါရုံမှတစ်ပါး အခြားသောရုပ်များ)။
- ၅(က)။ ။ ထိပါး (တိုက်ခိုက်) ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘောရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (သပ္ပုဋိဿရုပ်) (ဩဠာရိကရုပ်)။

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ၁၁၅ ၅၈၄၊ နှာ ၂၂၇-၂၃၃။

၂။ ဥပါဒါန်၏တရားကိုယ်မှာ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ၂-ပါး ဖြစ်သည်။



- (ခ)။ ။ထိပါး (တိုက်ခိုက်) ခြင်းနှင့်တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘောမရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (အပ္ပဋိသရုပ်) (သုခုမရုပ်)။
- ၆ (က)။ ။(ဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရသောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဣန္ဒြိယရုပ်)။
- (ခ)။ ။(ဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရသည် မဟုတ်သော (အစိုးရမရသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဣန္ဒြိယရုပ်)။
- ၇ (က)။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ရုပ်သည် ရှိ၏ (မဟာဘူတရုပ်)။
- (ခ)။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န မဟာဘူတရုပ်) (ဥပါဒါရုပ်)။
- ၈ (က)။ ။(မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် အမှုအရာဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဝိညတ္တိရုပ်)။
- (ခ)။ ။(မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် အမှုအရာမဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဝိညတ္တိရုပ်) (ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၉ (က)။ ။စိတ်လျင်မြန်ကြောင်းရှိသော (စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်) (စိတ္တဇရုပ်)။
- (ခ)။ ။စိတ်လျင်မြန်ကြောင်းမရှိသော (စိတ်ကြောင့်မဖြစ်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (န စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်) (ကမ္မဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇရုပ်များ)။
- ၁၀ (က)။ ။စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော ( စိတ်နှင့်အတူဖြစ်, အတူပျက်သော ) ရုပ်သည် ရှိ၏ (စိတ္တသဟဘူရုပ်) (စိတ်နှင့်အတူဖြစ်, အတူပျက်သော ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ခု)။
- (ခ)။ ။စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မဟုတ်သော (စိတ်နှင့်တကွမဖြစ်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (န စိတ္တသဟဘူရုပ်) (ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၁၁ (က)။ ။စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်သော (စိတ်နှင့်အတူဖြစ်, အတူပျက်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (စိတ္တာနုပရိဝတ္တိရုပ်) (စိတ်နှင့်အတူဖြစ်, အတူပျက်သော ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ခု)။
- (ခ)။ ။စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်သည် မဟုတ် (စိတ်သို့ အစဉ်မလိုက်)သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န စိတ္တာနုပရိဝတ္တိရုပ်) (ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၁၂ (က)။ ။အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏(အဇ္ဈတ္တိကရုပ်) (ပသာဒရုပ်ငါးခု)။

၁။ အဇ္ဈတ္တိကဟူ၍ အမည်ပေးထားခြင်းသည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော အကြောင်းတရားတည်းကြောင့်သာ ပေးထားခြင်းမဟုတ်၊ စင်စစ်မူကား(ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သည့်) ထူးခြားသောကိစ္စသတ္တိများရှိ၍ ကိုယ်ခန္ဓာအား အလွန်အကျူးအထူးပင် ကျေးဇူးများသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိကဟူ၍ အမည်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပသာဒရုပ်ငါးခုသည်သာ အဇ္ဈတ္တိကဟူသောအမည်ကိုရ၍ ကျန်သောဘာဝရုပ် ဇီဝိတရုပ်စသော ရုပ်များသည် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်ကြသော်လည်း အဇ္ဈတ္တိကဟူသောအမည်ကို မရကြချေ။ ပသာဒရုပ်ငါးခုမှာ အတွင်းအကျဆုံးရုပ်များဟုဆိုလိုသည်။



- (ခ)။ ။အပသန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဗဟိရရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၁၃ (က)။ ။ကြမ်းတမ်းသောရုပ်သည် ရှိ၏(ဩဠာရိကရုပ်)(ဩဠာရိကရုပ်တဆယ့်နှစ်ခု)။
- (ခ)။ ။သိမ်မွေ့သောရုပ်သည် ရှိ၏ (သုခုမရုပ်)(သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး)။
- ၁၄ (က)။ ။ဝေးသော (အသိခက်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏(ဒုရေရုပ်) (သုခုမရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (သန္တိကေရုပ်) (ဩဠာရိက ရုပ်များ)။

ပကိဏ္ဍကဒုကနည်း ၁၄-ပါး ပြီး၏။

ဝတ္ထုဒုကနည်း ၂၅-ပါး ၂

- ၁ (က)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ၏ မှီရာတည်ရာရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခု သမ္ဗဿဿ ဝတ္ထု) (စက္ခုပသာဒ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏ မှီရာတည်ရာ မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ဗဿဿ န ဝတ္ထု) (စက္ခုပသာဒမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၂-၄(က)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’၏။ပ။ မှတ်သားမှု ‘သညာ’၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’၏။ပ။
- ၅ (က)။ ။မြင်သိစိတ်၏ မှီရာ တည်ရာရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထု) (စက္ခု ပသာဒ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်၏ မှီရာတည်ရာ မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဝိညာဏဿ န ဝတ္ထု) (စက္ခုပသာဒမှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၆-၂၀(က)။ ။ကြားသိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏။ပ။ နံသိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ ထိမှု‘ဖဿ’၏။ပ။ လျက်သိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏။ပ။  
(သောတဝတ္ထုနည်း ၅-ပါး၊ သာနဝတ္ထုနည်း ၅-ပါး၊ ဇိဝှိဝတ္ထုနည်း ၅-ပါး တို့ကို ပေယျာလချန်ထားသည်)။
- ၆-၂၀(ခ)။ ။ပေယျာလ

၁။ တည်ရာ မှီရာ၊ မြေပမာ၊ လွန်စွာကျေးဇူးထုတ် [ လယ်တီပရမတ္ထသံခိပ် ]

၂။ ဝတ္ထုဒုကနည်းမှစ၍ သုခုမရူပဒုကနည်း ၁၁-ပါးအထိ (ဒုကနည်း ၆-မျိုးတို့ကို) ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပေယျာလချန်ထားသည်။ ဘုံရာတွင် ဝိဘင်းမြန်မာပြန်ကျမ်းကိုလေ့လာသူများအတွက် ပြည့်စုံစေရန် ဒုကနည်း အားလုံးတို့ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ မြန်မာပြန် စာပိုဒ်-၅၀၄၊ နှာ ၂၂၉-၂၃၃-ရှုပါ)



- ၂၁(က)။ ။ထိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏ မှီရာတည်ရာရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယ-  
သမ္မဿဿ ဝတ္ထု) (ကာယပသာဒရုပ်)။
- (ခ)။ ။ထိသိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏ မှီရာတည်ရာ မဟုတ်သော ရုပ်သည်  
ရှိ၏ (ကာယသမ္မဿဿ န ဝတ္ထု) (ကာယပသာဒရုပ်မှ တပါးသော  
ရုပ်များ)။
- ၂၂-၂၄(က)။ ။ထိသိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’  
၏။ပ။ မှတ်သားမှု‘သညာ’၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု(နှိုးဆော်မှု)‘စေတနာ’၏။ပ။  
(ကျန်ကာယဝတ္ထုနည်း ၃-ပါးကို ပေယျာလ ချန်ထားသည်)။
- ၂၅(က)။ ။ထိသိစိတ်၏ မှီရာတည်ရာ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဝိညာဏဿ ဝတ္ထု) (ကာယ  
ပသာဒရုပ်)။
- (ခ)။ ။ထိသိစိတ်၏ မှီရာတည်ရာ မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဝိညာဏဿ  
န ဝတ္ထု) (ကာယပသာဒရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။

ဝတ္ထုဒုကနည်း ၂၅-ပါး ပြီး၏။

အာရမ္မဏဒုကနည်း ၂၅-ပါး

- ၁(က)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏ အာရုံဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခု-  
သမ္မဿဿ အာရမ္မဏ) (ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏ အာရုံမဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏  
(စက္ခုသမ္မဿဿ နာရမ္မဏ) (ရူပါရုံမှတပါးသော ရုပ်များ)။
- ၂-၄(က)။ ။မြင်သိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ‘ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’  
၏။ပ။ မှတ်သားမှု‘သညာ’၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု(နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’၏။ပ။
- ၅(က)။ ။မြင်သိစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ)  
(ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်၏ အာရုံမဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဝိညာဏဿ နာရမ္မဏ)  
(ရူပါရုံမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၆-၂၀(က)။ ။ကြားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏။ပ။ နံသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော  
တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’၏။ပ။ လျက်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏။ပ။  
(သဒ္ဓါရုံနည်း ၅-ပါး၊ ရသာရုံနည်း ၅-ပါး၊ ဂန္ဓာရုံနည်း ၅-ပါးတို့ကို ပေယျာလ  
ချန်ထားခဲ့သည်)။
- ၆-၂၀(ခ)။ ။ပေယျာလ



- ၂၁(က)။ ။ထိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ'၏ အာရုံဖြစ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ကာယသမ္ပဿဿ အာရမ္မဏ) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- ၂၁(ခ)။ ။ထိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ'၏ အာရုံမဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ကာယသမ္ပဿဿ နာရမ္မဏ) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၂၂-၂၄(က)။ ။ထိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု 'ဖဿ' ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု 'ဝေဒနာ၏'  
၏။ပ။ မှတ်သားမှု 'သညာ'၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) 'စေတနာ'၏။ပ။  
(ကျန်ဖောဠဗ္ဗာရုံ ၃-နည်း-ပေယျာလ)
- ၂၅ (က)။ ။ထိသိစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ)  
(ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (ခ)။ ။ထိသိစိတ်၏ အာရုံမဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဝိညာဏဿ နာရမ္မဏ)  
(ဖောဠဗ္ဗာရုံမှတပါးသောရုပ်များ)။

အာရမ္မဏဒုကနည်း ၂၅-ပါး ပြီး၏။

#### အာယတန ဒုကနည်း ၁၀-ပါး

- ၁ (က)။ ။မြင်သိစိတ်ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည်ရုပ် 'စက္ခာယတန'သည် ရှိ၏ (စက္ခပဿာဒ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်ဖြစ်ရာ မျက်စိ အကြည် မဟုတ်သောရုပ် 'န စက္ခာယတန'သည်  
ရှိ၏ (စက္ခပဿာဒမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၂ (က-ခ)။ ။ကြားသိစိတ်ဖြစ်ရာ နား အကြည်ရုပ် 'သောတာယတန'သည် ရှိ၏ (သော-  
တပဿာဒ)။ပ။ (န သောတာယတန)။
- ၃ (က-ခ)။ ။နံသိစိတ်ဖြစ်ရာ နှာခေါင်း အကြည်ရုပ် 'ဃာနာယတန'သည် ရှိ၏ (ဃာန-  
ပဿာဒ)။ပ။ (န ဃာနာယတန)။
- ၄ (က-ခ)။ ။လျက်သိစိတ်ဖြစ်ရာ လျှာအကြည်ရုပ် 'ဇိဝှိယတန'သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိပဿာဒ)  
။ပ။ (န ဇိဝှိယတန)။
- ၅ (က)။ ။ထိသိစိတ်ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည်ရုပ် 'ကာယာယတန' သည် ရှိ၏ (ကာယ-  
ပဿာဒ)။
- (ခ)။ ။ထိသိစိတ်ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည်မဟုတ်သောရုပ် 'န ကာယာယတန' သည်  
ရှိ၏ (ကာယပဿာဒမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၆ (က)။ ။မြင်သိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အဆင်းရုပ် 'ရူပါယတန'သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။မြင်သိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း မဟုတ်သောရုပ် 'န ရူပါယတန'သည် ရှိ၏  
(ရူပါရုံမှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၇ (က-ခ)။ ။ကြားသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အသံရုပ် 'သဒ္ဒါယတန'သည် ရှိ၏ (သဒ္ဒါရုံ)။ပ။



- ၈ (က-ခ)။ ။နံသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အနံရုပ် ‘ဂန္ဓာယတန’သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓာရုံ)။ပ။
- ၉ (က-ခ)။ ။လျက်သိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အရသာရုပ် ‘ရသာယတန’သည် ရှိ၏ (ရသာရုံ)။ပ။
- ၁၀ (က)။ ။ထိသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ရုပ် ‘ဖောဠဗ္ဗာယတန’သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (ခ)။ ။ထိသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ရုပ် မဟုတ်သောရုပ် ‘န ဖောဠဗ္ဗာယတန’သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ တပါးသောရုပ်များ)။

အာယတန ဒုကနည်း ၁၀-ပါး ပြီး၏။

### ဓာတုဒုကနည်း ၁၀-ပါး

- ၁ (က)။ ။မြင်မှုသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဓာတု) (မြင်တတ်သော သဘောရှိသော မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’ရုပ်)။
- (ခ)။ ။မြင်မှုသဘာဝ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န စက္ခုဓာတု) (စက္ခုပဿာဒမှ တပါး အခြားသော ရုပ်များ)။
- ၂ (က-ခ)။ ။ကြားမှုသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (သောတဓာတု) (ကြားတတ်သောသဘော ရှိသော နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’ရုပ်)။ပ။
- ၃ (က-ခ)။ ။နံ့မှုသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ဃာနဓာတု) (နံ့တတ်သော သဘောရှိသော နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’ရုပ်)။ပ။
- ၄ (က-ခ)။ ။လျက်မှုသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိဓာတု) (လျက်တတ်သောသဘောရှိသော လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’ရုပ်)။ပ။
- ၅ (က)။ ။ထိမှုသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဓာတု) (ထိခိုက်တတ်သော သဘောရှိသော ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’ရုပ်)။
- (ခ)။ ။ထိမှုသဘာဝ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ကာယဓာတု) (ကာယပဿာဒမှ တပါး အခြားသော ရုပ်များ)။
- ၆ (က)။ ။အဆင်းသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဓာတု) (ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။အဆင်းသဘာဝ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ရူပဓာတု) (ရူပါရုံမှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၇ (က-ခ)။ ။အသံသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (သဒ္ဓဓာတု) (သဒ္ဓါရုံ)။ပ။
- ၈ (က-ခ)။ ။အနံ့သဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓဓာတု) (ဂန္ဓာရုံ)။ပ။
- ၉ (က-ခ)။ ။အရသာသဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ရသာဓာတု) (ရသာရုံ)။ပ။

၁။ ‘သတ္တ, ဇီဝ, ကင်းစင်ပါ ဘာဝ တတ်တိုင်းဖြစ်’ [လယ်တီ ပရမတ္ထသံခိပ်]။



- ၁၀ (က)။ ။အတွေ့သဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗဓာတု) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။  
 (ခ)။ ။အတွေ့သဘောမဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဖောဠဗ္ဗဓာတု) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ  
 တပါးသောရုပ်များ)။

ဓာတုဒုကနည်း ၁၀-ပါး ပြီး၏။

ဣန္ဒြိယ၂၃ကနည်း ၈-ပါး

- ၁ (က)။ ။မြင်ခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) မျက်စိအကြည် ရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုဣန္ဒြိယ)  
 (စက္ခုပသာဒ)။  
 (ခ)။ ။မြင်ခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) မျက်စိအကြည်မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န  
 စက္ခုဣန္ဒြိယ) (စက္ခုပသာဒမှ တပါးသော ရုပ်များ)။  
 ၂ (က-ခ)။ ။ကြားခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) နားအကြည်ရုပ်သည် ရှိ၏ (သောတိဣန္ဒြိယ)  
 (သောတပသာဒ)။ပ။  
 ၃ (က-ခ)။ ။နံခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) နှာခေါင်းအကြည်ရုပ်သည် ရှိ၏ (သာနိဣန္ဒြိယ)  
 (သာနပသာဒ)။ပ။  
 ၄ (က-ခ)။ ။လျှက်ခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) လျှာအကြည်ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိဣန္ဒြိယ)  
 (ဇိဝှိပသာဒ)။ပ။  
 ၅ (က)။ ။ထိခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) ကိုယ်အကြည်ရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယိဣန္ဒြိယ)  
 (ကာယပသာဒ)။  
 (ခ)။ ။ထိခြင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) ကိုယ်အကြည်မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န  
 ကာယိဣန္ဒြိယ) (ကာယပသာဒမှ တပါးသော ရုပ်များ)။  
 ၆ (က)။ ။မိန်းမ(အမ)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဣတ္ထိဣန္ဒြိယ)  
 (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်)။  
 (ခ)။ ။မိန်းမ(အမ)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမူမဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏(န ဣတ္ထိဣန္ဒြိယ)  
 (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။  
 ၇ (က)။ ။ယောကျ်ား(အထီး အဖို)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမူ (ရှိသော) ရုပ်သည် ရှိ၏  
 (ပုရိသိဣန္ဒြိယ) (ပုရိသဘာဝရုပ်)။  
 (ခ)။ ။ယောကျ်ား(အထီး အဖို)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမူ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
 (န ပုရိသိဣန္ဒြိယ) (ပုရိသဘာဝရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။



- ဂ (က)။ ။အစိုးတရစောင့်ရှောက်မှု(ရှိသော)ရုပ်သည် ရှိ၏(ဇီဝိတိန္ဒြိယ) (ဇီဝိတရုပ်)။  
 (ခ)။ ။အစိုးတရစောင့်ရှောက်မှု မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဇီဝိတိန္ဒြိယ)(ဇီဝိတရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။

ဣန္ဒြိယဒုကနည်း ဂ-ပါး ပြီး၏။

သုခုပရူပဒုကနည်း ၁၂-ပါး

- ၁ (က)။ ။(မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် ကိုယ်အမူအရာဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယဝိညတ္တိ) (ကာယဝိညတ်ရုပ်)။  
 (ခ)။ ။(မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို)သိစေတတ်သည့် ကိုယ်အမူအရာ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ကာယဝိညတ္တိ) (ကာယဝိညတ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၂ (က)။ ။(မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် နှုတ်မြွက်မှု အမူအရာဖြစ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဝစီဝိညတ္တိ) (ဝစီဝိညတ်ရုပ်)။  
 (ခ)။ ။(မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် နှုတ်မြွက်မှု အမူအရာ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဝစီဝိညတ္တိ) (ဝစီဝိညတ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၃ (က)။ ။မရေးခြစ်အပ်သော(ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားသော ဟင်းလင်း) သဘာဝ ရုပ်သည် ရှိ၏ (အာကာသဓာတု) (ပရိစ္ဆေဒရုပ်)။  
 (ခ)။ ။မရေးခြစ်အပ်သော (ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားသော ဟင်းလင်း) သဘာဝ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န အာကာသဓာတု) (ပရိစ္ဆေဒရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၄ (က)။ ။ဖွဲ့စည်းမှု သဘာဝရုပ်သည် ရှိ၏ (အာပေါဓာတု)။  
 (ခ)။ ။ဖွဲ့စည်းမှု သဘာဝ မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (န အာပေါဓာတု) (အာပေါဓာတ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၅ (က)။ ။(နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ပေါ့ပါးမှု သဘော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ လဟုတာ)။  
 (ခ)။ ။(နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ပေါ့ပါးမှု သဘော မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န လဟုတာ) (ရူပဿ လဟုတာရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ၆ (က)။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ နူးညံ့မှုသဘော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ မုဒုတာ)။  
 (ခ)။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ နူးညံ့မှုသဘောမဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န မုဒုတာ) (ရူပဿ မုဒုတာရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၇ (က)။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ အလုပ်၌ခံမှုသဘော (အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျောဆောင်ရွက်နိုင်မှုသဘော) ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ ကမ္မညတာ)။



- ( ခ )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ အလုပ်၌ခံ့မှုသဘော (အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျော ဆောင်ရွက်နိုင်မှုသဘော)မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န ကမ္မညတာ) (ရူပဿ ကမ္မညတာရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၈ ( က )။ ။(နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာစ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ ဥပစယ)။
- ( ခ )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာစ မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န ဥပစယ) (ဥပစယရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၉ ( က )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ်ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ သန္တတိ)။
- ( ခ )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ်မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န သန္တတိ) (သန္တတိရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၁၀ ( က )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ ယိုယွင်းရင့်ရော်လျော့ပါးမှုသဘော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ ဇရတာ)။
- ( ခ )။ ။(နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ ယိုယွင်းရင့်ရော်လျော့ပါးမှုသဘော မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န ဇရတာ) (ဇရတာရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- ၁၁ ( က )။ ။(နိပ္ပန္န)ရုပ်၏ (ချုပ်ပျက်၍) မမြဲမှု (ပျောက်ပျက်ချုပ်ဆုံးမှု)သဘောရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ အနိစ္စတာ)။
- ( ခ )။ ။(နိပ္ပန္န) ရုပ်၏ (ချုပ်ပျက်၍) မမြဲမှု (ပျောက်ပျက်ချုပ်ဆုံးမှု)သဘော မဟုတ်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပဿ န အနိစ္စတာ) (အနိစ္စတာ ရုပ်မှ တပါးသော သောရုပ်များ)။
- ၁၂ ( က )။ ။အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစာအာဟာရ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ကဗဠိကာရ အာဟာရ)။
- ( ခ )။ ။အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစာအာဟာရ မဟုတ်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (န ကဗဠိကာရအာဟာရ) (အာဟာရရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။

ဤသို့ နှစ်ဘို့ (နှစ်စု) အားဖြင့် ရုပ်ကို ရေတွက်အပ်၏။

သုခုမရူပဒုကနည်း ၁၂-ပါး ပြီး၏။

နှစ်ပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ဒုကနည်း ၁၀၄-ပါး ပြီး၏။

၁။ ဝတ္ထုဒုကနည်းမှစ၍ သုခုမဒုကနည်း နံပါတ် ၁၁-အထိ ဒုကနည်း ၆-မျိုးကို ဝိဘင်းပါဠိတော်တွင် ပေယျာလချန်ထားခဲ့သည်။ ယခုမြန်မာပြန်တွင် လေ့လာသူ သုတေသီတို့အတွက် ဖော်ထုတ်ရေးသားထားသည်။

သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး (သောဠသ) ဆိုရိုးဆိုစဉ်မှာ—“အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ (ရူပဿ) လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ သန္တတိ၊ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ”ဟုဖြစ်သည်။



တိကနည်း ၁၀၃-ပါး

(သုံးပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော တိကနည်း ၁၀၃-ပါး)

တိကနည်း ၁၀၃-ပါး။ ။သုံးပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် (၁၀၃-ပါး)ဖြစ်၏။

ပကိဏ္ဍကတိကနည်း ၁၃-ပါး

(အဇ္ဈတ္တိက ဥပါဒါတိက)

- ၁ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မှီတတ်သော ‘ဥပါဒါ’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိကဥပါဒါရုပ်ဖြစ်သော ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မှီတတ်သော ‘ဥပါဒါ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရဥပါဒါရုပ် ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်များ)။
- (ဂ)။ ။မမှီတတ်သော ‘နော ဥပါဒါ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (မဟာဘုတ်လေးပါး)။

(အဇ္ဈတ္တိက ဥပါဒိန္နတိက)

- ၂ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာ-ဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သာဖြစ်၏ (အတွင်း သန္တာန်၌လည်း ဖြစ်၍ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိကဥပါဒိန္နရုပ်-ကမ္မဇပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံ ဖြစ်သည့် ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အပသန္တာန်၌လည်း ဖြစ်၍ ကံကြောင့်လည်းဖြစ်သော ပသာဒရုပ်မှတပါး အခြားသော ဗာဟိရဥပါဒိန္န ရုပ်-ဗာဟိရကမ္မဇရုပ်များ)။
- (ဂ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇမဟုတ်သော ရုပ်)လည်း ရှိ၏ (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်သော စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတိက)

- ၃ (က)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ (ထိုရုပ်သည် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်း ဖြစ်၍) လွန်စွာစွဲလမ်း



တတ်သော ‘ဥပါဒါန်’ တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သောရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယရုပ်-ကမ္မဇရုပ်ပသာဒရုပ်)။

(ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ် သည့် ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်းဖြစ်၍) လွန်စွာစွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန်’ တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ ကမ္မဇရုပ်များ)။

(ဂ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်မူ၍) လွန်စွာစွဲလမ်း တတ်သော ‘ဥပါဒါန်’ တရားတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်သော ဗာဟိရ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ-စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇရုပ်များ)။<sup>၂</sup>

(အဇ္ဈတ္တိက အနိဒဿနတိက်)

၄ (က)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုအတွင်းသန္တာန် ၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် မမြင်အပ်သော (မြင်အပ်သော သဘောမရှိ သော) ‘အနိဒဿန’ ရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက အနိဒဿနရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မမြင်အပ်သော ပသာဒရုပ်များ)။

(ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်အပ် သော သဘောရှိသော ‘သနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏။ (ဗာဟိရ သနိဒဿနရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မြင်အပ်သော ရူပါရုံ)။

(ဂ)။ ။မမြင်အပ်သော (မြင်အပ်သော သဘောမရှိသော) ‘အနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ အနိဒဿနရုပ်) (ရူပါရုံမှ တပါးသော အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မမြင်အပ် သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက သပ္ပဋိသတိက်)

၅ (က)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါး(တိုက်ခိုက်)ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိသ’ ရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက သပ္ပဋိသရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ ထိပါးတတ်သော သပ္ပဋိသရုပ်-ပသာဒရုပ် ၅-ပါး)။

၁။ ဥပါဒါန်၏ တရားကိုယ်မှာတဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ဖြစ်သည်။

၂။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပကိဏ္ဍကတိကနည်း ၃-နည်းနှင့် သုခုမတိကနည်း နှောင့်ဆုံးနည်း ၁-နည်းသာ ဖော်ပြထားသည်။ ပကိဏ္ဍကတိကနည်း အမှတ် ၄-မှစ၍ သုခုမတိကနည်း အမှတ် ၁၁-အထိ ပေယျာလ ချန်ထားခဲ့သည်။ လေ့လာသူ သုတေသီတို့ အကျိုးငှါ ဤ မြန်မာပြန်၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ပေယျာလချန်ထားခဲ့သော နည်းများမှာ ပကိဏ္ဍကတိက ၁၀-နည်း၊ ဝတ္ထုတိက ၂၅-နည်း၊ အာ-ရမ္မဏတိက ၂၅-နည်း၊ အာယတနတိက ၁၀-နည်း၊ ဓာတုတိက ၁၀-နည်း၊ ဣန္ဒြိယတိက ၈-နည်း၊ သုခုမတိက ၁၁-နည်းတို့ ဖြစ်သည်။



- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရသပ္ပဋိဃရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ ထိပါးတတ်သော သြဋ္ဌာရိကရုပ် ၇-ပါး=အာရုံငါးပါး)။
- (ဂ)။ ။ ထိပါးတတ်သည်၏အဖြစ် (ထိပါးခြင်း)နှင့် တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ အပ္ပဋိဃရုပ်) (ထိခိုက်၍ မရသော နူးညံ့သိမ်မွေ့သည့် သုခုမရုပ်)။

(အဇ္ဈတ္တိက ဣန္ဒြိယတိက်)

- ၆ (က)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရသော ‘ဣန္ဒြိယ’ ရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက ဣန္ဒြိယရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အစိုးရသော ဣန္ဒြေထိုက်သော ပသာဒရုပ် ၅-ပါး)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရသော ‘ဣန္ဒြိယ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဣန္ဒြိယရုပ်) (အပသန္တာန်၌ဖြစ်၍ မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အစိုးရသော ဘာဝရုပ်, ဇီဝိတရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရသည်မဟုတ်သော (အစိုးရမရသော) ‘န ဣန္ဒြိယရုပ်’ လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ဣန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ်ငါးခု၊ ဘာဝရုပ်နှစ်ခု၊ ဇီဝိတရုပ်ဟူသော ဣန္ဒြိယရုပ် ရှစ်ခုမှ တပါးအခြားသော န ဣန္ဒြိယရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န မဟာဘူတတိက်)

- ၇ (က)။ ။ အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မဟာဘူတ မဟုတ်သော ရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န မဟာဘူတရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၍ မဟာဘူတ မဟုတ်သော ပသာဒရုပ်ငါးပါး)။
- (ခ)။ ။ အကြင် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မဟာဘူတ်ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ မဟာဘူတရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော မဟာဘူတ် ၄-ပါး)။
- (ဂ)။ ။ မဟာဘူတ် မဟုတ်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န မဟာဘူတရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မဟာဘူတ် မဟုတ်သော ဥပါဒါရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဝိညတ္တိတိက်)

- ၈ (က)။ ။ အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် အမူအရာ မဟုတ်သော ‘န ဝိညတ္တိ’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ဝိညတ္တိရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၍ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို သိကြောင်းမဟုတ်သော ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။



- (၁)။ ။ အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် အမူအရာဖြစ်သော ‘ဝိညတ္တိ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဝိညတ္တိရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို သိကြောင်း ဖြစ်သော ဝိညတ္တိရုပ် ၂-ခု)။
- (ဂ)။ ။ (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့်အမူအရာ မဟုတ်သော ‘န ဝိညတ္တိ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ဝိညတ္တိရုပ်) (ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါးသော အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို သိစေတတ်သည့် အမူအရာမဟုတ်သော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န စိတ္တသမုဋ္ဌာနတိက်)

- ၉ (က)။ ။ အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်ကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်သာ ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌သာ ဖြစ်၍ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည့် စိတ္တဇရုပ် မဟုတ်သော ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်) (အပသန္တာန်၌ လည်း ဖြစ်၍ စိတ်ကြောင့်လည်းဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်သော (စိတ်ကြောင့် မဖြစ်သော) ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည့် စိတ္တဇရုပ်မဟုတ်သော ကမ္မဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န စိတ္တသဟဘူတိက်)

- ၁၀ (က)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သည် မဟုတ်သော (စိတ်နှင့် အတူဖြစ်, အတူပျက် မဟုတ်သော) ‘န စိတ္တသဟဘူ’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န စိတ္တသဟဘူရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌သာ ဖြစ်၍ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်, အတူပျက် မဟုတ်သော ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော (စိတ်နှင့် အတူဖြစ်, အတူပျက်သော) ‘စိတ္တသဟဘူ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ စိတ္တသဟဘူရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်, အတူပျက် ဖြစ်သော ဝိညတ္တိရုပ် ၂-ခု)။
- (ဂ)။ ။ စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်မဟုတ်သော (စိတ်နှင့်အတူဖြစ်, အတူပျက် မဟုတ်သော) ‘န စိတ္တသဟဘူ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န စိတ္တသဟဘူရုပ်) (ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါးသော စိတ်နှင့် အတူဖြစ်, အတူပျက်မဟုတ်သော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။



(အဗျတ္တိက န စိတ္တာနုပရိဝတ္တိတိကံ)

၁၁ (က)။

။အကြင်အတွင်း သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဗျတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်သည် မဟုတ်သော (စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၊ အတူပျက်မဟုတ်သော) ‘န စိတ္တာနုပရိဝတ္တိ’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဗျတ္တိက န စိတ္တာနုပရိဝတ္တိရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၍ စိတ်နှင့် အတူဖြစ် အတူပျက် မဟုတ်သော ဟာရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။

။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်သော (စိတ်နှင့်အတူဖြစ်၊ အတူပျက်ဖြစ်သော) ‘စိတ္တာနုပရိဝတ္တိ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရစိတ္တာနုပရိဝတ္တိရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၊ အတူပျက် ဖြစ်သော ဝိညတ္တိရုပ် ၂-ခု)။

(ဂ)။

။စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်သည်မဟုတ်သော (စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၊ အတူပျက်မဟုတ်သော) ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န စိတ္တာနုပရိဝတ္တိရုပ်) (စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၊ အတူပျက် ဖြစ်သော ဝိညတ်ရုပ်မှ တပါး အခြားသောဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဗျတ္တိက သြဋ္ဌာရိကတိကံ)

၁၂ (က)။

။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဗျတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဗျတ္တိက သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ကြမ်းတမ်းသော ပဿာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။

။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရသြဋ္ဌာရိကရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်းသော ပဿာဒရုပ်မှ တပါးသောသြဋ္ဌာရိကရုပ် ခုနစ်ခု=အာရုံငါးပါး)။

(ဂ)။

။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ သုခုမရုပ်) (သိမ်မွေ့သော အာပေါ စသော သုခုမ ရုပ် ၁၆-ပါး)။

(အဗျတ္တိက သန္တိကေတိကံ)

၁၃ (က)။

။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဗျတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် နီးကပ် (သိလ္လယ်)သော ‘သန္တိကေ’ ရုပ်သာဖြစ်၏ (အဗျတ္တိက သန္တိကေရုပ်) (အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်၍ နီးကပ်သော(သိလ္လယ်သော)ပဿာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။

။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးကွာသော(အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ ဒူရေရုပ်) (အပသန္တာန်၌ ဖြစ်၍ ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) အာပေါ စသော ဒူရေရုပ်= သုခုမ ရုပ်များ)။



- ( ဂ )။ ။နီးကပ်သော (သိလ္လယသော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ သန္တိကေရုပ်) (နီးကပ်သော သိလ္လယသော ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ‘သန္တိကေ’ရုပ်=ဩဇာရိကရုပ် ခုနစ်ခု)။

ပကိဏ္ဏကတိကနည်း ၁၃-ပါး ပြီး၏။

### ဝတ္ထုတိကနည်း ၂၅-ပါး<sup>၁</sup>

(ဗာဟိရ စက္ခုသမ္ပဿဿ န ဝတ္ထုတိကံ)

- ၁ ( က )။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာ မဟုတ်သော ‘န ဝတ္ထု’ရုပ် ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ စက္ခုသမ္ပဿဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (ဝိသယရုပ်၊ သုခမရုပ်၊ ဣသော ဗာဟိရရုပ်များ)။
- ( ခ )။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာ ဖြစ်သော ‘ဝတ္ထု’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုသမ္ပဿဿ ဝတ္ထုရုပ်) (စက္ခုပသာဒ)။
- ( ဂ )။ ။မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာမဟုတ်သော ‘န ဝတ္ထု’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုသမ္ပဿဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ ပသာဒရုပ် ၄-ခု)။

(ဗာဟိရ စက္ခုသမ္ပဿဿ ဝေဒနာယ န ဝတ္ထုတိကံ စသည်)

- ၂ (က-ခ-ဂ)-၄(က-ခ-ဂ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’၏။ပ။ မှတ်သားမှု ‘သညာ’၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’၏။ပ။

(ဗာဟိရ စက္ခုဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုတိကံ)

- ၅ ( က )။ ။(အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဗာဟိရရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’မဟုတ်သောရုပ် ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ စက္ခုဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။
- ( ခ )။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထုရုပ်) (စက္ခုပသာဒ)။

၁။ ဤနည်း၌ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ် တည်းဟူသော ဖဿပဉ္စမကကို မူလိသွင်း၍ ဟောထားသည်။



- ( ဂ )။ ။ မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’မဟုတ်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ ပသာဒ ရုပ် ၄-ခု)။

(ဗာဟိရ သောတသမ္ဘယဿ န ဝတ္ထုတိက် စသည်)

- ၆ (က-ခ-ဂ)-၂၀(က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြားသိစိတ်(သောတဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏။ ပ။ နံသိစိတ်(ဃာနဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏။ ပ။ လျက်သိစိတ်(ဇိဝှါဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏။ ပ။

(ဗာဟိရ ကာယသမ္ဘယဿ န ဝတ္ထုတိက်)

- ၂၁ ( က )။ ။ (အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဗာဟိရရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ်(ကာယဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’မဟုတ်သော ရုပ် ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ ကာယသမ္ဘယဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခုမှ တပါးသော ရုပ်များ)။

- ( ခ )။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယသမ္ဘယဿ ဝတ္ထုရုပ်) (ကာယ ပသာဒ)။

- ( ဂ )။ ။ ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’မဟုတ်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယသမ္ဘယဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ ပသာဒရုပ် ၄-ခု)။

(ဗာဟိရ ကာယသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာယ န ဝတ္ထုတိက် စသည်)

- ၂၂ (က-ခ-ဂ)-၂၄(က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်)နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’၏။ ပ။ မှတ်သားမှု ‘သညာ’၏။ ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’၏။ ပ။

(ဗာဟိရ ကာယဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုတိက်)

- ၂၅ ( က )။ ။ (အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဗာဟိရရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’မဟုတ်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ ကာယဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ရုပ်များ)။

- ( ခ )။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယဝိညာဏဿ ဝတ္ထုရုပ်) (ကာယပသာဒ)။



(ဂ)။ ။ထိသိစိတ် ‘ကောယဝိညာဏ်’၏ မှီရာ တည်ရာ ‘ဝတ္ထု’ မဟုတ်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကောယဝိညာဏဿ န ဝတ္ထုရုပ်) (စက္ခု, သောတ, သာန, ငိုဝှါပသာဒ ရုပ် ၄-ခု)။

ဝတ္ထုတိကနည်း ၂၅-ပါး ပြီး၏။

အာရမ္မဏတိကနည်း ၂၅-ပါး ၊

(အဇ္ဈတ္တိကစက္ခုသမ္ပဿဿ နာရမ္မဏတိကံ)

၁(က)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ အာရုံမဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ရုပ်ဖြစ်၏(အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုသမ္ပဿဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏အာရုံဖြစ်သော ‘အာရမ္မဏ’ရုပ်လည်း ရှိ၏။ (ဗာဟိရ စက္ခုသမ္ပဿဿ အာရမ္မဏရုပ်) (ရူပါရုံ)။

(ဂ)။ ။မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်) နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’၏ အာရုံမဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ စက္ခုသမ္ပဿဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ရူပါရုံမှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာယ နာရမ္မဏတိကံစသည်)

၂(က-ခ-ဂ)-၄(က-ခ-ဂ)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်)နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’၏။ပ။ မှတ်သားမှု ‘သညာ’၏။ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုဝိညာဏဿ နာရမ္မဏတိကံ)

၅(က)။ ။(အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိကရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၏ အာရုံမဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုဝိညာဏဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို ရုပ်သည် မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၏ အာရုံဖြစ်သော ‘အာရမ္မဏ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏရုပ်) (ရူပါရုံ)။

၁။ ဤနည်း၌ အဇ္ဈတ္တိကနှင့် ဗာဟိရ ၂-ပါးတို့ကို မူထား၍ ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, ဝိညာဏ် တည်းဟူသော ဖဿပဉ္စမကကို မူလီသွင်းပြီးလျှင် ဟောထားသည်။



(ဂ)။ ။ မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’ ၏ အာရုံမဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ ရုပ်လည်းရှိ၏။ (ဗာဟိရ စက္ခုဝိညာဏဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ရူပါရုံမှတစ်ပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက သောတသမ္ဘဿဿ နာရမ္မဏတိက်စသည်)

၆(က-ခ-ဂ)-၂၀(က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြားသိစိတ် (သောတဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘သောတသမ္ဘဿ’ ၏။ ပ။ နံသိစိတ် (ဃာနဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဃာနသမ္ဘဿ’ ၏။ ပ။ လျက်သိစိတ် (ဇိဝှိဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဇိဝှိသမ္ဘဿ’ ၏။ ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက ကာယသမ္ဘဿဿ နာရမ္မဏတိက်)

၂၁(က)။ ။ (အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ကာယသမ္ဘဿ’ ၏ အာရုံ မဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယသမ္ဘဿဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။ ။ အကြင် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ကာယသမ္ဘဿ’ ၏ အာရုံ ဖြစ်သော ‘အာရမ္မဏ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရကာယသမ္ဘဿဿ အာရမ္မဏရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။

(ဂ)။ ။ ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဗဿ’ ၏ အာရုံ မဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ကာယသမ္ဘဿဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ တစ်ပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက ကာယသမ္ဘဿဇာ ဝေဒနာယ နာရမ္မဏတိက် စသည်)

၂၂(က-ခ-ဂ)-၂၄(က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဗဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ ၏။ ပ။ မှတ်သားမှု ‘သညာ’ ၏။ ပ။ စေ့ဆော်မှု (နှိုးဆော်မှု) ‘စေတနာ’ ၏။ ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက ကာယဝိညာဏဿ နာရမ္မဏတိက်)

၂၅ (က)။ ။ (အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’ ၏ အာရုံမဟုတ်သော ‘နာရမ္မဏ’ ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယဝိညာဏဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။

(ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’ ၏ အာရုံဖြစ်သော ‘အာရမ္မဏ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရကာယဝိညာဏဿ အာရမ္မဏရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။



- (ဂ)။ ။ ထိသိစိတ် 'ကာယဝိညာဏ်' ၏ အာရုံမဟုတ်သော 'နာရမ္မဏ' ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗဟိရ ကာယဝိညာဏဿ နာရမ္မဏရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှတစ်ပါးသော ဗဟိရရုပ်များ)။

အာရမ္မဏတိကနည်း ၂၅-ပါး ပြီး၏။

### အာယတနတိကနည်း ၁၀-ပါး

(ဗဟိရ န စက္ခာယတနတိက)

- ၁ (က)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော 'ဗဟိရ' ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည် 'စက္ခာယတန' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (ဗဟိရ န စက္ခာယတနရုပ်) (အပသန္တာန်၌ဖြစ်၍ စက္ခာယတနမမည်သော ဗဟိရရုပ်များ) (စက္ခပသာဒမှတစ်ပါး အခြားသော ဗဟိရရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော 'အဇ္ဈတ္တိက' ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည် 'စက္ခာယတန' မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခာယတနရုပ်) (စက္ခပသာဒ)။
- (ဂ)။ ။ မြင်သိစိတ် (စက္ခဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည် 'စက္ခာယတန' မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက န စက္ခာယတနရုပ်) (သောတ, သာန, ဇိဝှိ, ကာယ ပသာဒရုပ် ၄-ပါး)။

(ဗဟိရ န သောတာယတနတိက)

- ၂ (က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော 'ဗဟိရ' ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြားသိစိတ် (သောတဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ နားအကြည် 'သောတာယတန' မမည်သော ရုပ် ဖြစ်၏။ ပ။

(ဗဟိရ န သာနာယတနတိက)

- ၃ (က-ခ-ဂ)။ ။ နံသိစိတ် (သာနဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ နှာခေါင်းအကြည် 'သာနာယတန' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ ပ။

(ဗဟိရ န ဇိဝှိယတနတိက)

- ၄ (က-ခ-ဂ)။ ။ လျက်သိစိတ် (ဇိဝှိဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ လျှာအကြည် 'ဇိဝှိယတန' မမည်သော ရုပ် ဖြစ်၏။ ပ။

(ဗဟိရ န ကာယာယတနတိက)

- ၅ (က)။ ။ (အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဗဟိရရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည် 'ကာယာယတန' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (ဗဟိရ န ကာယာယတနရုပ်) (ကာယပသာဒမှ တစ်ပါး အခြားသော ဗဟိရ ရုပ်များ)။



- ( ခ )။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည် ‘ကာယာယတန’မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိကကာယာယတနရုပ်) (ကာယပသာဒ)။
- ( ဂ )။ ။ ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည် ‘ကာယာယတန’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ကာယာယတနရုပ်) (စက္ခုသောတ၊ သာန၊ ဇိဝှိ ပသာဒရုပ် ၄-ပါး)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပါယတနတိက်)

- ၆ ( က )။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း ‘ရူပါယတန’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပါယတနရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- ( ခ )။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း ‘ရူပါယတန’မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပါယတနရုပ်) (ရူပါရုံ)။
- ( ဂ )။ ။ မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း ‘ရူပါယတန’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပါယတနရုပ်) (ရူပါရုံမှတစ်ပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န သဒ္ဓါယတနတိက်)

- ၇ ( က-ခ-ဂ )။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြားသိစိတ် (သောတဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အသံ ‘သဒ္ဓါယတန’မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဂန္ဓာယတနတိက်)

- ၈ ( က-ခ-ဂ )။ ။ နံသိစိတ် (သာနဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အနံ ‘ဂန္ဓာယတန’မမည်သော ရုပ် ဖြစ်၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရသာယတနတိက်)

- ၉ ( က-ခ-ဂ )။ ။ လျက်သိစိတ် (ဇိဝှိဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အရသာ ‘ရသာယတန’မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဖောဠဗ္ဗာယတနတိက်)

- ၁၀ ( က )။ ။ (အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိက ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာယတန’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ဖောဠဗ္ဗာယတနရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။



- (ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာယတန’ မည်သော ရုပ်လည်းရှိ၏ (ဗာဟိရ ဖောဠဗ္ဗာယတနရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (ဂ)။ ။ထိသိစိတ် (ကာယဝိညာဏ်) ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာယတန’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ဖောဠဗ္ဗာယတနရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

အာယတနတိကနည်း ၁၀-ပါး ပြီး၏။

### ဓာတုတိကနည်း ၁၀-ပါး

(ဗာဟိရ န စက္ခု ဓာတုတိကံ)

- ၁ (က)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်မှုသဘော (မြင်တတ်သော မျက်စိအကြည်ဓာတ်) ‘စက္ခုဓာတု’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ န စက္ခုဓာတုရုပ်) (စက္ခုပသာဒရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘အဗ္ဗတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်မှုသဘော (မြင်တတ်သော မျက်စိအကြည်ဓာတ်) ‘စက္ခုဓာတု’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဗ္ဗတ္တိက စက္ခုဓာတုရုပ်) (စက္ခုပသာဒ)။
- (ဂ)။ ။မြင်မှုသဘော (မြင်တတ်သော မျက်စိအကြည်ဓာတ်) ‘စက္ခုဓာတု’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဗ္ဗတ္တိက န စက္ခုဓာတုရုပ်) (သောတ, သာန, ဇိဝှါ, ကာယ-ပသာဒရုပ် ၄-ပါး)။

(ဗာဟိရ န သောတဓာတုတိကံ)

- ၂ (က-ခ-ဂ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြားမှုသဘော (ကြားတတ်သော နားအကြည်ဓာတ်) ‘သောတဓာတု’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(ဗာဟိရ န သာနဓာတုတိကံ)

- ၃ (က-ခ-ဂ)။ ။နံမှုသဘော (နံတတ်သော နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်) ‘သာနဓာတု’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(ဗာဟိရ န ဇိဝှါဓာတုတိကံ)

- ၄ (က-ခ-ဂ)။ ။လျက်မှုသဘော (လျက်တတ်သော လျှာအကြည်ဓာတ်) ‘ဇိဝှါဓာတု’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။



(ဗာဟိရ န ကာယဓာတုတိက်)

- ၅ (က)။ ။ (အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဗာဟိရရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည်) ထိမ္မသဘော (ထိတွေ့တတ်သော ကိုယ်အကြည်ဓာတ်) 'ကာယဓာတု' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ န ကာယဓာတုရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသောရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော 'အဇ္ဈတ္တိက' ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် ထိမ္မသဘော (ထိတွေ့တတ်သော ကိုယ်အကြည်ဓာတ်) 'ကာယဓာတု' မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယဓာတုရုပ်) (ကာယပသာဒ)။
- (ဂ)။ ။ ထိမ္မသဘော (ထိတွေ့တတ်သော ကိုယ်အကြည်ဓာတ်) 'ကာယဓာတု' မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ကာယဓာတုရုပ်) (စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှိပသာဒရုပ် ၄-ပါး)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဓာတုတိက်)

- ၆ (က)။ ။ အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော 'အဇ္ဈတ္တိက' ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် အဆင်းသဘော 'ရူပဓာတု' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဓာတု) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော 'ဗာဟိရ'ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် အဆင်းသဘော 'ရူပဓာတု' မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပဓာတုရုပ်) (ရူပါရုံ)။
- (ဂ)။ ။ အဆင်းသဘော 'ရူပဓာတု' မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဓာတုရုပ်) (ရူပါရုံမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န သဒ္ဓဓာတုတိက်)

- ၇ (က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင်အတွင်း သန္တာန်၌ဖြစ်သော 'အဇ္ဈတ္တိက' ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် အသံသဘော 'သဒ္ဓဓာတု' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဂန္ဓဓာတုတိက်)

- ၈ (က-ခ-ဂ)။ ။ အနံသဘော 'ဂန္ဓဓာတု' မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရသဓာတုတိက်)

- ၉ (က-ခ-ဂ)။ ။ အရသာသဘော 'ရသဓာတု' မမည်သောရုပ်ဖြစ်၏။ပ။



(အဇ္ဈတ္တိက န ဖောဠဗ္ဗဓာတုတိက်)

- ၁၀ (က)။ ။ (အကြင်အတွင်း သန္တာန်၌ ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိက ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည်) အတွေ့သဘော (ထိတွေ့အပ်သော သဘော) ‘ဖောဠဗ္ဗဓာတု’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ဖောဠဗ္ဗဓာတုရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- (ခ)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် အတွေ့သဘော (ထိတွေ့အပ်ခြင်းသဘော) ‘ဖောဠဗ္ဗဓာတု’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဖောဠဗ္ဗဓာတုရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (ဂ)။ ။ အတွေ့သဘော (ထိတွေ့အပ်သော သဘော) ‘ဖောဠဗ္ဗဓာတု’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ဖောဠဗ္ဗဓာတုရုပ်) (ဖောဠဗ္ဗာရုံမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

ဓာတုတိကနည်း ၁၀-ပါး ပြီး၏။

ဣန္ဒြိယတိကနည်း ၈-ပါး<sup>၁</sup>

(ဗာဟိရ န စက္ခုဣန္ဒြိယတိက်)

- ၁ (က)။ ။ အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် မြင်မှု၌ အစိုးရသော မျက်စိ အကြည် ‘စက္ခုဇ္ဈေ’ မမည်သောရုပ်ဖြစ်၏ (ဗာဟိရ န စက္ခုဣန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။ အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် မြင်မှု၌ အစိုးရသော မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုဇ္ဈေ’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုဣန္ဒြိယရုပ်) (စက္ခုပသာဒ)။
- (ဂ)။ ။ မြင်မှု၌ အစိုးရသောမျက်စိအကြည် ‘စက္ခုဇ္ဈေ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက န စက္ခုဣန္ဒြိယရုပ်) (သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယပသာဒရုပ် ၄-ပါး)။

(ဗာဟိရ န သောတဣန္ဒြိယတိက်စသည်)

- ၂ (က-ခ-ဂ)-၄ (က-ခ-ဂ)။ ။ အကြင် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် ကြားမှု၌ အစိုးရသော နားအကြည် ‘သောတိဇ္ဈေ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။ နံမှု၌ အစိုးရသော နှာခေါင်းအကြည် ‘သာနိဇ္ဈေ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။ လျက်မှု၌ အစိုးရသော လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိဇ္ဈေ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ပ။

၁။ ဤနည်း၌ အဇ္ဈတ္တိကနှင့် ဗာဟိရ ၂-ပါးတို့ကိုလည်း ရုပ်ဣန္ဒြေ ၈-ပါးတို့ကို မူလီသွင်းပြီးလျှင် ဟောထားသည်။



(ဗာဟိရ န ကာယိန္ဒြိယတိက်)

- ၅ (က)။ ။(အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဗာဟိရရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည်) ထိမ္မု၌ အစိုးရသော ကိုယ်အကြည် ‘ကာယိန္ဒြေ’မမည်သောရုပ်လည်း ဖြစ်၏(ဗာဟိရ န ကာယိန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ်မှတစ်ပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။
- (ခ)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိမ္မု၌ အစိုးရသော ကိုယ်အကြည် ‘ကာယိန္ဒြေ’ မည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏။ (အဇ္ဈတ္တိက ကာယိန္ဒြိယရုပ်) (ကာယပသာဒ)။
- (ဂ)။ ။ထိမ္မု၌ အစိုးရသောကိုယ်အကြည် ‘ကာယိန္ဒြေ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ကာယိန္ဒြိယရုပ်)(စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇီဝှါပသာဒရုပ်၄-ပါး)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဣတ္ထိန္ဒြိယတိက်)

- ၆ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မိန်းမ (အမ) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဣတ္ထိန္ဒြေ’ မမည်သောရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ဣတ္ထိန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မိန်းမ (အမ)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဣတ္ထိန္ဒြေ’မည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဣတ္ထိန္ဒြိယရုပ်) (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်)။
- (ဂ)။ ။မိန်းမ(အမ)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဣတ္ထိန္ဒြေ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ဣတ္ထိန္ဒြိယရုပ်) (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်မှတစ်ပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ပုရိသိန္ဒြိယတိက်)

- ၇ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ယောကျ်ား (အထီး,အဖို)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ပုရိသိန္ဒြေ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ပုရိသိန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ်ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ယောကျ်ား (အထီး,အဖို)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ပုရိသိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ပုရိသိန္ဒြိယရုပ်) (ပုမ္မာဝရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ယောကျ်ား(အထီး,အဖို)ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ပုရိသိန္ဒြေ’ မမည်သောရုပ် လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ပုရိသိန္ဒြိယရုပ်)(ပုရိသဘာဝရုပ်မှတစ်ပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ဇီဝိတိန္ဒြိယတိက်)

- ၈ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် အသက်ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဇီဝိတိန္ဒြေ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ဇီဝိတိန္ဒြိယရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။



- (ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် အသက် ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဇီဝိတိန္ဒြေ’ မည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဇီဝိ-တိန္ဒြေရုပ်) (ဇီဝိတရုပ်)။
- (ဂ)။ ။အသက်ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဇီဝိတိန္ဒြေ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်) (ဇီဝိတရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။
- ဣန္ဒြိယတိကနည်း ဂ-ပါး ပြီး၏။

သုခုမတိကနည်း ၁၂-ပါး<sup>၁</sup>

(အဇ္ဈတ္တိက နှင့် ကာယဝိညတ္တိတိက)

- ၁ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် ကိုယ်အမူအရာ ‘ကာယဝိညတ်’ မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက နှင့် ကာယဝိညတ္တိရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် ကိုယ်အမူအရာ ‘ကာယဝိညတ်’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ကာယဝိညတ္တိရုပ်) (ကာယဝိညတ်)။
- (ဂ)။ ။(မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် ကိုယ်အမူအရာ ‘ကာယဝိညတ်’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ နှင့် ကာယဝိညတ္တိရုပ်) (ကာယဝိညတ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက နှင့် ဝစီဝိညတ္တိတိက)

- ၂ (က)။ ။အကြင်အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် နှုတ်မြွက်မှု အမူအရာ ‘ဝစီဝိညတ်’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက နှင့် ဝစီဝိညတ္တိရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် နှုတ်မြွက်မှု အမူအရာ ‘ဝစီဝိညတ်’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ဝစီဝိညတ္တိရုပ်) (ဝစီဝိညတ်)။
- (ဂ)။ ။(မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို) သိစေတတ်သည့် နှုတ်မြွက်မှု အမူအရာ ‘ဝစီဝိညတ်’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ နှင့် ဝစီဝိညတ္တိရုပ်) (ဝစီဝိညတ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

၁။ ဤနည်း၌ အဇ္ဈတ္တိကနှင့်ဗာဟိရ ၂-ပါးတို့ကို မူတည်၍ ဣန္ဒြေမထိုက်သော အာပေါ၊ ဝိကာရရုပ် ၅-ပါး၊ အာကာသရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ လက္ခဏရုပ် ၄-ပါး တည်းဟူသော သုခုမရုပ် ၁၂-ပါးတို့ကို မူလီသွင်းပြီးလျှင် ဟောကြားသည်။

ပကိဏ္ဍကတိကနည်း အမှတ် ၄-မှ သုခုမတိကနည်း အမှတ် ၁၁-အထိ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပေယျာလ ချန်ထားခဲ့သည်။ (နှာ ၃၈-အောက်ခြေမှတ်ချက် ပြန်ကြည့်ပါ။)



(အဇ္ဈတ္တိက န အာကာသဓာတုတိက်)

- ၃ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မရေးခြစ်အပ်သော သဘော(ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားမှု ဟင်းလင်းသဘော) ‘အာကာသဓာတ်’မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏(အဇ္ဈတ္တိက န အာကာသဓာတုရုပ်)(ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မရေးခြစ်အပ်သော သဘော(ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားမှု ဟင်းလင်းသဘော) ‘အာကာသဓာတ်’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ အာကာသဓာတုရုပ်)(ပရိစ္ဆေဒရုပ်)။
- (ဂ)။ ။မရေးခြစ်အပ်သော သဘော(ရုပ်တခုနှင့် တခုကို ပိုင်းခြားမှု ဟင်းလင်းသဘော) ‘အာကာသဓာတ်’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ န အာကာသဓာတုရုပ်) (ပရိစ္ဆေဒရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န အာပေါဓာတုတိက်)

- ၄ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဖွဲ့စည်းမှု (ရေဟူသော) သဘော ‘အာပေါဓာတ်’မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န အာပေါဓာတုရုပ်)(ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဖွဲ့စည်းမှု (ရေဟူသော) သဘော ‘အာပေါဓာတ်’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ အာပေါဓာတုရုပ်) (အာပေါဓာတ်)။
- (ဂ)။ ။ဖွဲ့စည်းမှု(ရေဟူသော) သဘော ‘အာပေါဓာတ်’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ န အာပေါဓာတုရုပ်)(အာပေါဓာတ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ လဟုတာတိက်)

- ၅ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ လျင်မြန်ပေါ့ပါးမှု ‘ရူပဿ လဟုတာ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ လဟုတာရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ လျင်မြန်ပေါ့ပါးမှု ‘ရူပဿ လဟုတာ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ ရူပဿ လဟုတာရုပ်)(ရူပဿ လဟုတာ)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ လျင်မြန်ပေါ့ပါးမှု ‘ရူပဿ လဟုတာ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ န ရူပဿ လဟုတာရုပ်) (ရူပဿ လဟုတာမှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။



(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ မုဒုတာတိက်)

- ၆ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ နူးညံ့မှု ‘ရူပဿ မုဒုတာ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ မုဒုတာရုပ်)(ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ နူးညံ့မှု ‘ရူပဿ မုဒုတာ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ ရူပဿ မုဒုတာရုပ်) (မုဒုတာရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ နူးညံ့မှု ‘ရူပဿ မုဒုတာ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရ န ရူပဿ မုဒုတာရုပ်)(မုဒုတာရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ကမ္မညတာတိက်)

- ၇ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ ခံမှု(အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျောဆောင်ရွက်နိုင်မှု) ‘ရူပဿ ကမ္မညတာ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ကမ္မညတာ ရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ ခံမှု(အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျောဆောင်ရွက်နိုင်မှု) ‘ရူပဿ ကမ္မညတာ’မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ ( ဗာဟိရ ရူပဿ ကမ္မညတာရုပ် ) (ကမ္မညတာရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ ခံမှု (အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျော ဆောင်ရွက်နိုင်မှု) ‘ရူပဿ ကမ္မညတာ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဿ ကမ္မညတာ ရုပ်) (ကမ္မညတာ ရုပ်မှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ဥပစယတိက်)

- ၈ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဖြစ်စရုပ် (ဦးစွာအစ ဖြစ်ပေါ်သောရုပ်) ‘ရူပဿ ဥပစယ’မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ဥပစယရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဖြစ်စရုပ် (ဦးစွာအစ ဖြစ်ပေါ်သောရုပ်) ‘ရူပဿ ဥပစယ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပဿ ဥပစယရုပ်) (ဥပစယရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ဖြစ်စရုပ် (ဦးစွာအစဖြစ်ပေါ်သောရုပ်) ‘ရူပဿ ဥပစယ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဿ ဥပစယရုပ်) (ရူပဿ ဥပစယမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။



(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ သန္တတိတိက်)

- ၉ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ် ‘ရူပဿ သန္တတိ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ သန္တတိရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ် ‘ရူပဿ သန္တတိ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပဿ သန္တတိရုပ်) (သန္တတိရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ ကြီးပွားဆဲအစဉ် ‘ရူပဿ သန္တတိ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဿ သန္တတိရုပ်) (ရူပဿ သန္တတိမှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ဇရတာတိက်)

- ၁၀ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ အိုမှု၊ ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့မှု ‘ရူပဿ ဇရတာ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ ဇရတာရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ အိုမှု၊ ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့မှု ‘ရူပဿ ဇရတာ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပဿ ဇရတာရုပ်) (ဇရတာရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ အိုမှု၊ ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့မှု ‘ရူပဿ ဇရတာ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဿ ဇရတာရုပ်) (ရူပဿ ဇရတာမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

(အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ အနိစ္စတာတိက်)

- ၁၁ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ (ချုပ်ပျက်၍) မမြဲမှု ‘ရူပဿ အနိစ္စတာ’ မမည်သောရုပ် ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ရူပဿ အနိစ္စတာရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။
- (ခ)။ ။အကြင် အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ရုပ်၏ (ချုပ်ပျက်၍) မမြဲမှု ‘ရူပဿ အနိစ္စတာ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ ရူပဿ အနိစ္စတာရုပ်) (အနိစ္စတာရုပ်)။
- (ဂ)။ ။ရုပ်၏ (ချုပ်ပျက်၍) မမြဲမှု ‘ရူပဿ အနိစ္စတာ’ မမည်သောရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ရူပဿ အနိစ္စတာရုပ်) (ရူပဿ အနိစ္စတာမှ တပါးသော ဗာဟိရ ရုပ်များ)။

၁။ ပကိစ္စကတိကနည်း အမှတ် ၄-မှစ၍ သုခုမတိကနည်း အမှတ် ၁၁-အထိ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပေယျာလချန်ထားခဲ့သည်ကို ဤမြန်မာပြန်၌ သုခတသိတို့အကျိုးငှါ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။  
(နှာ ၃၈-အောက်ခြေ မှတ်ချက်ကြည့်ပါ)။



(အဇ္ဈတ္တိက န ကဗဠိကာရအာဟာရတိက်)

၁၂ (က)။ ။အကြင် အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘အဇ္ဈတ္တိက’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစားအစာ ‘ကဗဠိကာရ အာဟာရ’ မမည်သော ရုပ်ဖြစ်၏ (အဇ္ဈတ္တိက န ကဗဠိကာရ အာဟာရရုပ်) (ပသာဒရုပ် ငါးခု)။

(ခ)။ ။အကြင်အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ‘ဗာဟိရ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစားအစာ ‘ကဗဠိကာရ အာဟာရ’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဗာဟိရကဗဠိကာရ အာဟာရရုပ်) (ကဗဠိကာရ အာဟာရရုပ်)။

(ဂ)။ ။အလုတ်အလွေး ပြုအပ်သော အစားအစာ ‘ကဗဠိကာရ အာဟာရ’ မမည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဗာဟိရ န ကဗဠိကာရ အာဟာရရုပ်) (ကဗဠိကာရ အာဟာရမှ တပါးသော ဗာဟိရရုပ်များ)။

သုခုမတိကနည်း ၁၂-ပါး ပြီး၏။

ဤသို့ သုံးပါးစီပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် (၁၀၃-ပါး) ဖြစ်၏။

၁။ ပကိဏ္ဍကတိကနည်း ၁၃-ပါး

၂။ ဝတ္ထုတိကနည်း ၂၅-ပါး

၃။ အာရမ္မဏတိကနည်း ၂၅-ပါး

၄။ အာယတနတိကနည်း ၁၀-ပါး

၅။ ဓာတုတိကနည်း ၁၀-ပါး

၆။ ဣန္ဒြိယတိကနည်း ၈-ပါး

၇။ သုခုမတိကနည်း ၁၂-ပါး

တိကနည်း ၁၀၃-ပါး ပြီး၏။

စတုက္ကနည်း ၂၂-ပါး

(လေးပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော စတုက္ကနည်း ၂၂-ပါး)

လေးပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် (၂၂-ပါး) ဖြစ်၏။

(ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နစတုက္က)

၁ (က)။ ။အကြင်မှီတတ်သော‘ဥပါဒါ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကံသည်) အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်



ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်)လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နရုပ်) (ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ခ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’ရုပ် (ကမ္မဇ ရုပ် မဟုတ်သောရုပ်) လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ အနုပါဒိန္နရုပ်) (စိတ္တဇ,ဥတုဇ, အာဟာရဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ဂ)။ ။မဟာဘုတ်ကို မမှီတတ်သော အကြင်‘နော ဥပါဒါ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော(တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္နရုပ်’ (ကမ္မဇရုပ်)လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နရုပ်) (ကမ္မဇ မဟာဘုတ်ရုပ်)။

(ဃ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’ရုပ် (ကမ္မဇ ရုပ်မဟုတ်သောရုပ်)လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ အနုပါဒိန္နရုပ်) (တိဇ မဟာဘုတ် ရုပ်)။

(ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ စတုက္က)

၂ (က)။ ။အကြင်မှီတတ်သော‘ဥပါဒါ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ် သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်းဖြစ်၍) လွန်စွာ စွဲလမ်း တတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’တရားတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယရုပ်) (ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ခ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍(တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်မူ၍) လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’တရားတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယရုပ်) (တိဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ဂ)။ ။အကြင် မမှီတတ်သော ‘နော ဥပါဒါ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်းဖြစ်၍) လွန်စွာစွဲလမ်း တတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ တရားတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ် လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယရုပ်) (ကမ္မဇ မဟာဘူတရုပ်)။

(ဃ)။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ‘ဥပါဒါနိ’ တရားတို့၏ အာရုံ သာဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ အနုပါဒိန္နု- ပါဒါနိယရုပ်) (တိဇ မဟာဘုတ်ရုပ်)။



(ဥပါဒါ သပ္ပဋိသတုက္က)

- ၃ (က)။ ။အကြင် မှီတတ်သော ‘ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိသ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ သပ္ပဋိသရုပ်) (ဩဠာရိက ဥပါဒါရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ရူပ, သဒ္ဓ, ဂန္ဓ, ရသ အာရုံ ၄-ပါး)။
- (ခ)။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိသ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ အပ္ပဋိသရုပ်) (သုခုမ ဥပါဒါရုပ်) (အာပေါကြဉ်သော သုခုမရုပ် ၁၅-ပါး)။
- (ဂ)။ ။အကြင်မမှီတတ်သော ‘နော ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိသ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ သပ္ပဋိသရုပ်) (ဩဠာရိက မဟာဘုတ်ရုပ်) (ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ)။
- (ဃ)။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိသ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ အပ္ပဋိသရုပ်) (သုခုမမဟာဘုတ်ရုပ်) (အာပေါရုပ်)။

(ဥပါဒါ ဩဠာရိကတုက္က)

- ၄ (က)။ ။အကြင်မှီတတ်သော ‘ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘ဩဠာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ ဩဠာရိကရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကြဉ်သော ဂေါရရုပ် ၄-ပါး)။
- (ခ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ သုခုမရုပ်) (အာပေါကြဉ်သော သုခုမရုပ် ၁၅-ပါး)။
- (ဂ)။ ။အကြင်မမှီတတ်သော ‘နော ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘ဩဠာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ ဩဠာရိကရုပ်) (ဩဠာရိက မဟာဘုတ်ရုပ်) (ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော)။
- (ဃ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ သုခုမရုပ်) (သုခုမ မဟာဘုတ်ရုပ်) (အာပေါရုပ်)။

(ဥပါဒါ ဒူရေတုက္က)

- ၅ (က)။ ။အကြင်မှီတတ်သော ‘ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ ဒူရေရုပ်) (သုခုမ ဥပါဒါရုပ်) (အာပေါကြဉ်သော သုခုမရုပ် ၁၅-ပါး)။
- (ခ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒါ သန္တိကေရုပ်) (ဩဠာရိက ဥပါဒါရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကြဉ်သော ဂေါရရုပ် ၄-ပါး)။



(ဂ)။ ။အကြင် မမှီတတ်သော ‘နော ဥပါဒါ’ ရုပ်သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် ဝေးသော (အသိခက်သော) ‘ဒုရေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ ဒုရေရုပ်) (သုခုမ-မဟာဘုတ်ရုပ်) (အာပေါရုပ်)။

(ဃ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (နော ဥပါဒါ သန္တိ-ကေရုပ်) (ဩဠာရိက မဟာဘုတ်ရုပ်) (ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော)။

(ဥပါဒိဏ္ဏ သနိဒဿနတုက္က)၁

၆ (က)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ ဖြစ်သောကံသည်) အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ ဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် မြင်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (မြင်အပ်သော) ‘သနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န သနိဒဿနရုပ်)၂ (ရူပါရုံဟူသော မြင်အပ်သည့် ကမ္မဇရုပ်)။

(ခ)။ ။မြင်ခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော (မမြင်အပ်သော) ‘အနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န အနိဒဿနရုပ်) (မမြင်အပ်သော ကမ္မဇရုပ်များ)။

(ဂ)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူ အပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သောရုပ်) သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် မြင်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (မြင်အပ်သော) ‘သနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န သနိ-ဒဿနရုပ်) (သနိဒဿန တိဇရူပါရုံ)။

(ဃ)။ ။မြင်ခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော (မမြင်အပ်သော) ‘အနိဒဿန’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န အနိဒဿနရုပ်) (အနိဒဿန တိဇရုပ်)။

(ဥပါဒိန္န သပ္ပဋိဃတုက္က)

၇ (က)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ် သောကံသည်) အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ ဖြစ်သည့် ကံ၏ အကျိုးဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န သပ္ပဋိဃရုပ်) (ကမ္မဇ ဩဠာရိကရုပ်)။

(ခ)။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပ-ဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န အပ္ပဋိဃရုပ်) (ကမ္မဇ သုခုမရုပ်)။

၁။ အမှတ်နံပါတ် ၆-မှ ၂၁-အထိ ဝိဘင်း ပါဠိတော်၌ ပေယျာလချန်ခဲ့သည်၊ ယခုမြန်မာပြန်၌ လေ့လာသူ သုတေသီတို့အကျိုးငှါ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၂။ ‘ဥပါဒိဏ္ဏ’-‘ဥပါဒိန္န’ ဟု ၂-မျိုးလုံးပင် ရေးနိုင်သည်။



(ဂ)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူ  
အပ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္န’  
ရုပ်(ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သောရုပ်)သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ  
ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော) ‘သပ္ပဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န သပ္ပဋိဃ  
ရုပ်) (ရူပ, သဒ္ဓ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်)။

(ဃ)။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော)  
‘အပ္ပဋိဃ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န အပ္ပဋိဃရုပ်) (တိဇ သုခမရုပ်)။

(ဥပါဒိန္န မဟာဘူတစတုက္က)

ဂ (က)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ  
ဖြစ်သောကံသည်) အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံ  
ဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်  
သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န မဟာ-  
ဘူတရုပ်) (ကမ္မဇ မဟာဘူတရုပ်)။

(ခ)။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော (န မဟာဘူတ) ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဥပါ-  
ဒိန္န န မဟာဘူတရုပ်) (ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ဂ)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူ  
အပ်သော(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’  
ရုပ်(ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သောရုပ်)သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှား  
သော ‘မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န မဟာဘူတရုပ်) (ကမ္မဇရုပ်  
မဟုတ်သော တိဇ မဟာဘူတရုပ်)။

(ဃ)။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနု-  
ပါဒိန္န န မဟာဘူတရုပ်) (ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သော တိဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ဥပါဒိန္န သြဋ္ဌာရိကစတုက္က)

ဇ (က)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်  
သောကံသည်)အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်  
ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ ရုပ် (ကမ္မဇရုပ်) သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်း  
တမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဥပါဒိန္န သြဋ္ဌာရိကရုပ်)(ကမ္မဇ သြဋ္ဌာ-  
ရိကရုပ်)။

(ခ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န သုခမရုပ်) (ကမ္မဇ သုခမရုပ်)။

(ဂ)။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်  
သော(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’ ရုပ်



(ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သောရုပ်)သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘ဩဠာ-  
ရိက’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္န ဩဠာရိကရုပ်) (ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သော တိဇ  
ဩဠာရိကရုပ်)။

( သ )။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အနုပါဒိန္န သုခုမရုပ်) (တိဇ သုခုမရုပ်)။

(ဥပါဒိန္န ဒူရေတုက္က)

၁၀ ( က )။ ။အကြင်တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်  
သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် ဖြစ်သော) ‘ဥပါဒိန္န’ရုပ်  
(ကမ္မဇရုပ်)သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးကွာသော(အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်  
လည်း ရှိ၏(ဥပါဒိန္န ဒူရေရုပ်) (ကမ္မဇ သုခုမရုပ်)။

( ခ )။ ။နီးကပ်သော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္န သန္တိကေရုပ်)  
(ကမ္မဇ ဩဠာရိကရုပ်)။

( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်  
သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်သော) ‘အနုပါဒိန္န’  
ရုပ်(ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သောရုပ်)သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိ  
ခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အနုပါဒိန္န ဒူရေရုပ်)(တိဇ သုခုမရုပ်)။

( သ )။ ။နီးကပ်သော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အနုပါဒိန္န သန္တိကေရုပ်)  
(ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်သော တိဇဩဠာရိကရုပ်)။

(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ သနိဒဿနတုက္က)

၁၁ ( က )။ ။အကြင်တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍  
(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် ဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်၍)လွန်စွာ  
စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’တရား(တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ)တို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော  
‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ရုပ်လည်း ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော  
(မြင်အပ်သော) ‘သနိဒဿန’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ သနိဒဿန  
ရုပ်)(ကမ္မဇ ရူပါရုံ)။

( ခ )။ ။မြင်ခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော (မမြင်အပ်သော) ‘အနိဒဿန’ရုပ်လည်း ရှိ၏  
(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ အနိဒဿနရုပ်)(ရူပါရုံမှ တပါးသော ကမ္မဇရုပ်များ)။

( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍  
(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ်မဟုတ်  
မူ၍)လွန်စွာ စွဲလမ်း တတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’တရားတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော  
‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် မြင်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော



(မြင်အပ်သော) ‘သနိဒဿန’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ သနိဒဿနရုပ်) (ကမ္မဇ မဟုတ်သော တိဇရူပါရုံ)။

( ဃ )။ ။မြင်ခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော(မမြင်အပ်သော) ‘အနိဒဿန’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ အနိဒဿနရုပ်)(ရူပါရုံမှ တပါးသော တိဇရုပ်များ)။

(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ သပ္ပဋိဃစတုက္က)

၁၂ ( က )။ ။အကြင်တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်း ဖြစ်၍)လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန်’တရားတို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ သပ္ပဋိဃရုပ်)(ကမ္မဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။

( ခ )။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော(ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ အပ္ပဋိဃရုပ်)(ကမ္မဇ သုခုမရုပ်)။

( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်မူ၍)လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန်’တရားတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ သပ္ပဋိဃရုပ်)(တိဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။

( ဃ )။ ။ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော(ထိပါးတတ်သော သဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ အပ္ပဋိဃရုပ်) (တိဇ သုခုမရုပ်)။

(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ မဟာဘူတစတုက္က)

၁၃ ( က )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် ဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်း ဖြစ်၍) လွန်စွာစွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန်’တရားတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ မဟာဘူတရုပ်)။ (ကမ္မဇ မဟာဘူတရုပ်)။

( ခ )။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ န မဟာဘူတရုပ်) (ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်)။

( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ်



မဟုတ်မူ၍) လွန်စွာစွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ တရားတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ မဟာဘူတရုပ်) (တိဇ မဟာဘူတရုပ်)။

( ဃ )။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ န မဟာဘူတရုပ်) (တိဇ ဥပါဒါရုပ်)။

(ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ သြဋ္ဌာရိကတက္က)

၁၄ ( က )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် လည်းဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်းဖြစ်၍) လွန်စွာစွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ တရား (တဏှာဒိဋ္ဌိ) တို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ကမ္မဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။

( ခ )။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ သုခုမရုပ်) (ကမ္မဇ သုခုမရုပ်)။

( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) (ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်မူ၍) လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ တရားတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (တိဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။

( ဃ )။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနီယ သုခုမရုပ်) (တိဇ သုခုမရုပ်)။

(ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ ဒူရေတက္က)

၁၅ ( က )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) (ကမ္မဇရုပ်လည်းဖြစ်၍) လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ တရားတို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော ‘ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို (ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ) ရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ ဒူရေရုပ်) (ကမ္မဇ သုခုမရုပ်)။

( ခ )။ ။နီးကပ်သော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနီယ သန္တိကေရုပ်) (ကမ္မဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။



- ( ဂ )။ ။အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မှု၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မှု၍) (ကမ္မဇရုပ်မဟုတ် မှု၍) လွန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန်’ တရားတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ‘အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို ( အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ ) ရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ ဒူရေရုပ်) (တိဇ သုခုမရုပ်)။
- (ဃ)။ ။နီးကပ်သော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယ သန္တိကေရုပ်) (တိဇ သြဋ္ဌာရိကရုပ်)။

(သပ္ပဋိဃ ဣန္ဒြိယစတုက္က)

- ၁၆ ( က )။ ။အကြင် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘော ရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို(သပ္ပဋိဃ)ရုပ်သည် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (သပ္ပဋိဃ ဣန္ဒြိယရုပ်) (ဣန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိက ရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး)။
- ( ခ )။ ။ (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’ မမည်သော ‘န ဣန္ဒြိယ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (သပ္ပဋိဃ န ဣန္ဒြိယရုပ်) (အနိန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ဝိသယရုပ် ၇-ပါး)။
- ( ဂ )။ ။အကြင် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် (မိမိ ဆိုင်ရာ ကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အပ္ပဋိဃ ဣန္ဒြိယရုပ်) (ဣန္ဒြိယ သုခုမရုပ်) (ဘာဝ ရုပ် ၂-ပါးနှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်)။
- (ဃ)။ ။အစိုးရမှု‘ဣန္ဒြေ’မမည်သော ‘န ဣန္ဒြိယ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အပ္ပဋိဃ န ဣန္ဒြိယရုပ်) (အနိန္ဒြိယ သုခုမရုပ်)။

(သပ္ပဋိဃ မဟာဘူတစတုက္က)

- ၁၇ ( က )။ ။အကြင် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သော သဘောရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို(သပ္ပဋိဃ)ရုပ်သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (သပ္ပဋိဃ မဟာဘူတရုပ်) (မဟာဘူတ သြဋ္ဌာ-ရိကရုပ်) (ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော)။
- ( ခ )။ ။ကြီးကျယ် ထင်ရှားသည်မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(သပ္ပဋိဃ န မဟာဘူတရုပ်) (ဥပါဒါ သြဋ္ဌာရိကရုပ် ၉-ပါး) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ရူပ, သဒ္ဓ, ဂန္ဓ, ရသအာရုံ ၄-ပါး)။
- ( ဂ )။ ။အကြင် ထိပါးခြင်းနှင့် တကွမဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘောမရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို (အပ္ပဋိဃ) ရုပ်သည် ကြီးကျယ် ထင်ရှားသော



‘မဟာဘူတ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အပ္ပဋိသ မဟာဘူတရုပ်) (မဟာဘူတ သုခုမရုပ်) (အာပေါဓာတ်)။

(ဃ)။ ။ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည် မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အပ္ပဋိသ န မဟာဘူတရုပ်) (ဥပါဒါ သုခုမရုပ်)။

(ဣန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကစတုက္က)

၁၈ (က)။ ။အကြင် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မည်သောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုအစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မည်သောရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဣန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး)။

(ခ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(ဣန္ဒြိယ သုခုမရုပ်) (ကာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်)။

(ဂ)။ ။အကြင် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မမည်သောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုအစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မမည်သောရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနိန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (အာရုံငါးပါး=ဂေါစရရုပ် ၇-ပါး)။

(ဃ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(အနိန္ဒြိယ သုခုမရုပ်)။

(ဣန္ဒြိယ ဒူရေစတုက္က)

၁၉ (က)။ ။အကြင် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မည်သောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဣန္ဒြိယ ဒူရေရုပ်) (ဣန္ဒြိယ သုခုမရုပ်) (ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်)။

(ခ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (ဣန္ဒြိယ သန္တိကေရုပ်)(ဣန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး)။

(ဂ)။ ။အကြင် (မိမိဆိုင်ရာကိစ္စ၌) အစိုးရမှု ‘ဣန္ဒြေ’မမည်သောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (န ဣန္ဒြိယ ဒူရေရုပ်) (အနိန္ဒြိယ သုခုမရုပ်)။

(ဃ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေရုပ်’လည်း ရှိ၏ (န ဣန္ဒြိယသန္တိကေရုပ်)(အနိန္ဒြိယ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ဂေါစရရုပ် ၇-ပါး)။

(မဟာဘူတ သြဋ္ဌာရိကစတုက္က)

၂၀ (က)။ ။အကြင်ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘သြဋ္ဌာရိက’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (မဟာဘူတ သြဋ္ဌာရိကရုပ်) (ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော)။

(ခ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (မဟာဘူတ သုခုမရုပ်)(အာပေါဓာတ်)။



- (ဂ)။ ။အကြင်ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’မမည်သောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်သည် ကြမ်းတမ်းသော ‘ဩဋ္ဌာရိက’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (န မဟာဘူတ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်) (ဥပါဒါ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်) (ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကြည်သော ဂေါစရရုပ် ၄-ပါး)။
- (ဃ)။ ။သိမ်မွေ့သော ‘သုခုမ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (န မဟာဘူတ သုခုမရုပ်) (ဥပါဒါ-သုခုမရုပ်)။

(မဟာဘူတ ဒူရေစတုက္က)

- ၂၁ (က)။ ။အကြင်ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ‘မဟာဘူတ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုမဟာဘူတရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(မဟာဘူတ ဒူရေရုပ်)(မဟာဘူတ သုခုမရုပ်)(အာပေါဓာတ်)။
- (ခ)။ ။နီးကပ်သော(သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏(မဟာဘူတ သန္တိကေရုပ်) (မဟာဘူတ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်)(ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော)။
- (ဂ)။ ။အကြင်ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည်မဟုတ်သော ‘န မဟာဘူတ’ရုပ်သည် ရှိ၏။ ထို(န မဟာဘူတ)ရုပ်သည် ဝေးကွာသော (အသိခက်သော) ‘ဒူရေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (န မဟာဘူတ ဒူရေရုပ်) (ဥပါဒါ သုခုမရုပ်)။
- (ဃ)။ ။နီးကပ်သော (သိလွယ်သော) ‘သန္တိကေ’ရုပ်လည်း ရှိ၏ (န မဟာဘူတ သန္တိကေရုပ်)(ဥပါဒါ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်)။

(ဒိဋ္ဌာဒိ စတုက္က)

- ၂၂ (က)။ ။မြင်အပ်သော ‘ဒိဋ္ဌ’ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။
- (ခ)။ ။ကြားအပ်သော ‘သုတ’ရုပ်သည် ရှိ၏(သဒ္ဓါရုံ)။
- (ဂ)။ ။(ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယပသာဒတို့ဖြင့်) ဗဟိတိ၍ သိအပ်သော ‘မုတ’ရုပ်သည် ရှိ၏ (သမ္ပတ္တရုပ်များဖြစ်သော ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ) ၂။
- (ဃ)။ ။(စိတ်ဖြင့်) သိအပ်သော ‘ဝိညာတ’ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရုပ်အားလုံး)။

ဤသို့ လေးပါးစီပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် (၂၂-ပါး) ဖြစ်၏။

စတုက္ကနည်း ၂၂-ပါး ပြီး၏။

၁။ စတုက္ကနည်း အမှတ် ၆-မှ ၂၁-အထိ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပေယျာလချန်ထားခဲ့သည်။ လေ့လာသူ သုတေသီအကျိုးငှါ ဤမြန်မာပြန်၌ ထုတ်ဖော်ရေးသားလိုက်သည်။

၂။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ နှာ-၃၇၃၊ မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ-နှာ-၃၇။



ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
'ပဉ္စက'နည်း

ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- ၁- (၁)။ ။ မြေဟူသော ခက်မာမှုသဘော 'ပထဝီဓာတ်'သည် ရှိ၏။  
 (၂)။ ။ ရေဟူသော ဖွဲ့စည်းမှုသဘော 'အာပေါဓာတ်'သည် ရှိ၏။  
 (၃)။ ။ မီးဟူသော ပူလောင်ရင့်ကျက်စေမှုသဘော 'တေဇောဓာတ်'သည် ရှိ၏။  
 (၄)။ ။ လေဟူသော ထောက်ကန်လှုပ်ရှားမှုသဘော 'ဝါယောဓာတ်'သည် ရှိ၏။  
 (၅)။ ။ ယင်းသဘာဝ'ဓာတ်'လေးပါးကို မှီတတ်သော 'ဥပါဒါ'ရုပ်သည် ရှိ၏။

ဤသို့ ငါးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ပဉ္စကနည်း ပြီး၏။

ခြောက်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
'ဆက္က'နည်း

ခြောက်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ သည် ဖြစ်၏။

- ၁- (၁)။ ။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'စက္ခုဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။  
 (၂)။ ။ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'သောတဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (သဒ္ဓါရုံ)။  
 (၃)။ ။ ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'ဃာနဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓာရုံ)။  
 (၄)။ ။ ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'ဇိဝှိဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရသာရုံ)။  
 (၅)။ ။ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'ကာယဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။  
 (၆)။ ။ မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'မနောဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရုပ်အားလုံး)။

ဤသို့ ခြောက်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဆက္ကနည်း ပြီး၏။

ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
'သတ္တက'နည်း

ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- ၁- (၁)။ ။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'စက္ခုဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။  
 (၂)။ ။ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော 'သောတဝိညေယျ'ရုပ်သည် ရှိ၏ (သဒ္ဓါရုံ)။



- (၃)။ ။ ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘ဃာနဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓာရုံ)။
- (၄)။ ။ ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘ဇိဝှိဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရသာရုံ)။
- (၅)။ ။ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘ကာယဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (၆)။ ။ (ပဉ္စာရုံကို) သိကာမျှ သဘောဖြစ်သည့် ‘မနောဓာတ်’ (ပဉ္စဒွါဏဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပုဋ္ဌိစိုဏ်းဒွေ) ဖြင့် သိအပ်သော ‘မနောဓာတုဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (မနောဓာတုဝိညေယျရုပ်) (ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါး)။
- (၇)။ ။ (အာရုံခြောက်ပါးလုံးကို) အထူးသိမှုသဘောဖြစ်သည့် ‘မနောဝိညာဏဓာတ်’ ဖြင့် သိအပ်သော ‘မနောဝိညာဏဓာတုဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရုပ်အားလုံး)။
- ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။
- သတ္တကနည်း ပြီး၏။

### ရှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော ‘အဋ္ဌက’ နည်း

ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- ၁- (၁)။ ။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘စက္ခုဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။
- (၂)။ ။ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘သောတဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (သဒ္ဓါရုံ)။
- (၃)။ ။ ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘ဃာနဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓာရုံ)။
- (၄)။ ။ ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ‘ဇိဝှိဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရသာရုံ)။
- (၅)။ ။ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ချမ်းသာသော အတွေ့ရှိသည့် ‘ကာယဝိညေယျ-သုခသမ္ပယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (နှစ်လိုဖွယ်သော ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (၆)။ ။ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ဆင်းရဲသော အတွေ့ရှိသည့် ‘ကာယဝိညေယျ-ဒုက္ခသမ္ပယ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (မနှစ်လိုဖွယ်သော ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (၇)။ ။ (ပဉ္စာရုံကို) သိကာမျှ သဘော ‘မနောဓာတ်’ ဖြင့် သိအပ်သော ‘မနောဓာတုဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါး)။
- (၈)။ ။ (အာရုံခြောက်ပါးလုံးကို) အထူးသိမှုသဘော ‘မနောဝိညာဏဓာတ်’ ဖြင့် သိအပ်သော ‘မနောဝိညာဏဓာတုဝိညေယျ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရုပ်အားလုံး)။

ဤသို့ ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

အဋ္ဌကနည်း ပြီး၏။



ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
'နဝက'နည်း

ကိုးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- (၁)။ ။ မြင်မှု၌ အစိုးရသော မျက်စိအကြည် 'စက္ခုဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုပသာဒ) ။
- (၂)။ ။ ကြားမှု၌ အစိုးရသော နားအကြည် 'သောတိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (သောတပသာဒ) ။
- (၃)။ ။ နံမှု၌ အစိုးရသော နှာခေါင်းအကြည် 'သာနိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (သာနပသာဒ) ။
- (၄)။ ။ လျက်မှု၌ အစိုးရသော လျှာအကြည် 'ဇိဝှိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိပသာဒ) ။
- (၅)။ ။ ထိမှု၌ အစိုးရသော ကိုယ်အကြည် 'ကာယိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယပသာဒ) ။
- (၆)။ ။ မိန်းမ (အမ) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု 'ဣတ္ထိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်) ။
- (၇)။ ။ ယောက်ျား (အထီး အဖို) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု 'ပုရိသိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ပုမ္ဘာဝရုပ်) ။
- (၈)။ ။ အသက်ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု 'ဇီဝိတိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇီဝိတရုပ်) ။
- (၉)။ ။ အကြင်ဣဇ္ဈေ မမည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဣန္ဒြိယရုပ်ရှစ်ခုမှ တပါး အခြားသော ရုပ်များ) ။

ဤသို့ ကိုးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

နဝကနည်း ပြီး၏။

ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
'ဒသက'နည်း

ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- (၁)။ ။ မြင်မှု၌ အစိုးရသော မျက်စိအကြည် 'စက္ခုဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (စက္ခုပသာဒ) ။
- (၂)။ ။ ကြားမှု၌ အစိုးရသော နားအကြည် 'သောတိဇ္ဈေ' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (သောတပသာဒ) ။



- (၃)။ ။နံမူ၌ အစိုးရသော နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ဃာနပသာဒ)။
- (၄)။ ။လျက်မူ၌ အစိုးရသော လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ဇိဝှိပသာဒ)။
- (၅)။ ။ထိမူ၌ အစိုးရသော ကိုယ်အကြည် ‘ကာယိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ကာယပသာဒ)။
- (၆)။ ။မိန်းမ (အမ) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဣတ္ထိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ဣတ္ထိဘာဝရုပ်)။
- (၇)။ ။ယောကျ်ား (အထီး အဖို) ဖြစ်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ပုရိသိန္ဒြေ’ မည်သော  
ရုပ်သည် ရှိ၏ (ပုရိသဘာဝရုပ်)။
- (၈)။ ။အသက်ရှင်ကြောင်း၌ အစိုးရမှု ‘ဇီဝိတိန္ဒြေ’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇီဝိတ  
ရုပ်)။
- (၉)။ ။ဣန္ဒြေမမည်သော၊ ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘော  
ရှိသော) ‘သပ္ပဋိဃ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဣန္ဒြိယ သပ္ပဋိဃရုပ်) (ဝိသယရုပ် ခုနစ်ခု)။
- (၁၀)။ ။ဣန္ဒြေမမည်သော၊ ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ မဖြစ်သော (ထိပါးတတ်သောသဘော  
မရှိသော) ‘အပ္ပဋိဃ’ ရုပ်သည် ရှိ၏ (န ဣန္ဒြိယ အပ္ပဋိဃရုပ်) (ဘာဝရုပ်၊ ဇီဝိတ  
ရုပ်တို့မှတစ်ပါး အခြားသော သုခုမရုပ်များ)။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဒဿကနည်း ပြီး၏။

တဆယ့်တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားသော  
‘ကောဒဿက’နည်း

တဆယ့်တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

- (၁)။ ။မြင်သိစိတ်ဖြစ်ရာ မျက်စိအကြည် ‘စက္ခာယတန’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(စက္ခပသာဒ)။
- (၂)။ ။ကြားသိစိတ်ဖြစ်ရာ နား အကြည် ‘သောတာယတန’ မည်သောရုပ်သည် ရှိ၏  
(သောတပသာဒ)။
- (၃)။ ။နံသိစိတ်ဖြစ်ရာ နှာခေါင်း အကြည် ‘ဃာနာယတန’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏  
(ဃာနပသာဒ)။
- (၄)။ ။လျက်သိစိတ်ဖြစ်ရာ လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိယတန’ မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိ  
ပသာဒ)။



- (၅)။ ထိသိစိတ်ဖြစ်ရာ ကိုယ်အကြည် 'ကာယာယတန' မည်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ကာယပသာဒ)။
- (၆)။ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အဆင်း 'ရူပါယတန' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။
- (၇)။ ကြားသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်းအသံ 'သဒ္ဒါယတန' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (သဒ္ဒါရုံ)။
- (၈)။ နံသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အနံ့ 'ဂန္ဓာယတန' မည်သောရုပ်သည် ရှိ၏ (ဂန္ဓာရုံ)။
- (၉)။ လျှက်သိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အရသာ 'ရသာယတန' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ရသာရုံ)။
- (၁၀)။ ထိသိစိတ်ဖြစ်ကြောင်း အတွေ့ 'ဖောဠဗ္ဗာယတန' မည်သော ရုပ်သည် ရှိ၏ (ဖောဠဗ္ဗာရုံ)။
- (၁၁)။ ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သော မြင်အပ်သောသဘောလည်း မရှိမူ၍ (မမြင်အပ်မူ၍) ထိပါးတတ်သော သဘောလည်း မရှိသော 'အနိဒဿန အပ္ပဋိသ' ရုပ်လည်း ရှိ၏ (အနိဒဿန အပ္ပဋိသဖြစ်သော လူခုမရုပ်)။

ဤသို့ တဆယ့်တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ကောဒသကနည်း ပြီး၏။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်အားလုံးကို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၁-ကောကနည်း	၄၃-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၄၃-ပါး
၂-ဒုကနည်း	၁၀၄-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၂၀၈-ပါး
၃-တိကနည်း	၁၀၃-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၃၀၉-ပါး
၄-စတုက္ကနည်း	၂၂-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၈၈-ပါး
၅-ပဉ္စကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၅-ပါး
၆-ဆက္ကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၆-ပါး
၇-သတ္တကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၇-ပါး
၈-အဋ္ဌကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၈-ပါး
၉-နဝကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၉-ပါး
၁၀-ဒသကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၁၀-ပါး
၁၁-ကောဒသကနည်း	၁-ပါး	....	....	....	ရုပ်	၁၁-ပါး
နည်း-၂၇၉-ပါး					ရုပ်-၇၀၄-ပါး	

(ဤနည်းပေါင်း ၂၇၉-နည်းတို့ဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ၇၀၄-ပါးသော ရုပ်တို့ကို ရူပက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်၏)။  
 (ရူပက္ခန္ဓာကို အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော 'အဘိဓမ္မဘာဇနီယ'နည်း ပြီး၏)။



၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓ (ခံစားမှုအစု)

ဒုကမူလကနည်း

ဒုကမူ-တိကမူလီ

(ဒုက်၅၀-ကို မူထားပြီးလျှင် တိက် ၁၉-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း ၉၅၀ )<sup>၁</sup>

(၁-ဟေတုဂေါစ္ဆက မှ ဒုက် ၃-ခု)

၁-သဟေတုက ဒုကမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း ၂

၃၄။ ထို(ခန္ဓာငါးပါးတို့)တွင် အဘယ်သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်သနည်း။

(၁) သဟေတုကဒုက်ကို မူထားပြီးလျှင် ကုသလတိက်ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုကမူ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း) ?

ကေကနည်း။ ။တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ နှင့်ယှဉ်သော ခံစားမှုအစု ‘ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’တည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သဟိတ် ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဟိတ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။

စတုက္ကနည်း။ ။လေးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ အရကောက်အားဖြင့် ဝေဒနာရကောင်းသော ဒုက် ၅၀-ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဝေဒနာရကောင်းသော တိက် ၁၉-တိက်တို့ကို မူလီသွင်းသော် နည်းပေါင်း (၅၀×၁၉)=၉၅၀ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အစိတ် အစိတ် ရေ တွက်ပါမူ ဝေဒနာက္ခန္ဓာပေါင်း (၉၅၀×၅၅)=၅၂၂၅၀-ဖြစ်သည်။ စင်စစ် ရသမျှ ရေတွက်ပါမူ များလှ၏။

ဝေဒနာမရအပ်သော တိက်များမှာ ဝေဒနာတိက်, ပီတိတိက်နှင့် သနိဒဿနတိက်များဖြစ်သည်။

၂။ ‘သဟေတုကဒုက်ကို မူတည်၍ တိက် ၁၉-ခုကို မူလီသွင်းပြီးလျှင် ဟောသော ၁၉-နည်း’ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းအားဖြင့် “သဟေတုက ဒုကမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း”ဟု ခေါင်းစဉ်ရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုနည်း ၁၉-နည်း၌ တနည်းလျှင် ထပ်မံ၍နည်း ၁၀-နည်းဖြင့် အသေးစိတ်ဝေဖန် ဟောကြားပြန်သည်။ ကျန် ဒုက် ၄၉-ခု ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ထားသည်။

၃။ ဤနည်း ၁၀-နည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်လျှင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၅၅-ပါးရှိသည်။



ပဉ္စကနည်း။ ။ ငါးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကိုယ်ချမ်းသာ  
 မှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘သုခိန္ဒြေ’သည် ရှိ၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲမှ၌ အစိုးတရခံစား  
 ခြင်း ‘ဒုက္ခိန္ဒြေ’သည် ရှိ၏။ စိတ်ချမ်းသာမှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘သောမနဿိန္ဒြေ’သည် ရှိ၏။  
 စိတ်မချမ်းသာမှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘ဒေါမနဿိန္ဒြေ’သည် ရှိ၏။ လျစ်လျူရှုမှ၌ အစိုးတရ  
 ခံစားခြင်း ‘ဥပေက္ခိန္ဒြေ’သည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်  
 ငါးပါးဖြစ်၏။

ဆက္ကနည်း။ ။ ခြောက်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မြင်သိစိတ်  
 စက္ခုဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’  
 (မျက်စိအကြည်စက္ခုပသာဒနှင့် အဆင်း‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’)  
 (မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ကြားသိစိတ်  
 သောတဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (နားအကြည်  
 ‘သောတပသာဒ’နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (နားအတွေ့  
 ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ နံသိစိတ် ဃာနဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်  
 သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပသာဒ’နှင့်  
 အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော  
 ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (ဃာနသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ)၊ လျက်သိစိတ် ဇိဝှိဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု  
 ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပသာဒ’နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့  
 တွေ့ထိမှုကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’)  
 (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ)၊ ထိသိစိတ်ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သောတွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော  
 ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပသာဒ’နှင့် အတွေ့‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ထိမှုကြောင့်  
 ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’)(ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’)(ကာယသမ္ပဿဇာ-  
 ဝေဒနာ)၊ ကြံသိစိတ် မနောဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု  
 ‘ဝေဒနာ’ (စိတ်နှင့် မောရုံတို့ တွေ့ထိမှု ‘မနောသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’)  
 (မနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ) သည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခြောက်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့်  
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခြောက်ပါးဖြစ်၏။

သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စက္ခုဝိညာဉ်  
 နှင့် ယှဉ်သော ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ)၊  
 သောတဝိညာဉ် နှင့် ယှဉ်သော ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ (သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊  
 ဃာနဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (ဃာနသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်  
 နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ကာယဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်  
 သော ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ (ကာယသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ မနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်သော  
 ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မနောဓာတုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်  
 သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ) သည် ရှိ၏။ ။  
 ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသောနည်း အားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခုနစ်ပါးဖြစ်၏။

၁။ စာမျက်နှာ ၁၀-၏ အောက်ခြေမှတ်ချက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။



အဋ္ဌကနည်း။ ။ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စက္ခုဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ သောတဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ ဃာနဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ ဇိဝှိညာဉ် နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာ၊ မနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ မနောဝိညာဉ်ဓာတ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ် သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။

နဂကနည်း။ ။ကိုးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။မြင်သိစိတ် စက္ခု ဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (မျက်စိ အကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’ အဆင်း ‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ထိမှု ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (မျက်စိအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သောခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ကြားသိစိတ်သောတ ဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (နားအကြည် ‘သောတ- ပဿာဒ’နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ထိမှု ‘သောတသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သောဝေဒနာ) (နားအတွေ့ ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ နံသိစိတ် ဃာနဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ထိမှု ‘ဃာနသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (ဃာနသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ လျက်သိစိတ် ဇိဝှိဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ထိမှု ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ထိသိစိတ် ကာယဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’ တို့တွေ့ထိမှု ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ)၊ ပဉ္စာရုံကို သိကာမျှ သဘော ‘မနောဓာတ်’နှင့်ယှဉ်သော တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ (ပဉ္စာရုံဇာဝေဒနာ သမ္ပုဋ္ဌိစိုက်စိတ်တို့နှင့် ပဉ္စာရုံတို့ တွေ့ထိမှု ‘မနောဓာတုသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (မနောဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’) (မနောဓာတုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ အာရုံကို အထူးသိမှုသဘော မနော- ဝိညာဉ်ဓာတ်နှင့် ယှဉ်သောတွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော (စိတ်နှင့် ပဉ္စာရုံ ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ထိမှု ‘မနောဝိညာဉ်ဓာတ်သမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော) (မနောဝိညာဉ်ဓာတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော) ကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကိုးပါးဖြစ်၏။

ဒသကနည်း။ ။ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စက္ခုဝိညာဉ် နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ)(စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ သောတဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောဝေဒနာ) (သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ဃာနဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (ဃာနသမ္ပဿဇာ



ဝေဒနာ)၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ) (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာဝေဒနာ)၊ ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော) သုခဝေဒနာနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာ၊ မနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မနောဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ)၊ မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော) ကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဆယ်ပါးဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်၍ ကုသလတိက္ခကို မူလီသွင်းပြီးလျှင်  
ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး ပြီး၏)။

(၂) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဝိပါကတိက္ခကို  
မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ - ဝိပါကတိက္ခမူလီ ၁၀-နည်း)

ကေကနည်း ၃၅။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတံရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဟိတံမရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဝိပါကစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော တရားဖြစ်သော (အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကလည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော တရားလည်းမဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါကကို မဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကြိယာစိတ်၌ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။

(၃) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဥပါဒိဏ္ဍတိက္ခကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-ဥပါဒိဏ္ဍတိက္ခမူလီ ၁၀-နည်း )

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) ဥပါဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါကစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ စိတ်တို့နှင့်



ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်တို့၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၄) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် သံကိလိဋ္ဌတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-သံကိလိဋ္ဌတိကမူလီ ၁၀-နည်း )

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည် မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုသိုလ် ဝိပါက် ကြံယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၅) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဝိတက်တိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-ဝိတက္က တိကမူလီ ၁၀-နည်း )

ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိတက်နှင့် မယှဉ်မူ၍ ဝိစာရနှင့်သာယှဉ်သော ဝေဒနာ) (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ဝိတက်လည်းမရှိမူ၍ ဝိစာရလည်းမရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဝိတက် ဝိစာရတို့နှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာ) (ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် တတိယ, စတုတ္ထ, ပဉ္စမဈာန်စိတ်-ထို၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

(၆) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒဿနတိက်ကို မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း )

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသည့်နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောအကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည်ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြံယာစိတ်တို့၌ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။



(၇) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒဿနဟေတုတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-ဒဿနဟေတုတိက်မူလီ ၁၀-နည်း )

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ၊ အပါယ်သို့ လားစေတတ်သည့် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသည့်နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့ သည် ပယ်အပ်သောဟိတ်ရှိသည့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကြွင်းသောအကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သောဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

(၈) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် အာစယဂါမိတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ အာစယဂါမိတိက်မူလီ ၁၀-နည်း )

စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘အာစယဂါမိ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘အာစယဂါမိ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ရောက် ကြောင်းလည်းမဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းလည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ပ။

(၉) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် သေက္ခတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-သေက္ခတိက်မူလီ ၁၀-နည်း )

(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါးနှင့် အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး ခုနစ်ယောက်) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး၊ အောက် ဖိုလ်သုံးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး‘အသေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ် သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ပ။

(၁၀) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ပရိတ္တတိက်ကို  
မူလီသွင်းသော နည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-ပရိတ္တတိက်မူလီ ၁၀-နည်း )

နည်းပါးသော အာနုဘောဓ်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’မည်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’မည်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ



သည် ရှိ၏ (မဟဂ္ဂုတ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုတတ်သော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၁) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း )

ပရိတ္တတရား (ကာမတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၂) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဟိနတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း )

ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ အလယ် အလတ်ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏိတ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၃) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် မိစ္ဆတ္တတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

( သဟေတုကဒုက္ခမူ-မိစ္ဆတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း )

ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တနိယတ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ကိုကျူးလွန်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့်ပဉ္စာနန္တရိယ ကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘သမ္ပတ္တနိယတ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ (နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်) အကျိုးပေးမမြဲသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၄) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

မဂ်ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မဂ် မည်သော အကြောင်းရင်းဟိတ် ရှိသော (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော ပညာတည်းဟူသော အမောဟ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော အမောဟ=ပညာနှင့်ယှဉ်သည့်



မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသောဝေဒနာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (ဝိမံသာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာ၊ ဝီရိယာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမ=ဝီရိယ)ရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိမံသာဓိပတိ ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာ၊ ဝီရိယာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်=ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၅) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် ဥပ္ပန္နတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော (ဖြစ်ဆဲ) ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလျှင် မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော အနာဂတ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ မချွတ် ကေန် ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါကစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၆) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် အတိတတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

ဖြစ်ပြီးသော အတိတ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့)သော အနာဂတ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၇) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် အတိတာရမ္မဏတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

ဖြစ်ပြီးသည့် အတိတ်တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့)သော အနာဂတ်တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန် တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၈) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပ ‘အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



(၁၉) သဟေတုကဒုက္ခကို မူတည်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို  
မူလီသွင်းသောနည်း ၁၀-ပါး

(သဟေတုကဒုက္ခမူ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း)

အတွင်း သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ အပသန္တာန်၌  
ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပ သန္တာန်၌ဖြစ်သော  
တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့်  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုက္ခမူလကနည်း ၁၉-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ အသေးစိတ်အားဖြင့် ဝေဒနာသည်  
(၁၉×၅၅)=၁၀၄၅-ပါး ဖြစ်၏) ။

၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း<sup>၁</sup>

ကေကနည်း ၃၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃-နဟေတု သဟေတုကဒုက္ခမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း

ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း  
မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၂စူဠန္တရဒုက္ခမှ ဒုက် ၂ခု)

၄-လောကီယဒုက္ခမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော ‘လောကီ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်သော  
‘လောကုတ္တရာ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၅-ကေနစိဝိညေယျဒုက္ခမူ-တိကမူလီ ၁၉-နည်း

တစုံတခုသောစိတ်သည် သိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသောစိတ်သည် မသိ  
အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁-‘တိကမူလီ ၁၉-နည်း’ ဟူသည်မှာ တိက် ၁၉-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောထားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ အသေး  
စိတ်အားဖြင့် ဤနည်း တနည်း တနည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း ၅၅-ပါးစီရှိ၏။ ၁၉-နည်း၌မူ (၁၉×၅၅)=၁၀၄၅-ပါး  
ဖြစ်၏။



(၃-အာသဝဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၆-သာသဝဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပါးနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝ၏ အာရုံ မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝ နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၄-သညောဇနဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၉-သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှောင်ဖွဲ့တတ်သော သဘော ‘သံယောဇဉ်’၏ အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ပ။

၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သယောဇနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၅-ဂန္ထဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၁၂-ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့ခြင်းသဘော ‘ဂန္ထ’၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၃-ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဂန္ထနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



## ၁၄-ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဂန္ထနှင့် မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၆-ဩဇာဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

## ၁၅-ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နစ်မြုပ်စေတတ်သော သဘော ‘ဩဇာ’၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဇာ၏ အာရုံ မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၁၆-ဩဇာသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဩဇာနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဇာနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၁၇-ဩဇာဝိပ္ပယုတ္တ ဩဇာနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဩဇာနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဩဇာ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဇာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဇာ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၇-ယောဂဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

## ၁၈-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သောသဘော ‘ယောဂ’၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ယောဂနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ယောဂနှင့်မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၈-နိဝရဏဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

## ၂၁-နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို) ပိတ်ပင်တားဆီးမှု ‘နိဝရဏ’၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၂၂-နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

နီဝရဏနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ နီဝရဏနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၂၃-နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

နီဝရဏနှင့်မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ နီဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၉-ပရာမာသဂေါစ္ဆက မှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်မှု ‘ပရာမာသ’၏(ဒိဋ္ဌိ၏)အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသ၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၂၅-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပရာမာသနှင့်မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသ နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၀-မဟန္တရဒုက မှ ဒုက် ၁-ခု)

၂၇-ဥပါဒိဏ္ဍဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုသည့်ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုသည့် ကံ၏ အကျိုးမဟုတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

(၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက မှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပြင်းစွာစွဲလမ်းတတ်သောသဘော ‘ဥပါဒါန်’၏ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဥပါဒါနံနှင့် (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါနံနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဥပါဒါနံနှင့်မယှဉ်မှု၍ ဥပါဒါနိယ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါနံနှင့်လည်း မယှဉ်မှု၍ ဥပါဒါနိယအာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၂-ကိလေသဂေါစ္ဆက မှ ဒုက် ၄-ခု)

၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညှစ်နှိမ်းစေတတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိလေသာတို့၏အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၂-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သော(ကိလေသာတို့နှင့် ယှဉ်သော)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ ကိလေသာတို့သည် မပူပန်စေအပ်သော(ကိလေသာနှင့် မယှဉ်သော)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၃-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိလေသာနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ကိလေသာနှင့်မယှဉ်မှု၍ ကိလေသာ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မှု၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၃-ပိဋိဒုကမ္မ ၁၆-ဒုက်)

၃၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာမြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ်မြင်ပြီးသည့်နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော အထက် မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၃၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

(ဒဿနမည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သောဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သောဟိတ်မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၈-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

( ဘာဝနာမည်သော ) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သောဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဝိတက်ရှိသော (ဝိတက်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိတက်မရှိသော (ဝိတက်နှင့်မယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဝိစာရရှိသော (ဝိစာရနှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိစာရမရှိသော (ဝိစာရနှင့်မယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၁-သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပီတိရှိသော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပီတိမရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၂-ပီတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပီတိနှင့်တကွမဖြစ်သော (ပီတိနှင့်မယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၃-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော 'ကာမာဝစရ' ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမာဝစရစိတ်၌ရှိသောဝေဒနာ)။ ကာမာဝစရမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၄-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော 'ရူပါဝစရ' ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ရူပါဝစရစိတ်၌ရှိသောဝေဒနာ)။ ရူပါဝစရမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၄၅-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရူပါဝစရစိတ်၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ အရူပါဝစရမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၆-ပရိယာပန္နဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးဝင်သော ‘ပရိယာပန္န’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်၌ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။

၄၇-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘နိယျာနိက’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှထွက်မြောက်ကြောင်းမဟုတ်သော ‘အနိယျာနိက’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။

၄၈-နိယတဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

အကျိုးပေးမြဲသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ကျူးလွန်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတ- သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကိုကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, မဂ်စိတ် ၄-ပါးတို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ အကျိုးပေး မမြဲသောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၉-သဥတ္တရဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း

မိမိထက်လွန်မြတ်သည့်တရားရှိသော ‘သဥတ္တရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့်ယှဉ် သောဝေဒနာ)၊ မိမိထက် လွန်မြတ်သည့် တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ပ။

၅၀-သရဏဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ် တို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။

၁။ “သရဏဒုကမ္မ-တိကမ္မလီ ၁၉-နည်း” ၌ တနည်းတနည်းအတွက် ထပ်မံ၍ ၁၀-နည်းစီပါးပုံကို မကျဉ်းမကျယ် ဖော်ပြထားသည်။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) သရဏဒုကမူ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၃၇။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်  
သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ငိုကြွေးကြောင်း  
(ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်အကုသိုလ်  
တို့၏အကျိုး ဝိပါကဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေ  
ခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကုသိုလ်  
အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကလည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါကကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသည့်  
တရားလည်း မဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါကကိုမဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။  
(စတုက္ကနည်းမှ ဒသကနည်းအထိ ပေယျာလချန်ခဲ့သည်။)

(၃) သရဏဒုကမူ-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီ ၁၀-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်လည်းဖြစ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့  
အာရုံပြုအပ်သည့်ကံ၏အကျိုးလည်းဖြစ်၍) ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါကစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။<sup>၁</sup>

(၁၉) သရဏဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

တိကနည်း။ ။အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့  
ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဒုက် ၅၀-ကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၁၉-ခုတို့ကို မူလီသွင်း၍ဟောသော ဒုကမူလကနည်း  
(၅၀×၁၉)=၉၅၀-နည်း ပြီး၏။

ဤနည်း ၉၅၀-တို့၌ ဝေဒနာပေါင်း (၅၀×၁၉×၅၅)=၅၂၂၅၀-ပါး ဖြစ်သည်။

ဒုက်ကို မူတည်၍ ဟောသော ‘ဒုကမူလက’နည်း ပြီး၏။

---

၁။ အမှတ် (၄) ‘သရဏဒုကမူ-သင်္ကလိဋ္ဌတိကမူလီ၁၀-နည်း’မှ အမှတ် (၁၈) ‘သရဏဒုကမူ-  
အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း’အထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



တိကမူလကနည်း

တိကမူ-ဒုကမူလီ

(တိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက်တို့ကို မူလီသွင်းသော တိကမူလကနည်း)

(တိက် ၁၉-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၀-ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော 'တိကမူလကနည်း' ၉၅၀) ၁

၁ - ကုသလတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

(ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၀-တို့ကို မူလီသွင်းသောနည်း)

(၁) ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် သဟေတုကဒုက်ကို မူလီသွင်းသော ၁၀-နည်း ၂

ကေကနည်း ၃၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်ဝေဒနာ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ကုသလတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၃၉။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့်ယှဉ်  
သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်  
သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်ဝေဒနာ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၃) ကုသလတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၀။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

၁။ ဤနည်းအရ အစိတ်အစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဝေဒနာပေါင်း (၁၉ × ၅၀ × ၅၅) = ၅၂၂၅၀-ဖြစ်သည်။  
(စာမျက်နှာ-၇၂၊ အောက်ခြေမှတ်ချက်ကြည့်ပါ)

၂။ ရှေးဦးအစဖြစ်၍ ဖတ်ရှုသူနားလည်စေရန် ယခုကဲ့သို့ ခေါင်းစဉ်အကျယ်ရေးထားသည်။ နောက်၌ 'ကုသလ  
တိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း' ဟူသော ခေါင်းစဉ်မျိုးသာ အကျဉ်းပြတော့မည်။



ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၄) ကုသလတိကမူ-လောကီယဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော ‘လောကီ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်သော ‘လောကုတ္တရာ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၅) ကုသလတိကမူ-ကေနစိဝိညေယျဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

တစုံတခုသောစိတ်သည် သိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသောစိတ်သည် မသိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၆) ကုသလတိကမူ-သာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီး ဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’၏ (လောဘ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၇) ကုသလတိကမူ-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၈) ကုသလတိကမူ-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။<sup>၁</sup>

(၅၀) ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ငိုကြွေးကြောင်း(ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ)ရှိသော ‘သရဏ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

---

၁။ အမှတ် (၉) ကုသလတိကမူ-သညောဇနိယဒုကမူလီ မှ အမှတ် (၄၉) ကုသလတိကမူ-သဉ္စတ္တဒုကမူလီ အထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



၂-ဝိပါကတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ  
(ဝိပါကတိကံကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၀-ကို မူလီသွင်းသောနည်း)  
(၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၁။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက် စိတ်တို့၌ရှိသောဝေဒနာ)၊ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော ဗျာဓိဖြစ်သော (အကျိုး ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော တရားလည်းမဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါက်ကို မဖြစ်စေတတ်သော)ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။<sup>၁</sup>

၃-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ  
(ဥပါဒိဏ္ဍတိကံကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၀-ကို မူလီသွင်းသောနည်း)  
(၁) ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုသောကံ၏ အကျိုးဝိပါက်လည်းဖြစ်၍) ဥပါဒိဏ္ဍတိ၏အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်ရှိ၏(လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒိဏ္ဍတိ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒိဏ္ဍတိ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။<sup>၂</sup>

၁။ အမှတ် (၂) ဝိပါကတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီမှ အမှတ် (၅၀)ဝိပါကတိကမူ-သရဏဒုကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၂။ အမှတ်(၂) ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ- ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီမှ အမှတ် (၅၀) ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ အထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

အမှတ် ၄-သံကိလိဋ္ဌတိကမူမှ အမှတ် ၁၈- အဇ္ဈတ္တတိကမူအထိ တို့၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ပေယျာလ လုံးဝ ချန်ထားသည်။



၄-သံကိလိဋ္ဌတိကမူ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) သံကိလိဋ္ဌတိကမူ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

၅-ဝိတက္ကတိကမူ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) ဝိတက္ကတိကမူ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(သဝိတက္ကစိတ်၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကြွင်း သောစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

၆-ဒဿနတိကမူ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) ဒဿနတိကမူ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသည့်နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော) အထက် မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောအကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ် အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

၇-ဒဿနဟေတုတိကမူ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) ဒဿနဟေတုတိကမူ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော(ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသောနိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝ- နာ’မည်သော) အထက် မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည်



ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

#### ဂ-အာစယဂါမိတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

##### (၁) အာစယဂါမိတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော(ရောက်စေတတ်သော) ‘အာစယဂါမိ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏(လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ‘အာစယဂါမိ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ စုတိ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

#### ဇ-သေက္ခတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

##### (၁) သေက္ခတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ခုနစ်ယောက်)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် ၄-ပါး, အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

#### ၁၀-ပရိတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

##### (၁) ပရိတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

နည်းပါးသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’မည်သော(ကာမတရားဖြစ်သော)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’မည် သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဟဂ္ဂုတ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုတတ် သော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော (လောကုတ္တရာ)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ပ။

#### ၁၁-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

##### (၁) ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ပရိတ္တတရား (ကာမတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၁၂-ဟိနတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

(၁) ဟိနတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ယုတ်ညံ့သော 'ဟိန'ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ အလယ် အလတ်ဖြစ်သော 'မဇ္ဈိမ' ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သော 'ပဏိတ'ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

၁၃-မိစ္ဆတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

(၁) မိစ္ဆတ္တတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော 'မိစ္ဆတ္တ- နိယတ'ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် သတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူလစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော 'သမ္ပတ္တနိယတ' ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးတို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ ဖြင့် အကျိုးပေးမြဲသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

၁၄-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

(၁) မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

မဂ်ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ မဂ်မည်သော အကြောင်းရင်းဟိတ် (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်မည်သော အမောဟ=ပညာ) ရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော အမောဟ=ပညာနှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝိမံသာဓိပတိမည်သော အမောဟ=ပညာ, သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယ) ရှိသောဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝိမံသာဓိပတိမည်သော အမောဟ=ပညာ, သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယတို့နှင့် ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ရှိသောဝေဒနာ)။ပ။

၁၅-ဥပ္ပန္နတိကမူ-ဒုက် ၅၀-မူလီ

(၁) ဥပ္ပန္နတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဥပါဒ်'ဌိ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နောင် အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မချွတ်ကေနိဖြစ်လတ္တံ့သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။



၁၆-အတိတတိကမ္မ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) အတိတတိကမ္မ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မရောက်သေး ဖြစ်လတ္တံ့သော ‘အနာဂတ်’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၇-အတိတာရမ္မဏတိကမ္မ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) အတိတာရမ္မဏတိကမ္မ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသည့် ‘အတိတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မရောက်သေး ဖြစ် လတ္တံ့သော ‘အနာဂတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဖြစ်ဆဲ‘ပစ္စုပ္ပန်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၈-အဇ္ဈတ္တတိကမ္မ-ဒုက္ခ ၅၀-မူလီ

(၁) အဇ္ဈတ္တတိကမ္မ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အတွင်း အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၉-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမ္မ-ဒုက္ခ ၅၀ မူလီ

( ၁ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမ္မ-သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အတွင်း အပသန္တာန် ၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်း အားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

( ၂ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမ္မ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၂။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့်ယှဉ် သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့်ယှဉ် သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

( ၃ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမ္မ-နဟေတု သဟေတုကဒုက္ခမူလီ ၁၀-နည်း

ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



( ၄ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-လောကိယ ဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော ‘လောကီ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်သော ‘လောကုတ္တရာ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၅) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

တစုံတခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသောစိတ်သည် မသိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

( ၆ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သာသဝဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌) ယိုစီး ဖြစ်ပျိုးနေတတ်၍ မူးယစ်မှိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’၏ (တဏှာ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

( ၇ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

အာသဝနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

( ၈ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

အာသဝနှင့်မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

( ၉ ) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သံယောဇနိယဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’တို့၏ အာရုံ ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်တို့၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။<sup>၁</sup>

(၅၀) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာ)ရှိသော ‘သရဏ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။

၁။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူကို ဒုက်ဖြင့် အကျယ်ပြုရာ၌လည်း ဒုက် အမှတ် (၁၀)သံယောဇနသမ္ပယုတ္တ ဒုကမ္မလီမှ အမှတ်(၄၉) သဉ္ဇတ္တရဒုကမ္မလီအထိ ပေယျာလ လုံးချန်ခဲ့ပြန်သည်။



ဓိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အတွင်း  
 ‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။  
 အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ အတွင်းအပ  
 သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ပ။ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော  
 နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၁၉-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၀-တို့ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလက  
 နည်း (၁၉×၅၀)=၉၅၀-နည်း ပြီး၏။

အသေးစိတ်ရေတွက်လျှင် ဝေဒနာပေါင်း (၉၅၀×၅၅)=၅၂၂၅၀-ပါး ဖြစ်၏။

တိက်တို့ကို မူတည်၍ ဟောသော ‘တိကမူလက’နည်း ပြီး၏။

### ဥဘတောဝစုကနည်း

(တိက် ၁၉-ခုနှင့် ဒုက် ၁၉-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော ဥဘတောဝစုကနည်း)

(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိက်တစုံ ၁၀-နည်း<sup>၁</sup>

ဧကကနည်း ၄၃။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်  
 သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော  
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်  
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ-  
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဧဟတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၄၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်  
 ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော  
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်  
 အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်၌  
 ရှိသောဝေဒနာ)၊ အကျိုးဝိပါက်ကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်

၁။ ဤ ၁၀-နည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၅၅-ပါး ဖြစ်၏။



သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသည်လည်း မဟုတ် သော (အကျိုးဝိပါက်ကို မဖြစ်စေတတ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက္ခနှင့် ဥပါဒိဏ္ဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၅။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိ သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံ၏အကျိုးလည်းဖြစ်၍) ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကံ၏ အကျိုးမဟုတ်မူ၍) ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကံ၏ အကျိုးလည်း မဟုတ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းမဟုတ် သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၄) လောကီယဒုက္ခနှင့် သံကိလိဋ္ဌတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။လောက၌ အကျိုးဝင်သော ‘လောကီ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက် သော ‘လောကုတ္တရာ’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍)ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာ



ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကီကုသိုလ် ဝိပါက် ကြံယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍(ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၅) ကေနစိဝိညေယျဒုက္ခနှင့် သဝိတက္ကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေနနည်း ၄၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။တစုံတခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ တစုံတခုသော စိတ်သည် မသိအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဝိတက်လည်း ရှိ၍ဝိစာရလည်း ရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိတက်ဝိစာရတို့နှင့်ယှဉ်သော သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသောဝေဒနာ)၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိစာရနှင့်သာယှဉ်သော ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ရှိသောဝေဒနာ)၊ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ) ။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၆) သာသဝဒုက္ခနှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေနနည်း ၄၈။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌)ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ် မူးယစ်မှိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’၏(လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော)သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ (သောတာပတ္တိမဂ်မြင်ပြီးသောနိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၇) အာသဝသပ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၄၉။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အာသဝနှင့် (လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့နှင့်)ယှဉ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့်မယှဉ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (သောတာပတ္တိမဂ်မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ကာဝနာ’ မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၈) အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခနှင့် အာစယဂါမိတိက်တစုံ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၀။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အာသဝနှင့် (လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏အာရုံသာ ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေတတ်သော) ခံစားမှုအစု ‘အာစယဂါမိဝေဒနာက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏။ (လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ခံစားမှုအစု ‘အပစယဂါမိဝေဒနာက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏။ (မဂ်စိတ်လေးပါးတို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ) စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ဝိပါက် ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၉) သံယောဇနီယဒုက္ခနှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၁။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။



ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’၏ အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ်(ခုနစ်ယောက်)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(မဂ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးတို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ အသေက္ခ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ္တုပ္ပါယ်တို့၌ရှိသောဝေဒနာ) ။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၀) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့်ပရိတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၂။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။နည်းပါးသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ မည်သော (ကာမတရားမည်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(ကာမစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’ မည်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ နှိုင်းယှဉ်တတ်သော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၁) သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္ပဏတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၃။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသောဝေဒနာ)၊ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရှိသော ဝေဒနာ)။



**တိကနည်း။** ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပရိတ္တတရား (ကာမတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မဟဂ္ဂုတ် တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား)ကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၂) ဂန္ဓနိယဒုက္ခနှင့်ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

**ကေကနည်း** ၅၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

**ဒုကနည်း။** ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့တတ်သောသဘော ‘ဂန္ဓ’ ၏ (လောဘ,ဒေါသ,ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ဓ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

**တိကနည်း။** ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်,ဝိပါက်,ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏိတ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ) ။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၃) ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့်မိစ္ဆတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

**ကေကနည်း** ၅၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

**ဒုကနည်း။** ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့တတ်သော သဘော ‘ဂန္ဓ’ နှင့် (လောဘ,ဒေါသ,ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ဓနှင့် မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

**တိကနည်း။** ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ခံစားမှုအစု ‘မိစ္ဆတ္တနိယတ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံကို ကျူးလွန်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သော ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ခံစားမှုအစု ‘သမ္ပတ္တနိယတ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ (နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်) အကျိုးပေးမြဲသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ) ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၁၄) ဂန္ထဝိဇ္ဇယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထိုးဖဲ့တက်သောသဘော 'ဂန္ထ'နှင့် (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိ တို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။မဂ်ကို အာရုံပြု သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မဂ်မည် သော အကြောင်းရင်းဟိတ်ရှိသော (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သောပညာ=အမောဟဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော အမောဟ=ပညာနှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရှိသော ဝေဒနာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီး အမှူး (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝိမံသာဓိပတိ မည်သော အမောဟ=ပညာ၊ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယ)ရှိသော ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝိမံသာဓိပတိ မည်သော အမောဟ=ပညာ၊ သမ္မာ- ဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရှိသော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၅) ဩဇာနိယဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၇။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌)နှစ်မြုပ်စေတတ်သောသဘော 'ဩဇာ'၏(လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဇာ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဥပါဒ် ၌ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ခဏ သုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)၊ မချွတ်ကေန်ဖြစ်လတ္တံ့သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁။ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုသည့် စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာကိုလည်း အရကောက်ယူနိုင် သည် (မူလဒူကာ-နာ ၄၆)



(၁၆) ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတိတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၈။တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဩဃနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။  
ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၇) ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၅၉။တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဩဃနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေးသော (ဖြစ်လတ္တံ့သော) ‘အနာဂတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၈) ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၆၀။တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သောသဘော‘ယောဂ’၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၁၉) ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ဇာဝံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ဖေ။တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော သဘော‘ယောဂ’နှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၁၉-ခုနှင့် ဒုက္ခ ၁၉-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ဥဘတောဝဇုက ၁၉-နည်း ပြီး၏။

အသေးစိတ်အားဖြင့် ဤနည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း (၁၉×၅၅)=၁၀၄၅-ပါး ဖြစ်၏။

ဟိက်နှင့်ဒုက္ခတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ‘ဥဘတောဝဇုက’နည်း ပြီး၏။

### ဗဟုဝိဝေဂါရ

(ဗျားသောအပြားရှိသောနည်း)

သတ္တကနည်း

တိက် ၁၉-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီ ဟောသောသတ္တကနည်း

(၁) ကုသလတိက်သတ္တကနည်း။ ။ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌သက်ဝင်ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’ (လောကုတ္တရာ)ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၂) ဝိပါကတိက်သတ္တကနည်း။ ။ထိုမှတစ်ပါးလည်း ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာ-  
က္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး  
ဝိပါကဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်သတ္တကနည်း။ ။အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံ  
ပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပင်္ဗဟိန္ဒ  
သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌  
ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမ  
တဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍  
ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’  
(လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(အသေးစိတ်အားဖြင့် ဤနည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း ၁၉×၇=၁၃၃-ပါး ဖြစ်၏)။

သတ္တကနည်း ပြီး၏။

စတုဝိသတိဝိနည်း

တိက် ၁၉-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၉-နည်း

(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။နှစ်ဆယ့်လေးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာ-  
က္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၂-၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ  
ထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်  
ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနက္ခန္ဓာလည်း  
ရှိ၏။

၄-၅-၆။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’နှင့် အသံ ‘သဒ္ဓါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ။ ပ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ  
ထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ။ ပ။

၁၀-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ  
ထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ပ။

၁။ အမှတ် (၃) ဥပါဒိန္နတိက်သတ္တကနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက်သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ  
ချန်ထားသည်။



၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့(ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပသာဒ’ နှင့် အတွေ့‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္မဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ပ။

၁၆-၁၇-၁၈။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္မဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏၊ အကုသိုလ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏၊ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။

၁၉။ စက္ခုအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပသာဒ’နှင့် အဆင်း‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (စက္ခုသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

၂၀။ သောတအတွေ့ (နှာအကြည် ‘သောတပသာဒ’နှင့် အသံ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (သောတသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

၂၁။ ဃာနအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပသာဒ’နှင့် အနံ့‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (ဃာနသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

၂၂။ ဇိဝှိအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပသာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သောဝေဒနာ (ဇိဝှိသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

၂၃။ ကာယအတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပသာဒ’နှင့် အတွေ့‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သောဝေဒနာ (ကာယသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

၂၄။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္မဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မနောသမ္မဿဇာဝေဒနာ)။

ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

(၂) ဝိပါကတိက်စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ထိုမှတစ်ပါးလည်း နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္မဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ပ။<sup>၁</sup>

(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။၁-၂-၃။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္မဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏၊ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏၊ အတွင်းအပသန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသောဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။

၁။ အမှတ် (၃) ဥပါဒိဏ္ဍတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း အထိ ပေယျာလ လုံးချေခံရသည်။



၄-၅-၆။ နားအတွေ့ ‘သောတဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

၁၀-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ပ။

[၁၆-၁၇-၁၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ( ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ ) အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ပ။ ]

၁၆-၁၇-၁၈။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောဿမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်) အတုအတိုင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသောဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အတုအတိုင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ ၂

၁၉-၂၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုဿမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သောဝေဒနာ (စက္ခုဿမ္ပဿဇာဝေဒနာ)။ပ။

၂၄။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောဿမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ (မနောဿမ္ပဿဇာဝေဒနာ)။

ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(အဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏတိကံ စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

(တိကံ ၁၉-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီ ဟောသော စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၉-နည်း ပြီး၏။ ဤစတုဝိသတိဝိနည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း (၁၉x၂၄)=၄၅၆-ပါး ဖြစ်၏)။

(စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

တိသဝိနည်း

ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကိုဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိနည်း သုံးဆယ့်ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁။ ဤစာပိုဒ်သည် ဒုတိယစတုဝိသတိနည်းဖြစ်သော ဝိပါကတိကံ၏ မနောဿမ္ပဿဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြခြင်းကို အဆက်ပြန်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ သုဒ္ဓနည်း ၆-ပါးကိုမူ တပေါင်းတည်းပြုပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ ဖော်ပြထားသည်။  
၂။ ဤစာပိုဒ်သည် အဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏတိကံကို အစီအစဉ်အရ တဖန်ပြန်၍ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။



၁-၄။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’နှင့် အဆင်း‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၅-၈။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’ နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပ။

၉-၁၂။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံ ထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပ။

၁၃-၁၆။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိယပဿာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိယသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပ။

၁၇-၂၀။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’ နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ ထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပ။

၂၁-၂၄။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကာမဘုံ၌သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၂၅။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ-ဝေဒနာ)။

၂၆။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (သောတသမ္ပဿဇာ-ဝေဒနာ)။

၂၇။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ပဿဇာ-ဝေဒနာ)။

၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ဇိဝှိယသမ္ပဿဇာ-ဝေဒနာ)။

၂၉။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ပဿဇာ-ဝေဒနာ)။



၃၀။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (မနောသမ္ပဿဇာ-  
ဝေဒနာ)။

ဤသို့ သုံးဆယ်ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိဇနည်း  
ပြီး၏။ ဤ တိသဝိဇနည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း ၃၀-ပါး ဖြစ်၏)။

(တိသဝိဇနည်း ပြီး၏)။

ဗဟုဝိဇနည်း

တိက် ၁၉-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ဟောသည့်

များသောအပြားရှိသော ဗဟုဝိဇနည်း ၁၉-နည်း ၊

(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဇနည်း ၄၈-ပါး။ ။များသောအပြားအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်  
ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် စက္ခုပဿာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌  
သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါ-  
ဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ  
ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံး  
မဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’ နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံ  
ထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’ နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံ  
ထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁။ ဤနည်း တနည်း တနည်းစီ၌ ဝေဒနာပေါင်း ၄၈-ပါးရှိသည်။ ဗဟုဝိဇနည်း ၁၉-နည်း၌ ဝေဒနာပေါင်း  
(၁၉ x ၄၈) = ၉၁၂-ပါး ဖြစ်သည်။



၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။

၄၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။

၄၅။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။

၄၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှါသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။

၄၇။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။

၄၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ထိုမှတစ်ပါးလည်း များသောအပြားအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏) အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။”

(၁၉) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး ၁-၇။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ)ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ အမှတ် (၃) ဥပါဒိဏ္ဍတိက် ဗဟုဝိနည်းမှ အမှတ် (၁၈) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးချုပ်ခဲ့သည်။



၈-၁၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ဘဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ဘဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာသည်။ပ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ဘဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ဘဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ပ။

[၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဘဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ဝိပါက်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။]

၃၆-၄၂။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဘဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်) အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသောဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော(ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌အကျိုးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ)ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ၂

၄၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ဘဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ဘဿဇာ- ဝေဒနာ)။

၄၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ဘဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (သောတသမ္ဘဿဇာ- ဝေဒနာ)။

၄၅။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ဘဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ဘဿဇာ- ဝေဒနာ)။

၄၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ဇိဝှိသမ္ဘဿဇာ- ဝေဒနာ)။

၁။ ဤစာပိုဒ်သည် ဒုတိယဗဟုဝိနည်းဖြစ်သော ဝိပါကတိကံ ဗဟုဝိနည်းကို မနောသမ္ဘဿဖြင့် ဝေဖန် ပြီးလျှင် အဆက်တဖန်ပြန်၍ ဟောခြင်းဖြစ်သည်။ ပေယျာလချန်ခဲ့သည်ကို သတိရစေခြင်းငှါ ပြန်၍ ဖော်ထုတ် ပြခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်သည် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကံ ဗဟုဝိနည်းကို အစီအစဉ်အရ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။



၄၇။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ဘဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ဘဿဇာ-ဝေဒနာ)။

၄၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဘဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ရှိ၏ (မနောသမ္ဘဿဇာ-ဝေဒနာ)။

ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဗဟုဝိဇ္ဇာနည်း ပြီး၏)။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ဝေဒနာတို့ကို ခံစားမှုအစု ‘ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

[ဝေဒနာပေါင်းမှာ	(၁)	ဒုကမ္မလကနည်း	၅၂၂၅၀-ပါး
	(၂)	တိကမ္မလကနည်း	၅၂၂၅၀-ပါး
	(၃)	ဥဘတောဝစုကနည်း	၁၀၄၅-ပါး
	(၄)	သတ္တကနည်း (၁၉×၇)	၁၃၃-ပါး
	(၅)	စတုဝိသတိဝိဇ္ဇာနည်း (၁၉×၂၄)	၄၅၆-ပါး
	(၆)	တိသဝိဇ္ဇာနည်း	၃၀-ပါး
	(၇)	ဗဟုဝိဇ္ဇာနည်း (၁၉×၄၈)	၉၁၂-ပါး

၁၀၇၀၇၆-ပါး ဖြစ်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပြီး၏။

(ဝေဒနာတို့ကို အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ဝေဒနဟောကြားအပ်သော အဘိဓမ္မဘာဇနိယနည်း ပြီး၏)။



၂-အတိဓမ္မဘာဇနိယ ၃-သညာက္ခန္ဓ

၃-သညာက္ခန္ဓ (မှတ်သားမှုအစု)

ဒုကမ္မလကနည်း

ဒုကမ္မ - တိကမ္မလီ

ဒုက်တို့ကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက်တို့ကို မူလီသွင်း၍ဟောသော ဒုကမ္မလကနည်း  
(ဒုက် ၅၂-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ဟောသော ၁၀၉၂-နည်း) ၁

(ဟေတုဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁-သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(၁) သဟေတုကဒုကမ္မ-ကုသလတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း ၂

၆၂။ ထို (ခန္ဓာငါးပါးတို့) တွင် အဘယ်သည် သညာက္ခန္ဓာမည်သနည်း။

ကေကနည်း။ ။တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်သညာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။

စတုက္ကနည်း။ ။လေးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ကာမာ- ဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

ပဉ္စကနည်း။ ။ငါးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကိုယ်ချမ်းသာမှု၌ အစိုးတရခံစားခြင်း‘သုခိန္ဒြေ’နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲ မှု၌ အစိုးတရခံစားခြင်း‘ဒုက္ခိန္ဒြေ’နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ စိတ်ချမ်းသာမှု၌ အစိုး တရ ခံစားခြင်း‘သောမနဿိန္ဒြေ’နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ စိတ်မချမ်းသာမှု၌အစိုးတရ

၁။ ဤဒုကမ္မလကနည်း၌ သညာရကောင်းသောဒုက် ၅၂-ကို မူတည်၍ သညာရကောင်းသော တိက် ၂၁-ခုတို့ ကို မူလီသွင်းသော နည်းပေါင်း (၅၂ x ၂၁) = ၁၀၉၂-နည်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်း ၁၀၉၂-နည်း၌ တနည်းတနည်း ကိုပင် တဖန် ၁၀-နည်းစီထပ်၍ပေါင်းပြန်သည်။ ထိုထပ်ပေါင်း ၁၀-နည်း၌ သညာက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အစိတ် အစိတ် ရေတွက်ပါမူ သညာက္ခန္ဓာပေါင်း (၁၀၉၂ x ၅၅) = ၆၀၀၆၀-ပါး ဖြစ်သည်။

၂။ ဤနည်း ၁၀-နည်း၌ သညာက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိ၏။ နောက်နည်းများ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ။



ခံစားခြင်း၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လျစ်လျူရှုမှု၌ အစိုးတရခံစားခြင်း၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဆက္ကနည်း။ ။ ခြောက်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’နှင့် အဆင်း‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ)။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’ နှင့် အသံ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (သောတသမ္ပဿဇာသညာ)။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’နှင့် အနံ့‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ပဿဇာသညာ)။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’ နှင့် အရသာ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာသညာ)။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’နှင့် အတွေ့‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ပဿဇာသညာ)။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (မနောသမ္ပဿဇာသညာ)။ ။ ဤသို့ ခြောက်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ)။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (သောတသမ္ပဿဇာသညာ)။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ပဿဇာသညာ)။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာသညာ)။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ပဿဇာသညာ)။ (အာရုံငါးပါးကို) သိကာမျှသဘော ‘မနောဓာတ်’အတွေ့ ‘မနောဓာတုသမ္ပဿ’ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (မနောဓာတုသမ္ပဿဇာသညာ)။ (အာရုံခြောက်ပါးကို) အထူးသိမှုသဘော ‘မနောဝိညာဏဓာတ်’အတွေ့ ‘မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏ (မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿဇာသညာ)။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

အဋ္ဌကနည်း။ ။ ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏။ ပ။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏။ (ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏။ မနောဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’သည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ရှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



နဝကနည်း။ ။ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။မဂ္ဂစိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ပ။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယ  
 သမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ မနောဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော သညာသည်  
 ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်သညာသည် ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏ  
 ဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော)အကုသိုလ် သညာသည် ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်  
 ဖြစ်သော) အဗျာကတ သညာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ကိုးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာ  
 သည် ဖြစ်၏။

ဒသကနည်း။ ။ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။မဂ္ဂစိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ပ။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယ  
 သမ္ပဿ’ကြောင့်ဖြစ်သော သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ (ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်  
 ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ မနောဓာတ် အတွေ့ကြောင့်  
 ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်သညာသည်  
 ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော) အကုသိုလ်သညာသည် ရှိ၏။ (မနော  
 ဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော) အဗျာကတသညာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ဆယ်ပါးပြား  
 သောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုကမ္မ-ကုသလတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ သညာပေါင်း ၅၅-ပါး ဖြစ်၏)။

(၂) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၆၃။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်  
 သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော  
 သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သုခဝေဒနာနှင့်  
 ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည်  
 ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော  
 နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၃) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၆၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်  
 သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော သညာ-  
 က္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသည့် တရားဖြစ်သော (အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိသော တရားလည်း မဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါက်ကို မဖြစ်စေတတ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၄) သဟေတုကဒုကမ္မ - ဥပါဒိန္နတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) ဥပါဒိန်တို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒိန်တို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသောသညာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒိန်တို့၏ အာရုံလည်းမဟုတ် သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)။ပ။

(၅) သဟေတုကဒုကမ္မ - သံကိလိဋ္ဌတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ'တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သောသညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)။ပ။

(၆) သဟေတုကဒုကမ္မ - ဝိတက္ကတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာ ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၇) သဟေတုကဒုကမ္မ - ပီတိ တိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သုခဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



## (ဂ) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂုတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့၌ရှိသောသညာ, အပါယဂမနိယ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ်သည် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန် ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)၊ (ဒဿနမည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်းမဟုတ်မူ၍ (ဘာဝနာမည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)။ပ။

## (ဇ) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဒဿနဟေတု တိကမူလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ (ဘာဝနာမည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## (ဃ) သဟေတုကဒုကမ္မ-အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း

စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မှတ်သားမှုအစု ‘အာစယဂါမိ သညာက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မှတ်သားမှုအစု ‘အပစယဂါမိသညာက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)။ပ။

## (ဃ) သဟေတုကဒုကမ္မ-သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် (မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်, အောက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး, အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ) တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)။ပ။

## (ဃ) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’ မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏



(မဟဂ္ဂုတ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သောသည်)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကိုပြုတတ်သည့် (ရာဂအစရှိသော) ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သောသည်)။ ပ။

(၁၃) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ပရိတ္တတရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ္ပမာဏတရား (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော လောကုတ္တရာတရား) ကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၄) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သောသည်)။ အလယ် အလတ်ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသည်)။ မြင့်မြတ်သော ‘ဟင်္ဂိတ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သည်)။ ပ။

(၁၅) သဟေတုကဒုကမ္မ-မိစ္ဆတ္တနိယတတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖောက်ပြန်သောသဘောရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တ-နိယတ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် သတ္တမဇောတို့၌ ရှိသော သညာနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူဒွေ သတ္တမ-ဇောတို့၌ရှိသော သည်)။ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘သမ္ပတ္တနိယတ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်၌ရှိသောသည်)။ (နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်) အကျိုးပေးမမြဲသော ‘အနိယတ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ ရှိသော သည်)။ ပ။

(၁၆) သဟေတုကဒုကမ္မ-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

မဂ်ကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့်ယှဉ်သောသည်)။ မဂ်မည် သောအကြောင်းရင်း ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်မည်သော ပညာတည်း ဟူသော အမောဟဟိတ်နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသောသည်)။ မဂ်မည်သောအကြီးအမှူး (ပညာနှင့်ဝီရိယ) ၊ ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝီရိယာဓိပတိမည်သော အမောဟ=ပညာ၊ ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသောသည်)။ ပ။

၁။ အဓိပတိထိုက်သော မဂ္ဂင်တို့မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာဝါယာပတို့ဖြစ်သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပညာဟုခေါ်သော ဝိပဿနာဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဓိပတိလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိပင်ဖြစ်သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ = ပညာ = ဝိပဿနာဓိပတိ။ သမ္မာဝါယာမှာ ဝီရိယစေတသိက်ဖြစ်သည်။ ဝီရိယာဓိပတိဖြစ်သည်။ သမ္မာဝါယာ = ဝီရိယ = ဝီရိယာဓိပတိ။



(၁၇) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော (ဖြစ်ဆဲ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)၊ မချွတ်ကေန်ဖြစ်လတ္တံ့သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ဝိပါကစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)။ပ။

(၁၈) သဟေတုကဒုကမ္မ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသော 'အတိတ်' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော 'အနာဂတ်' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော 'ပစ္စုပ္ပန်' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၉) သဟေတုကဒုကမ္မ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသည့် 'အတိတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော 'အနာဂတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲ 'ပစ္စုပ္ပန်' တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၂၀) သဟေတုကဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၂၁) သဟေတုကဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်း အားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၂၁-နည်း ပြီး၏)။

၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက ၂၁-ခုမူလီ ၂၁-နည်း

ကေကနည်း။ ၆၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁။ ဤ "ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း" ၌ တနည်းတနည်းလျှင် ထပ်မံ၍ ကေကမှ ဒဿကအထိ ၁၀-နည်းစီ ဟောပြရန်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤနည်း၌ ရှေးဦးအစမျှကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ အကျယ်ပွင့်လုံလျှင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော 'သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း' အတိုင်း နည်းယူ၍ ဖွင့်ဆို ပါလေ။ ကျန် 'ဒုကမ္မ' များအတွက်လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ။



၃-နဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၂-စူဠန္တရဒုကမ္မ ဒုက် ၂-ခု)

၄-လောကီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော ‘လောကီ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်သော ‘လောကုတ္တရာ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၅-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

တစုံတခုသောစိတ်သည် သိအပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသောစိတ်သည် မသိအပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၃-အာသဝဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၆-သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’၏ (လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မောဟတို့နှင့်)ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၄-သညောဇနဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၉-သံယောဇနီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’၏ အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့်မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၅-ဂန္ထဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁၂-ဂန္ထနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့တတ်သောသဘော ‘ဂန္ထ’၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၃-ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့် (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၄-ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၆-ဩဃဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁၅-ဩဃနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နစ်မြုပ်စေတတ်သော ‘ဩဃ’၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၆-ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩဃနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၇-ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩဃနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၇-ယောဂဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁၈-ယောဂနိယဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခုမူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌)ယှဉ်စေတတ်တယ်ကပ်စေတတ်သောသဘော ‘ယောဂ’၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့်မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(ဂ-နိဝရဏဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၁-နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို) ပိတ်ပင်တားဆီးမှု ‘နိဝရဏ’၏ အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၂-နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၃-နိဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၉-ပရာမာသဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်မှု ‘ပရာမာသ’၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပရာမာသ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၅-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပရာမာသနှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပရာမာသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



(၁၀-မဟန္တဒုတိယကမ္မ ဒုက္ခ ၁-ခု)

၂၇-ဥပါဒိဏ္ဍဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံကြောင့် မဖြစ်သော) သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သညာ)။ပ။

(၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက္ခ ၃-ခု)

၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ပြင်းစွာစွဲလမ်းတတ်သော 'ဥပါဒါန်'၏ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ပ။

၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်နှင့် (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ တို့နှင့်) ယှဉ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏၊ ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်နှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ပ။

(၁၂-ကိလေသဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက္ခ ၄-ခု)

၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ -တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော 'ကိလေသာ'၏ အာရုံဖြစ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာ၏ အာရုံမဟုတ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၂-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော 'ကိလေသာ'တို့သည် ပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော) သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ ကိလေသာတို့သည် မပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာနှင့် မယှဉ်သော) သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၃-ကိလေသ သမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလိ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့် ယှဉ်သော သညာကုဏ္ဍာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာနှင့် မယှဉ်သော သညာကုဏ္ဍာ သည် ရှိ၏။ပ။



၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကီ ကုသိုလ်,ဝိပါက်,ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)၊ ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သောသညာ)။ပ။

(၁၃-ပိဋိဒုကမ္မ ဒုက် ၁၈-ခု)

၃၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၈-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၉-သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိတက်ရှိသော (ဝိတက်နှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဝိတက်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ပ။

၄၀-သဝိစာရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိစာရရှိသော (ဝိစာရနှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဝိစာရမရှိသော သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ပ။

၄၁-သပိတိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁ ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပိတိရှိသော (ပိတိနှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပိတိမရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



၄၂-ပီတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော(ပီတိနှင့်ယှဉ်သော)သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပီတိနှင့် တကွ မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၃-သုခသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၄-ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၅-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၈-ပရိယာပနဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးဝင်သော ‘ပရိယာပန’(လောကီ)သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’(လောကုတ္တရာ)သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘နိယျာနိက’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် ၄-ပါး၌ရှိသောသညာ)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းမဟုတ်သော ‘အနိယျာနိက’သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏(ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)။ပ။



၅၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အကျိုးပေးမြဲသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ဂတသမ္ပယုတ်စိတ်သတ္တမဇော၌ ရှိသောသညာ၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူဒွေ သတ္တမဇော၌ရှိသော သညာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ပါး၌ရှိသော သညာ)၊ အကျိုးပေးမမြဲသော သညာက္ခန္ဓာ သည်ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ ရှိသောသညာ)။ပ။

၅၁-သဥတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မိမိထက် လွန်မြတ်သည့် တရားရှိသော ‘သဥတ္တရ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာ)၊ မိမိထက် လွန်မြတ်သည့် တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ)။ပ။

၅၂-သရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

( ၁ ) သရဏဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ငိုကြွေးကြောင်း(ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ)ရှိသော ‘သရဏ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း(ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’သညာ- ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

ဘိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် သညာ- ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

( ၂ ) သရဏဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၆၆။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ် သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ)ရှိသော ‘သရဏ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေး ကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

(၃)သရဏဒုကမ္မ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။”

၁။ အမှတ် (၄) သရဏဒုကမ္မ - ဥပါဒိဏ္ဏတိကမူလီမှ အမှတ် (၂၀) သရဏဒုကမ္မ - အဠတ္တတိကမူလီအထိ ပေယျာလ လုံးဝ ချန်ခဲ့သည်။



## ၂၁-သရဏဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

**တိကနည်း။** ။အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ကုသလတိက်၌ အကျယ်ချဲ့သကဲ့သို့ ဤအတူ တိက်အလုံးစုံတို့ကို ချဲ့အပ်ကုန်၏)။

[ဒုက် ၅၂-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း (၅၂×၂၁)=၁၀၉၂-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ သညာပေါင်း (၁၀၉၂×၅၅)=၆၀၀၆၀ ဖြစ်၏]။

ဒုက်ကိုမူတည်၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း ပြီး၏။

## တိကမူလကနည်း

## တိကမူ-ဒုကမူလီ

(တိက်တို့ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက်တို့ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း)

(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း ၂၁×၅၂=၁၀၉၂-နည်း)။

၁-ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း

(၁) ကုသလတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

**ဧကကနည်း** ၆၇။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

**ဒုကနည်း။** ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

**တိကနည်း။** ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသညာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



## (၂) ကုသလတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၆၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၅၂-ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော 'သရဏ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော 'အရဏ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

## ၂-ဝေဒနာတိကကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း

## (၁) ဝေဒနာတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၆၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

## ၃-ဝိပါကတိကကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း

## (၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။၂

၁။ အမှတ် (၃) ကုသလတိကမူ-ဟေတု သဟေတုကဒုကမူလီ မှ အမှတ် (၅၁) ကုသလတိကမူ-သုဉ္ဇတ္တဒုကမူလီ အထိ ပေယျာလ လုံးဝ ချန်ခဲ့သည်။

၂။ အမှတ် ၄-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ မှ အမှတ် ၂၀-အဇ္ဈတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ အထိ (တိကမူ ၁၇-ခုကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကံကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်းသော ၅၂-နည်း

(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

တိကနည်း။ ။အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၇၀။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၅၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ် သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း ၁၀၉၂-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ အသေးစိတ် ရေတွက်သော် သညာပေါင်း (၁၀၉၂×၅၅)=၆၀၀၆၀- ရှိ၏)။

တိက်ကို မူတည်၍ဟောသော ‘တိကမူလက’နည်း ပြီး၏။

၁။ အမှတ် (၃) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီမှ အမှတ် (၅၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ- သဥတ္တရဒုကမူလီအထိ ပေယျာလလုံး၀၁၂၆၁ ခုသည်။  
အဘိ မြန် ၂-၉—ပ-ပ-ပ-သ-၀



## ဥဘတောဝစုကနည်း

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း)<sup>၁</sup>

(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိက်တစုံ ၁၀-နည်း<sup>၂</sup>

ကေကနည်း ၇၁။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသောသညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝေဒနာတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၇၂။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၇၃။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်းအတွက် တနည်းတနည်းကို ထပ်၍ ၁၀-နည်းစီ ပွားပြန်သည်။

၂။ ဤထပ်ပွား ၁၀-နည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် သညာက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ဖြစ်၏။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်  
တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်တို့၌ ရှိသော  
သညာ)၊ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော)  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရှိသော သညာ)၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏  
အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသည်လည်း မဟုတ်သော  
(အကျိုးဝိပါက်ကို မဖြစ်စေတတ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော  
သညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၄) လောကီယဒုက္ခနှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိကံတစုံ ၁၀-နည်း

ဧကနည်း။ ၇၄။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်  
သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။လောက၌ အကျိုး  
ဝင်သော ‘လောကီ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ လောကမှ ထွက်မြောက်သော  
‘လောကုတ္တရာ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်  
ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံ  
ပြုသောကံ၏ အကျိုးလည်း ဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏  
(လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏  
အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့အာရုံပြုအပ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏  
အာရုံသာ ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့နှင့်  
ယှဉ်သော သညာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍  
(တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သောကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၅) ကေနစိဝိညေယျဒုက္ခနှင့် သံကိလိဋ္ဌတိကံတစုံ ၁၀-နည်း

ဧကနည်း။ ၇၅။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်  
သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။တစုံတခုသောစိတ်  
သည် သိအပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ တစုံတခုသောစိတ်သည် မသိအပ်သော  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပူပန်စေတတ်  
 နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ'တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍  
 (ကိလေသာနှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏  
 (အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသော သညာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်မူ၍  
 (ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ  
 ကုသိုလ်, ဝိပါကီ, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း  
 မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာ  
 သည် ရှိ၏(လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသောသညာ) ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

#### (၆) သာသဝဒုက္ခနှင့် ဝိတက်တိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၇၆။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်  
 ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့၏  
 သန္တာန်၌) ယိုစီး ဖြစ်ပေါ်နေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲစေတတ်သည့် သဘော 'အာ-  
 သဝ'၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝ၏  
 အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဝိတက်လည်း  
 ရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာ  
 ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည်  
 ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဘယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

#### (၇) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပီတိတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၇၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်  
 ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အာသဝနှင့်ယှဉ်  
 သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပီတိနှင့် တကွဖြစ်  
 သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၅၁-ပါး၌  
 ရှိသော သညာ)၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ်  
 ၆၃-ပါး၌ရှိသော သညာ)၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာ  
 သဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော သညာ) ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(ဂ) အာသဝဓိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခနှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၇၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝနှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် 'ဒဿန' မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် 'ဘာဝနာ' မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဇ) သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၇၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော 'သံယောဇဉ်' ၏ အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံ မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (ဒဿနမည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဃ) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အာဝယဂါမိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၈၀။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသော သညာ)၊ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေတတ်သော) ‘အာစယဂါမိ’ သညာက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ် သော(ရောက်စေတတ်သော) ‘အပစယဂါမိ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော သညာ)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ် သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၁)သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် သေက္ခတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ် နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ခုနစ်ယောက်)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သညာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် ၄-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးတို့၌ရှိသော သညာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး)ကျင့်ပြီး ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ)တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၌ရှိသော သညာ)၊ ကျင့်ဆဲ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ ကျင့်ပြီး ‘သေက္ခ’ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ) တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ စိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၂)ဂန္ဓနိယဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ် ဆင်းရဲ၌) သကစပ် နှစ်ပါး သာသတော ‘ဂန္ဓ’၏ (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ဓ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။နည်းသောအာနု ဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သညာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏



(မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သောသညာ)၊ နှိုင်းယှဉ်တတ်သော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’မည်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ)။ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၃) ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈၃။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဂန္ဓနှင့် (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်)ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ဂန္ဓနှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပရိတ္တတရားကို (ကာမတရားကို)အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား)ကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၄) ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုက္ခနှင့် ဟိနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈၄။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဂန္ဓနှင့် (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်)မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏အာရုံသာဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ဓနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသောသညာ)၊ အလယ်အလတ် ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏီတ’သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသောသညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၅) ဩသနိယဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈၅။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။



ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှစ်မြုပ်စေတတ်သောသဘော 'ဩဃ' ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော 'မိစ္ဆတ္တနိယတ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်သတ္တမဇောနှင့် ပညာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သော ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ရှိသော သညာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော 'သမ္ပတ္တနိယတ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာ)၊ (နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်) အကျိုးပေးမမြဲသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၆) ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှစ်မြုပ်စေတတ်သော သဘော 'ဩဃ' နှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မဂ်ကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာ)၊ မဂ်မည်သော အကြောင်းရင်းဟိတ်ရှိသော (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော ပညာတည်းဟူသော အမောဟ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်သော အမောဟ=ပညာနှင့် ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ရှိသော သညာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (ဝိမံသာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာ, ဝိရိယာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမ=ဝိရိယ) ရှိသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိမံသာဓိပတိ ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာ, ဝိရိယာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်=ဝိရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ရှိသော သညာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၇) ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၈၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။



ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဩဃနှင့်  
(လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံသာ ဖြစ်သော သညာ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသောသညာ)၊ ဩဃနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏ အာရုံလည်း  
မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ရှိသောသညာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်  
ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ သညာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏။ ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏ (နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့၌  
ရှိသော သညာ)၊ မချွတ်ကေန် ဖြစ်လတ္တံ့သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါကီစိတ်တို့၌  
ရှိသောသညာ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၈) ယောဂနိယဒုက္ခ နှင့် အတိတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၈၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို  
ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော သဘော ‘ယောဂ’ ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ  
တို့၏) အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သညာ)၊ ယောဂ၏  
အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သညာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီးသော  
‘အတိတ်’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၉) ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ နှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၈၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ ယောဂနှင့်  
(လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်  
စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သညာ)၊ ယောဂ နှင့် မယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော  
စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သညာ)။



တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီးသည့် ‘အတိတ်’တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂၀) ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုက် နှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၀။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ယောဂ နှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’သန္တာန်၌ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂၁) နိဝရဏိယဒုက်နှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၁။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် တရားတို့ကို) ပိတ်ပင် တားဆီးတတ်သော သဘော ‘နိဝရဏ’၏ အာရုံဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သညာ)။ နိဝရဏ၏အာရုံမဟုတ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ် ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ သညာပေါင်း (၂၁×၅၅)=၁၁၅၅-ပါး ဖြစ်၏။

တိက် နှင့် ဒုက်တို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ‘ဥဘတောဝစု’နည်း ပြီး၏။



ဗဟုဝိဝေါရ

( များသော အပြားအားဖြင့် ဟောသော ‘ဗဟုဝိဝေါရ’ နည်း ၂၁-နည်း )

သတ္တကနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီ ဟောသော သတ္တကနည်း

(၁) ကုသလတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာ သည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာ- က္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာ- က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံး မဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဤနည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ သညာပေါင်း (၂၁×၇)=၁၄၇-ပါး ဖြစ်၏)။

(ဗဟုဝိဝေါရသတ္တကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏)။

၁။ အမှတ် (၃)ဝိပါကတိက် သတ္တက နည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



## စတုရိသတိဝိနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီ ဟောသော စတုရိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>  
 (၁)ကုသလတိက် စတုရိသတိဝိနည်း။ ။နှစ်ဆယ့်လေးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာ-  
 ကွန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည်‘စက္ခုပသာဒ’နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာကွန္ဓာသည် ကုသိုလ်သညာကွန္ဓာ  
 သည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်သညာကွန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသညာကွန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄-၆။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပသာဒ’နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
 ‘သောတသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၇-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပသာဒ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ  
 ထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၀-၁၂။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပသာဒ’နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
 ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၃-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပသာဒ’နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံ  
 ထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၆-၁၈။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံ ထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသောအကြောင်း  
 ကြောင့် ဖြစ်သော သညာကွန္ဓာသည် ကုသိုလ်သညာကွန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်သညာကွန္ဓာ  
 သည် ရှိ၏။ အဗျာကတသညာကွန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁၉။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (စက္ခုသမ္ပဿ-  
 ဇာသညာ)။

၂၀။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (သောတသမ္ပဿ-  
 ဇာသညာ)။

၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ဃာနသမ္ပဿ-  
 ဇာသညာ)။

၂၂။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ  
 သညာ)။

၂၃။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (ကာယသမ္ပဿဇာ  
 သညာ)။

၁။ စတုရိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း၌ တနည်းတနည်းအတွက် သညာကွန္ဓာ ၂၄-ပါးစီ ဟောထားရာ  
 အသေးစိတ် ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ သညာကွန္ဓာပေါင်း (၂၁×၂၄)=၅၀၄-ပါး ဖြစ်သည်။



၂၄။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော မှတ်သားမှု ‘သညာ’ (မနောသမ္ပဿဇာ သညာ)။ ။ ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။  
(ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

(၂) ဝေဒနာတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ ထိုမှ တပါးလည်း နှစ်ဆယ့်လေးပါး ပြားသော နည်း အားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ် သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ (နှစ်ဆယ့်လေးပါး ပြားသော နည်းအား ဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏)။

၁-၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ သည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄-၆။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၇-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၀-၁၂။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှါသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၃-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

[၁၆-၁၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ]<sup>၂</sup>

၁၆-၁၈။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ သည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။<sup>၃</sup>

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိ ဝိနည်း မှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိ ဝိနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်သည် ဒုတိယ စတုဝိသတိဝိနည်းဖြစ်သော ဝေဒနာတိက်ကို မနောသမ္ပဿဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြ ခြင်းကို အဆက်ပြန်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ သုဒ္ဓနည်း ၆-မျိုးကိုမူ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်နှင့် တပေါင်းတည်း ပြု၍ နောက်ဆုံး၌ ဖော်ပြထားသည်။

၃။ ဤစာပိုဒ်သည် နောက်ဆုံးဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို အစီအစဉ်အရ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။



၁၉-၂၃။ မျက်စိအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ)။ ပ။

၂၄။ စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (မနောသမ္ပဿဇာသညာ)။ ။ ဤသို့ နှစ်ဆယ့် လေးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုရိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

(တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီ ဟောသော စတုရိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ ဤစတုရိသတိဝိနည်း၌ သညာပေါင်း (၂၁×၂၄)=၅၀၄-ပါး ဖြစ်၏)။

(စတုရိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

### တိသဝိနည်း

ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိနည်း

သုံးဆယ်ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၄။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၅-၈။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၉-၁၂။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၃-၁၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၇-၂၀။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၂၁-၂၄။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ သည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘ကာမာ-ဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပနွ’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။



၂၅-၃၀။ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ)။ပ။  
စိတ်အတွေ့ 'မနောသမ္ပဿ' ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (မနောသမ္ပဿဇာသညာ)။ ။ဤသို့  
သုံးဆယ် ပြားသော နည်းအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိဓနည်း  
ပြီး၏။ ဤတိသဝိဓနည်း၌ သညာပေါင်း ၃၀-ပါး ဖြစ်၏။  
(တိသဝိဓနည်း ပြီး၏)။

### ဗဟုဝိဓနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့်

များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး။ ။များသော အပြားအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည်  
ကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) 'ကာမာဝစရ'  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော)  
'ရူပါဝစရ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ  
ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) 'အရူပါဝစရ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌  
အကျုံးမဝင်သော 'အပရိယာပန္န' (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ 'သောတသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ 'ဃာနသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ 'ဇိဝှိသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ 'ကာယသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ 'မနောသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ  
သည် ကုသိုလ်သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ သညာ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော 'ကာမာဝစရ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌  
သက်ဝင်၍ဖြစ်သော 'ရူပါဝစရ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော 'အရူပါ-  
ဝစရ' သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော 'အပရိယာပန္န'  
(လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄၃-၄၈။ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ)။ပ။

၁။ ဤနည်း တနည်းတနည်း၌ သညာပေါင်း ၄၈-ပါး ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း၌  
သညာပေါင်း (၂၁×၄၈)=၁၀၀၈-ပါး ရှိသည်။



စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ (မနောသမ္ပဿဇာသညာ)။ ။  
ဤသို့ များသောအပြားအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ ထိုမှတပါးလည်း များသောအပြားအားဖြင့် သညာ-  
က္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာသည်  
သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ (ထိုမှ တပါးလည်း များသော အပြား  
အားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏)။

၁-၇။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ  
သည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ  
‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ  
သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍  
ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သညာ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ၊  
ရူပ၊ အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်တွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ  
သည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ  
‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌  
ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ  
ဖြစ်သော (ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပတဏှာ၏  
ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော (ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော (အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’  
သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’  
(လောကုတ္တရာ) သညာက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိနည်းအထိ ပေယျာလ  
လုံးဝ ချန်ခဲ့သည်။



- ၄၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ပယဇာသညာ)။
- ၄၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (သောတသမ္ပယဇာသညာ)။
- ၄၅။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ပယဇာသညာ)။
- ၄၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (ဇိဝှိသမ္ပယဇာသညာ)။
- ၄၇။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ပယဇာသညာ)။
- ၄၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပယ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သညာသည် ရှိ၏ (မနောသမ္ပယဇာသညာ)။

ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် သညာက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ ဤဗဟုဝိဓနည်း၌ သညာက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၄၈)=၁၀၀၈-ပါး ဖြစ်၏)။

(ဗဟုဝိဓနည်း ပြီး၏)။

ဤ ဆိုခဲ့ပြီးသော သညာတို့ကို မှတ်သားမှုအစု ‘သညာက္ခန္ဓာ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

[သညာပေါင်းမှာ	(၁)	ဒုကမူလကနည်း	၆၀၀၆၀-ပါး
	(၂)	တိကမူလကနည်း	၆၀၀၆၀-ပါး
	(၃)	ဥဘတောဝဇုကနည်း	၁၁၅၅-ပါး
	(၄)	သတ္တကနည်း	၁၄၇-ပါး
	(၅)	စတုဝိသတိဝိဓနည်း	၅၀၄-ပါး
	(၆)	တိသဝိဓနည်း	၃၀-ပါး
	(၇)	ဗဟုဝိဓနည်း	၁၀၀၈-ပါး

ပေါင်း ၁၂၂၉၆၄-ပါး ဖြစ်၏။

သညာက္ခန္ဓာ ပြီး၏။

(သညာတို့ကို အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော ‘အဘိဓမ္မဘာဇနီယ’ နည်း ပြီး၏)။



၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓ ( ပြုပြင်စီရင်မှုအစု )<sup>၁</sup>

ဒုကမူလကနည်း

ဒုကမူ-တိကမူလီ

(ဒုက်တို့ကိုမူတည်ပြီးလျှင် တိက်တို့ကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း)

(ဒုက် ၈၂-ခုကိုမူတည်ပြီးလျှင် ၂ တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ၁၇၂၂-နည်း)<sup>၂</sup>

( ၁-ဟေတုဂေါစ္ဆက ဒုက် ၆-ခုကို မူတည်၍ ဟောခြင်း )

၁-ဟေတုဒုကမူ · တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

( ၁ ) ဟေတုဒုကမူ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း

၉၂။ ထို(ခန္ဓာငါးပါး)တို့တွင် အဘယ်သည် ပြုပြင်စီရင်မှုအစု‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ မည်သနည်း။

ဧကကနည်း။ ။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ ဟိတ်မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဟိတ် ၆-ပါး)၊ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဟိတ် ၆-ပါးကြည့်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၄-ပါး) ။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏ ။ ။ ကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အဗျာကတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

စတုက္ကနည်း။ ။ လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဟူသည်မှာ ဝေဒနာ သညာ ကြည့်သော စေတသိက် ၅၀-အစုပင် ဖြစ်သည်။

၂။ စူဠန္တရဒုက်မှ ပထမဒုက် ၅-ခုနှင့် မဟန္တရဒုက်မှ ပထမဒုက် ၁၃-ခု ပေါင်း-ဒုက် ၁၈-ခု တို့ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တရားကိုယ်များ အရမကောက်နိုင်သော ဒုက်ပုဒ်များ ပါဝင်နေသဖြင့် ဤနေရာ၌ မဟောခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် ဒုက် ၁၀၀ မှ ၁၈-ခုကို ချန်၍ ဒုက် ၈၂-ခုကိုသာ ဟောခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ ဤ ဒုကမူလကနည်း၌ နည်းပေါင်း (၈၂ × ၂၁) = ၁၇၂၂-နည်းဖြစ်သည်။ ဤနည်း ၁၇၂၂-နည်း၌ တနည်းတနည်းကိုပင်တဖန် ၁၀-နည်းစီထပ်၍ ပွားပြန်သည်။ ထိုထပ်ပွား ၁၀-နည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၅၅-ပါးရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အသေးစိတ်ရေတွက်သော် သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၁၇၂၂ × ၅၅) = ၉၄၇၁၀-ပါး ဖြစ်သည်။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-ဒုကမူလကနည်း စာမျက်နှာ ၇၂-အောက်ခြေ မှတ်ချက်များကိုလည်း လေ့လာ ကြည့်ရှုပါ)။



ပဉ္စကနည်း။ ။ ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကိုယ်ချမ်းသာ  
 မှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘သုခိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိုယ်  
 ဆင်းရဲမှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘ဒုက္ခိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ စိတ်ချမ်းသာမှ၌  
 အစိုးတရခံစားခြင်း ‘သောမနဿိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ စိတ်မချမ်းသာမှ  
 စိတ်နှလုံးမသာယာမှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘ဒေါမနဿိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
 လျစ်လျူရှုမှ၌ အစိုးတရခံစားခြင်း ‘ဥပေက္ခိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့  
 ငါးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ဖြစ်၏။

ဆက္ကနည်း။ ။ ခြောက်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိ  
 အတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု)  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နားအတွေ့ (နားအကြည်  
 ‘သောတပဿာဒ’ နှင့် အသံ ‘သဒ္ဓါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံ ထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော  
 စေတနာ (သောတသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’ နှင့်  
 အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဃာနသမ္ပဿဇာ  
 စေတနာ)၊ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိ  
 သမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့  
 တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။ ။  
 ဤသို့ ခြောက်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နား  
 အတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (သောတသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ နှာခေါင်း  
 အတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဃာနသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ လျှာအတွေ့  
 ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’  
 ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ကာယသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ မနောဓာတ်အတွေ့ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း  
 သမ္ပုဋ္ဌိစွဲနိုးဒွေစိတ်တို့နှင့် ပဉ္စာရုံတို့ ထိခိုက်မှု) ‘မနောဓာတုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ  
 (မနောဓာတုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)၊ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ (ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် တဆယ်နှင့်  
 မနောဓာတ်သုံးပါးကြည်ညိုသည့်စိတ်တို့နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ ထိခိုက်မှု) ‘မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿ’ ကြောင့်  
 ဖြစ်သော စေတနာ (မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါး ပြားသော  
 နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

အဋ္ဌကနည်း။ ။ ရှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ ပ။ ။ ကိုယ်အတွေ့  
 ‘ကာယသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သုခဝေဒနာနှင့် တက္ကဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ (ကိုယ်အတွေ့  
 ‘ကာယသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် တက္ကဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ မနော  
 ဓာတ်အတွေ့ ‘မနောဓာတုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်  
 အတွေ့ ‘မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ရှစ်ပါး  
 ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



နဝကနည်း။ ။ ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ ပ။ မနောဓာတ်အတွေ့  
 ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်  
 စေတနာသည် ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော) အကုသိုလ် စေတနာသည် ရှိ၏။  
 (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော) အဗျာကတ စေတနာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့  
 ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဒသကနည်း။ ။ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မျက်စိအတွေ့  
 ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ ပ။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယ-  
 သမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ (ကိုယ်အတွေ့  
 ‘ကာယသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ မနော-  
 ဓာတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော  
 ကုသိုလ် စေတနာသည် ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏဓာတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော) အကုသိုလ် စေတနာ  
 သည် ရှိ၏။ (မနောဝိညာဏ ဓာတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော) အဗျာကတ စေတနာသည် ရှိ၏။ ။  
 ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

### (၂) ဟေတုဒုကမ္မ - ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း။ ၉၃။ တပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်  
 သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မည်သော  
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့်  
 ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်  
 ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

### (၃) ဟေတုဒုကမ္မ - ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ဝိပါကစိတ်တို့၌  
 ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ အကျိုး ‘ဝိပါက’ ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိသော (အကျိုး ဝိပါကကို ဖြစ်  
 စေတတ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ် တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ကုသိုလ်  
 အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကလည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေခြင်း သဘော ရှိသည်  
 လည်းမဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါကကို မဖြစ်စေတတ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကြိယာစိတ်တို့၌  
 ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁။ ဤ ‘ဟေတုဒုကမ္မ-ဝေဒနာတိကမူလီ’ မှစ၍ ကျန်သော တိကမူလီများ၌ ၁၀-နည်းစလုံးကို မပြတော့ချေ။  
 ‘ဟေတုဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ’၌ ပြဆိုသည့်အတိုင်း ချဲ့ထွင်သိပါလေ။



(၄) ဟေတုဒုကမ္မ - ဥပါဒိဏ္ဍတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုအပ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

(၅) ဟေတုဒုကမ္မ - သံကိလိဋ္ဌတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ‘ကိလေသာ’တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

(၆) ဟေတုဒုကမ္မ - ဝိတက္ကတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဝိတက်လည်း ရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

(၇) ဟေတုဒုကမ္မ - ပီတိတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

(၈) ဟေတုဒုကမ္မ - ဒဿနတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။



## ( ၉ ) ဟေတုဒုကမူ - ဒဿနဟေတုတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(ဒဿနမည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ (ဘာဝနာမည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ( ၁၀ ) ဟေတုဒုကမူ - အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း

စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေတတ်သော) ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အာစယ-ဂါမိသင်္ခါရက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေတတ်သော) ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အာစယဂါမိသင်္ခါရက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ( ၁၁ ) ဟေတုဒုကမူ - သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် (ခုနစ်ယောက်) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး၊ အောက်ဖိုလ် သုံးပါးတို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ အသေက္ခ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ( ၁၂ ) ဟေတုဒုကမူ - ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ မည်သော (ကာမတရားဖြစ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’ မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုတတ်သည့် ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ( ၁၃ ) ဟေတုဒုကမူ - ပရိတ္တာရမ္ပဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ပရိတ္တတရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မဟဂ္ဂုတ် တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာ တရား) ကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



## ( ၁၄ ) ဟေတုဒုကမ္မ - ဟိနတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ယုတ်ညံ့သော 'ဟိန' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အလယ် အလတ်ဖြစ်သော 'မဇ္ဈိမ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မြင့်မြတ်သော 'ပဏိတ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

## ( ၁၅ ) ဟေတုဒုကမ္မ - မိစ္ဆတ္တတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ပြုပြင် စီရင်မှုအစု 'မိစ္ဆတ္တနိယတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ' သည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၏ သတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇောတို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုး ပေးမြဲသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု 'သမ္ပတ္တနိယတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ' သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အကျိုးပေးမမြဲသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု 'အနိယတသင်္ခါရက္ခန္ဓာ' သည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

## ( ၁၆ ) ဟေတုဒုကမ္မ - မဂ္ဂါရမ္မဏတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

မဂ်ကိုအာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဂ် မည်သော အကြောင်းရင်းဟိတ် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ=ပညာ=အမောဟ) ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ပညာတည်းဟူသော အမောဟဟိတ်နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (သမ္မာဒိဋ္ဌိ=ပညာ=ဝိမံသာဓိပတိ, သမ္မာဝါယာမ= ဝီရိယာဓိပတိ) ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ပညာတည်းဟူသော ဝိမံ- သာဓိပတိနှင့် သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယတို့နှင့် ယှဉ်သည့် မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

## ( ၁၇ ) ဟေတုဒုကမ္မ - ဥပ္ပန္နတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ရောက်ဆဲဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ခဏ သုံးပါးသို့ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်းမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နောင် အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မချွတ်ကေန်ဖြစ်လတ္တံ့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

## ( ၁၈ ) ဟေတုဒုကမ္မ - အတိတတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသော 'အတိတ်' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော 'အနာဂတ်' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော 'ပစ္စုပ္ပန်' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။



(၁၉) ဟေတုဒုကမ္မ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသည့် 'အတိတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော 'အနာဂတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော 'ပစ္စုပ္ပန်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၀) ဟေတုဒုကမ္မ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) ဟေတုဒုကမ္မ - အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဟေတုဒုကမ္မကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဟေတုဒုကမ္မလကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၅၅)=၁၁၅၅-ပါး ဖြစ်၏။

(ဟေတုဒုကမ္မ-တိကမူလီ ၂၁-နည်း ပြီး၏။

၂-သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

ကေကနည်း ၉၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၃-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄-ဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်လည်းရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မောဟမူဒွေ၌ရှိသည့် မောဟကြည်သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ)၊ ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဟိတ်ခြောက်ပါးကြည်သော သဟိတ်စိတ် ၇၁-ပါး၌ရှိသည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁။ ဤ အမှတ် ၂- 'သဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း' ကို အမှတ် ၁- 'ဟေတုဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ' အတိုင်း အသေးစိတ် ဖော်ပြရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း နည်းပြပြီးဖြစ်၍ သိသာပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အကျဉ်းချုံး၍ ပြထားသည်။ အမှတ် ၈၁-သဉ္စတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီအထိ ဤနည်းအတိုင်း အကျဉ်းချုံး၍ ပြထားသည်။



၅-ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်နှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ ဟိတ် မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၆-နဟေတု သဟေတုကဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်းမမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂-စူဠန္တရဒုကမ္မ ဒုက ၂-ခုကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၇-လောကီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော 'လောကီ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်သော 'လောကုတ္တရာ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၈-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

တစုံတခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသော စိတ်သည် မသိ အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၃-အာသဝဂေါစ္ဆက ၆-ဒုကကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၉-အာသဝဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးနေတတ် ဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ် မိုက်မဲ စေတတ်သော သဘော 'အာသာ' (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အာသဝမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၀-သာသဝဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁၁-အာသဝသမ္ပယုတ္တ ဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ အာသဝနှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြံယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁၂-အာသဝ သာသဝဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)။ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ အာသဝမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟကြည်သော လောကီ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။



၁၃-အာသဝ အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝနှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူစိတ်၌ ရှိသော လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)၊ အာသဝနှင့်သာယှဉ်၍ အာသဝ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အာသဝတရားကိုယ် ၃-ပါးကြည့်သည့် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁၄-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

(၄-သညောဇနဂေါစ္ဆက ၆-ဒုက်ကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၁၅-သံယောဇနဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’ မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သံယောဇဉ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၆-သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်၏အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၁၇-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သံယောဇဉ်နှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၈-သံယောဇန သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံလည်း ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သံယောဇဉ်၏အာရုံသာဖြစ်၍ သံယောဇဉ် မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၉-သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သံယောဇဉ်နှင့်သာယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၀-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တသံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



( ၅-ဂန္ထဂေါစ္ဆက ၆-ဒုက်ကိုမူတည်၍ ဟောခြင်း )

၂၁-ဂန္ထဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

( သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့တတ်သော သဘော ‘ဂန္ထ’ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဂန္ထမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၂-ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထ၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဂန္ထ၏အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၂၃-ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့် (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဂန္ထနှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၄-ဂန္ထ ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထလည်း မည်၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ)၊ ဂန္ထ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဂန္ထမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ ရှိသော ဂန္ထ တရားကိုယ်ကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၂၅-ဂန္ထ ဂန္ထသမ္ပယုတ္တ ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထလည်းမည်၍ ဂန္ထနှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ရှိသော လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)၊ ဂန္ထနှင့်သာယှဉ်၍ ဂန္ထမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူ ဒေါသမူစိတ်တို့၌ ရှိသော ဂန္ထတရားကိုယ်ကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၂၆-ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူ ဒေါသမူကြည်သော လောကီစိတ်တို့၌ ရှိသည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

( ၆-ဩဃဂေါစ္ဆက ၆-ဒုက်ကိုမူတည်၍ ဟောခြင်း )

၂၇-ဩဃဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

( သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ) နစ်မြုပ်စေတတ်သော သဘော ‘ဩဃ’ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဩဃမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



## ၂၈-ဩသနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩသ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ် တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဩသ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ၂၉-ဩသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩသနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဩသနှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃၀-ဩသ ဩသနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩသလည်းမည်၍ ဩသ၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)၊ ဩသ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဩသမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟကြည်သော လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ၃၁-ဩသ ဩသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩသလည်းမည်၍ ဩသနှင့်လည်း ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဩသနှင့်သာ ယှဉ်၍ ဩသမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃၂-ဩသဝိပ္ပယုတ္တဩသနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩသနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဩသ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဩသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩသ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၇-ယောဂဂေါစ္ဆက ၆-ဒုက်ကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

## ၃၃-ယောဂဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော သဘော ‘ယောဂ’ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ယောဂမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃၄-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ယောဂ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃၅-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ယောဂနှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၃၆ - ယောဂ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂလည်းမည်၍ ယောဂ၏အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ယောဂမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၇ - ယောဂ ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂလည်းမည်၍ ယောဂနှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူစိတ်၌ရှိသော လောဘ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟ)။ ယောဂနှင့်သာ ယှဉ်၍ယောဂမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၃၈ - ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့် (လောဘ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ယောဂနှင့်လည်းမယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ပ။

(ဂ-နိဝရဏ ဂေါစ္ဆက ၆-ခုကို မူတည်၍ဟောခြင်း)

၃၉ - နိဝရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို) ပိတ်ပင်တားဆီးမှု ‘နိဝရဏ’ မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၀ - နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏ၏ အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏ၏အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၁ - နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်ရှိ၏။ပ။

၄၂ - နိဝရဏ နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏလည်းမည်၍ နိဝရဏ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ နိဝရဏမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၃ - နိဝရဏ နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏလည်းမည်၍ နိဝရဏနှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်သာယှဉ်၍ နိဝရဏမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။

၄၄ - နိဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နိဝရဏိယဒုကမ္မ- တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ပ။



( ၉-ပရာမာသဂေါစ္ဆက ၅-ဒုက်ကို မူတည်၍ဟောခြင်း)

၄၅- ပရာမာသဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်မှု ‘ပရာမာသ’ (ဒိဋ္ဌိ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၆ - ပရာမဋ္ဌဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသ၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ပရာမာသ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၄၇- ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသနှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရ-  
က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၈ - ပရာမာသ ပရာမဋ္ဌဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသလည်းမည်၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၉ - ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ပရာမာသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

( ၁၀-မဟန္တရဒုက်မှ ဒုက် ၁-ခုကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၅၀ - ဥပါဒိဏ္ဍဒုကမူ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံကြောင့် ဖြစ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့၏အာရုံဖြစ်သည့် ကံ၏အကျိုးဝိပါက်မဟုတ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့ နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

( ၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက ဒုက် ၆-ခုကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၅၁ - ဥပါဒါနဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပြင်းစွာစွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါန’ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ) မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဥပါဒါန မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၅၂-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်၏ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံ မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၃-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်နှင့် (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်နှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၄-ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဥပါဒါန်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၅-ဥပါဒါန ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်လည်းမည်၍ ဥပါဒါန်နှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဥပါဒါန်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၆-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယ ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါန်နှင့် (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒါန်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၂-ကိလေသဂေါဇ္ဈက ဒုက် ၇-ခုကို မူတည်၍ဟောခြင်း)

၅၇-ကိလေသဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ကိလေသာ' မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိလေသာမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၈-သံကိလေသိကဒုကမ္မ တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော 'ကိလေသာ'၏ အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ကိလေသာ၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၅၉-သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာတို့နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ကိလေသာတို့သည် မပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။



၆၀ - ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာနှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၆၁ - ကိလေသ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ကိလေသာ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၆၂ - ကိလေသ သံကိလိဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာတို့နှင့်လည်းယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကိလေသာ ဆယ်ပါး)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာ ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကိလေသာ ဆယ်ပါးမှတစ်ပါး အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော ကြွင်းသည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

၆၃ - ကိလေသ ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာနှင့်လည်းယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာနှင့်သာယှဉ်၍ ကိလေသာမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၆၄ - ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့်မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၃-ပိဋိ ဒုက ၁၈-ခုကို မူတည်၍ ဟောခြင်း)

၆၅ - ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၆၆ - ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်တို့ ကြည်သည့် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၆၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ်လေးခု၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌ရှိသည့် မောဟကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော (ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်၌ ရှိသော မောဟ) ။ ပ ။

၆၈-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဒေါသမူဒွေတို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ ရှိသော မောဟကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပုဒ်ရေ ၁၅၈၈) ။ ပ ။

၆၉-သဝိတက္က ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိတက်ရှိသော (ဝိတက်နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဝိတက်မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

၇၀-သဝိစာရ ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိစာရရှိသော (ဝိစာရနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိစာရစိတ် ၆၆-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဝိစာရမရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

၇၁-သပ္ပိတိက ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပိတိရှိသော (ပိတိနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ပိတိမရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

၇၂-ပီတိသဟဂတ ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ပီတိနှင့်တကွမဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။

၇၃-သုခသဟဂတ ဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော (သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခ-သဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွမဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။



## ၇၄-ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော (ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂတံစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၇၅-ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၇၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၇၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ မဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၇၈-ပရိယာပန္နဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးဝင်သော ‘ပရိယာပန္န’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ၇၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘နိယျာနိက သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် ၄-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းမဟုတ်သော ပြုပြင် စီရင်မှုအစု ‘အနိယျာနိက သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ၈၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အကျိုးပေးမြဲသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၏ သုတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စနန္တရိယကံငါးပါးကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သုတ္တမဇော, မဂ်စိတ် ၄-ပါးတို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အကျိုးပေး မြဲသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

## ၈၁-သဉ္စတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁ ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မိမိထက် လွန်မြတ်သော တရားရှိသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သဉ္စတ္တရ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မိမိထက်လွန်မြတ်သော တရားမရှိသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အနုတ္တရ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။



၈၂-သရဏဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(၁) သရဏဒုကမူ - ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ္ပာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) သရဏဒုကမူ - ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) သရဏဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဒုက် ၈၂-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း  $(၈၂ \times ၂၁) = ၁၇၂၂$ -နည်း ပြီး၏၊ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း  $(၈၂ \times ၂၁ \times ၅၅) = ၉၄၇၁၀$ -ပါး ဖြစ်၏)။

ဒုက်ကို မူတည်၍ ဟောသော ‘ဒုကမူလက’ နည်း ပြီး၏။

၁။ အမှတ် (၃) သရဏဒုကမူ-ဝိပါကတိကမူလီမှ အမှတ် (၂၀) သရဏဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီအထိ ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။



တိကမူလကနည်း

(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၈၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း

( ၂၁×၈၂ ) = ၁၇၂၂-နည်း )<sup>၁</sup>

၁-ကုသလတိကမူ-ဒုက် ၈၂-ခု မူလီ

(ကုသလတိက်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၈၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ဟောသော ၈၂-နည်း)

(၁) ကုသလတိကမူ-ဟေတုဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ)၊ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ပ။ ။<sup>၂</sup>

(၈၂) ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော 'သရဏ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ် စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော 'အရဏ' သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏၊ အကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ပ။ ။<sup>၃</sup>

၁။ အရကောက်အားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အပြည့်အစုံရသော တိက်နှင့်ဒုက်များကိုသာ ဤနည်း၌ ဟောထားသည်။ (စာမျက်နှာ ၁၄၆-၌ အောက်ခြေမှတ်ချက်ကြည့်ပါ)။

၂။ အမှတ် (၂) ကုသလတိကမူ - သဟေတုက ဒုကမူလီ ၁၀-နည်း မှ အမှတ် (၈၁) ကုသလတိကမူ - သဥတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း အထိ (ကုသလတိကမူ ၈၀-နည်းကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၃။ အမှတ် ၂-ဝေဒနာတိကမူ-ဒုက် ၈၂-ခု မူလီမှ အမှတ် ၂၀-အဇ္ဈတ္တတိကမူ-ဒုက် ၈၂-ခု မူလီ အထိ (ပေါင်း ၁၉-တိက်မူတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



၂-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၈၂-ခုမူလိ ၈၂-နည်း

(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုဒုကမူလိ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ပ။ ။

(၈၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလိ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၉၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) ရှိသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သရဏသင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ) မရှိသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အရဏသင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၈၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း (၈၂×၂၁)=၁၇၂၂-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၈၂×၂၁×၅၅)=၉၄၇၁၀-ပါး ဖြစ်၏။)

တိက်ကို မူတည်၍ ဟောသော ‘တိကမူလက’ နည်း ပြီး၏။

၁။ အမှတ် (၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုက ဒုကမူလိ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၈၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဥတ္တရဒုကမူလိ ၁၀-နည်း အထိ (အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ ၈၀-နည်းကို) ပေယျာလ လုံးဝ ချန်ခဲ့သည်။



## ဥဘတောဝစုကနည်း

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော 'ဥဘတောဝစုက'နည်း ၂၁-နည်း) ၁

## (၁) ဟေတုဒုက်နှင့် ကုသလတိက်တစုံ ၁၀-နည်း ၂

ကေကနည်း ၁၀၀။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

## (၂) သဟေတုကဒုက်နှင့်ဝေဒနာတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၀၁။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အနုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

## (၃) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့်ဝိပါကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၀၂။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးဝိပါကဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ဝိပါကစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အကျိုးဝိပါကကိုဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော)

၁။ ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း၌ တနည်းတနည်းစီအတွက် ထပ်၍ ၁၀-နည်းစီ ပွားပြန်သည်။

၂။ ဤထပ်ပွား ၁၀-နည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ဖြစ်၏။



သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော (အကျိုး ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော) တရားလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၄) ဟေတု သဟေတုကဒုက္ခနှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိကံတစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၀၃။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကေနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်လည်းမည် ၍ ဟိတ်လည်းရှိသော (ဟိတ်နှင့်လည်းယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကေနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏အာရုံသာ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သည့်ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၅) ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် သံကိလိဋ္ဌတိကံတစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၀၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကေနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်လည်းရှိသော (ဟိတ်နှင့်လည်းယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့် သာ ယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကေနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ' တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်၍ (ကိလေသာ နှင့်လည်းယှဉ်၍) ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်ဟူ၍ (ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်,



ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၆) နဟေတု သဟေတုကဒုက္ခနှင့်သဝိတက္ကတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၀၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာ ရှိသော (ဟိတ်နှင့်သာ ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဝိတက်လည်း ရှိ၍ ဝိစာရလည်း ရှိသော (ဝိတက်ဝိစာရတို့နှင့် ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၇) လောကိယဒုက္ခနှင့် ပီတိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၀၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ လောက၌ အကျုံး ဝင်သော ‘လောကီ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ လောကမှ ထွက်မြောက်သော ‘လောကုတ္တရာ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



## (ဂ) ကေနုစိဝိညေယျဒုက္ခနှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေနုနည်း ၁၀၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ တစုံတခုလေး ဖြစ်သော စိတ်သည် သိအပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသော စိတ်သည် မသိအပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (နိဗ္ဗာန်ကိုရှေးဦးစွာမြင်သဖြင့် 'ဒဿန' မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်လေးပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ်မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကိုတန့်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် 'ဘာဝနာ' မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

## (ဇ) အာသဝဒုက္ခနှင့်ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေနုနည်း ၁၀၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မှိုက်မဲစေတတ်သော သဘော 'အာသဝ' မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)၊ အာသဝ မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (ဒဿန မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌ရှိသည့် မောဟကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ (ဘာဝနာမည်သော) အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာစိတ်လေးခု, ဒေါသမူဒွေတို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသည့် မောဟကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ (သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် မောဟမူဒွေရှိသော မောဟ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ယုတ်ညံ့သော  
 ‘ဟိန်’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အလယ်  
 အလတ် ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌  
 ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏီတ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်၌  
 ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၅) သံယောဇနဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တနိယတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၁၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်  
 ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သက္ကဝါတို့ကို  
 ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’ မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်  
 ရှိ၏။ သံယောဇဉ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖောက်ပြန်သော  
 သဘောရှိ၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ပြုပြင်စီရင်မှု  
 အစု ‘မိစ္ဆတ္တနိယတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော  
 ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၏ သတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံငါးပါးကို ကျူးလွန်သော ဒေါသမူလ  
 တို့၏ သတ္တမဇောတို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌  
 အကျိုးပေးမြဲသော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သမ္ပတ္တနိယတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး၌  
 ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အကျိုးပေးမြဲသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်  
 ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၆) သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၁၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့်  
 ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်၏  
 အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော သင်္ခါ-  
 ရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မဂ်ကို အာရုံပြု  
 သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဂ်မည်  
 သော အကြောင်းရင်း ဟိတ်ရှိသော (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော ပညာ=အမောဟဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော)  
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂင်မည်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာကြည်သည့် မဂ်စိတ်၌ရှိသော



သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူးရှိသော (ဝိမံသာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမောဟ=ပညာ၊ ဝီရိယာဓိပတိဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမ=ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော ဝိမံသာဓိပတိ=အမောဟ=ပညာ၊ သမ္မာဝါယာမမည်သော ဝီရိယာဓိပတိ=ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။<sup>၁</sup> ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၇) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၁၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ သံယောဇဉ်နှင့်မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နောင် ဖြစ်လတ္တံ့ သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ မချွတ်ကေန် ဖြစ်လတ္တံ့ သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၈) သံယောဇန သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် အတိတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၁၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ် ၏အာရုံသာ ဖြစ်၍ သံယောဇဉ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁။ ဝိမံသာဓိပတိတပ်ခိုက်၌ ပညာကိုကြည့်၍ ဝီရိယာဓိပတိတပ်ခိုက်၌ ဝီရိယကို ကြည့်ပြီးလျှင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အရေကောက်ပါလေ။



(၁၉) သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၁၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ်နှင့် သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ်မမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီး 'အတိတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော 'အနာဂတ်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော 'ပစ္စုပ္ပန်' တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂၀) သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၁၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သံယောဇဉ် နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂၁) ဂန္ဓဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၂၀။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ယုံ့ဖွဲ့တတ်သော 'ဂန္ဓ' မည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ)၊ ဂန္ဓမမည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ'



သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပွားသော ‘ဥဘတောဝစုက’နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၅၅)=၁၁၅၅-ပါး ဖြစ်၏။)

တိက်နှင့်ဒုက်တို့ကိုတစုံစီထား၍ ပွားသော ‘ဥဘတောဝစုကနည်း’ ပြီး၏။

### ဗဟုဝိဓေါရ

(ဗျားသောအပြားအားဖြင့် ဟောသော ‘ဗဟုဝိဓေါရ’ နည်း ၂၁-နည်း)

### သတ္တကနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီဟောသော သတ္တကနည်း ၂၁-နည်း

(၁) ကုသလတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေး တတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏။ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘အဗျာကတ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’သည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခ (ဥပေက္ခာ) ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပ ဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်းအထိ ပေယျာလ လုံးဝ ချန်ခဲ့သည်။



သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော အပရိယာပန္န (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သတ္တကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၇)=၁၄၇-ပါး ဖြစ်၏)။

(ဗဟုဝိဓဝါရသတ္တကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏)။

စတုဝိသတိဝိဓနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိဝိဓနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း။ ။ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၂-၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အကုသိုလ် သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။

၄-၅-၆။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပဿာဒ’နှင့် အသံ ‘သဒ္ဒါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပဿာဒ’နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၀-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပဿာဒ’နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပဿာဒ’နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၆-၁၇-၁၈။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏။

၁။ စတုဝိသတိဝိဓနည်း ၂၁-နည်း၌ တနည်းတနည်းအတွက် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၂၄-ပါးစီ ဟောထားရာ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၂၄)=၅၀၄-ပါး ဖြစ်သည်။



၁၉-၂၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် 'စက္ခုပဿာဒ' နှင့် အဆင်း 'ရူပါရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'စက္ခုသမ္ပဿ' ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ) ။ ပ ။

၂၄။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'မနောသမ္ပဿ' ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ပဿဇာစေတနာ) ။

ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

( ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏ ) ။

(၂) ဝေဒနာတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၂-၃။ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာလည်း ရှိ၏ ။ ပ ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ၁-၂-၃။ (မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း 'အဇ္ဈတ္တ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ 'ဗဟိဒ္ဓ' သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

[ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ ။ ပ ။ စိတ်အတွေ့ 'မနောသမ္ပဿ' ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ ] ။ ၂

၄-၅-၆။ နားအတွေ့ 'သောတသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် (သောတသမ္ပဿ-ပစ္စယာ) ။ ပ ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ 'ဃာနသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ဃာနသမ္ပဿ-ပစ္စယာ) ။ ပ ။

၁၁-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ 'ဇိဝှိသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ဇိဝှိသမ္ပဿ-ပစ္စယာ) ။ ပ ။

၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ 'ကာယသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ကာယသမ္ပဿ-ပစ္စယာ) ။ ပ ။

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းအထိ (စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်မှာ ပါဠိတော်၌ ပါရှိနေသဖြင့်သာ အနက်ပြန်ဆိုရေးသားလိုက်ပါသည်။ စင်စစ်မှာ ဤစာပိုဒ်သည် အပိုသာ ဖြစ်ပါသည်။



[၁၆-၁၇-၁၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ၂။ ]

၁၆-၁၇-၁၈။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ]

၁၉။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

၂၀။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (သောတသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဃာနသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

၂၂။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

၂၃။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ကာယသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

၂၄။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ပဿဇာ စေတနာ)။

ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိဓနည်း ပြီး၏)။

(တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီ ဟောသော စတုဝိသတိဝိဓနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤစတုဝိသတိဝိဓနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁ × ၂၄) = ၅၀၄-ပါး ဖြစ်၏)။

(စတုဝိသတိဝိဓနည်း ပြီး၏)။

### တိံသဝိဓနည်း

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိံသဝိဓနည်း)

သုံးဆယ်ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၄။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပသာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော)

၁။ ဤစာပိုဒ်သည် ငုတိယစတုဝိသတိဝိဓနည်းဖြစ်သော ဝေဒနာတိက်ကို မနောသမ္ပဿဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြုသည့်အဆက်ကို ပြန်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ သုဒ္ဓနည်း ၆-ပါးကိုမူ တပေါင်းတည်းပြုပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ ဖော်ပြထားသည်။ စင်စစ်သားဖြင့် ဤစာပိုဒ်သည် မလိုချေ၊ စာကြည့်သူကို ရှုပ်ထွေးစေသည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်သည် နောက်ဆုံးဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို အစီအစဉ်အရ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။



‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၅-ဂ။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတပသာဒ’ နှင့် အသံ ‘သဒ္ဓါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၉-၁၂။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနပသာဒ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၃-၁၆။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိပသာဒ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၇-၂၀။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယပသာဒ’ နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ကာယသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၂၁-၂၄။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကာမေတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပေတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပေတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၂၅-၂၉။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ဘယ’ ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ဘယဇာစေတနာ)။ ပ။

၃၀။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဘယ’ ကြောင့်ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (မနောသမ္ဘယဇာစေတနာ)။ ။ ဤသို့ သုံးဆယ်ပြားသော နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိသဝိဓနည်း ပြီး၏။ ဤတိသဝိဓနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း ၃၀-ပါး ဖြစ်၏။)

(တိသဝိဓနည်း ပြီး၏)။

### ဗဟုဝိဓနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည်  
 များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး။ ။ များသော အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပသာဒ’ နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ဘယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်

၁။ ဤနည်း တနည်းတနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း ၄၈-ပါး ရှိ၏။ ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၄၈)=၁၀၀၈-ပါး ဖြစ်၏။



ရှိ၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော (အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ (နားအကြည် ‘သောတသမ္ဗုဒ္ဓိ’ နှင့် အသံ ‘သဒ္ဓါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘သောတသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် ‘ဃာနသမ္ဗုဒ္ဓိ’ နှင့် အနံ့ ‘ဂန္ဓာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံ ထိခိုက်မှု) ‘ဃာနသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် ‘ဇိဝှိသမ္ဗုဒ္ဓိ’ နှင့် အရသာ ‘ရသာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘ဇိဝှိသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် ‘ကာယသမ္ဗုဒ္ဓိ’ နှင့် အတွေ့ ‘ဖောဠဗ္ဗာရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက် မှု) ‘ကာယသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံတို့တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ဟူသော အကြောင်း ကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတသင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရ က္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံး မဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

- ၄၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ- စေတနာ) ။
- ၄၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (သောတသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ- စေတနာ) ။
- ၄၅။ နှာခေါင်း အတွေ့ ‘ဃာနသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဃာနသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ- စေတနာ) ။
- ၄၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ဇိဝှိသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ စေတနာ) ။
- ၄၇။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (ကာယသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ- စေတနာ) ။
- ၄၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဗုဒ္ဓိ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာ (မနောသမ္ဗုဒ္ဓိဇာ- စေတနာ) ။ ။ ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ ထိုမှ တပါးလည်း များသော အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



၁-၄၈။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိဓနည်း ၄၈-ပါး ၁-၇။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။

[ ၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ]<sup>၁</sup>

၃၆-၄၂။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပယ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။<sup>၂</sup>

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိဓနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိဓနည်းအထိ (ဗဟုဝိဓနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၂။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို အမှတ် ၃၅-တွင် ရပ်၍ ဝေဒနာတိက်မှ အမှတ် ၃၆-၄၂ ကို သတိရရန် ပြန်၍ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ် ဤစာပိုဒ်သည် မလိုချေ၊ စာကြည့်သူကို ရှုပ်ထွေးစေနိုင်သည်။

၃။ ဤစာပိုဒ်သည် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိဓနည်းကို အစီအစဉ်အရ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက်မှ ဖဿ ၆-ပါး သက်သက်ကို ဆက်လက်ထည့်သွင်းပြီးလျှင် ရေတွက်၍ပြသည်။



၄၃။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (စက္ခုသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

၄၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (သောတသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

၄၅။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘ဃာနသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (ဃာနသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

၄၆။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (ဇိဝှိသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

၄၇။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (ကာယသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

၄၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ဘဿ’ ကြောင့် ဖြစ်သော စေတနာသည် ရှိ၏ (မနောသမ္ဘဿဇာ စေတနာ)။

ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤဗဟုဝိဓနည်း၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်း  $(၂၁ \times ၄၈) = ၁၀၀၈$ -ပါး ဖြစ်၏။)

(ဗဟုဝိဓနည်း ပြီး၏)။

ဤ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရတို့ကို ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

[ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေါင်းမှာ	(၁)	ဒုကမ္မလကနည်း	....	၉၄၇၁၀-ပါး
	(၂)	တိကမ္မလကနည်း	....	၉၄၇၁၀-ပါး
	(၃)	ဥဘတောဝဇုကနည်း	....	၁၁၅၅-ပါး
	(၄)	သတ္တကနည်း	....	၁၄၇-ပါး
	(၅)	စတုဝိသတိဝိဓနည်း	....	၅၀၄-ပါး
	(၆)	တိသဝိဓနည်း	....	၃၀-ပါး
	(၇)	ဗဟုဝိဓနည်း	....	၁၀၀၈-ပါး

ပေါင်း ၁၉၂၂၆၄-ပါး ဖြစ်၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ပြီး၏။

(သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားသော ‘အဘိဓမ္မဘာဇနီယ’ နည်း ပြီး၏)။



## ၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓ (သိမ္မအစု)

ဒုကမ္မလကနည်း

ဒုကမ္မ - တိကမ္မလီ

ဒုက်တို့ကို မူတည်၍ တိက်တို့ကို မူလီသွင်း၍ဟောသော ဒုကမ္မလကနည်း

(ဒုက် ၅၂-ခုကိုမူတည်၍ တိက် ၂၁-ခုကိုမူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း (၅၂×၂၁)=၁၀၉၂-နည်း)<sup>၂</sup>

(၁-ဟေတုဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁-သဟေတုကဒုကမ္မ - တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(၁) သဟေတုကဒုကမ္မ - ကုသလတိကမ္မလီ ၁၀-နည်း<sup>၃</sup>

၁၂။ ထို (ခန္ဓာ ငါးပါးတို့) တွင် အဘယ်သည် သိမ္မအစု 'ဝိညာဏက္ခန္ဓာ' မည်သနည်း။

ကေကနည်း။ ။တပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဗဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော 'ကုသိုလ်' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော 'အကုသိုလ်' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော 'အဗျာကတ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

စတုက္ကနည်း။ ။လေးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကာမ-တဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော) 'ကာမာဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော) 'ရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော (အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော) 'အရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျိုးမဝင်သော (လောကုတ္တရာ) 'အပရိယာပန္န' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တရားကိုယ်များ အရမကောက်နိုင်သော ဒုက်ပုဒ်များ ပါဝင်နေသည့် ဒုက် ၄၈-ခုကို မဟောချေ။

၂။ ဤဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဒုကမ္မလကနည်း၌ နည်းပေါင်း (၅၂×၂၁)=၁၀၉၂-နည်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်း ၁၀၉၂ နည်း၌ တနည်း တနည်းကိုပင် တဖန် ၁၀-နည်းစီ ထပ်၍ ပူးပြန်သည်။ ထိုထပ်ပွား ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၅၅-ပါး ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၁၀၉၂×၅၅)= ၆၀၀၆၀-ပါး ဖြစ်သည်။

၃။ ဤ ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိသည်။



ပဉ္စကနည်း။ ။ငါးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ကိုယ်ချမ်းသာ  
 မှ၌ အစိုးတရ ခံစားခြင်း ‘သုခိန္ဒြေ’ နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
 ကိုယ်ဆင်းရဲမှ၌ အစိုးတရ ခံစားခြင်း ‘ဒုက္ခိန္ဒြေ’ နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ စိတ်  
 ချမ်းသာမှ၌ အစိုးတရ ခံစားခြင်း ‘သောမနဿိန္ဒြေ’ နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။  
 စိတ်မချမ်းသာမှ စိတ်နှလုံးမသာယာမှ၌ အစိုးတရ ခံစားခြင်း ‘ဒေါမနဿိန္ဒြေ’ နှင့် ယှဉ်သော  
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လျစ်လျူရှုမှ၌ အစိုးတရ ခံစားခြင်း ‘ဥပေက္ခိန္ဒြေ’ နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာ-  
 ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ဤသို့ ငါးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဆက္ကနည်း။ ။ခြောက်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် သိမ္မအစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’ သည် ဖြစ်၏။ ။  
 မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၊ ကြားသိစိတ် ‘သောတဝိညာဏ်’၊ နံသိစိတ် ‘ဃာနု-  
 ဝိညာဏ်’၊ လျက်သိစိတ် ‘ဇိဝှိဝိညာဏ်’၊ ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၊ ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဏ်’။ ။  
 ဤသို့ ခြောက်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

သတ္တကနည်း။ ။ခုနစ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။မြင်သိစိတ်  
 ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၊ ကြားသိစိတ် ‘သောတဝိညာဏ်’၊ နံသိစိတ် ‘ဃာနုဝိညာဏ်’၊  
 လျက်သိစိတ် ‘ဇိဝှိဝိညာဏ်’၊ ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၊ (အာရုံငါးပါးကို) သိကာမျှသဘော  
 ‘မနောဓာတ်’ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဒိစ္ဆိန်းဒွေ)၊ (အာရုံခြောက်ပါးကို) အထူး သိမှုသဘော  
 ‘မနောဝိညာဏဓာတ်’ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ။ဤသို့ ခုနစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့်  
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

အဋ္ဌကနည်း။ ။ရှစ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စက္ခုဝိညာဏ်၊  
 သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနုဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော  
 ကာယဝိညာဏ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ  
 ဓာတ်။ ။ဤသို့ ရှစ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

နဝကနည်း။ ။ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စက္ခုဝိညာဏ်၊  
 သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနုဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဓာတ်၊  
 ကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်၊ အကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်၊ အဗျာကတမနောဝိညာဏဓာတ်။ ။  
 ဤသို့ ကိုးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

ဒသကနည်း။ ။ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စက္ခု-  
 ဝိညာဏ်။ ပ။ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်  
 တကွဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဓာတ်၊ ကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်၊ အကုသိုလ် မနော-  
 ဝိညာဏဓာတ်၊ အဗျာကတမနောဝိညာဏဓာတ်။ ။ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့်  
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုကမ္မ-ကုသလတိကမူလီ ၁၀-နည်း ပြီး၏။ ဤ ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၁၀×၅၅) =  
 ၅၅၀-ပါး ဖြစ်၏)။

(၂) သဟေတုကဒုကမ္မ - ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၂၂။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿ နှင့်  
 ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။



ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာ (ဥပေက္ခာဝေဒနာ) နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၃) သဟေတုကဒုကမူ - ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါကစိတ်များ)။ အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်များ)။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကလည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုးဝိပါကကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိသည်လည်းမဟုတ်သော (အကျိုးဝိပါကကို မဖြစ်စေတတ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်များ)။ ပ။

(၄) သဟေတုကဒုကမူ - ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီ ၁၀-နည်း

တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိ တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (လောကီ ဝိပါကစိတ်များ)။ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်များ)။ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိ တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

(၅) သဟေတုကဒုကမူ - သံကိလိဋ္ဌတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ' တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်များ)။ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည် မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, ဝိပါက, ကြိယာစိတ်များ)။ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာ တို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

(၆) သဟေတုကဒုကမူ - ဝိတက္ကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး)။ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး)။ ဝိတက် လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်းမရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။



## (၇) သဟေတုကဒုကမူ - ပီတိတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပီတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး)၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး)၊ ဥပေက္ခာ-ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး) ။ ပ ။

## (၈) သဟေတုကဒုကမူ - ဒဿနတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်လေးပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်)၊ (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန် ထပ်၍မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ် ခုနစ်ပါး)၊ သောတာပတ္တိ မဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ် သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ်များ) ။ ပ ။

## (၉) သဟေတုကဒုကမူ-ဒဿနဟေတုတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(ဒဿနမည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်လေးပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်)၊ (ဘာဝနာမည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါး တို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ် ခုနစ်ပါး)၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါး တို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်များ) ။ ပ ။

## (၁၀) သဟေတုကဒုကမူ-အာစယဂါမိတိကမူလီ ၁၀-နည်း

စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ‘အာစယဂါမိ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စိတ်များ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘အပစယဂါမိ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်နှင့် ကြိယာစိတ်များ) ။ ပ ။

## (၁၁) သဟေတုကဒုကမူ-သေက္ခတိကမူလီ ၁၀-နည်း

(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝိညာ-ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့် အောက်ဖိုလ်သုံးပါး)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ်)၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ အသေက္ခ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ လည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ် ၈၁-ပါး) ။ ပ ။

## (၁၂) သဟေတုကဒုကမူ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်များ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဟဂ္ဂုတ်



စိတ်များ)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုတတ်သည့် (ရာဂအစရှိသော) ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ပါး)။

(၁၃) သဟေတုကဒုကမ္မ-ပရိတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ပရိတ္တတရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ္ပမာဏတရား (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော လောကုတ္တရာတရား) ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၄) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဟိနတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ အလယ် အလတ် ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏီတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး)။ ပ။

(၁၅) သဟေတုကဒုကမ္မ-မိစ္ဆတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖောက်ပြန်သောသဘော ရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တနိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ် ၄-ပါးတို့၏သတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇော)၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘သမ္ပတ္တနိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် ၄-ပါး)၊ (နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်) အကျိုးပေးမမြဲသော ‘အနိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်များ)။ ပ။

(၁၆) သဟေတုကဒုကမ္မ-မဂ္ဂရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

မဂ်ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်)၊ မဂ်မည်သော အကြောင်းရင်း ဟိတ် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ=ပညာ=အမောဟ) ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ပညာတည်းဟူသော အမောဟဟိတ်နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ်လေးခု)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (သမ္မာဒိဋ္ဌိ=ပညာ=ဝိမံသာဓိပတိ၊ သမ္မာဝါယာမ=ဝီရိယာဓိပတိ) ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ပညာတည်းဟူသော ဝိမံသာဓိပတိနှင့် သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယတို့နှင့်ယှဉ်သည့် မဂ်စိတ် လေးခု)။ ပ။

(၁၇) သဟေတုကဒုကမ္မ-ဥပ္ပန္နတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်္ဂဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်္ဂဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော ‘အနာဂတ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နောင်အနာဂတ် ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ မချွတ်ကေန် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်များ)။ ပ။



(၁၈) သဟေတုကဒုကမူ-အတိတတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့)သော ‘အနာဂတ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၉) သဟေတုကဒုကမူ-အတိတာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့)သော ‘အနာဂတ်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၀) သဟေတုကဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) သဟေတုကဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(သဟေတုကဒုကကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော သဟေတုကဒုက မူလကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၅၅)=၁၁၅၅-ပါး ဖြစ်၏။)

(သဟေတုကဒုကမူ-တိကမူလီ ၂၁-နည်း ပြီး၏။)

၂-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကေကနည်း ၁၂၃။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၃-နဟေတု သဟေတုကဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်းမမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁။ ဤ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း၌ တနည်း တနည်းလျှင် ထပ်မံ၍ ကေက မှ ဒဿက အထိ ၁၀-နည်းစီ ဟောပြရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤနည်း၌ ရှေးဦးအစမျှကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ အကျယ်ဖွင့်လိုလျှင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သဟေတုကဒုကမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်းအတိုင်း နည်းယူ၍ ဖွင့်ဆိုပါလေ။ ကျန် ‘ဒုက’ မူများအတွက်လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ။



(၂-စူဠန္တရဒုကမ္မ ဒုက် ၂-ခု)

၄-လောကီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

လောက၌ အကျုံးဝင်သော 'လောကီ'ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ လောကမှ ထွက်မြောက်သော 'လောကုတ္တရာ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး)။ ပ။

၅-ကေနစိဝိညေယျဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

တစုံတခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ တစုံတခုသော စိတ်သည် မသိအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၃-အာသဝဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၆-သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌) ယိုစီးနေတတ် ဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မိုက်မဲစေတတ်သော သဘော 'အာသဝ'၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၇-အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ အာသဝနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၈-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အာသဝနှင့်မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

(၄-သညောဇနဂေါစ္စကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၉-သံယောဇနီယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကိုဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော 'သံယောဇဉ်'၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၀-သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၁၁-သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သံယောဇနနှင့်မယှဉ်မူ၍ သံယောဇန၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်, ဝိပါက, ကြိယာစိတ်များ)။ သံယောဇနနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇန၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

(၅-ဂန္ထဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက ၃-ခု)

၁၂-ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့တတ်သော ‘ဂန္ထ’၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)။ ဂန္ထ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

၁၃-ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့် (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူ, ဒေါသမူ စိတ်များ)။ ဂန္ထနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

၁၄-ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဂန္ထနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၆-ဩဃဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက ၃-ခု)

၁၅-ဩဃနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှစ်မြုပ်စေတတ်သော ‘ဩဃ’၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)။ ဩဃ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

၁၆-ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩဃနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)။ ဩဃနှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၇-ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဩဃနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဩဃနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



(၇-ယောဂဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၁၈-ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် တွယ်ကပ်စေတတ်သော ‘ယောဂ’ ၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁၉-ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက်-၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ယောဂနှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၀-ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ယောဂနှင့်မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ ယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

(၈-နိဝရဏဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၁-နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို) တားမြစ်ပိတ်ပင်တတ်သော သဘော ‘နိဝရဏ’ ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၂-နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ နိဝရဏနှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၃-နိဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နိဝရဏိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

နိဝရဏနှင့်မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ နိဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နိဝရဏ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၉-ပရာမာသဂေါစ္ဆကမှ ဒုက် ၃-ခု)

၂၄-ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မှားသော အားဖြင့် သုံးသပ်မှု ‘ပရာမာသ’ ၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ပရာမာသ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။



၂၅-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး)၊  
ပရာမာသနှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၂၆-ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊  
ပရာမာသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၁၀-မဟန္တရဒုကမ္မ ဒုက် ၁-ခု)

၂၇-ဥပါဒိဏ္ဍဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏  
အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်များ)၊  
တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်သော (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏  
အာရုံဖြစ်သည့် ကံကြောင့်မဖြစ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

(၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက် ၃-ခု)

၂၈-ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပြင်းစွာ စွဲလမ်းတတ်သော ‘ဥပါဒါနိ’ ၏ (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ  
သည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏  
(လောကုတ္တရာ စိတ်များ)။ ပ။

၂၉-ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါနိနှင့် (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူစိတ် ၈-ပါး)၊  
ဥပါဒါနိနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

၃၀-ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပါဒါနိနှင့် (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏ (ဒေါသမူ, မောဟမူ, လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ်များ)၊ ဥပါဒါနိနှင့်လည်း မယှဉ်  
မူ၍ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်များ)။ ပ။

(၁၂-ကိလေသဂေါစ္ဆကမ္မ ဒုက် ၄-ခု)

၃၁-သံကိလေသိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ‘ကိလေသာ’ ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာ-  
ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ကိလေသာ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်များ)။ ပ။



## ၃၂-သံကိလိဋ္ဌဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော 'ကိလေသာ'တို့သည် ပူပန်စေအပ်သော (ကိလေသာနှင့် ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)။ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေ အပ်သည် မဟုတ်သော (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်များ)။ ပ။

## ၃၃-ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကိလေသာနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃၄-ကိလေသဝိပ္ပယုတ္တ သံကိလေသိကဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက၊ ကြိယာစိတ်များ)။ ကိလေသာနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး)။ ပ။

(၁၃-ပိဋိဒုက္ခမူ ဒုက် ၁၈-ခု)

## ၃၅-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် 'ဒဿန' မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် လေးပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်)။ သောတာပတ္တိမဂ် သည် မပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

## ၃၆-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသည့် နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် 'ဘာဝနာ' မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် လေးပါး၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်)။ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

## ၃၇-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုက္ခမူ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော (ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ပ။

အဘိဗြန် ၂-၁၃ -



၃၈ - ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိသော (ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၃၉ - သဝိတက္ကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိတက်ရှိသော (ဝိတက်နှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး)။ ဝိတက်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၀ - သဝိစာရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝိစာရရှိသော (ဝိစာရနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိစာရစိတ် ၆၆-ပါး)။ ဝိစာရမရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၁ - သပ္ပိတိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပိတိရှိသော (ပိတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး)။ ပိတိမရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၂ - ပိတိသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ပိတိနှင့်တကွဖြစ်သော (ပိတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး)။ ပိတိနှင့်တကွ မဖြစ်သော (ပိတိနှင့်မယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၃ - သုခသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော (သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး)။ သုခဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၄ - ဥပေက္ခာသဟဂတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော (ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး)။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၅ - ကာမာဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍မဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။



၄၆-ရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍မဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၇-အရူပါဝစရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍မဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၄၈-ပရိယာပန္နဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(ကာမ,ရူပ,အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးဝင်သော(လောကီ) ‘ပရိယာပန္န’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော (လောကုတ္တရာ) ‘အပရိယာပန္န’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

၄၉-နိယျာနိကဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ‘နိယျာနိက’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

၅၀-နိယတဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

အကျိုးပေးမြဲသော ‘နိယတ’ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မိစ္ဆတ္တနိယတ,သမ္ပတ္တနိယတစိတ်များ) ( နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့၏ သတ္တမဇော, ပဉ္စနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမုဒ္ဒေါ၏ သတ္တမဇော, မဂ်စိတ်လေးပါး)၊ အကျိုးပေးမမြဲသော ‘အနိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။ ပ။

၅၁-သဥတ္တရဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

မိမိထက် လွန်မြတ်သော တရားရှိသော ‘သဥတ္တရ’ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏(လောကီစိတ်များ)၊ မိမိထက် လွန်မြတ်သော တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

၅၂-သရဏဒုကမ္မ-တိက် ၂၁-ခု မူလီ ၂၁-နည်း

(၁) သရဏဒုကမ္မ-ကုသသတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။



တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်  
ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ  
ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) သရဏဒုကမူ-ဝေဒနာတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၂၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း  
(ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေး  
ကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာ  
နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး)၊ ဒုက္ခဝေဒနာ  
နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်စိတ်၊ ဒေါသမူဒွေ)၊ အဒုက္ခမ-  
သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး)။ ပ။

(၃) သရဏဒုကမူ-ဝိပါကတိကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်  
များ)။ ပ။

(၂၁) သရဏဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ  
‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ  
သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ။ ဤသို့ ဆယ်ပါး  
ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဒုက် ၅၂-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် တိက် ၂၁-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော ဒုကမူလကနည်း  
(၅၂ × ၂၁) = ၁၀၉၂-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဤ ဒုကမူလကနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ-  
ပေါင်း (၅၂ × ၂၁ × ၅၅) = ၆၀၀၆၀-ပါး ဖြစ်၏)။

ဒုက်ကို မူတည်၍ ဟောသော ‘ဒုကမူလက’နည်း ပြီး၏။

၁။ အမှတ် (၄) သရဏဒုကမူ-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၂၀) သရဏဒုကမူ-အဇ္ဈတ္တတိကမူလီ  
၁၀-နည်းအထိ (သရဏဒုကမူ ၁၇-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



တိကမူလကနည်း

တိကမူ-ဒုကမူလီ

(တိက ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသော တိကမူလကနည်း (၂၁×၅၂)=၁၀၉၂-နည်း)။<sup>၁</sup>

၁-ကုသလတိကမူ-ဒုက ၅၂-ခု မူလီ

(ကုသလတိကကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း)

(၁) ကုသလတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း ၂

ကေကနည်း ၁၂၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဟိတ်စိတ် ၇၁-ပါး)၊ ဟိတ်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်ဝိညာ-ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်စိတ် များ)၊ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ အဗျာကတဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ကုသလတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၂၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဟိတ်နှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။<sup>၂</sup>

၁။ ဤနည်း ၁၀၉၂-နည်း၌ တနည်း တနည်းကိုပင် တဖန် ၁၀-နည်းစီထပ်၍ ပူးပြန်သည်။ ထိုထပ်ပူး ၁၀-နည်း ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အသေးစိတ် ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၁၀၉၂×၅၅)=၆၀၀၆၀-ပါး ဖြစ်သည်။

၂။ ဤထပ်ပူး ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိသည်။

၃။ အမှတ် (၃) ကုသလတိကမူ-နဟေတုသဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၅၁) ကုသလတိကမူ-သဉ္ဇတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (ကုသလတိကမူ ၄၉-နည်းကို) ပေယျာလလုံးဝချန်ခဲ့သည်။



## ၅၂-ကုသလတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဒုကနည်း။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အဗျာကတ- ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ကုသလတိကကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း ပြီး၏၊ ဤကုသလတိကမူ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၅၅×၅၂)=၂၈၆၀-ပါး ဖြစ်၏)။

## ၂-ဝေဒနာတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ

(ဝေဒနာတိကကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း)

## (၁) ဝေဒနာတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း။ ၁၂၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဟိတ်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

## ၃-ဝိပါကတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ

(ဝိပါကတိကကို မူတည်၍ ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ ဟောသောနည်း ၅၂-နည်း)

## (၁) ဝိပါကတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါကဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

၁။ အမှတ် ၄-ဥပါဒိဏ္ဍတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ မှ အမှတ် ၂၀-အဇ္ဈတ္တတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ အထိ (တိကမူ ၁၇-ခုကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



၂၁ - အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဒုက် ၅၂-ခု မူလီ ၅၂-နည်း

(၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၂၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ။

(၅၂) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သရဏဒုကမူလီ ၁၀-နည်း

ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။ ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို မူတည်ပြီးလျှင် ဒုက် ၅၂-ခုကို မူလီသွင်း၍ဟောသော တိကမူလကနည်း (၂၁×၅၂)=၁၀၉၂-နည်း ပြီး၏။ ဤတိကမူလကနည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၅၂×၅၅)=၆၀၀၆၀-ပါး ဖြစ်၏။ ။

တိက်ကို မူတည်၍ဟောသော ‘တိကမူလက’နည်း ပြီး၏။

၁။ အမှတ် (၃) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-နဟေတု သဟေတုကဒုကမူလီ ၁၀-နည်းမှ အမှတ် (၅၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ-သဥတ္တရဒုကမူလီ ၁၀-နည်းအထိ (အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကမူ ၄၉-နည်းကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။



## ဥဘတောဝစုကနည်း

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက် ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း)<sup>၁</sup>

(၁) သဟေတုကဒုက်နှင့် ကုသလတိက် တစုံ ၁၀-နည်း<sup>၂</sup>

ဧကကနည်း ၁၂၉။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဝေဒနာတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၃၀။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၃) နဟေတု သဟေတုကဒုက်နှင့် ဝိပါကတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၃၁။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

၁။ ဤဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း၌ တနည်းတနည်းအတွက် ၁၀-နည်းစီ ထပ်၍ပူးပြန်သည်။ ထိုထပ်ပူး ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါးရှိသည်။ အသေးစိတ် ရေတွက်ပါမူ ဤဥဘတောဝစုကနည်း ၂၁-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၅၅)=၁၁၅၅-ပါး ရှိသည်။

၂။ ဤထပ်ပူး ၁၀-နည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၅၅-ပါး ရှိသည်။



ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဟိတ်မမည်မှ၍ ဟိတ်သာရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဟိတ်လည်း မမည်မှ၍ ဟိတ်လည်း မရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဇီဝိတံ စိတ်များ)၊ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်များ)၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ဝိပါက်လည်း မဟုတ်မှ၍ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော (အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ တတ်သော) တရားလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြိယာစိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

#### (၄) လောကီယဒုက္ခနှင့် ဥပါဒိဏ္ဍတိကံ တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၃၂။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ လောကဉ္စိ အကျိုးဝင်သော 'လောကီ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ လောကမှ ထွက်မြောက် သော 'လောကုတ္တရာ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီဝိပါက်စိတ်များ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မှ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် မဖြစ်မှ၍) ဥပါဒါန်၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ် သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်မှ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုသော ကံကြောင့် လည်း မဖြစ်မှ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာ စိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

#### (၅) ဧကေနဝိညေယျဒုက္ခနှင့် သံကိလိဋ္ဌတိကံ တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၃၃။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ တစုံတခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ တစုံတခုသော စိတ်သည် မသိအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။



တိကနည်း။ ။သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ပူပန်စေတတ်  
နိုင်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ‘ကိလေသာ’ တို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်  
စေအပ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်  
ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်များ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်  
ယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊  
ဝိပါကံ၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာ  
တို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏  
(လောကုတ္တရာစိတ်များ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၆) သာသဝဒုက္ခနှင့် သဝိတက္ကစိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၃၄။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့၏  
သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပေါ်နေတတ်၍ မူးယစ်မိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’ ၏  
(လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊  
အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဝိတက်လည်း  
ရှိ၍ ဝိစာရလည်း ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး)၊  
ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး)၊ ဝိတက်  
လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်းမရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၇) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပိတိတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၃၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့်  
ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အာသဝနှင့်  
(လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်  
စိတ် ၁၂-ပါး)၊ အာသဝနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ပိတ်နှင့်တကွ  
ဖြစ်သော (ပိတိနှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ပိတိသဟဂုတ်စိတ်  
၅၁-ပါး)၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး)၊  
ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး)။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(ဂ) အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခနှင့် ဒဿနတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၃၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကေနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အာသဝနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏အာရုံသာ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)။ အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်)။ သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်ခုနစ်ပါး)။ သောတာပတ္တိ မဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ စိတ်များ) ။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဇ) သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် ဒဿနဟေတုတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနည်း ၁၃၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကေနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ‘သံယောဇဉ်’ ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)။ သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (ဒဿန မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်)။ (ဘာဝနာ မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ် ၇-ပါး)။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ စိတ်များ)။ ပ ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၁၀) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အာစယဂါမိတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၃၈။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သံယောဇနနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ သံယောဇနနှင့် မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေတတ်သော) ‘အာစယဂါမိ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်များ)၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရောက်စေ တတ်သော) ‘အပစယဂါမိ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် လေးပါး)၊ စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၁) သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခနှင့် သေက္ခတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၃၉။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။သံယောဇနနှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇန၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီ ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ စိတ်များ)၊ သံယောဇနနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇန၏ အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝိညာ- ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ် လေးပါးနှင့် အောက်ဖိုလ် သုံးပါး)၊ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာ) တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အရဟတ္တ- ဖိုလ်စိတ်)၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်မူ၍ အသေက္ခ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၂) ဂန္ဓနိယဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကေနနည်း ၁၄၀။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။



ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။(သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ် ထုံးဖွဲ့တတ်သော သဘော ‘ဂန္ထ’ ၏ (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ဂန္ထ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကာမစိတ်များ)၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂတ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဟဂ္ဂုတ်စိတ်များ)၊ နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုတတ်သည့် ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော) ‘အပ္ပမာဏ’ မည်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၃) ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၄၁။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဂန္ထနှင့် (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူ၊ ဒေါသမူ စိတ်များ)၊ ဂန္ထနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ တရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟဂ္ဂုတ်’ တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏၊ အပ္ပမာဏ တရား (လောကုတ္တရာ တရား) ကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၄) ဂန္ထဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ထနိယဒုက္ခနှင့် ဟိနတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၄၂။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ဂန္ထနှင့် (လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောဘမူ၊ ဒေါသမူကြည်သော လောကီစိတ်များ)၊ ဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး)၊ အလယ် အလတ်



ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ မြင့်မြတ်သော ‘ပဏီတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၅) ဩဃနိယဒုက္ခနှင့် မိစ္ဆတ္တတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၄၃။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှစ်မြှုပ်စေတတ်သော သဘော ‘ဩဃ’ ၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟ တို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)၊ ဩဃ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖောက်ပြန် သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တ နိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်- စိတ်၏ သတ္တမဇောနှင့် ပညာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇော)၊ မဖောက် ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိခိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘သမ္မတ္တနိယတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး)၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အကျိုးပေးမမြဲသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်များ)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၆) ဩဃသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် တစုံ ၁၀-နည်း

ဧကကနည်း ၁၄၄။ တပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နှစ်မြှုပ်စေတတ်သော သဘော ‘ဩဃ’ နှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟ တို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ်စိတ်များ)၊ ဩဃနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာ- ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသော စိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ မဂ်ကို အာရုံ ပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ်)၊ မဂ်မည်သော အကြောင်း ရင်းဟိတ်ရှိသော (သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်သော ပညာတည်းဟူသော အမောဟဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော) ဝိညာ- ဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး)၊ မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝိမံသာဓိပတိမည်သော အမောဟ=ပညာ၊ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်သည့် ဝီရိယာဓိပတိမည်သော ဝီရိယ) ရှိသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (မဂ်စိတ်လေးပါး)။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါး ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။



(၁၇) ဩဃဝိပ္ပယုတ္တ ဩဃနိယဒုက္ခနှင့် ဥပ္ပန္နတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၄၅။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဩဃ နှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)။ ဩဃနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဩဃ၏အာရုံ လည်းမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ဧကသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဧကသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်သော ‘အနုပ္ပန္န’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (နောင်အနာဂတ် ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ စိတ်များ)။ မချွတ်ဧကန် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ဝိပါက်စိတ်များ)။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၈) ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အတိတတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၄၆။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော သဘော ‘ယောဂ’၏ (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကီစိတ်များ)။ ယောဂ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၁၉) ယောဂသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့် အတိတာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၄၇။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ယောဂနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (အကုသိုလ် စိတ်များ)။ ယောဂနှင့်မယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ (ကြွင်းသောဂိတ်များ)။



တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖြစ်ပြီးသော ‘အတိတ်’ တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ‘ပစ္စုပ္ပန်’ တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂၀) ယောဂဝိပ္ပယုတ္တ ယောဂနိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၄၈။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ယောဂနှင့် (လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏ အာရုံသာဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်များ)၊ ယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ယောဂ၏အာရုံလည်း မဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၂၁-နိဝရဏိယဒုက္ခနှင့် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်တစုံ ၁၀-နည်း

ကေကနည်း ၁၄၉။ တပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ဖဿနှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဒုကနည်း။ ။ နှစ်ပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ (ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် တရားတို့ကို) ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သောသဘော ‘နိဝရဏ’ ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (လောကီစိတ်များ)၊ နိဝရဏ၏ အာရုံမဟုတ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (လောကုတ္တရာစိတ်များ)။

တိကနည်း။ ။ သုံးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကိုအာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

ဤသို့ ဆယ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုနှင့် ဒုက္ခ ၂၁-ခုတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ‘ဥဘတောဝစုက’ နည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ချေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁ × ၅၅) = ၁၁၅၅-ပါး ဖြစ်၏။)

တိက်နှင့်ဒုက္ခတို့ကို တစုံစီထား၍ ပူးသော ‘ဥဘတောဝစုက’ နည်း ပြီး၏။



ဗဟုဝိဝေါရ

(ဗျားသောအပြားအားဖြင့် ဟောသော ‘ဗဟုဝိဝေါရ’နည်း ၂၁-နည်း)

သတ္တကနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ၇-ပါးစီ ဟောသော သတ္တကနည်း

(၁) ကုသလတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ခုနစ်ပါး ပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ‘ကုသိုလ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ‘အကုသိုလ်’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ‘အဗျာကတ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက် သတ္တကနည်း။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။ ။ ချမ်းသာခံစားမှု ‘သုခဝေဒနာ’ နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ နှင့် ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဆင်းရဲချမ်းသာမဟုတ်သော ခံစားမှု (အလယ်အလတ်ခံစားမှု) ‘အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ’ (ဥပေက္ခာဝေဒနာ) နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် သတ္တကနည်း။ ။ အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ,

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် သတ္တကနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် သတ္တကနည်းအသိ (သတ္တကနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ထားခဲ့သည်။  
အဘိ မြန် ၂-၁၄-



အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော 'အပရိယာပန္န' (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ။  
ဤသို့ ခုနစ်ပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဤ ဗဟုဝိခဝါရနည်း၌ အသေးစိတ်ရေတွက် ပါမူ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း  $(၂၁ \times ၇) = ၁၄၇$ -ပါး ဖြစ်၏)။

(ဗဟုဝိခဝါရ သတ္တကနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏)။

### စတုဝိသတိဝိနည်း

တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၂-၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် 'စက္ခုပဿာဒ' နှင့် အဆင်း 'ရူပါရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'စက္ခုသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄-၅-၆။ နားအတွေ့ (နားအကြည် 'သောတပဿာဒ' နှင့် အသံ 'သဒ္ဒါရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'သောတသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ (နှာခေါင်းအကြည် 'ဃာနပဿာဒ' နှင့် အနံ့ 'ဂန္ဓာရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'ဃာနသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၀-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ (လျှာအကြည် 'ဇိဝှါပဿာဒ' နှင့် အရသာ 'ရသာရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'ဇိဝှါသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ (ကိုယ်အကြည် 'ကာယပဿာဒ' နှင့် အတွေ့ 'ဖောဠဗ္ဗာရုံ' တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'ကာယသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၆-၁၇-၁၈။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) 'မနောသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁၉-၂၄။ မြင်သိစိတ် 'စက္ခုဝိညာဏ်'၊ ကြားသိစိတ် 'သောတဝိညာဏ်'၊ နံသိစိတ် 'ဃာနဝိညာဏ်'၊ လျှာသိစိတ် 'ဇိဝှါဝိညာဏ်'၊ ထိသိစိတ် 'ကာယဝိညာဏ်'၊ ကြံသိစိတ် 'မနောဝိညာဏ်'။ ။ ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ကုသလတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

၁။ စတုဝိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း၌ တနည်းတနည်းအတွက် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၂၄-ပါးစီ ဟောထားရာ အသေးစိတ်ရေတွက်ပါမူ ဤနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း  $(၂၁ \times ၂၄) = ၅၀၄$ -ပါးဖြစ်သည်။



(၂) ဝေဒနာတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်း အားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၂-၃။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿဒ’နှင့်အဆင်း ‘ရူပါရုံ’ တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ နှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ပ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း။ ။ (နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏)။

၁-၂-၃။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုပဿဒ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

[မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဉ်’။ ပ။ ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဉ်’၊ ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဉ်’] ၂

၄-၅-၆။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၇-၈-၉။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၀-၁၁-၁၂။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဉ္ဇာသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၃-၁၄-၁၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၆-၁၈။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်းအပ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၁၉-၂၄။ မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’၊ ကြားသိစိတ် ‘သောတဝိညာဏ်’၊ နံသိစိတ် ‘သာန- ဝိညာဏ်’၊ လျက်သိစိတ် ‘ဇိဉ္ဇာဝိညာဏ်’၊ ထိသိစိတ် ‘ကာယဝိညာဏ်’၊ ကြံသိစိတ် ‘မနော- ဝိညာဏ်’။

ဤသို့ နှစ်ဆယ့်လေးပါးပြားသောနည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် စတုဝိသတိဝိနည်း ပြီး၏)။

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် စတုဝိသတိဝိနည်းအထိ (စတုဝိသတိဝိနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်မှာ ပါဠိတော်၌ ပါရှိနေသဖြင့်သာ အနက်ပြန်ဆိုရေးသားလိုက်ပါသည်။ စင်စစ်မှာ ဤစာပိုဒ် သည် အပိုသာဖြစ်ပါသည်။



(တိက် ၂၁-ခုကို ဖဿ ၆-ပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ၂၄-ပါးစီဟောသော စတုဝိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ အသေးစိတ်ရေတွက်သော် ဤစတုဝိသတိဝိနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း  $(၂၁ \times ၂၄) = ၅၀၄$ -ပါး ဖြစ်၏။

(စတုဝိသတိဝိနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။

### တိ'သဝိနည်း

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိ'သဝိနည်း)

သုံးဆယ်ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၄။ မျက်စိအတွေ့ 'စက္ခုသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာ ဖြစ်သော) 'ကာမာဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ကျင်လည် ကျက်စားရာ ဖြစ်သော) 'ရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ကျင်လည်ကျက်စားရာ ဖြစ်သော) 'အရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော 'အပရိယာပနွ' (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၅-၈။ နားအတွေ့ 'သောတသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၉-၁၂။ နှာခေါင်းအတွေ့ 'ဃာနသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၃-၁၆။ လျှာအတွေ့ 'ဇိဝှါသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၁၇-၂၀။ ကိုယ်အတွေ့ 'ကာယသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပ။

၂၁-၂၄။ စိတ်အတွေ့ 'မနောသမ္ပဿ' ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော 'ကာမာဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော 'ရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော 'အရူပါဝစရ' ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော 'အပရိယာပနွ' (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၂၅-၃၀။ မြင်သိစိတ် 'စက္ခုဝိညာဏ်'၊ ကြားသိစိတ် 'သောတဝိညာဏ်'၊ နံသိစိတ် 'ဃာန-ဝိညာဏ်'၊ လျက်သိစိတ် 'ဇိဝှါဝိညာဏ်'၊ ထံသိစိတ် 'ကာယဝိညာဏ်'၊ ကြံသိစိတ် 'မနော-ဝိညာဏ်'။ ။ ဤသို့ သုံးဆယ်ပြားသော နည်းအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(ဘုံလေးပါးဖြင့် ဖဿ ၆-ပါးကို ဝေဖန်၍ အပြား ၃၀-အားဖြင့် ဟောသော တိ'သဝိနည်း ပြီး၏။ ဤတိ'သဝိနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း ၃၀-ပါး ဖြစ်၏။

(တိ'သဝိနည်း ပြီး၏။



ဗဟုဝိနည်း

တိက် ၂၁ ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောသည့်

များသော အပြားရှိသော ဗဟုဝိနည်း ၂၁-နည်း<sup>၁</sup>

(၁) ကုသလတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။များသော အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ (မျက်စိအကြည် ‘စက္ခုပဿာဒ’နှင့် အဆင်း ‘ရူပါရုံ’တို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ အကုသိုလ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အဗျာကတ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

[မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’ ။ ပ ။ ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဏ်’၊ ]<sup>၂</sup>

၈-၁၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ ။

၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ (စိတ်နှင့်ဓမ္မာရုံတို့ တွေ့ဆုံထိခိုက်မှု) ‘မနောသမ္ပဿ’ဟူသောအကြောင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အကုသိုလ်ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် ရှိ၏။ အဗျာကတဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပ- ဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၄၃-၄၈။ မြင်သိစိတ် ‘စက္ခုဝိညာဏ်’ ။ ပ ။ ကြံသိစိတ် ‘မနောဝိညာဏ်’။ ။ ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁။ ဤနည်း တနည်း တနည်း၌ ဝိညာဉ်ပေါင်း ၄၈-ပါး ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟုဝိနည်း ၂၁-နည်း၌ ဝိညာဉ်ပေါင်း (၂၁ x ၄၈) = ၁၀၀၈-ပါး ရှိသည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်မှာအပိုဖြစ်သည်။ ပါဠိတော်၌ပါရှိနေ၍သာ ဘာသာပြန်ဆိုရေးသားလိုက်ပါသည်။



(၂) ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ ထိုမှတပါးလည်း များသောအပြားအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

၁-၇။ မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ။ ။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ဗဟုဝိနည်း ၄၈-ပါး။ ။ ( ထိုမှတပါးလည်း များသော အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏)။

၁-၇။ (မျက်စိအတွေ့ ‘စက္ခုသမ္ပဿ’ ကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။

၈-၁၄။ နားအတွေ့ ‘သောတသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၁၅-၂၁။ နှာခေါင်းအတွေ့ ‘သာနသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၂၂-၂၈။ လျှာအတွေ့ ‘ဇိဝှိသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

၂၉-၃၅။ ကိုယ်အတွေ့ ‘ကာယသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ။ ပ။ ။

[ ၃၆-၄၂။ စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏ ။ ပ။ ။ ]<sup>၂</sup>

၃၆-၄၂။ (စိတ်အတွေ့ ‘မနောသမ္ပဿ’ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်) အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အတွင်း အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို အာရုံပြုသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ကာမတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (ရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော (အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’ (လောကုတ္တရာ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ရှိ၏။<sup>၃</sup>

၁။ အမှတ် (၃) ဝိပါကတိက် ဗဟုဝိနည်းမှ အမှတ် (၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် ဗဟုဝိနည်းအထိ (ဗဟုဝိနည်း ၁၈-နည်းတို့ကို) ပေယျာလ လုံးပ ချန်ခဲ့သည်။

၂။ ဤစာပိုဒ်သည် ဝေဒနာတိက် ဗဟုဝိနည်းကို ပြန်ဖော်သားခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ်မှာ ဤစာပိုဒ်သည် အပိုသာဖြစ်သည်။ လေ့လာသူအတွက် ရှုပ်လွှဲစေသည်။

၃။ ဤစာပိုဒ်မှာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို ဆက်လက်၍ ပေါ်ပြခြင်းဖြစ်သည်။



၄၃-၄၈။ မြင်သိစိတ် 'စက္ခုဝိညာဏ်'၊ ကြားသိစိတ် 'သောတဝိညာဏ်'၊ နံသိစိတ် 'ဃာန-  
ဝိညာဏ်'၊ လျက်သိစိတ် 'ဇိဌိဝိညာဏ်'၊ ထိသိစိတ် 'ကာယဝိညာဏ်'၊ ကြံသိစိတ် 'မနောဝိညာဏ်'။

ဤသို့ များသော အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဖြစ်၏။

(တိက် ၂၁-ခုကို ဘုံလေးပါး ဖဿ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ဟောသည့် များသော အပြားရှိသော  
ဗဟုဝိဓနည်း ၂၁-နည်း ပြီး၏။ ဤနည်း၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်း (၂၁×၄၈) = ၁၀၀၈-ပါး ဖြစ်၏။  
(ဗဟုဝိဓနည်း ပြီး၏)။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝိညာဏ်ကို သိမှုအရ 'ဝိညာဏက္ခန္ဓာ' ဟု ဆိုအပ်၏။

[ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေါင်းမှာ	(၁) ဒုကမူလကနည်း	၆၀၀၆၀-ပါး
	(၂) တိကမူလကနည်း	၆၀၀၆၀-ပါး
	(၃) ဥဘတောဝစုကနည်း	၁၁၅၅-ပါး
	(၄) သတ္တကနည်း	၁၄၇-ပါး
	(၅) စတုဝီသတိဝိဓနည်း	၅၀၄-ပါး
	(၆) တိ သဝိဓနည်း	၃၀-ပါး
	(၇) ဗဟုဝိဓနည်း	၁၀၀၈-ပါး

ပေါင်း ၁၂၂၉၆၄-ပါး ဖြစ်၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ပြီး၏။

ဝိညာဏ်တို့ကို အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ဝေဖန် ဟောကြားအပ်သော 'အဘိဓမ္မဘာဇနီယ'နည်း ပြီး၏။



၃-ပဉ္စာပုစ္ဆက

(အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားသော ‘ပဉ္စာပုစ္ဆက’နည်း)

ခန္ဓာငါးပါး ၁၅၀။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကား—ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’၊ ခံစားမှုအစု ‘ဝေဒနာက္ခန္ဓာ’၊ မှတ်သားမှုအစု ‘သညာက္ခန္ဓာ’၊ ပြုပြင်စီရင်မှုအစု ‘သင်္ခါရက္ခန္ဓာ’၊ သိမှုအစု ‘ဝိညာဏက္ခန္ဓာ’တို့တည်း။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက်ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာနည်းသက်သက်ကို ပြခြင်း

၁-တိက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာကို ပြခြင်း

(၁)ကုသလတိက် အမေးပုစ္ဆာ ၁၅၁။ ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ‘ကုသိုလ်’ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း၊ အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ‘အကုသိုလ်’ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ‘အဗျာကတ’ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း။ပ။

(တိက်အမှတ် ၂-မှ ၂၂-အထိ ပေယျာလ ချန်ထားခဲ့သည်) ၂

၂-ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပုစ္ဆာကို ပြခြင်း

(ဒုက်အမှတ် ၁-မှ ၉၉-အထိ ပေယျာလ ချန်ထားခဲ့သည်) ၃

(၁၀၀) သရဏဒုက် အမေးပုစ္ဆာ။ ။ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း၊ ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက်ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

၁-တိက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

(၁) ကုသလတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ၁၅၂။ ရုပ်အစု ‘ရူပက္ခန္ဓာ’သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ‘အဗျာကတ’ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အပြစ်မရှိမူ၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ‘ကုသိုလ်’ဖြစ်ကုန်၏ (ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

၁။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဆိုသည်မှာ ဝေဒနာ, သညာကြည်သော စေတသိက် ၅၀-ပါးဖြစ်သည်။

၂။ အမှတ် (၂) ဝေဒနာတိက်မှ အမှတ် (၂၂) သနိဒဿနတိက်အထိ (တိက် ၂၁-ခုကို) ပေယျာလလုံးဝ ချန်ထားခဲ့သည်။ ထိုတိက်တို့ကို ကုသလတိက် အမေးပုစ္ဆာအတိုင်း ချဲ့၍ယူပါလေ။ အန္တပေယျာလနည်း ဖြစ်သည်။

၃။ အမှတ် (၁) ဟေတုဒုက်မှ အမှတ် (၉၉) သဉ္စတ္တရဒုက်အထိ (ဒုက် ၉၉-ခုကို) ပေယျာလ လုံးဝချန်ခဲ့သည်။ ထိုဒုက်တို့ကို သရဏဒုက်အမေးပုစ္ဆာနည်းဘူ ချဲ့၍ယူပါလေ။ အာဒိပေယျာလနည်း ဖြစ်သည်။



အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၍ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကို ပေးတတ်သော ‘အကုသိုလ်’ ဖြစ်ကုန်၏ (အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သော ‘အဗျာကတ’ဖြစ်ကုန်၏ (ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၂) ဝေဒနာဘိက္ခ အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။(ရူပက္ခန္ဓာ, ဝေဒနာက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့ကို သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း, ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ဟူ၍၎င်း, အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါးနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ, သင်္ခါရ)။

အချို့သော (သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ်, ဒေါသမူဒွေနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ, သင်္ခါရ)။

အချို့သော (သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ ရှိသော သညာ, သင်္ခါရ)။

(၃) ဝိပါကတိက္ခ အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ‘ဝိပါက်’လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော (အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေတတ်သော) တရားလည်း မဟုတ်။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ ဖြစ်ကုန်၏ (ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေတတ်သော) တရားဖြစ်ကုန်၏ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ‘ဝိပါက်’လည်း မဟုတ်မူ၍ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသော (အကျိုး ‘ဝိပါက်’ကို ဖြစ်စေတတ်သော) တရားလည်း မဟုတ်ကုန် (ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၄) ဥပါဒိဏ္ဍတိက္ခ အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်းဖြစ်၍) ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်းဖြစ်၏ (ကမ္မဇရုပ်)။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်၏ (ကမ္မဇရုပ်မှကြွင်းသော တိဇရုပ်များ)။



အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ် ဖြစ်လည်း ယူအပ်၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၍) ဥပါဒါန်တို့၏အာရုံ လည်း ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီဝိပါကံ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ် ဖြင့် မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုလည်းကောင်း၊ ကံကြောင့် မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြစ်လည်း မယူအပ်မူ၍ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့အာရုံပြုလည်းကောင်း၊ ကံကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍) ဥပါဒါန်တို့ ၏အာရုံလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၅) သံကိလိဋ္ဌတိကံ အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်ညစ်နွမ်းစေ တတ်သော 'ကိလေသာ' တို့သည် ပူပန်စေအပ်သည် မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း ဖြစ်ကုန်၏ (အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည် မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်မူ၍ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍) ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၆) ဝိတက္ကတိကံ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရလည်း မရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ (ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့နှင့် မယှဉ်)။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဝိတက်လည်း ရှိ၍ ဝိစာရ လည်း ရှိကုန်၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ၊ သညာ)။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါးတို့သည် ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာ ရှိကုန်၏ (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါးနှင့် ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ၊ သညာ)။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဝိတက်လည်း မရှိမူ၍ ဝိစာရ လည်း မရှိသော ခန္ဓာများ ဖြစ်ကုန်၏ (အဝိတက္က အဝိစာရစိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ၊ သညာ)။



အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာ ရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ (ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ရှိသော ဝိစာရကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝိတက် ၅၅-ပါး)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဝိတက်လည်းမရှိမူ၍ ဝိစာရလည်းမရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ (အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ပါး၌ရှိသော ဝိစာရ ၁၁-ပါး)။

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဝိတက်လည်းရှိ၍ ဝိစာရလည်းရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ဟူ၍ ၎င်း၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှသာရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း၊ ဝိတက်လည်းမရှိမူ၍ ဝိစာရလည်းမရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၅၅-ပါး)။ (ဏီ-၁၄၀၁)

(၇) ပီတိတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း (ပီတိနှင့်ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း)၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

အချို့သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ပီတိနှင့်တကွဖြစ်၍ (ပီတိနှင့်ယှဉ်၍) သုခဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်ချေ (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါးတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ)၊ (အချို့သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ပီတိနှင့်သာ တကွ ဖြစ်၍) ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ် (ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၅၁-ပါး၌ရှိသော ဝေဒနာ)။

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ပီတိနှင့်တကွဖြစ်၏ (ပီတိနှင့်ယှဉ်၏) ဟု မဆိုအပ်ချေ (ကာယဝိညာဉ် ဒွေ၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၁၁-ပါးတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ)။

အချို့သော (သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ပီတိနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ (ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၅၁-ပါးနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ၊ သင်္ခါရ)၊ အချို့သော (သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါးနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ၊ သင်္ခါရ)၊ အချို့သော (သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်၏ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ထိုစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ၊ သင်္ခါရ)။

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော (သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ပီတိနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ (ယှဉ်ကုန်၏)ဟူ၍၎င်း၊ သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍၎င်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်နှင့် ဒေါသမူစိတ်တို့၌ရှိသော သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်)။ (ဏီ-၁၄၀၄)

၁။ ဤနေရာ၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို သီးခြားထုတ်၍ဟောထားသည်။ အကြောင်းမှာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ တိက်သုံးခု အပြင် တိက်မုတ်လည်း ရနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၌ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၅၅-ခုသည် တိက်မုတ်ဖြစ်သည်။ စင်စစ်မှာ ဝိစာရ ၆၆-ခုရှိသော်လည်း ဒုတိယဈာန်၌ရှိသော ဝိစာရ ၁၁-ခုမှာ တိက်၏ တတိယပဌ၌ တရားကိုယ်အရ ကောက်နိုင်သောကြောင့်တည်း။



(ဂ) ဒဿနတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’ မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည့် ခန္ဓာလည်းမဟုတ်၊ (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးသည့် နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’ မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည့် ခန္ဓာလည်း မဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်ကုန်၏ (ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်းမဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်ကုန် (ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(ဇ) ဒဿနဟောဘုဘိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည့် ခန္ဓာလည်းမဟုတ်၊ အထက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည့် ခန္ဓာလည်း မဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်၏ (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်၏) (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် မောဟကြည်သော ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မောဟကြည်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်မူ၍ အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန် (မောဟမူဒွေဉ္စိရှိသော မောဟ၊ ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဇီ-၁၄၁၀)

(ဃ) အာဝေဂါမိတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်၏ (မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန် (ဝိပါက်၊ ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

(င) သေက္ခတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရန်) ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ (အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး) ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏ (မဂ်စိတ်လေးပါးနှင့် အောက်ဖိုလ်သုံးပါး စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကျင့်ပြီး



‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏ (အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကျင့်ဆဲ ‘သေက္ခ’ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်မူ၍ ကျင့်ပြီး ‘အသေက္ခ’ (ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ-၁၄၁၆)

(၁၂) ပရိတ္တတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် နည်းသော အာနုဘော်ရှိ၏ (နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည့် ‘ပရိတ္တ’ (ကာမ) တရားဖြစ်၏)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာနုဘော်နည်းကုန်၏ (ကာမစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မြင့်မြတ်သည်ဖြစ်ကုန်၏ (မဟဂ္ဂတစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နှိုင်းယှဉ်တတ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (မနှိုင်းယှဉ်အပ်သည့်) ‘အပ္ပမာဏ’ တရား ဖြစ်ကုန်၏ (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၁၃) ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် အာရုံပြုတတ်သော တရား မဟုတ်ချေ (အနာရမ္မဏ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပရိတ္တတရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား) ကို အာရုံပြုကုန်၏။

တိက်မုတ်။ ။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ပရိတ္တတရား (ကာမတရား) ကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း အပ္ပမာဏတရား (လောကုတ္တရာတရား) ကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ပညတ်ကို ကော်၍ အာရုံပြုသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်သော ရူပစိတ် ၁၅-ပါးနှင့် အရူပ ပထမနှင့် တတိယ-စိတ် ၆-ပါး၊ ၎င်းတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ)။ (ဏီ-၁၄၂၂)

(၁၄) ဟိနတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် အလယ်အလတ်ဘုရား ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ယုတ်ညံ့သော ‘ဟိန’ တရား ဖြစ်ကုန်၏ (အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ‘မဇ္ဈိမ’ တရားဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မြင့်မြတ်သော ‘ပဏိတ’ တရား ဖြစ်ကုန်၏ (လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၁၅) မိစ္ဆတ္တတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် မိစ္ဆတ္တနိယဘလည်း မဟုတ်မူ၍ သမ္မတ္တနိယဘလည်း မဟုတ်ချေ (အနိယဘ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တနိယဘ’ တရား ဖြစ်ကုန်၏ (နိယဘမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၏ သတ္တမဇောနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏ သတ္တမဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး



တို့သည် မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော ‘သမ္ပတ္တနိယတ’ တရားဖြစ်ကုန်၏ (မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အကျိုးပေး မမြဲကုန် (အနိယတ)။

(၁၆) မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာရုံပြုတတ်သောတရား မဟုတ် ချေ (အနာရမ္မဏ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မဂ်ကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး တို့သည် မဂ်မည်သော အကြောင်းရင်း ဟိတ် (သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် မည်သော ပညာတည်းဟူသော အမောဟဟိတ်) ရှိကုန်၏ (အမောဟကြည်သည့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး တို့သည် မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး ‘မဂ္ဂါဓိပတိ’ (ဝိမံသာဓိပတိ=အမောဟ=သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါ- ယာမ=ဝီရိယာဓိပတိ=ဝီရိယ) ရှိကုန်၏ (မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ (ဏီ-၁၄၂၉)

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို မဂ်ကိုအာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဂ်မည်သော အကြောင်းရင်း ဟိတ် ရှိကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဂ်မည်သော အကြီးအမှူး ‘မဂ္ဂါဓိပတိ’ ရှိကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (မဂ်ကိုအာရုံမပြုသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏီ-၁၄၂၉)

(၁၇) ဥပ္ပန္နတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်ကုန်၏။ အချို့ သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ်မူ၍ ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်ကုန် (နောင်အနာဂတ်ကာသ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ၊ ကမ္မဇရုပ်မှ တပါး တိဇရုပ်)။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် မချွတ်ကေန်ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်ကုန်၏ (ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ကမ္မဇရုပ်)။ (ဏီ-၁၄၃၀)

(၁၈) အတိတဘိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ တရား ဖြစ်ကုန်၏။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ တရား ဖြစ်ကုန်၏။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စုပ္ပန်’ တရား ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၉) အတိတာရမ္မဏတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာရုံပြုတတ်သော တရား မဟုတ်ချေ (အနာရမ္မဏ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စုပ္ပန်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူ၍၎င်း မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္တံ့) သော ‘အနာဂတ်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူ၍၎င်း ဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စုပ္ပန်’ တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ပညတ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောတရားများ)။ (ဏီ-၁၄၃၄)



(၂၀) အဇ္ဈတ္တတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အတွင်း အပ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

(၂၁) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် မောရုံပြုဘက်သော တရား မဟုတ်ချေ (အနာရမ္မဏ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံ ပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံ ပြုကုန်၏။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အတွင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။

တိက်မုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူ၍၎င်း အတွင်း အပ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (နတ္ထိဘော ပညတ်ကို အာရုံပြုသော အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ် ၃-ပါး)။ (ဏီ-၁၄၃၇)

(၂၂) သနိဒဿနတိက် အဖြေဝိသဇ္ဇနာ။ ။နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မြင်အပ်သော သဘော လည်း မရှိမူ၍ ထိပါးတတ်သော သဘောလည်း မရှိကုန် (အနိဒဿန အပ္ပဋိသ)။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် မြင်အပ်သော သဘောရှိ၍ ထိပါးတတ်သော သဘောလည်း ရှိ၏ (ရူပါရုံ)။ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် မြင်အပ်သောသဘော မရှိမူ၍ ထိပါးတတ်သော သဘောသာ ရှိ၏ (ရူပါရုံမှ တပါးသော ဩဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၁-ပါး)။ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် မြင်အပ်သော သဘောလည်း မရှိမူ၍ ထိပါးတတ်သော သဘောလည်း မရှိချေ (သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး)။

(ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက် ၂၂-ခုတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကိုပြသော ‘ပဉ္စာပုစ္ဆက’ နည်း ပြီး၏)။

### ၂-ဒုကဝိသဇ္ဇနာ

(ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဒုက ၁၀၀-တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကို ပြခြင်း)

(၁-ဟေတုဂေါစ္ဆကဒုက ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)

(၁) •ဟေတုဒုက ၁၅၃။ (ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဟိတ် မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်မည်၏ (ဟိတ်၆-ပါး)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်မမည်။



(၂) သဟေတုကဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်ရှိသောတရား (ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သောတရား) မဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဟိတ်ရှိသောတရား (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သောတရား) ဖြစ်ကုန်၏ (မောဟမူဒွေဉ္စရှိသော မောဟကြည်သည့်သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဟိတ်မရှိကုန် (မောဟမူဒွေဉ္စရှိသောမောဟ၊ အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၃) ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်နှင့် မယှဉ်။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဟိတ်နှင့် မယှဉ်ကုန်။

(၄) ဟေတု သဟေတုကဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဟိတ်လည်း မည်၍ ဟိတ်လည်း ရှိ၏ ဟူ၍၎င်း ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဟိတ်လည်း မည်၍ ဟိတ်လည်း ရှိကုန်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်လည်းမမည်ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်လည်း မည်၍ ဟိတ်လည်း ရှိ၏ (မောဟမူဒွေဉ္စရှိသော မောဟကြည်သည့် ဟိတ် ၆-ပါး)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်ချေ (သဟိတ်စိတ်၌ရှိသည့် ဟိတ် ၆-ပါးကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဟိတ်လည်း မည်၍ ဟိတ်လည်း ရှိ၏ဟူ၍၎င်း ဟိတ်သာရှိ၍ ဟိတ်မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (မောဟမူဒွေဉ္စရှိသော မောဟ၊ အဟိတ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာများ)။ (ဇီ-၁၄၄၇)

(၅) ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်နှင့်လည်းယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဟိတ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်ကုန်။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန် (အဟိတ်စိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်)။



အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ (မောဟမုဒ္ဒေဉ္စိ ရှိသော မောဟကြည်သည့် ဟိတ် ၆-ပါး)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်ချေ (သဟိတ်စိတ်တို့၌ ရှိသော ဟိတ် ၆-ပါး ကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက်မုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဟိတ်လည်းမည်၍ ဟိတ်နှင့်လည်းယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း၊ ဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ ဟိတ်မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (မောဟမုဒ္ဒေဉ္စိရှိသော မောဟ၊ အဟိတ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၄၅၀)

(၆) နဟေတု သဟေတုကဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိချေ။

အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာ ရှိကုန်၏။ အချို့သော (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိ၏ (သဟိတ်စိတ်၌ရှိသော ဟိတ် ၆-ပါးကြည်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိချေ (အဟိတ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက်မုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဟိတ်မမည်မူ၍ ဟိတ်သာရှိ၏ဟူ၍၎င်း ဟိတ်လည်း မမည်မူ၍ ဟိတ်လည်း မရှိဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ဟိတ် ၆-ပါး)။ (ဏီ-၁၄၅၂)  
(ဟေတုဂေါစ္ဆကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

(၂-ဓမ္မေရဒုက် ၇-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)

(၇) သပ္ပဒ္ဓယဒုက်။ ။ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ) အကြောင်းတရား တို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရား လေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏)။

(၈) သင်္ခတဒုက်။ ။ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ) အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်း၍ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ‘သင်္ခတ’တရား ဖြစ်ကုန်၏ (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရား လေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏)။

(၉) သနိဒဿနဒုက်။ ။နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မြင်အပ်သောသဘော မရှိကုန် (နာမ်ခန္ဓာ တို့ကို မမြင်အပ်ချေ)။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် မြင်အပ်သောသဘောရှိ၏ (မြင်အပ်၏) (ရူပါရုံ)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် မြင်အပ်သောသဘော မရှိချေ (မမြင်အပ်ချေ) (ကြွင်းသောပေ်များ)။

(၁၀) သပ္ပဋိသဒုက်။ ။နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ထိပါးတတ်သော သဘော မရှိကုန် (သပ္ပဋိသ)။



အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် ထိပါးတတ်သောသဘော ရှိ၏။ (သြဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၂-ပါး)။ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် ထိပါးတတ်သောသဘော မရှိချေ (သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး)။

(၁၁) ရူပီဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖောက်ပြန်တတ်သောသဘော ရှိ၏။

နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (ရူပက္ခန္ဓာ ဖောက်ပြန်သကဲ့သို့) ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘော မရှိကုန်။

(၁၂) လောကီယဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် လောက၌ အကျုံးဝင်၏ (လောကီတရားဖြစ်၏)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် လောက၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏ (လောကီ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် လောကမှ ထွက်မြောက်သောတရား ဖြစ်ကုန်၏ (လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၁၃) ကေနစိဝိညေယျဒုက်။ ။ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် တစုံတခုသောစိတ်သည် သိအပ်သောတရား ဖြစ်ကုန်၏။ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် တစုံတခုသောစိတ်သည် သိအပ်သောတရား မဟုတ်ကုန်။

(စူဠန္တရဒုက် ၇-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

( ၃-အာသဝဂေါစ္စကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ )

(၁၄) အာသဝဒုက်။ ။(ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌) ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မှိုက်မဲစေတတ်သော ‘အာသဝ’ မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝ မည်၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝ မမည်ချေ။

(၁၅) သာသဝဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာသဝ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝ၏ အာရုံ မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၁၆) အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာသဝနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝနှင့် (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့နှင့်) ယှဉ်ကုန်၏ (ဒေါသမူဒွေနှင့် မောဟမူဒွေတို့၌ရှိသော မောဟကြည်သည့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝနှင့် မယှဉ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ၊ ဒေါသမူဒွေနှင့် မောဟမူဒွေတို့၌ရှိသော မောဟ)။



(၁၇) အာသဝ သာသဝဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝ၏အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟူ၍ မဆိုအပ်ချေ။

ရူပက္ခန္ဓာသည် အာသဝ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံသာဖြစ်၍ အာသဝမမည်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် အာသဝ၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏) အာရုံသာဖြစ်၍ အာသဝမမည်ကုန် (လောကီစိတ်, ၎င်းနှင့်ယှဉ်ဘက် ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို အာသဝ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ အာသဝမမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်, ၎င်းနှင့်ယှဉ်ဘက် ဝေဒနာ, သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ အာသဝ မမည်ချေ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟကြည်သော လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း အာသဝ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ အာသဝ မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဇီ-၁၄၇၂)

(၁၈) အာသဝ အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝနှင့် လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း အာသဝနှင့်သာ ယှဉ်၍ အာသဝ မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် အာသဝနှင့်သာ ယှဉ်၍ အာသဝ မမည်ကုန် (အကုသိုလ်စိတ်, ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို အာသဝနှင့်သာ ယှဉ်၍ အာသဝ မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝလည်းမည်၍ အာသဝနှင့်လည်း ယှဉ်၏ (ဘေသမ္ပဒေနှင့် မောဟမ္ပဒေတို့၌ရှိသော မောဟကြည်သည့် လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အာသဝနှင့်သာ ယှဉ်၍ အာသဝ မမည်ချေ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟကြည်သည့် ကုသိုလ်စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အကေသိက်များ)။



ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အာသဝလည်း မည်၍ အာသဝနှင့်လည်း ယှဉ်၏  
ဟူ၍၎င်း အာသဝနှင့်သာယှဉ်၍ အာသဝမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (အာသဝနှင့်  
မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ=ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဒေါသမူဒွေနှင့်  
မောဟမူဒွေတို့၌ရှိသော မောဟ)။ (ဏီ-၁၄၇၀, ၁၄၇၄)

(၁၉) အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏  
အာရုံသာဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝနှင့်မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏  
(လောကီကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဒေါသမူနှင့် မောဟမူစိတ်တို့၌ရှိသော မောဟ)၊ အချို့  
သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်  
ကုန် (လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို အာသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏ အာရုံသာ  
ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း အာသဝနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ အာသဝ၏အာရုံလည်း မဟုတ်  
ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ဒေါသမူနှင့် မောဟမူစိတ်တို့၌ရှိသည့် မောဟကြည်သော အကုသိုလ်  
စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏီ-၁၄၇၆)

(အာသဝဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

(၄-သညောဇနဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)

(၂၀) သံယောဇနဒုက္ခ။ ။(ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (သတ္တဝါ  
တို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော ‘သံယောဇဉ်’ မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်မည်၏။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်  
မမည်ချေ။

(၂၁) သံယောဇနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်  
နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်  
(လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

(၂၂) သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသည့်  
မောဟကြည်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည်  
သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်ကုန် (ကြွင်းသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏီ-၁၄၈၁, ၁၄၈၂)

(၂၃) သံယောဇန သံယောဇနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်၏  
အာရုံလည်းဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ချေ။ (ရူပက္ခန္ဓာသည်)  
သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ သံယောဇဉ်မမည်ချေ။



(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ကုန် (လောကီစိတ်နှင့် ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ ခန္ဓာသုံးပါး)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ (သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ချေ (သံယောဇဉ် ၁၀-ပါးကြည့်သော လောကီသင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟူ၍ ၎င်း သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ဟူ၍ ၎င်း မဆိုအပ်ချေ (လောကုတ္တရာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၄၈၄)

(၂၄) သံယောဇန သံယောဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍ ၎င်း သံယောဇဉ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ဟူ၍ ၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ကုန် (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို သံယောဇဉ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသည့် ဝေဒနာ, သညာ ဝိညာဉ်)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်လည်း မည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ (သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ချေ (သံယောဇဉ် တရားကိုယ် ကြည့်သည့် အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ စေတသိက်များ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို သံယောဇဉ်လည်းမည်၍ သံယောဇဉ်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍ ၎င်း သံယောဇဉ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ သံယောဇဉ် မမည်ဟူ၍ ၎င်း မဆိုအပ်ချေ



(သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသော မောဟ,ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၄၈၆)

(၂၅) သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ သံယောဇနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်နှင့် မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏ အာရုံ လည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို သံယောဇဉ်နှင့်မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံ သာဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း သံယောဇဉ်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ သံယောဇဉ်၏အာရုံလည်း မဟုတ်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (သံယောဇဉ်နှင့်ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး=ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ ရှိသော မောဟကြည်သည့် အကုသိုလ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏီ-၁၄၈၁, ၁၄၈၈)

(သညောဇနဂေါဗ္ဗကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

(၅-ဂန္ထဂေါဗ္ဗကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ)

(၂၆) ဂန္ထဒုက္ခ။ ။(ရုပ်,ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ် ဆင်းရဲ၌) ဆက်စပ်ထိုးဖွဲ့တတ်သော ‘ဂန္ထ’ မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဂန္ထမည်၏ (လောဘ,ဒေါသ,ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သည် ဂန္ထမမည်ချေ။

(၂၇) ဂန္ထနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဂန္ထ၏ (လောဘ,ဒေါသ,ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဂန္ထ၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏ (လောကီ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ဂန္ထ၏အာရုံမဖြစ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

(၂၈) ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဂန္ထနှင့် (လောဘ,ဒေါသ,ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဂန္ထနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘနှင့် ဒေါသမူဒွေ၌ရှိသည့် ဒေါသကြည်သော လောဘမူ, ဒေါသမူ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဂန္ထနှင့်မယှဉ်ကုန် (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော လောဘ, ဒေါသမူဒွေ၌ရှိသော ဒေါသ, မောဟမူဒွေ, ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး)။ (ဏီ-၁၄၉၃, ၁၄၉၄)

(၂၉) ဂန္ထ ဂန္ထနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဂန္ထလည်းမည်၍ ဂန္ထ၏အာရုံလည်းဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်၊ ရူပက္ခန္ဓာသည် ဂန္ထ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ဂန္ထမမည်ချေ။



(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓ၏အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဂန္ဓ၏(လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၍ ဂန္ဓမမည်ကုန် (လောကီစိတ်နှင့် ၎င်းတို့ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဂန္ဓ၏(လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံသာဖြစ်၍ ဂန္ဓမမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ၎င်းတို့ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ (လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဂန္ဓ၏အာရုံသာဖြစ်၍ ဂန္ဓမမည်ချေ (ဂန္ဓတရားကိုယ်ကြည် သည့် လောကီစိတ်တို့ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း ဂန္ဓ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဂန္ဓမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (လောကုတ္တရာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၄၉၆)

(၃၀) ဂန္ဓ ဂန္ဓသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓနှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ဂန္ဓနှင့်သာ ယှဉ်၍ ဂန္ဓမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓနှင့်လည်း ယှဉ်ကုန်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဂန္ဓနှင့်(လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) သာ ယှဉ်၍ ဂန္ဓမမည်ကုန် (လောဘမူ, ဒေါသမူ စိတ်နှင့် ၎င်းတို့ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဂန္ဓနှင့်သာ ယှဉ်၍ ဂန္ဓ မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောဘမူ ဒေါသမူစိတ်တို့ကြည်သည့် ကြွင်းသော စိတ် တို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓနှင့်လည်း ယှဉ်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဂန္ဓနှင့်သာ ယှဉ်၍ ဂန္ဓမမည်ချေ (ဂန္ဓတရားကိုယ်ကြည်သည့် လောဘမူ, ဒေါသမူစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဂန္ဓလည်းမည်၍ ဂန္ဓနှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ဂန္ဓနှင့် သာယှဉ်၍ ဂန္ဓမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ဂန္ဓနှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = ဒိဋ္ဌိဂတဝိပလ္လိကစိတ် ၄-ခု၌ရှိသော လောဘ, ဒေါသမူဒွေ၌ရှိသော ဒေါသ, လောဘမူဒေါသမူ စိတ်တို့ကြည်သည့် ကြွင်းသော စိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၄၉၈)



(၃၁) ဂန္ဓဝိပ္ပယုတ္တ ဂန္ဓနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဂန္ဓနှင့်မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏ အာရုံသာဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ဂန္ဓနှင့် (လောဘ၊ဒေါသ၊ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော လောဘ၊ ဒေါသမူဒွေး၌ရှိသော ဒေါသ၊ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ ကြည်သော လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဂန္ဓနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏အာရုံလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

ဒုက္ခပုဒ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ဂန္ဓနှင့် (လောဘ၊ဒေါသ၊ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍၎င်း၊ ဂန္ဓနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဂန္ဓ၏အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသောလောဘနှင့် ဒေါသမူဒွေး၌ ရှိသောဒေါသကြည်သည့် လောဘမူ၊ဒေါသမူ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး=ဂန္ဓနှင့်ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး)။ (ဏိ-၁၅၀၀)

(ဂန္ဓဂေါစ္စကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

( ၆-ဩသဂေါစ္စကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ )

( ၃၂ )-( ၃၃ )။ (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) နစ်မြုပ်စေတတ်သော 'ဩသ' မမည်ကုန်။ ပ။

( ၇-ယောဂေါစ္စကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ )

( ၃၈ )-( ၄၃ )။ (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌) ယှဉ်စေတတ်သော 'ယောဂ' မမည်ကုန်။ ပ။

( ၈-နိဝရဏဂေါစ္စက ဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ )

နိဝရဏဒုက္ခ။ ။(ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဉ် ခန္ဓာလေးပါးတို့သည်) (ဈာန်၊မဂ်၊ဖိုလ် အားတို့ကို) ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သော 'နိဝရဏ' မမည်ကုန်။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာသည် နိဝရဏမည်၏ (လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ထိန်၊ မိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နိဝရဏ မမည်ချေ (ကြွင်းသင်္ခါရက္ခန္ဓာများ)။

(၄၅) နိဝရဏိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် နိဝရဏ၏ အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နိဝရဏ၏ အာရုံ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နိဝရဏ၏ အာရုံ မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

၁-၂။ ဩသဂေါစ္စကနှင့်ယောဂဂေါစ္စက ဒုက္ခတို့သည် အာသဝဂေါစ္စက ဒုက္ခနှင့် အလုံးစုံတူသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဂေါစ္စကတို့၏ အပွင့်အကျပ်ကိုပေယျာလချန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အာသဝဂေါစ္စကကဲ့သို့ အကျယ်ချဲ့၍ သိပါလေ။



(၄၆) နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏနှင့် မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နီဝရဏနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (အကုသိုလ်စိတ္တပုဂ္ဂိုလ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နီဝရဏနှင့် မယှဉ်ကုန်။

(၄၇) နီဝရဏ နီဝရဏိယဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ချေ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ နီဝရဏမမည်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏ၏အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် နီဝရဏ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ နီဝရဏမမည်ကုန် (လောကီစိတ်တို့နှင့် ၎င်းတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို နီဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ နီဝရဏမမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (နီဝရဏ၏ အာရုံ မဟုတ်သော လောကုတ္တရာ စိတ်နှင့် ၎င်းတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ (နီဝရဏ တရားကိုယ် ရှစ်ပါး = လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, ထိန, မိဒ္ဓ, ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ နီဝရဏမမည်ချေ (နီဝရဏ တရားကိုယ်ကြည့်သော လောကီ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း နီဝရဏ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ နီဝရဏမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏီ-၁၅၁၀)

(၄၈) နီဝရဏ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း နီဝရဏနှင့်သာ ယှဉ်၍ နီဝရဏမမည် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် နီဝရဏနှင့်သာ ယှဉ်၍ နီဝရဏ မမည်ကုန် (အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ၎င်းတို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။ အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို နီဝရဏနှင့်သာ ယှဉ်၍ နီဝရဏမမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။



အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏနှင့်လည်း ယှဉ်၏ (နီဝရဏတရားကိုယ် ဂ-ပါး)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏနှင့်သာ ယှဉ်၍ နီဝရဏမမည်ချေ (နီဝရဏတရားကိုယ် ဂ-ပါး ကြည်သော အကုသိုလ်စိတ်၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက်မုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို နီဝရဏလည်းမည်၍ နီဝရဏနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း နီဝရဏနှင့်သာ ယှဉ်၍ နီဝရဏမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (နီဝရဏနှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ-၁၅၁၂)

(၄၉) နီဝရဏဝိပ္ပယုတ္တ နီဝရဏိယဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် နီဝရဏနှင့် မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နီဝရဏနှင့် မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် နီဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏ အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

ဒုက်မုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို နီဝရဏနှင့် မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း နီဝရဏနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ နီဝရဏ၏ အာရုံလည်း မဖြစ်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် = နီဝရဏနှင့် ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏိ-၁၅၁၄)  
(နီဝရဏဂေါစ္ဆကဒုက် ၆-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

( ၉-ပရာမာသဂေါစ္ဆကဒုက် ၅-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ )

(၅၀) ပရာမာသဒုက်။ ။(ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မှားသော အားဖြင့် သုံးသပ်မှု 'ပရာမာသ' (ဒိဋ္ဌိ) မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသမည်၏ (ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသ မမည်ချေ။

(၅၁) ပရာမဋ္ဌဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသ၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပရာမာသ၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပရာမာသ၏ အာရုံ မဖြစ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

(၅၂) ပရာမာသသမ္ပယုတ္တဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်ချေ။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) ယှဉ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)၊ အချို့သော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်ကုန်။



အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသနှင့်(ဒိဋ္ဌိနှင့်)ယှဉ်၏ (ဒိဋ္ဌိကြည်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသနှင့် မယှဉ်ချေ။ (ဏိ-၁၅၁၉, ၁၅၂၀)

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ပရာမာသနှင့် ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း ပရာမာသနှင့် မယှဉ် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ဒိဋ္ဌိ)။ (ဏိ-၁၅၂၀)

(၅၃) ပရာမာသ ပရာမဋ္ဌဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ပရာမာသလည်းမည်၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ချေ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသ၏ (ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံသာဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ပရာမာသလည်း မည်၍ ပရာမာသ၏အာရုံ လည်း ဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်ကုန် (လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ပရာမာသ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်, ၎င်းနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ, သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသလည်း မည်၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ (ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်ချေ (ဒိဋ္ဌိကြည်သော လောကီသင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ပရာမာသလည်း မည်၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း ပရာမာသ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ပရာမာသ မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ် ချေ (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ-၁၅၂၂)

(၅၄) ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တ ပရာမဋ္ဌဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ပရာမာသနှင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့်) မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏(ဒိဋ္ဌိ၏) အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပရာမာသနှင့်(ဒိဋ္ဌိနှင့်)မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏(ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု, ဒေါသမူဒွေ, မောဟမူဒွေ, လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပရာမာသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ပရာမာသနှင့် မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံ သာဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း ပရာမာသနှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ပရာမာသ၏ အာရုံလည်း မဖြစ် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ဒိဋ္ဌိ, ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။ (ဏိ- ၁၅၂၄)

(ပရာမာသဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၅-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။



(၁၀-မဟန္တရဒုက် ၁၄-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ)

(၅၅) သာရမ္မဏဒုက်။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အာရုံပြုတတ်သော သဘောမရှိ (အာရုံမပြုတတ်ချေ) (အနာရမ္မဏ)၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အာရုံပြုတတ်ကုန်၏ (သာရမ္မဏ)။

(၅၆) စိတ္တဒုက်။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် စိတ်မည်၏၊ (ကြွင်းသော) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် စိတ် မမည်ကုန်။

(၅၇) စေတသိကဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စေတသိက် မည် ကုန်၏၊ (ရုပ်, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် စေတသိက် မမည်ကုန်။

(၅၈) စိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်နှင့်မယှဉ်ချေ။

ဒုက်မုတ်။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို စိတ်နှင့်ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း၊ စိတ်နှင့်မယှဉ်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။ (ဏိ- ၁၅၃၂)

(၅၉) စိတ္တသံသဋ္ဌဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်ရောနှော (ယှဉ်တွဲ) ကုန်၏၊ ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်နှင့်မရောနှော (မယှဉ်)။

ဒုက်မုတ်။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို စိတ်နှင့် ရောနှော၏ဟူ၍၎င်း၊ စိတ်နှင့် မရောနှောဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။ (ဏိ- ၁၅၃၄)

(၆၀) စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် စိတ်ကြောင့် မဖြစ်။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏ (စိတ္တဇရုပ်)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်ကြောင့်မဖြစ် (စိတ္တဇရုပ်မှ တပါးသော တိဇရုပ်)။

(၆၁) စိတ္တသဟဘုဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ (စိတ်နှင့် အတူဖြစ် အတူပျက်ဖြစ်ကုန်၏)၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ- သည် စိတ်နှင့်တကွမဖြစ် (ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက်ဟု မဆိုအပ်ချေ)။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏ (စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက်ဖြစ်၏) (ဝိညတ်ဒွေ)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်နှင့်တကွမဖြစ် (စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက်မဟုတ် ချေ) (ဝိညတ်ဒွေကြည်သည့် ကြွင်းသောရုပ် ၂၆-ပါး)။

(၆၂) စိတ္တာနုပရိဝတ္တိဒုက်။ ။(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကုန်၏ (စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက် ဖြစ် ကုန်၏)၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ မဖြစ်။



အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်၏ (စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက်ဖြစ်၏) (ဝိညာတ်ဒွေ)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ မဖြစ် (စိတ်နှင့်အတူဖြစ် အတူပျက် မဟုတ်ချေ)။

(၆၃) စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနဒုတိယ။ ။ (ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း ရောနှော၍ (ယှဉ်၍) စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ (ရုပ်, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း မရောနှောမူ၍ စိတ်ကြောင့်လည်း မဖြစ်ကုန်။

(၆၄) စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနသဟဘုဒုတိယ။ ။ (ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း ရောနှော၍ (ယှဉ်၍) စိတ်ကြောင့်လည်းဖြစ်၍ စိတ်နှင့်လည်းတကွ (စိတ်နှင့်လည်း အတူဖြစ် အတူပျက်) ဖြစ်ကုန်၏။

(ရုပ်, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း မရောနှောမူ၍ (မယှဉ်မူ၍) စိတ်ကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍ စိတ်နှင့်လည်းတကွ မဖြစ်ကုန်။

(၆၅) စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိဒုတိယ။ ။ (ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း ရောနှော၍ (ယှဉ်၍) စိတ်ကြောင့်လည်းဖြစ်၍ စိတ်သို့လည်း အစဉ်လိုက်၍ (စိတ်နှင့် အတူဖြစ် အတူပျက်) ဖြစ်ကုန်၏။

(ရုပ်, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် စိတ်နှင့်လည်း မရောနှောမူ၍ စိတ်ကြောင့်လည်း မဖြစ်မူ၍ စိတ်သို့လည်း အစဉ်လိုက်၍ မဖြစ်ကုန်။

(၆၆) အဇ္ဈတ္တိကဒုတိယ။ ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်၏။

(ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် အတွင်း ‘အဇ္ဈတ္တ’ သန္တာန်၌ ဖြစ်၏ (ပဿဒရုပ် ၅-ပါး)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် အပ ‘ဗဟိဒ္ဓ’ သန္တာန်၌ဖြစ်၏ (ကြွင်းသောရုပ်များ)။ (ဏီ-၁၅၄၇-၁၅၄၈)

(၆၇) ဥပါဒါဒုတိယ။ ။ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် (မဟာဘုတ်လေးပါးကို) မှီ၍ မဖြစ်ကုန်။

အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် (မဟာဘုတ်လေးပါးကို) မှီ၍ ဖြစ်၏ (ဥပါဒါရုပ်များ)၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာသည် (ဥပါဒါရုပ်တို့ မှီသကဲ့သို့) မှီ၍မဖြစ် (မဟာဘုတ်လေးပါး)။

(၆၈) ဥပါဒိဏ္ဏဒုတိယ။ ။ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်၏ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုအပ်သည့်ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်၏) (လောကီ ဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ကမ္မဇရုပ်)၊ အချို့သော ခန္ဓာငါးပါးတို့

၁။ အာယတန ၁၂-ပါးကို အတွင်း(အိမ်သည်) အာယတန ၆-ပါး, အပြင် (ဧည့်သည်) အာယတန ၆-ပါး အားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဟောသားခြင်း ဖြစ်သည်။



သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန် (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့အာရုံ ပြုအပ်သည့် ကံကြောင့် မဖြစ်ကုန်) (ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်မှ တပါးသော တိဇရုပ်များ)။

(မဟန္တရဒုက္ခ ၁၄-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

( ၁၁-ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ )

(၆၉) ဥပါဒါနဒုက္ခ။ ။(ရုပ်,ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပြင်းစွာစွဲလမ်း တတ်သောသဘော ‘ဥပါဒါန်’ မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်မည်၏ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်မမည်ချေ။

(၇၀) ဥပါဒါနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်၏ (လောဘ,ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်၏ (လောဘ,ဒိဋ္ဌိတို့၏) အာရုံဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဖြစ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၇၁) ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်နှင့် (လောဘ,ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်) မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘကြည်သည့် လောဘမူ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်ကုန် (ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်များနှင့် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော လောဘ)။ (ဏီ-၁၅၅၇,၁၅၅၈)

(၇၂) ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ ဟု မဆိုအပ်ချေ၊ ရူပက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ဥပါဒါန် မမည်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ကုန် (လောကီ စိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော(ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဥပါဒါန်၏အာရုံသာ ဖြစ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်, ၎င်းနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ, သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်လည်းမည်၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ (လောဘ ဒိဋ္ဌိ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ချေ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိကြည်သော လောကီသင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။



ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း ဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ဥပါဒါန်မမည် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (လောကုတ္တရာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ-၁၅၆၀)

(၇၃) ဥပါဒါန ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ဥပါဒါန်လည်းမည်၍ ဥပါဒါန်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ဥပါဒါန်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဥပါဒါန် မမည် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်)ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်နှင့်သာ ယှဉ်၍ (လောဘ, ဒိဋ္ဌိနှင့်သာ) ယှဉ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ကုန် (လောဘမူစိတ်, ၎င်းနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ဥပါဒါန်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (ဥပါဒါန်နှင့်မယှဉ်သော ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်= ဒေါသမူ, မောဟမူ, ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်လည်းမည်၍ ဥပါဒါန်နှင့်လည်း ယှဉ်၏(ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်နှင့်သာ ယှဉ်၍ ဥပါဒါန်မမည်ချေ(လောဘ,ဒိဋ္ဌိကြည်သည့် လောဘမူစိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဥပါဒါန်လည်း မည်၍ ဥပါဒါန်နှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ဥပါဒါန်နှင့်သာယှဉ်၍ ဥပါဒါန်လည်း မမည် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ-၁၅၅၈,၁၅၆၂)

(၇၄) ဥပါဒါနဝိပ္ပယုတ္တ ဥပါဒါနိယဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (ဒေါသမူဒွေ, မောဟမူဒွေ, လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဥပါဒါန်နှင့် လည်း မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း မဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တရာနာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ဥပါဒါန်နှင့် မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံသာ ဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း ဥပါဒါန်နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ဥပါဒါန်၏အာရုံလည်း မဖြစ်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (ဥပါဒါန်နှင့်ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး=ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘကြည်သည့် လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ (ဏိ-၁၅၆၄)

(ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၆-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။



( ၁၂-ကိလေသဂေါစ္ဆကဒုက္ခံ ဂ-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ )

(၇၅) ကိလေသဒုက္ခံ။ ။(ရုပ်,ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ညစ်နွမ်းစေတတ်သော 'ကိလေသာ' မမည်ကုန်။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာမည်၏ (လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ထိန, ဥဒ္ဓစ္စ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာ မမည်ချေ (ကြွင်းသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

(၇၆) သံကိလေသိကဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏ (လောကီနာမ်ခန္ဓာ လေးပါး)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန် (လောကုတ္တ ရာနာမ်ခန္ဓာလေးပါး)။

(၇၇) သံကိလိဋ္ဌဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာတို့သည် မပူပန်စေအပ်သော တရားဖြစ်၏ (ကိလေသာနှင့် မယှဉ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်ကုန်၏ (ကိလေသာ တို့နှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာ တို့သည် ပူပန်စေအပ်သော သဘောမရှိကုန် (ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်ကုန်) (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၇၈) ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာနှင့် မယှဉ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏ (အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာနှင့် မယှဉ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၇၉) ကိလေသ သံကိလေသိကဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ဟု မဆိုအပ်ချေ၊ ရူပက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ကိလေသာ မမည်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာ၏ အာရုံ လည်းဖြစ်၏ ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ကိလေသာ မမည်ကုန် (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်, ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ကိလေသာ မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ်၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်)။



အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏ (ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါး)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာ၏ အာရုံသာဖြစ်၍ ကိလေသာမမည်ချေ (ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါးကြည့်သော လောကီစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာ၏ အာရုံလည်း ဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း ကိလေသာ၏ အာရုံသာ ဖြစ်၍ ကိလေသာမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (လောကုတ္တရာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ-၁၅၇၄)

(၈၀) ကိလေသ သံကိလိဋ္ဌဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်၏ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၏) ဟူ၍၎င်း ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာ ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာ မမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်၏ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၏)ဟု မဆိုအပ်ကုန်။

အချို့သော(ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်)ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာမမည်ကုန် (အကုသိုလ်စိတ်, ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ,သညာ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာဖြစ်၍(ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာမမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (ကုသိုလ်,ဝိပါက်,ကြိယာစိတ်နှင့် ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ,သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်လည်း ပူပန်စေအပ်၏ (ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၏) (ကိလေသာတရားကိုယ်များ)၊ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာ ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာမမည်ချေ (ကိလေသာတရားကိုယ်ကြည့်သည့် အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်၏(ကိလေသာတို့နှင့်လည်း ယှဉ်၏) ဟူ၍၎င်း ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်သာဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့နှင့်သာ ယှဉ်၍) ကိလေသာမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်,ကြိယာစိတ်တို့၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။ (ဏိ - ၁၅၇၆)

(၈၁) ကိလေသ ကိလေသသမ္ပယုတ္တဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟူ၍၎င်း ကိလေသာနှင့်သာ ယှဉ်၍ ကိလေသာမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ။

(ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာနှင့်လည်း ယှဉ်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။



အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ကိလေသာနှင့်သာ ယှဉ်၍ ကိလေသာမမည်ကုန် (အကုသိုလ်စိတ်, ၎င်း၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော (ဝေဒနာ, သညာ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့ကို ကိလေသာနှင့်သာ ယှဉ်၍ ကိလေသာ မမည်ဟု မဆိုအပ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်, ၎င်းတို့၌ရှိသော ဝေဒနာ, သညာ)။

အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာလည်း မည်၍ ကိလေသာနှင့်လည်း ယှဉ်၏ (ကိလေသာ တရားကိုယ် ၁၀-ပါး)။ အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာနှင့်သာ ယှဉ်၍ ကိလေသာ မမည်ချေ (ကိလေသာ ၁၀-ပါးကြည်သော အကုသိုလ်စိတ်၌ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ကိလေသာလည်းမည်၍ ကိလေသာနှင့်လည်း ယှဉ်၏ ဟူ၍၎င်း ကိလေသာနှင့်သာ ယှဉ်၍ ကိလေသာမမည်ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ချေ (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌ ရှိသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာများ)။ (ဏီ-၁၅၇၈)

(၈၂) ကိလေသဝိပုယုတ္တ သံကိလေသိကဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ကိလေသာနှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာ၏အာရုံသာ ဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာ ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာတို့၏အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန် (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။

ဒုက္ခမုတ်။ ။အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာတို့၏ အာရုံသာဖြစ်၏ ဟူ၍၎င်း ကိလေသာတို့နှင့်လည်း မယှဉ်မူ၍ ကိလေသာတို့၏ အာရုံလည်း မဖြစ် ဟူ၍၎င်း မဆိုအပ်ကုန် (အကုသိုလ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး = အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ-၁၅၈၀)

(ကိလေသဂေါစ္ဆကဒုက္ခ ၈-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

( ၁၃-ပိဋိဒုက္ခ ၁၈-ခု အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ )

(၈၃) ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သဖြင့် 'ဒဿန' မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်ကုန်။

(၈၄) အာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခ။ ။ရူပက္ခန္ဓာကို (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် 'အာဝနာ'မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်ချေ။



အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်ကုန်၏ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကြည်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် မပယ်အပ်ကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၈၅) ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် (နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာမြင်သဖြင့် ‘ဒဿန’မည်သော) သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်၏ (ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, မောဟကြည်သည့် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိကုန် (ဟိတ်နှင့် မယှဉ်ကုန်) (ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသော မောဟ၊ ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်)။

(၈၆) ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် (သောတာပတ္တိမဂ် မြင်ပြီးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို တဖန်ထပ်၍ မြင်သဖြင့် ‘ဘာဝနာ’မည်သော) အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်၏ (ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မောဟကြည်သည့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အထက်မဂ်သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်မရှိကုန် (ကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ရှိသောမောဟ)။

(၈၇) သဝိတက္ကဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ဝိတက်ရှိသော (ဝိတက်နှင့် ယှဉ်သော) တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝိတက်ရှိကုန်၏ (ဝိတက်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး, ၎င်းနှင့်ယှဉ်ဘက် ဝိတက်ကြည်သော စေတသိက်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝိတက်မရှိကုန် (ဝိတက်နှင့် မယှဉ်ကုန်) (အဝိတက္ကစိတ် ၆၆-ပါးနှင့် ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များ၊ သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ပါး၌ရှိသော ဝိတက် ၅၅-ပါး)။

(၈၈) သဝိစာရဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ဝိစာရရှိသော (ဝိစာရနှင့် ယှဉ်သော) တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝိစာရရှိကုန်၏ (ဝိစာရနှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (သဝိစာရစိတ် ၆၆-ပါး, ၎င်းနှင့်ယှဉ်ဘက် ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝိစာရမရှိကုန် (ဝိစာရနှင့် မယှဉ်ကုန်) (အဝိစာရစိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များ၊ သဝိစာရစိတ် ၆၆-ပါး၌ရှိသော ဝိစာရ ၆၆-ပါး)။

(၈၉) သပ္ပိတိကဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ပီတိရှိသော (ပီတိနှင့် ယှဉ်သော) တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပီတိရှိကုန်၏ (ပီတိနှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး, ၎င်းနှင့်ယှဉ်ဘက် ပီတိကြည်သော စေတသိက်များ)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့



သည် ပီတိမရှိကုန် (ပီတိနှင့် မယှဉ်ကုန်) (အပ္ပိတိကစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် သပ္ပိတိကစိတ် ၅၁-ပါး၌ရှိသော ပီတိ ၅၁-ပါး)။

(၉၀) ပီတိသဟဂတဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ပီတိနှင့်တကွမဖြစ် (ပီတိနှင့်မယှဉ်)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပီတိနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၏ (ပီတိနှင့်ယှဉ်ကုန်၏)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ပီတိနှင့်တကွ မဖြစ်ကုန် (ပီတိနှင့်မယှဉ်ကုန်)။

(၉၁) သုခသဟဂတဒုက္ခံ။ ။ (ရူပ,ဝေဒနာ) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်ကုန် (သုခဝေဒနာနှင့်မယှဉ်)။

အချို့သော (သညာ,သင်္ခါရ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ (သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်ကုန်၏) (သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ပါး, ၎င်း၌ရှိသော သညာ, သင်္ခါရ)၊ အချို့သော (သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် သုခဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၉၂) ဥပေက္ခာသဟဂတဒုက္ခံ။ ။ (ရူပ,ဝေဒနာ) ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ မဖြစ်ကုန် (ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် မယှဉ်ကုန်)။

အချို့သော (သညာ,သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏ (ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်၏) (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ပါး, ၎င်း၌ရှိသော သညာ,သင်္ခါရ)၊ အချို့သော (သညာ,သင်္ခါရ,ဝိညာဉ်) ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၉၃) ကာမာဝစရဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သော) ‘ကာမာဝစရ’ တရားဖြစ်၏ (ကာမာဝစရမည်၏)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ကာမာဝစရတရား ဖြစ်ကုန်၏ (ကာမစိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ကာမာဝစရတရား မဟုတ်ကုန် (မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၉၄) ရူပါဝစရဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် ရူပတဏှာ၏ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (ရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘ရူပါဝစရ’ တရားမဟုတ်ချေ (ရူပါဝစရ မမည်ချေ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ရူပါဝစရတရား မည်ကုန်၏ (ရူပါဝစရစိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ရူပါဝစရတရားမမည်ကုန် (ကာမာဝစရ, အရူပါဝစရ, လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၉၅) အရူပါဝစရဒုက္ခံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာသည် အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်ရာ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော (အရူပဘုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်သော) ‘အရူပါဝစရ’ တရားမဟုတ်ချေ (အရူပါဝစရတရားမမည်ချေ)။



အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အရူပါဝစရတရား မည်ကုန်၏ (အရူပါဝစရစိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အရူပါဝစရတရား မမည်ကုန် (ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။

(၉၆) ပရိယာပန္နဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် (ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ) ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သည့် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးဝင်သော ‘ပရိယာပန္န’တရားဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သည့် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးဝင်သော ‘ပရိယာပန္န’တရားဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ-၁၆၀၇)

အချို့သော နာမ် ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သည့် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးမဝင်သော ‘အပရိယာပန္န’တရားဖြစ်ကုန်၏ (လောကုတ္တရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ (ဏီ-၁၆၀၈)

(၉၇) နိယျာနိကဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်စေတတ်သော ‘နိယျာနိက’တရားမဟုတ်ချေ။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်စေတတ်သော ‘နိယျာနိက’တရားဖြစ်ကုန်၏ (မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ (ဏီ-၁၆၀၉)

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်သော ‘အနိယျာနိက’တရားဖြစ်ကုန်၏ (ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ-၁၆၁၀)

(၉၈) နိယတဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် အကျိုးပေးမမြဲသော ‘အနိယတ’တရားမည်၏ (ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ (အပါယ်ငရဲ၌) အကျိုးပေးမမြဲသော ‘မိစ္ဆတ္တနိယတ’တရားလည်းမဟုတ်မူ၍ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမမြဲသော ‘သမ္မတ္တနိယတ’ တရားလည်း မဟုတ်ချေ) (နိယတမမည်ချေ)။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အကျိုးပေးမြဲကုန်၏ (နိယတ) (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်သတ္တမဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ကျူးလွန်သည့် ဒေါသမူစိတ်တို့၏သတ္တမဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် အကျိုးပေး မမြဲကုန် (အနိယတ) (ကြွင်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ-၁၆၁၁, ၁၆၁၂)

(၉၉) သဥတ္တရဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် မိမိထက်လွန်မြတ်သည့် တရားရှိသော ‘သဥတ္တရ’တရားဖြစ်၏။

အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မိမိထက်လွန်မြတ်သော တရားရှိသည့် ‘သဥတ္တရ’တရား ဖြစ်ကုန်၏ (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်များ)၊ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မိမိထက်လွန်မြတ်သည့် တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’တရား ဖြစ်ကုန်၏ (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်)။ (ဏီ-၁၆၁၃, ၁၆၁၄)

(၁၀၀) သရဏဒုက္ခံ။ ။ရူပက္ခန္ဓာသည် ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’တရားမဟုတ်ချေ။



အချို့သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) ရှိသော ‘သရဏ’ တရားဖြစ်ကုန်၏ (အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အချို့သော နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ငိုကြွေးကြောင်း (ရာဂစသော ကိလေသာ) မရှိသော ‘အရဏ’ တရားဖြစ်ကုန်၏ (ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်များ)။ (ဏီ - ၁၆၁၅, ၁၆၁၆)။

(ပိဋိဒုက် ၁၈-ခု အဖြေဝိသဇ္ဇနာ ပြီး၏)။

(ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုဒုက် ၁၀၀-တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြသော ‘ပဉ္စာပုစ္ဆက’ နည်း ပြီး၏)။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တိက် ဒုက် တို့ဖြင့် ဝေဖန်ပြီးလျှင် အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားအပ်သော ‘ပဉ္စာပုစ္ဆက’ နည်း ပြီး၏။

ခန္ဓာတို့ကို ဝေဖန်ဟောကြားသည့် ‘ခန္ဓဝိဘင်း’ ပြီးပြီ။



## ဝိဘင်းပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ပဋိဝိသောဓကနှင့်ဩသာနသောဓေယျပတ္တပါဌကအဖွဲ့ဆရာတော်များ

- ၁။ ဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသ ( အက္ခမဟာပဏ္ဍိတ )၊ ပဋ္ဌာန်းဆရာတော်၊ ပါဠိနယူပဒေသကျောင်း၊  
မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၂။ ဦးဉာဏာဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ မူလဓမ္မာစရိယဆရာတော်၊ ဝိနယနယူပဒေသ  
ကျောင်း၊ မစိုးရိမ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၃။ ဦးသီရိန္ဒာဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ( သကျသီဟ ) ဓမ္မာစရိယ၊ စေတီယင်္ဂဏ  
ဓမ္မာစရိယနှင့် အစိုးရ သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်တိုက်သစ်၊ မန္တလေးမြို့။
- ၄။ ဦးနာယကဘိဝံသ၊ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ( သကျသီဟ ) ဓမ္မာစရိယနှင့် အစိုးရသာသနဓဇ  
သိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်တိုက်သစ်၊ မန္တလေးမြို့။



မြန်မာ့အလင်းပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၀၆/၁၂၂၉။ ၂၅-၉-၉၃/၅၀၀၀။



